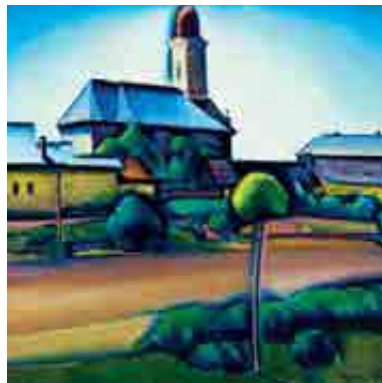

52.

TAVASZI
KÉPAUKCIÓ
2 0 1 6

KIESELBACH

TAVASZI KÉPAUKCIÓ 2016

www.kieselbach.hu

KIESELBACH

MODERN MAGYAR FESTÉSZET
– ÁTFOGÓ KÖTETEK

MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1892-1919, Budapest, 2003

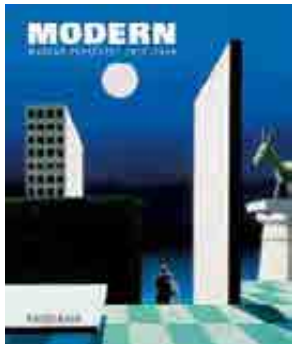
DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI, 1892-1919,
Berlin, 2008

DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI, 1919-1964,
Berlin, 2008

MODERN HUNGARIAN PAINTING
1892-1919, Budapest, 2003

MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1919-1964, Budapest, 2004

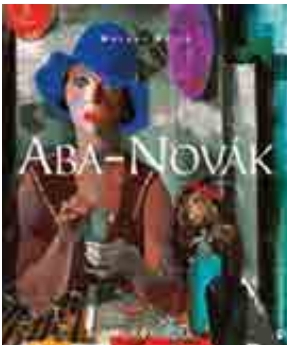

MODERN HUNGARIAN PAINTING
1919-1964, Budapest, 2004

MAGYAR ZENE ÉS KÉP,
Budapest, 2007

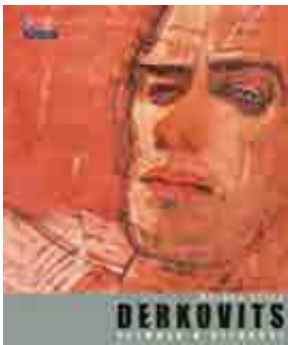
XX. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZEK MONOGRÁFIÁI
– VÁLLALÁSOK, MODELLEZÉS

ABA-NOVÁK,
Budapest, 2006

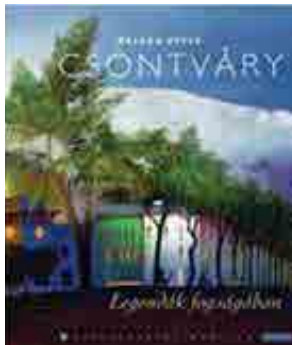
BATTYÁNY,
Budapest, 2007

DERKOVITS, Szemben a világgal
Budapest, 2008

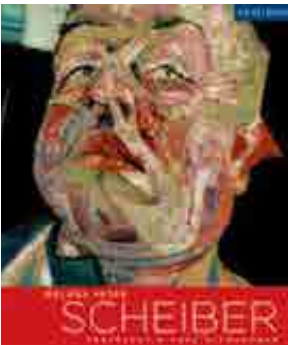
„Cigányméltósággal” BALÁZS JÁNOS,
Budapest, 2009

CSONTVÁRY, Legendák fogságában
Budapest, 2009

DURAY,
Budapest, 2013

SCHEIBER,
Budapest, 2014

SASSY ATTILA, Ópium álmok
Budapest, 2014

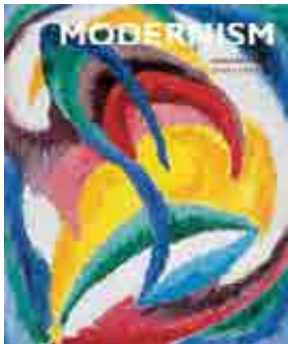

GRÓF BATTYÁNY GYULA, Képek
egy eltűnt világból, Budapest, 2015

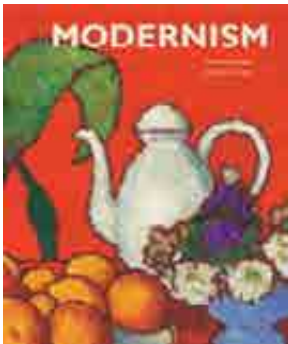
MŰGYŰJTÉS – MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK

KIESELBACH GYŰJTEMÉNY
Magyar Festészet 1900–1945,
Budapest, 1996

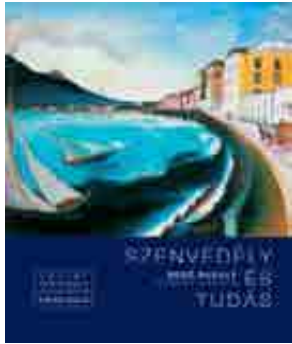
HUNGARIAN MODERNISM 1990-1945
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM 1990-1950
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1999

MAGYAR MŰVÉSZET 1900-1950
Radnai-gyűjtemény, Budapest,
2005

Szenvedély és tudás,
BEDŐ RUDOLF MŰGYŰJTEMÉNYE,
Budapest, 2010

MŰGYŰJTŐK MAGYARORSZÁGON,
Budapest, 2012

A TITKOS GYŰJTEMÉNY,
Budapest, 2013

A TŐZSDEÜGYNÖK KÉPEI,
Budapest, 2014

ARANYKOROK ROMJAIN,
Budapest, 2015

SZEMÉLYES

BUDAPEST ÁTMENETI EMLÉKKÖNYV
Budapest, 2006

WARMING UP, Budapest, 2008

IDŐRŐL IDŐRE 1985,
Budapest, 2008

BÁTORTÁL
Budapest, 2010

KÁRPÁTMEDENCE KERÁMIAMŰVÉSZE

ERDÉLYI NÉPI KERÁMIA MŰVÉSZE,
Budapest, 2008

HOLICS, TATA ÉS BUDA
KERÁMIAMŰVÉSZE,
Budapest, 2009

A HABÁNOK KERÁMIAMŰVÉSZE,
Budapest, 2012

AZ ALFÖLD KERÁMIAMŰVÉSZE,
Budapest, 2013

A DUNÁNTÚL, FELFÖLD ÉS
A FELSŐ-TISZA-VIDÉK NÉPI
KERÁMIAMŰVÉSZE,
Budapest, 2013

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM
NÉGY MEGHATÁROZÓ TRAUMÁJA

I. VILÁGHÁBORÚ, TRIANON
1914–18–20, Budapest

A MAGYAR FORRADALOM 1956
NAPLÓ, Budapest, 2006

TAMÁS KÖNYVE, Budapest, 2009

AZ EUFÓRIA ÉVEI, 1988–1990,
Budapest, 2011

KIESELBACH

2 0 1 6 . M Á J U S 9 .

H O T E L M A R R I O T T

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.

AZ ÁRVERÉST VEZETI: WINKLER NÓRA

Az aukció anyagát összeállította:

KIESELBACH TAMÁS művészettörténész

KIESELBACH ÁKOS egyetemi hallgató

MÁTHÉ FERENC festménybecsüs

EINSPACH GÁBOR igazságügyi szakértő

A katalógust szerkesztette:

KIESELBACH ANITA

A katalógusban szereplő tanulmányok szerzői: MOLNOS PÉTER, RIEDER GÁBOR, MAROSVÖLGYI GÁBOR

KOLOZSVÁRY MARIANNA, GERGELY MARIANN, PLESZNIVY EDIT, ROCKENBAUER ZOLTÁN PHD művészettörténészek

A katalógusban szereplő analógiákat KIESELBACH ÁKOS válogatta

Munkatársak: KOLOZSVÁRY GYÖNGYVÉR, SZŰCS ANDRÁS

KIESELBACH

Kiadta: KIESELBACH GALÉRIA

Fotó: DARABOS GYÖRGY

Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés: MÁRKUS LAURA, HORVÁTH ISTVÁN

Nyomás és kötés: MESTER NYOMDA

KIÁLLÍTÁS / ONVIEW

Kieselbach Galéria

2016. április 28–május 8.,

minden nap 10–18 óráig

ÁRVERÉS / AUCTION

Május 9. (hétfő) 18 óra

HOTEL MARRIOTT,

1052 Budapest, Apáczai Csere János u. 4.

INFORMÁCIÓ / INFORMATION

Kieselbach Galéria, Budapest,

V. Szent István krt. 5.

Tel.: 00-36-1-269-3148,

00-36-1-269-3149,

Fax: 00-36-1-269-2219

E-mail: gallery@kieselbach.hu

www.kieselbach.hu

a Galéria Facebook oldala

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK

1. A Kieselbach Galéria Kereskedelmi Kft.(1055 Budapest, Szent István krt. 5.) - továbbiakban: Aukciósház – a jelen katalógusban szereplő előre meghirdetett időpontban és helyszínen az árverési tárgyak - továbbiakban árverési tételek – tulajdonosai, vagy eladásra jogosultjai, - továbbiakban: Árvezetők- Árvezetése alapján árverést rendez és vezet. Az Aukciósház az árverést az Árvezetetők megbízásából mint kereskedelmi képviselő szervezi, rendezi és vezeti.

2. Az Aukciósház katalógust ad ki az aukciós tételekről, melyek az árverés előtti kiállításon megtekinthetők. A katalógus leírásai és az illusztrációk kizárólag azonosításként szolgálnak, így a vevőknek saját maguknak kell – az árverést megelőzően – meggyőződniük az árverési tételek állapotáról, és arról, hogy azok megfelelnek-e a katalógus leírásának. Az Aukciósház árverési katalógusai rendelkezésre állnak a kiállítás idejére a kiállítás helyszínén, illetve az árverés idejére az árverés helyszínén. Az Aukciósház fenntartja a jogot, hogy a katalógusban szereplő egyes tételek árverésre bocsátását mellőzze.

3. Árvezetni kizárólag – az aukció megkezdése előtt név, lakcím és telefonszám szerint regisztrált – licitáló társával lehet. A vevők a társca átvételével, mint rámutató maga-tartással kifejezik, hogy az Árverési Feltételeket magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

4. Az árverés az angol-szász becslásas szisztéma szerint kerül megrendezésre. Az árverés vezetője az árverési tételeket a katalógusban megjelölt sorrendben élőszóval röviden bemutatja és kihirdeti a kikiáltási árat – mely nem lehet magasabb az alsó becserkéntél –, az árverési vevők pedig a számozott licitáló társca feltartásával teszik meg ajánlatukat. Ha a kikiáltási árra több vételi ajánlat érkezik, az árverésvezető a licitlépcsőnek megfelelően emeli az árat mindaddig, amíg csak egy licitáló marad és a leütéssel létre nem jön az adás-vétel. Így a tárgy vételi jogát leütéssel az az árverési vevő szerzi meg, aki a legmagasabb érvényes árajánlatot teszi, kivéve, ha védett tárgy esetében a 2001. évi LXIV. Tv.-ben biztosított elővásárlási jogát a magyar állam érvényesíti. A tételek a kikiáltási ár alatt nem vásárolhatók meg.

5. Tilos mindenféle összebeszélés vagy vállalkozás, amely arra irányul, hogy harmadik személyeket, a piaci árat lényegesen meghaladó vételár kínálatára rávegyen, illetve így megkároítson.

6. Az első vételi ajánlat a kikiáltási ár összege, minden további ajánlat pedig az utolsó árajánlat szerint növelt összegű árajánlatot jelentí.

7. Ha a vevő személye az árverés során valamilyen okból nem állapítható meg, akkor az aukciós tétel árvezetését újra lehet kezdeni. A vevők azonban az árverés végén az el nem kelt tételek újraárvezetését kérhetik.

8. A vevő az árverési tétel tulajdonjogát akkor szerzi meg, ha a vételárat maradéktalanul megfizette és az árverési tételt az Aukciósháztól átvette.

9. A vételár összege a leütési ár, és a közvetítői díj együttes összegéből tevődik össze.

10. A vevő választása szerint vagy a teljes vételárat, vagy annak legalább 20 százalékát, mint foglaltót az árverésen azonnal tartozik kifizetni készpénzben vagy bankkártyával. Ha a teljes vételár egy összegben az árverésen kifizetésre kerül, úgy a tárgy a helyszínen átvethető.

11. Az Aukciósház biztosítja annak lehetőségét, hogy az árverési vevő a foglaltót meghala-dó vételárrészt az árverés időpontjától számított 7 napon belül egyenlítse ki az Aukciósház székhelyén, a 1055 Budapest Szent István krt. 5. sz. alatt. Ez esetben az árverési vevő a tárgyat csak akkor veheti át, ha az árveréstől számított 7 napon belül kiegyenlítette a teljes vételárat. A vételárba a foglalo összege - határidőben történő teljesítés esetén- beleszámit.

12. Amennyiben a megadott határidőig a vevő a tárgy átvételére nem jelentkezik, úgy az Aukciósház fenntartja magának azon jogát, hogy az árverési vevő ajánlatát érvénytelennek tekintse és a foglalo összegét megtartsa.

13. A vevő közvetítői díjat tartozik fizetni, melynek összege alapesetben a leütési ár 20 százaléka, mely tartalmazza a közvetítői díjat is.

14. A vevő a vételár kiegyenlítését követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelősségére. Ennek elmulasztása esetén az Aukciósház nem felel a tárgy sérüléséért, vagy elvesztéséért, és az árverést követő 20. naptól a vételárra számított havi 5 % tárolási díjat számol fel. Ha az árverési vevő az árverést követően 6 hónapon belül nem szállítja el a tárgyat, úgy azt az Aukciósház - felszólítás után - szabadon értékesítheti és költségei levonása után a fennmaradt összeget a vevő javára letétként őrzi.

15. Az árverési katalógusban „VÉDETT”, vagy „NO EXPORT” jelzéssel szereplő tárgyakat Magyarországról véglegesen kivinni nem lehet /2001. évi LXIV. Tv. 59. § (1) bek. b. /pont/. A „VÉDETT” jelzésű tárgyak tulajdonosát a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nyilvántartásba veszi a tulajdonos változás pedig bejelentési kötelezettség alá esik /2001. évi LXIV. Tv. 52. § (3) bek./ Amennyiben a tárgyat az árverési vevő exportálni szeretné, akkor az Aukciósház a kiviteli engedély költségét - exportköltség - továbbszámlázza az árverési vevőre. Árverési vevő a kiviteli engedély elkészültét követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelősségére. A kulturális javak külföldre viteléről a 2001. évi LXIV. Tv. rendelkezik. A kulturális javak véglegesen csak az e törvényben meghatározott módon vihetők ki az országból. Kérjük, hogy exportálási szándékukat fizetés előtt előre jelezzék.

16. Amennyiben az árverési vevő személyesen nem kíván részt venni az árverésen, úgy az általa adott vételi megbízás alapján helyette az Aukciósház - a megbízásnak megfelelően – teszi meg a vételi ajánlatokat. Vételi megbízást a kiállítás ideje alatt fogadunk el. Kérjük, hogy vételi megbízásaikat az árverést megelőzően 24 órával eljuttatni, vagy 00-36-1-269-2219 faxszámra elküldeni sziveskedjenek.

17. A vételi megbízás elfogadásához 20 % előleg befizetése szükséges, amely sikertelen licitálás esetén visszajár. Ha a vételi megbízás sikeres, az előleg teljes összegét foglalonak kell tekinteni, egyebekben pedig a személyesen jelenlevő vevőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ha ugyanarra a tételre harmadik személy magasabb összegű megbízást ad, vagy az árverési vevők magasabb vételi ajánlatot tesznek, a távollevő árverési vevő az árverés után az előleget minden levonás nélkül visszakapja. Lehetőség van telefon keresztülli árvezetésre is. Ebben az esetben bankgarancia szükséges. Telefonos vételi megbízás esetén, ha a hívott fél bármilyen oknál fogva nem elérhető, a megbízás kikiáltási áron való vételi szándéknak tekintendő. Az esetlegesen felmerülő telekommunikációs problémákért felelősséget nem vállalunk. Azonos összegű vételi megbízások esetén a korábban érkező vételi megbízást részesítjük előnyben.

18. Amennyiben az árverési vevő a foglalo vagy a vételár összegét banki utalásal egyenlíti ki, az a **S.W.I.F.T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt-nél vezetett (1054 Budapest Akadémia u. 6.) 12001008-00214850-00100003 sz. / IBAN HU05120010080021485000100003/ bankszámlára** utalandó. Az esetleges árfolyamkülönbségekből adódó problémák elkerülése végett kérjük külföldi utalás esetén a vételár összegét forintban megadni.

19. A vételár az árverési vevők nyilvános vételi ajánlatai alapján alakul ki, ezért a vételárért az Aukciósház nem tartozik felelősséggel, és nem kötelezhető arra, hogy az árverési tételt ugyanazon áron egy későbbi árverésre bocsássa.

20. Abban az esetben, ha az árvezetető és a nyertes ajánlattevő azonos személy, adás-vételi szerződés nem jön létre, a foglalo visszajár, az ajánlattevő azonban köteles az előbbieken meghatározott közvetítői díjat az Aukciósháznak megfizetni.

21. Az árverési tételek szavatosság nélkül, minden hibájukkal és hiányosságukkal együtt abban az állapotukban kerülnek eladásra, amelyben az árverés idején vannak.

22. Az Aukciósház valamennyi árverésre kerülő tárgy eredetiségéért szavatosságot vállal. A leütés után kifogásnak, vagy felszólamlásnak nincsen helye kivéve, ha a tárgy hamis – bár a katalógusban eredetinek van feltüntetve. Ebben az esetben az árverési vevő írásban, a tárgy származásával, vagy eredetiségével kapcsolatban felmerült első kételyétől számított 3 hónapon belül, de legkésőbb az árverés napjától számított 5 éven belül felszólamással élhet.

23. Az Aukciósház vállalja, hogy az adás-vételi szerződés megkötésétől számított 5 éven belül a felszólamlótól az értékesített tárgyat a leütési ár, valamint az árverési közvetítői díj összegének ellenében visszaveszi, amennyiben arról független igazságügyi szakértő hitelt érdemlően megállapítja, hogy nem eredeti.

24. A katalógusban jelzett euro árak kizárólag információs céllal szerepelnek a katalógusban. Az elszámolás alapja minden esetben a vételár kiegyenlítése napján érvényes valutaárfolyam.

25. Jelen feltételek pontjaiban nem szabályozott kérdésekben a Ptk. paragrafusai az irányadóak, vitás kérdések esetén a felek alávetik magukat a Fővárosi Bíróság illetékességének.

CONDITIONS OF SALE

1. Kieselbach Gallery Trade Ltd.(H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) (hereinafter referred as "Auction House") organizes and conducts an auction on the commission of the owners of the objects to be auctioned and listed in this catalogue (hereinafter referred as "Lots") - or those who have the right to sell them - (hereinafter referred as "Vendors"). The time and the venue of the auction was previously announced and published in this catalogue. The auction is organized, handled and conducted by the Auction House, acting as a trading agent on behalf of the Vendor.

2. The Auction House publishes a catalogue of the lots to be auctioned, which can be viewed during the exhibit prior to the sale. Descriptions and illustrations in the catalogue are for identification only, therefore buyers shall carefully inspect the conditions of each lot prior to the sale and shall decide whether the lot is in accordance with its description. The catalogues of the Auction House are available at the exhibition and at the venue of the auction during the sale. The Auction House reserves the right not to auction certain lots published in the catalogue.

3. It is only possible to participate in the bidding with a numbered bidding paddle. The paddles shall be registered by name, address and phone number before the auction. Buyers acknowledge to accept the conditions of the sale by receiving the paddle, considered as implied conduct.

4. The auction is conducted according to the international practice by giving estimates to each lot. According to their order of appearance in the catalogue, the auctioneer briefly describes each lot and announces the starting price, which cannot be higher than the low estimate. Buyers indicate their wish to place a bid by raising their numbered paddles. In case there is more than one bid for the starting price, the auctioneer increases the bid by increments until only one bidder remains and the purchase is made by the lot being knocked down. The highest bidder acknowledged by the auctioneer shall be the buyer at the hammer price, thus getting the right to purchase the lot unless, in case of protected objects, the Hungarian State exercises its preemptive right given by the Law of 2001./ LXIV. The lots are not allowed to be purchased below the starting price.

5. It is forbidden to collude or attempt to make any third parties offer a price, which considerably exceeds the market price therefore causing damage to these parties.

6. The first offer is the amount of the starting price, all the further offers mean the increased amount according to the last offer.

7. The item may be reauctoned provided for any reason the identity of the buyer remains unknown during the auction. Unsold lots may be reauctoned at the end of the sale upon buyers' request.

8. The possession of the item purchased can be handed over to the buyer on condition that the total purchase price is fully paid up and the buyer receives the lot from the Auction House.

9. The purchase price consists of the amounts of the hammer price and the agency fee.

10. The buyer shall pay the full purchase price in cash or by credit card immediately after the sale or a minimum of 20% of the purchase price as a deposit. In case the total purchase price is paid at the sale, the lot purchased is handed over to the buyer on the spot.

11. The Auction House allows a 7-day grace period after the auction to pay the remaining amount above the deposit at the Auction House. (Address: H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) In such cases the buyer may only enter into possession of the lot when the full purchase price has been paid within 7 days from the auction. The amount of the deposit is included in the purchase price paid within the deadline.

12. The Auction House reserves the right to void the bid of the purchaser and keep the deposit if the buyer fails to take over the item until the deadline given.

13. The buyer shall pay an agency fee, which as default is 20% of the hammer price. The agency fee contains the resale royalty as well.

14. The buyer shall transport the item purchased at his own risk and cost immediately after the purchase price has been paid. In case of failure to do so, the Auction House will not be liable for any loss or damage. Furthermore, the Auction House will charge a 5% monthly storage fee starting from the 20th day after the auction. If the buyer fails to take away the items within 6 months after the auction, the Auction House will send a notice to the buyer. In case of non-compliance the Auction House will have the right to sell the item, and after deducting its costs and expenses keep the remaining amount to be handed over to the buyer.

15. No item marked „VÉDETT” (protected) or „NO EXPORT” may be taken outside Hungary permanently (2001./ LXIV. /§59./1./b.). Owners of protected lots will be registered by the National Office of Cultural Heritage (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal). In case of any change in ownership, the Office must be notified immediately (2001./ LXIV. /§59./3.). If the buyer would like the item to be exported, a certain amount will be charged by the Auction House for obtaining the export licence. After the export licence is prepared, the buyer shall make the necessary arrangements to transport the item purchased at his own costs and responsibility. The rules of the export of cultural goods are determined in the Law of 2001./LXIV. Cultural goods are only allowed to be taken outside Hungary permanently according to this regulation. Please indicate your intention to export the items before making payment.

16. For absentee bids – when the bidder do not wish to attend an auction - the Auction House may be commissioned by the buyer to bid on his /her behalf. We accept orders during the exhibit before the auction. It is strongly recommended that you submit your bids at least 24 hours prior to the auction via fax at: +36-1-2692219.

17. To accept the order for an absentee bid, an advance payment of 20% of the bid shall be transferred which will be refunded if the bid fails to succeed. If the bid is successful, the total amount of the advance payment will be accepted as a deposit, otherwise the rules for personal bidding shall be applied. If a third party places a higher bid for the same lot, or the bidders at the auction place a higher bid, the absentee bidder’s advance payment will be refunded without any deduction. You may also bid over the phone, which requires a bank guarantee to be attached. In this case if the bidder cannot be reached for any reasons, the order shall be considered as the intention to buy the item at the starting price. We do not take any responsibility for problems which may occur related to telecommunications. In case of identical bids the earlier will take precedence.

18. You are kindly requested to transfer the amount of your deposit or purchase price to **our bank account Nr.: 12001008-00214850-00100003 /IBANHU05120010080021485000100003, S. W. I. F. T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt. (Address: Hungary 1054 Budapest 6 Akadémia u.)** With the transfer, please indicate the amount in HUF in order to avoid problems arising from possible exchange rate differences.

19. As the purchase price is formed on the basis of the bids offered publicly, the Auction House will not bear any liability in respect of the purchase price paid. The Auction House may not be compelled to reauction the same item at the same price at a later time.

20. In case the identity of the buyer and the vendor is the same, the contract of the sale shall not be concluded and the deposit shall be refunded. However, the bidder shall pay the agency fee to the Auction House determined above.

21. All items are sold without any guarantee,„ as is”, meaning in the condition they are in at the time of the sale with all existing faults and imperfections.

22. The Auction House does guarantee the genuineness of all the items at the auction. The Auction House will not accept any complaints after the lot has been knocked down unless the item is not genuine despite being declared so in the catalogue. In such case the buyer may contest the sale in writing within three months of his/her initial doubt to the origins or the genuineness of the item, but no later than five years after the date of the auction.

23. The Auction House undertakes to re-purchase the item from the buyer for a price including the hammer price and the agency fee, provided an independent expert gives a reliable opinion proving that the item is not genuine.

24. The prices indicated in EUR in the catalogue are for information purposes. The basis of the account shall always be the exchange rate on the date of the payment of the purchase price.

25. Matters not covered in present Terms and Conditions shall be governed by and interpreted in accordance with the Civil Law of Hungary. In case of any disputes parties agree that the Metropolitan Court of Budapest is to have jurisdiction.

1 ■ MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Kék tó (Balaton)
Blue Lake (Lake Balaton)

15,8 x 24,3 cm
 Olaj, fa | Oil on panel
 Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 447 EUR
 Becsérték: 200 000 – 350 000 Ft
 Estimated price: 638 – 1 118 EUR

2 ■ PEKÁRY ISTVÁN (1905-1981)

Olasz tengerpart (Portofino)
Italian Sea-side (Portofino)

52 x 72 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: 19Pekary68

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 751 EUR
 Becsérték: 2 400 000 – 4 000 000 Ft
 Estimated price: 7 668 – 12 779 EUR

3 - SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Hullámoshajú lány, 1920-as évek
Girl with Curly Hair, 1920s

19 x 15 cm
 Szén, papír | Charcoal on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 447 EUR
 Becsérték: 200 000 - 400 000 Ft
 Estimated price: 638 - 1 277 EUR

4 - SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Varieté színpadon (Tánckar)
On the Stage (Chor)

37 x 24 cm
 Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 8 304 EUR
 Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
 Estimated price: 1 118 - 1 597 EUR

5 - VÉN EMIL (1902-1984)

Műtermi csendélet gyümölcsökkel és virágokkal
Studio Still-life with Fruits and Flowers

81 x 61 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Vén

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 5 755 EUR
 Becsérték: 300 000 - 600 000 Ft
 Estimated price: 9 585 - 1 916 EUR

6- BALLA BÉLA (1882-1965)

Műtermi csendélet virágcsokorral
Studio Still-life with Flowers

60 x 49 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Balla Béla

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
 Becsérték: 700 000 - 1 000 000 Ft
 Estimated price: 2 236 - 3 194 EUR

7 = JOACHIM FERENC (1882-1964)

Séta a parkban, 1913
Walk in the Park, 1913

38 x 46,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Honfreló Joachim 1913

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 638 EUR
Becsérték: 250 000 – 400 000 Ft
Estimated price: 7 983 – 1 277 EUR

8 = TIBOR ERNŐ (1885-1945)

Napsütöses kertben (Kertész szalmakalapban)
In the Sunny Garden (Gardener with Straw Hat)

77 x 63 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve a hátoldalon levő női portrén | Signed on the reverse: Tibor Ernő

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 5 112EUR
Becsérték: 2 400 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 668 – 12 779 EUR

9 = GLATZ OSZKÁR (1872–1958)

A kék főköttő (A lecke), 1945
The Blue Bonnet (The lesson), 1945

62 x 46 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1945

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 757 EUR
 Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
 Estimated price: 2 236 – 3 194 EUR

10 = CSÓK ISTVÁN (1865–1961)

Lányok a kertben
Girls in the Garden

80 x 75 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Csók I

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
 Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
 Estimated price: 4 472 – 7 028 EUR

11 = IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA (1867-1940)

Balatoni fények, 1930-as évek
Fancy Lights by Lake Balaton, 1930s

50 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 875 – 4 472 EUR

12 = JENDRASSIK JENŐ (1860-1919)

Kastélypark, 1913
Castle Park, 1913

81 x 90,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jendrassik Jenő 1913

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 917 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 875 – 4 792 EUR

13 • IPPOLITO CAFFI (BELLUNO, 1809-1866)

Cecília Metella Síremléke a Via Appia Antica mellett
Cecilia Metella's Tomb by Via Appia Antica

24,5 x 33 cm
 Akvarell, papír | Watercolour on paper
 Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
 Becsérték: 800 000 - 1 400 000 Ft
 Estimated price: 2 555 - 4 472 EUR

14 • JOSEPH CARL BERTHOLD PÜTTNER (PLAN, CSEHORSZÁG, 1821-1881, BAD VÖSLAU)

Venice (Canal Grande), 1859
Venice (Canal Grande), 1859

58,5 x 74,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: JCB Püttner 1859

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
 Becsérték: 1 600 000 - 2 400 000 Ft
 Estimated price: 5 111 - 7 667 EUR

15 • SREIER ANDRÁS (1901-?)

Párizs (Grand Boulevard), 1929
Paris (Grand Boulevard), 1929

61 x 81 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent | Signed lower left: A Sreier 1929 Paris

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 9 584 EUR

Becsérték: 4 000 000 - 7 000 000 Ft

Estimated price: 12 779 - 22 364 EUR

Festő, grafikus. Tanulmányait Budapesten és Párizsban folytatta. Illusztrációi külföldi lapokban jelentek meg, de készített színházi díszleteket is. 1928-ban csoportos kiállítása volt a Nemzeti Szalonban.

Sreier András: Női akt, Tornyai Múzeum, Hódmezővásárhely, a Wiener-Gyűjteményből

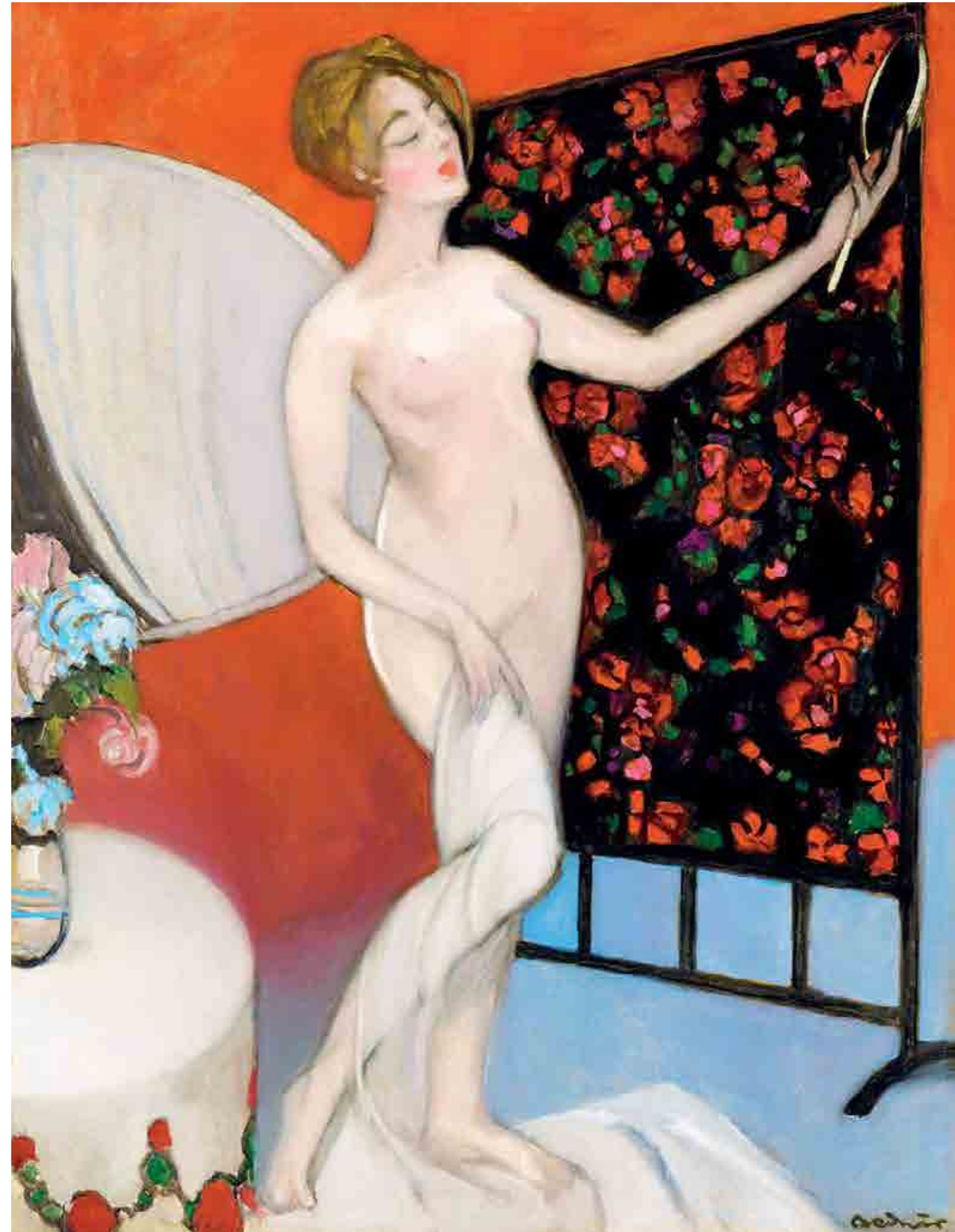

16 ■ FESZTY MASA (1895-1979)

Női akt (A kék lepel)
Female Nude (The Blue Drapery)

65 x 51 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Feszty Masa

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 438 EUR
 Becsérték: 600 000 - 950 000 Ft
 Estimated price: 1 917 - 3 035 EUR

17 ■ BEDNÁR JÁNOS (1886-1932)

A szépítőző (Budoár), 1910-es évek
Toilette, 1910s

130 x 100 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bednár

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
 Becsérték: 1 500 000 - 2 500 000 Ft
 Estimated price: 4 792 - 7 987 EUR

18 ■ HINCZ GYULA (1904–1986)

Tengerpart, 1931
On the Sea-Shore, 1931

18 x 25 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Hincz 31
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: a paszpartun: Hincz

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 8 945 EUR
Becsérték: 3 500 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 11 182 – 15 974 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a Bedő Gyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- 2005: Hincz Gyula (1904–1986) festőművész emlékkiállítása (Merítés a KUT-ból IX.), Haas Galéria, 2005. október 16 – november 19.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Merítés a KUT-ból IX. Hincz Gyula (1904–1986) festőművész emlékkiállítása. Szerk.: Haas János–Iványi Bianca–Kapócsy Anna–Zsákovics Ferenc, Haas Galéria, 2005, 1.
- Modern magyar festészet. 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria és Aukciósház, Budapest, 2004, 94.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Zsákovics Ferenc: Európa művészeti központjaiban – Hincz Gyula visszaemlékezései pályájának első évtizedére. Budapest–Párizs–Berlin–Róma, 1922–1930. Artmagazin 2004/2., 54–56.
- Hincz Gyula portré. Mű és vallomás. Magyar Nemzeti Galéria Adattára, leltári szám: 21633/1982/2 1–8.

A KÉPRŐL SZÓLÓ TANULMÁNY A 36. OLDALON OLVASHATÓ

Bortnyik Sándor: Külvárosi táj, 1927 körül, egykor Kövesi István gyűjteményében

MEGTÉRÜLT BEFEKTETÉS

Bedő Rudolf vállalkozószellemű gyűjtő volt, aki saját kvalitásérzkére hagyatkozva mert vásárolni olyan műveket és művészeket, akiknél kockázatkerülő kollégái még vártak volna pár évet vagy évtizedet. Nem véletlen tudott Bedő olyan pazar műgyűjteményt összevásárolni a két világháború közötti szűkös esztendőkbén – túl az „aranykoron”! Lecsapott a friss tehetségnek kikiáltott, de gyűjtői szemmel akkor még bizonytalan „befektetésnek” számító olyan fiatalokra is, mint Derkovits Gyula, Ámos Imre vagy éppen Hincz Gyula. A különféle modernista izmusok közös nevezőjét kereső Hincztől megszerezte – többek között – a most bemutatott 1931-es temperaképet.

PITTURA METAFISICA

A kép – a modern magyar művészetben meglehetősen ritka módon – az olaszos metafizikus festészet (Pittura metafisica) hangján szólal meg. A háttérben a tenger azúros sávja, előtte mediterrán kockaépületek (pompeji vörösbén), lépcsők, zárt kertek, gömbdiszkek és bábszerű fekete figurák. A sarok mögül kilépő és a fehér zsebkendőjével integető alak között zajlik valamiféle kommunikáció, az egész kompozíciót mégis inkább a delejes erővel előtörő nosztalgia és elvágódás határozza meg. Hasonlóan lecsupaszított, modern létdrámát színpadra vivő festészet – a hazai mezőnyben – egyedül Bortnyik Sándornál érhető tetten, mindenekelőtt a Zöld számár holdfényes nagyvárosban összebújó szerelmes párjának köszönhetően.

LÉTDRÁMA A TENGERPARTON

Hincz 1982-es visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy a 20-as években a „művészet valamennyi ága” izgatta, így jutott el az építészet, a téralakítás, a formatervezés, a színpad és a fényjátékok problémáihoz. Nem a gyakorlati díszletfestés érdekelte, hanem a színpadtervezés mint az emberi mozgás meghatározott területe. „Az elvem az volt, hogy teremtsünk tiszta terepet. Meztelenítsük le a színpadot, a maga valóságos valóságára, melyre csak olyan motívumokat viszünk, amelyek a színjátszást, az emberi gesztust, mozgást, hangot, fényt, plasztikusan elősegítik.” Ilyesféle újításokra nyitott színház nem volt

Rieder Gábor

Bortnyik Sándor: Zöld számár, 1924
Magyar Nemzeti Galéria

Kádár Béla: Kompozíció házakkal, 1920-as évek,
Salgó-gyűjtemény

19 = ISMERETLEN MAGYAR FESTŐ (19. SZÁZAD VÉGE)

Szegedi árvíz, 1879 (Ferenc József látogatása)
Flood at Szeged, 1879

átmérő: 36cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 8 304 EUR
Becsérték: 400 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 2 076 EUR

20 - KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Art deco jelenet
Art deco Scene

20 x 24 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 - 2 875 EUR

21 - SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Konflis (Esti fények), 1930-as évek
Horse Carriage (Evening Lights), 1930s

43 x 61,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 7 028 EUR
Becsérték: 3 000 000 - 4 500 000 Ft
Estimated price: 9 584 - 14 376 EUR

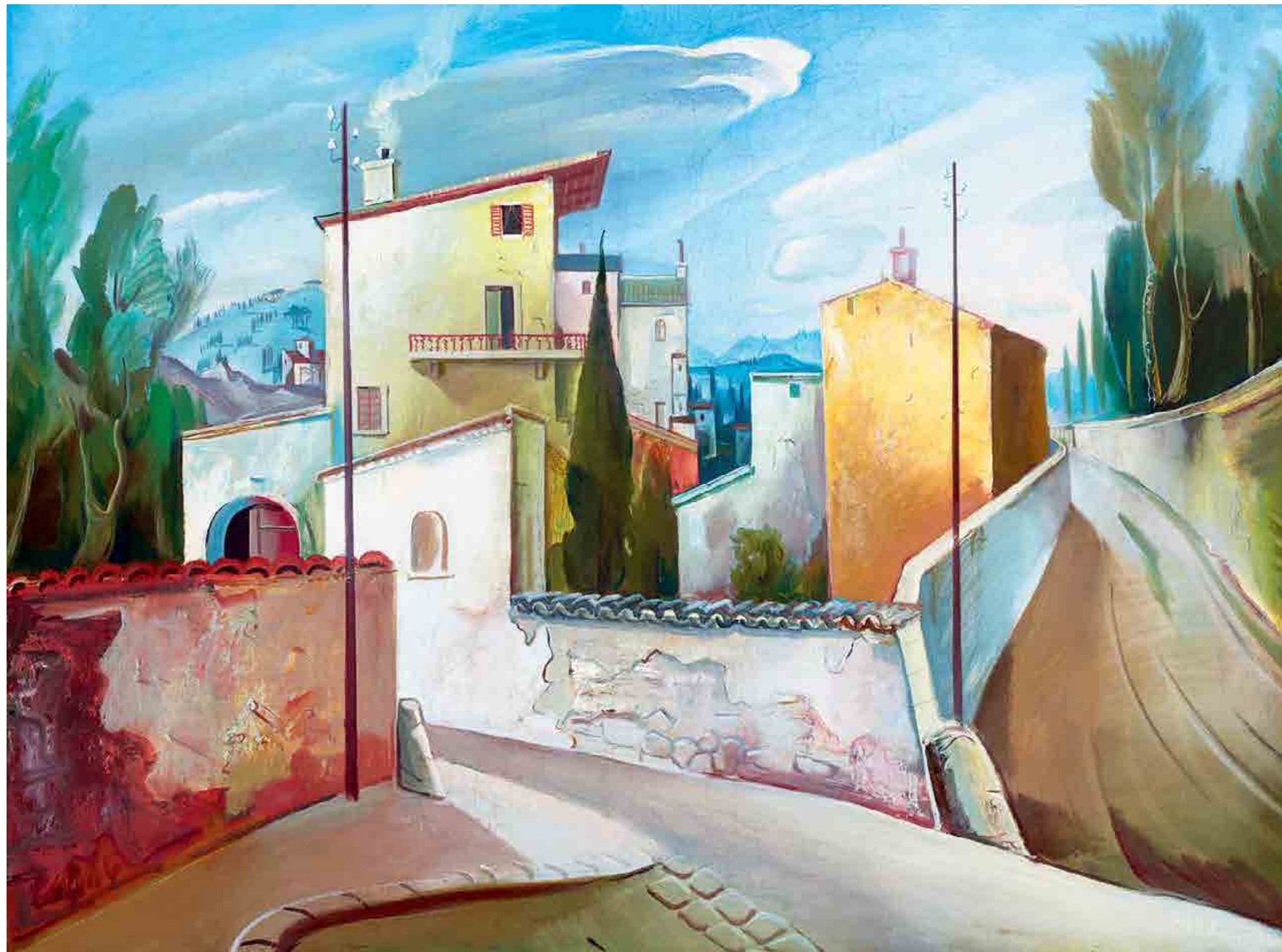
22 = MOLNÁR C. PÁL (1894–1981)

Olasz táj, 1930-as évek
Italian Landscape, 1930s

75 x 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 6 389 – 12 779 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- MCP Múzeum (Pesterzsébet) "A festészet szent öröm"
2015. november 4 – 2016. január 3.

23 = TELEPY KÁROLY (1828–1906)

Tátrai vízesés (Barlangligeti vízesés)
Waterfall in the High Tatras

16,5 x 25,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Telepy K

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 830 EUR
Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 958 – 1 597 EUR

24 = MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

A művész beczkói hálósobája
Bedroom in Beczkó

27,5 x 35,7 cm
Olaj, vászon kartonon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky
Hátoldalon | Reverse: (kézírással) „Hálósoba – Beczkó/ Természet után
festett olajstudium. / Leltározta: Pálmai József”

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 751 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 667 – 12 141 EUR

Jelen képünk hátoldala

Mednyánszky László: A beckői vár
udvara, 1890 körül

„Mednyánszky László 1852. április 23-án született a Trencsén vármegyében található Beckön (ma: Beckov, Szlovákia), a Mednyánszky család birtokán, s életének első tíz esztendejét itt töltötte. [...] 1856-ban meghalt anyai nagyapja, Szirmay Boldizsár, ettől az esztendőől kezdve a nyarakat a nagyőri Szirmay-kastélyban, a teleket Beckön töltötte.”

25 ■ GULÁCSY LAJOS (1882-1932)

A fekete harisnya
The Black Tights

9,5 x 5,5 cm
Céruza, papír | Pencil on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: GL

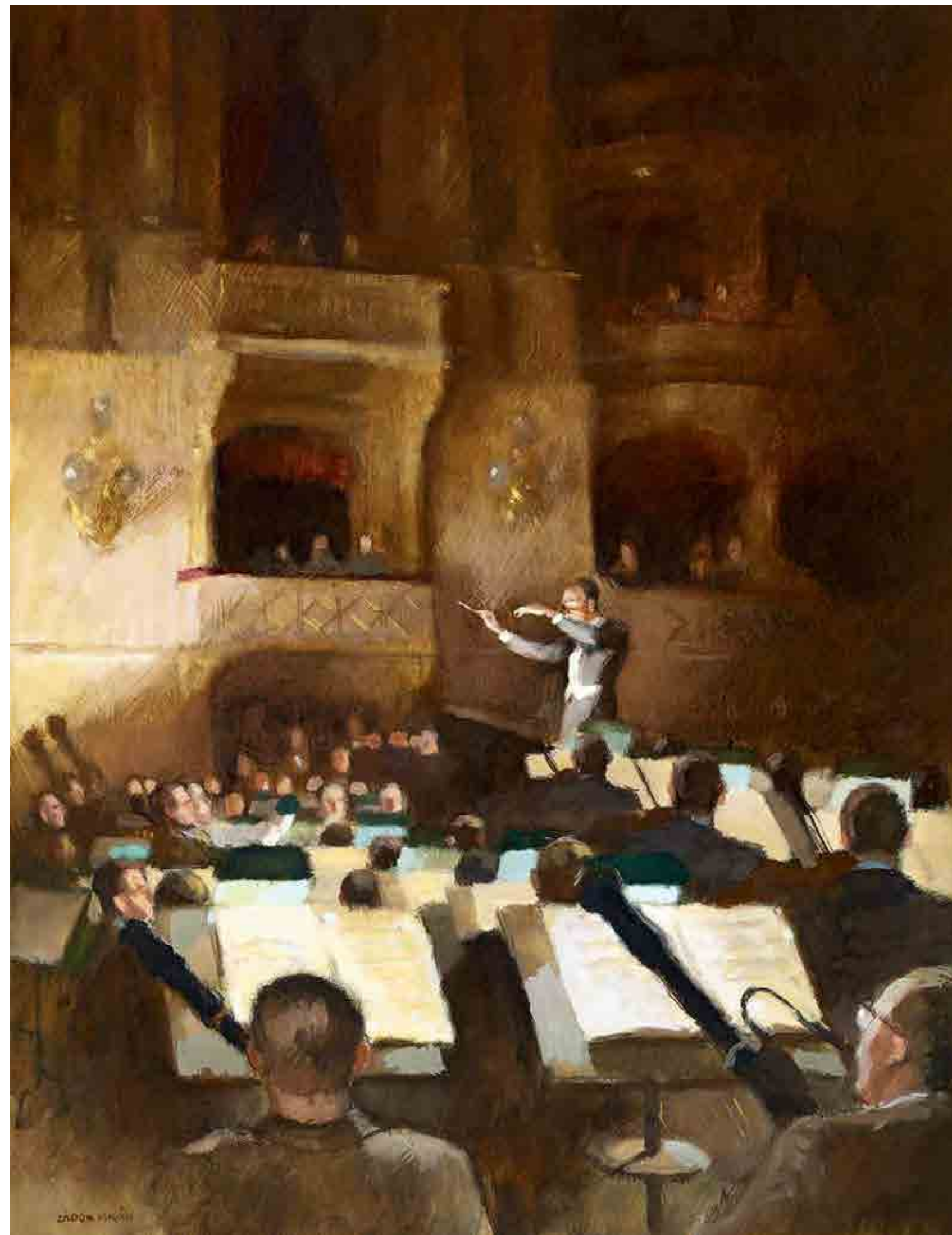
Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 383 EUR
Becsérték: 160 000 - 300 000 Ft
Estimated price: 511 - 958 EUR

26 ■ ZÁDOR ISTVÁN (1882-1963)

Esti fények az Operában (Hans Knappertsbusch vezényel), 1937
Lights in the Opera (Hans Knappertsbusch), 1937

79,5 x 59,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Zádor István
Hátoldalon | Reverse: A Műcsarnok kiállítási címkéje

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR
Becsérték: 900 000 - 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 875 - 5 111 EUR

27 • BENE GÉZA (1900–1960)

Műtermi csendélet gyümölcsöstállal, háttérben kék éggel, 1929
Studio Still-life with Fruit Bowl, with the Blue Sky in the Background, 1929

72 x 70 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve balra fent | Signed upper left: Bene Géza 929

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 44 728 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 35 000 000 Ft
Estimated price: 63 897 – 111 821 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Bene Géza (1900–1960) festőművész emlékkiállítása.
Merítés a KUT-ból I. Haas Galéria, Budapest, 1998.
október 20–november 14. (Kat. 1.)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Bene Géza (1900–1960) festőművész emlékkiállítása.
Merítés a KUT-ból I. Katalógus. Haas Galéria, Budapest, 1998. Hátsó borító.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 526.
- Modern Hungarian Painting 1919–1945. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2004. 526.
- Die Moderne in der ungarischen Malerei 1919–1964.
- Szerk.: Kieselbach, Tamás. Berlin, 2008. 526.
- Molnos Péter: Duray Tibor. Budapest, 2013. 10.

KÉT TŰZ KÖZÖTT

Izgalmas kettősség jellemezte Bene Géza tanulóéveit: Vaszary korrektúráin a franciásan dekoratív, síkra komponáló, gazdag és élénk koloritú festészet elveivel ismerkedett meg, miközben Olgyai Viktor legendás grafikai osztályába járva – Szőnyi, Patkó és Aba-Novák társaságában – olyan művek kerültek ki a kezei közül, amelyeket a klasszikus, Rembrandt-i hagyomány tisztelete, az erőteljes plaszticitás és a puritán színezés jellemezett. A húszas évek elején Aba-Novákkal közös műteremben dolgozva még úgy tűnt, hogy a két, látszólag ellentétes irányú impulzus közül az utóbbi kerekedik felül. Akkor is, ha a robosztus alkatú és tehetségű festőtársaéhoz hasonlóan ő sem maradt érintetlen a kubizmus autonóm komponáló elveitől. Az évtized végére azonban már kiderült, hogy Vaszary élvezetes párizsi élménybeszámolóí és könnyeden „elsütött” tanácsai Bene Géza esetében is termékeny talajra hullottak: bár ő maga sosem járt a francia fővárosban, a húszas évek végétől néhány esztendőn keresztül az École de Paris életvidám színessége és könnyed, tiszta festőisége költözött a képeire. 1930 körül készült csendéletei a korszak dekoratív hangvételű, art

decós szemléletű magyar festészetének kiemelkedő darabjai, melyeken Picasso, Matisse és Braque műveinek hatása egyesül a festő kifinomult szinkultúrájával. Bene Géza most bemutatott alkotása a festő korai korszakának rendkívül dekoratív darabja, amely tökéletesen illeszkedik a fiatal, kísérletező magyar festők 1930 körül készült, a kubizmus elveit feldolgozó csendéleteinek meglepően gazdag és kvalitásos sorozatába. A döntően a KUT csoporthoz tartozó művészkör tagjai a képalkotás logikájának alapvető törvényeit kutatva egy rendkívül dekoratív, a szerkezet, a ritmus és a szín elsődleges összefüggéseit feltáró, konstruktív szemléletű világot teremtettek képeiken. A kubizmus és a képarchitektúra tanulságaiból egyaránt merítő Bene Géza, Medveczky Jenő, Dési-Huber István, Gadányi Jenő vagy éppen Trauner Sándor, Schubert Ernő és Fenyő Andor Endre erős rálátásban készült csendéleteiken az ábrázolt tárgyak – tányérok, tálak, korsók, üvegpalackok és gyümölcsök – egyszerű geometrikus testekké vagy síkidomokká transzponálva, sokszor drasztikusan a képsík felé „fordulva” jelennek meg, miközben környezetük a szinte felülről ábrázolt asztallapra és az árnyékok által szabdaltszűk külsízsza néhány egymást

metsző síkjára redukálódik. Bene csendéletén e tipikus elrendezés a szabadra nyíló ablak motívumával egészül ki, amely a meredeken felfelé szökő, napsütötte lépcsősorral, a finoman díszített korláttal és az égbolt kék ragyogásával időtlen, mediterrán hangulatot lop a kompozícióra. A textúra jelzésszerű ábrázolása, az elszórt vonalkázás és pöttyözés a képsík dekoratív ritmizálását szolgálja, az egyes tárgyak köré font sötét árnyékolás sziluett-hatást eredményez és kiemeli az egyes formákban rejlő, magában való szépséget. A kép forma- és színvilága az École de Paris könnyed, friss levegőjét árasztja: a dallamos, elegáns vonalvezetés, a kolorit expresszív ereje és a kifinomult, kulturált formaadás révén a gondtalan szépség, a par excellence festőiség szólal meg a kompozíción. A Csendélet gyümölcsöstállal nem csupán a még ma sem kellően méltányolt életmű egyik legszebb, legkoncentráltabb darabja, de az 1930 körül porondra lépő, konstruktív szemléletű fiatal művészgeneráció munkásságának egészét tekintve is kiemelkedő hely illeti meg: a két világháború közötti magyar modernizmus egyik múzeumi rangú gyöngyszeme.

Molnos Péter

Hincz Gyula: Absztrakt csendélet, 1928, magántulajdon

28 ■ RUDNAY GYULA (1878-1957)

Lovasok
Horse-Riders

40,5 x 35,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve lent középen | Signed lower centre: Rudnay

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 383 EUR
Becsérték: 160 000 – 350 000 Ft
Estimated price: 511 – 1 118 EUR

29 ■ SZABÓ VLADIMÍR (1905-1991)

Az öreg muzsikás (A virágba borult fa), 1973
The Old Musician, 1973

90 x 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Szabó Vladimír

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 2 236 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
– Szabó Vladimír festőművész kiállítása, Műcsarnok, Budapest, 1980. szept. 19. – okt. 26.

30 ■ EL KAZOVSZKIJ (1948-2008)

Démonok, 1975
Demons

49,5 x 34,5 cm
Tus, tempera, papír | Indian Ink, tempera on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: El K-El Kazovszkij 75

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 597 EUR
Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 - 2 875 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- A túlélő árnyéka - Az El Kazovszkij - élet/mű,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015. nov.6. – 2016. febr. 14.

31 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Olaszország, 1930-as évek
Italy, 1930s

69 x 49 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 3 000 000 Ft
Estimated price: 6 389 - 9 584 EUR

32 • BÖHM PÁL (1839-1905)

Patakpart (Pihenő), 1878
Brook Side, 1878

41,5 x 76 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: fest Böhm Pál München 1878

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 6 389 EUR
Becsérték: 2 600 000 - 4 500 000 Ft
Estimated price: 8 307 - 14 377 EUR

Böhm Pál: Tiszaparti jelenet, 1873-75, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

33 - MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852-1919)

Téli napsütés
Winter Sunshine

26 x 36 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 3 500 000 Ft
Estimated price: 6 389 - 11 182 EUR

Mednyánszky László: Téli verőfény, magántulajdon

34 ■ BERKES ANTAL (1874–1938)

A Kálvin tér háttérben a Nemzeti Múzeummal, 1917
The Calvin Square with the National Museum in the Background, 1917

74 x 101 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Berkes A. 1917

Kikiáltási ár: 350 000 Ft / 1 118 EUR
 Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
 Estimated price: 1 916 – 2 875 EUR

35 ■ GYŐRI ELÉK (1905–1957)

Ötvenhárom nyara (Kék traktor, kék ég, plusz a nép)
The Summer in 1953

50 x 59,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Győri Elek 1953

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
 Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft
 Estimated price: 2 236 – 3 834 EUR

36 - KÁDÁR GÉZA (1878-1952)

Kökörcsinmező (Tavaszi Nagybányán), 1912
Spring in Nagybánya, 1912

66 x 75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: NB Kádár Géza 1912
Hátoldalon | Reverse: 1912-es Nagybányai kiállítás cédulája

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 3 500 000 Ft
Estimated price: 6 389 - 11 182 EUR

Az 1912-es Nagybányai képkiallitás plakátja

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Nagybányai képkiallitás. Nagybánya, 1912.

Lyka Károly 1912-es nagybányai jubileumi kiállítást méltató cikkének fő motívuma az iskolában érvényesülő és korszakos művészetpedagógiai jelentőségű szabad művésznevelés volt, amely azért jöhetett létre, mert a különféle, önálló egyéniségű mestereket kizárólag az élmény közvetlen, szabad visszaadása kötötte össze „idegen festő, iskola, doktrína” hatása nélkül, s éppen ez tette lehetővé, hogy a kolóniában „a legtágabb liberalizmus” uralkodjék. Később 1925-ben íródott összefoglaló jellegű értekezésében arra a következtetésre jut, hogy a siker oka a művész és a természet közötti közvetlen kapcsolat volt, amit a rendszerről, a stílusról való lemondás, ezeknek a hiánya teremthetett meg. „...el tudták fogadni a közvéleménnyel azt az elvet, hogy a természetben nem a rendszer, nem az irány a fontos, hanem

a tehetség és a művészeti erkölcs ... a nagybányai festők fellépésének művészettörténeti jelentősége bizonyára abban csúcsosodott ki, hogy egy rendszer helyett a magyar természetet, a magyar életet választották igazi forrásul”. Lyka szerint a magyar nagybányai első nemzedék festőinek köszönhető, hogy a közvélemény végre befogadott olyan művészeket is akiknek addig elutasításban volt részük, mint például Szinyei és Mednyánszkyt. „Ez a nem stílusbeli, hanem erkölcsi eredmény nem csekélyebb jelentőségű, mint azok az értékes alkotások, amelyekkel Nagybánya a magyar galériát gazdagította.”

Nagybánya művészete, 1996 A Magyar Nemzeti Galéria kiadványa a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából rendezett kiállításról (részlet)

Az 1912-es Nagybányai kiállítás cédulája

37 - SZTELEK NORBERT (1884-1956)

Napraforgók
Sunflowers

48,5 x 69 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Sztelek

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 894 EUR
Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 118 - 1 597 EUR

38 - BENKHARD ÁGOST (1882-1961)

Napraforgók
Sunflowers

70 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Benkhard Á Miskolc 1947

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR
Becsérték: 800 000 - 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 556 - 4 792 EUR

Nő a szabadban
Woman in Open-Air

96 x 69 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 9 584 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 12 779 – 2 2364 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A művész leszármazottainak tulajdonából

Franz Eybl: *Kislány képe*, 1852,
Szépművészeti Múzeum

Györgyi (Giergl) Alajos: *Nő a szabadban*, 1853
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Borsos József és Barabás Miklós mellett a biedermeier-triász harmadik, ikonikus alakja, Györgyi Giergl Alajos. Az ötvösmester apja műhelyéből induló ifjú a korabeli magyar festészet legkiválóbb művészeinek, Barabás Miklósnak lett a tanítványa, majd Bécsben és Münchenben folytatott akadémiai stúdiumokat. De mindez csupán alapozásnak tekinthető 1856-os olaszországi tanulmányútjához, melyen elsajátítja a reneszánsz velencei festők tűzes színhasználatát, nagyvonalúan összegző ábrázolásmódját. Tanulmányai betetőzését azonban az jelentette, amikor a legendás híró és hírhedt temperamentumú bécsi festő, Karl Rahl első magyar tanítványává fogadta, miután a Györgyi Giergl-t felkaroló Pejacevics-család vendégeként Magyarországra látogatott. A mester portréfestészetében az égő színek megszállottja volt, melyet szürke alapra felvitt lazúros, később sűrűbb festékanyag kombinálásával ért el. Habár Györgyi elkerülte a modorosságig fokozott élénkséget, palettájára felszabadító hatással volt Rahl példája, és a korai, 1850-es évekbeli zsánerképeit felváltják az egyszerre elegáns és bensőséges, átélt szellemiséget árasztó női portrék. Portréfestészetének ez a személyiséget felvillantó vonása, technikájának könnyedsége és színvilágának költőisége keresett művésszé tették a maga korában. Olyan magas rangú megrendeléseket is kapott, melyekről festőkollégái csak álmodoztak, mint amikor elkészítette Széchenyi István vagy maga Ferenc József császár portréját. A méltatlan felejtés rövid művészi pályájával magyarázható, hiszen mindössze 10 évnyi alkotó munka adatott számára.

A BIEDERMEIER NŐI SZÉPSÉG

Talán éppen ez az introvertált érzékenysége és magányossága tette őt alkalmassá, hogy felfedezze, majd művészi szinten újraalkossa a 19. század közepén élő fiatal nemes hölgyek melankolikus szépségét, álomszerű testetlenségét, akiknek saját koruk még nem tudott semmilyen gyakorlati szerepet nyújtani, de már pusztán szimbolikus, eszményi szinten nem lehetett viszonyulni hozzájuk. Miközben kortársai között divattá váltak a népszínművek hatására az idealizáltan egyszerű parasztmenyecskék, Györgyi Giergl rátalált ezekre az „őzikeszerű tisztaságú nők”-re, akik megrekedtek két világ határán (pl. Deák Szidónia portréja). Hamar rátalált modelljeihez illő stílusára, melyet elsősorban az angol portréfestészet (Lawrence) inspirált. E női portrék jellemzője a könnyed elegancia arckifejezésben, és öltözetben, amit ugyanakkor közvetlen beállítás puhít természetessé, a színezés gyengéd festőisége, az elmosódó háttér pedig líraivá lágyít. Különösen a rózsaszín, mályvaszínű selyemkendők gyakori, visszatérő elemei nőportréinak, mellyel kihasználja egy szokatlan, fényes, de nem harsány színfolt és forma élénkítő hatását. Jól érzékelhető mindez jelen képen, ahol az angol portréfestészet hagyományait követő természeti környezetbe helyezett alak kompozíciója a jelentszerű biedermeier arckép-típussal kombinálódik. A regényes erdei környezetben ábrázolt nőalak olvasmányából pillanatra elrévedve jelenik meg egy tisztás fényfoltján. Kalapja csendéleteket idéző artisztikummal hever a gyökereken égszínkék szalagjával. A fiatal lány kezében látható könyvecske jellegzetes motívuma a biedermeier portréknak, segítségével könnyedén meg lehetett idézni egy élethelyzetet, történetet a néző képzeletében, és mozgalmasabbá teszi a beállítást. A lány mozdulata itt is azt a képzetet kelti, hogy gondolatai olvasmányélményein járnak, a kis könyv készítette révedezésre. Lábai mellett gyerekkorának hű társa, ölebe, de figyelme már másfelé fordul. Már nem gyerek, de még nem nő. A falombok között beszűrődő fény valóságos aurát képez ragyogó rózsaszínekben fürdő alakja köré, melyet a reneszánsz Madonna-képek reminiscenciáit idéző piramis-kompozíció is fenköltébbé tesz. Minden e bájos női alak kettős helyzetéről szól: két életkor között, álom és ébrenlét között, elindulás és maradás között.

Marosvölgyi Gábor

40 • JÁNDI DÁVID (1893–1944)

Dél-olasz táj (Kék ég), 1928
South Italian Landscape, 1928

36 x 50 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jándi D 928

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 500 000 Ft
Estimated price: 6 389 – 11 182 EUR

41 = ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

Rálátás Felsőbányára, 1925
Felsőbánya, 1925

121 x 92 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Aba Novák 25

Kikiáltási ár: 40 000 000 Ft / 127 795 EUR
Becsérték: 50 000 000 – 80 000 000 Ft
Estimated price: 159 744 – 255 591 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Aba-Novák Vilmos, Feiks Jenő, Kelemen Emil, Patkó Károly és Ziffer Sándor festők csoportkiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1927. február–március. (Kat. 154. Rálátás Felsőbányára)
- Aba-Novák Vilmos és Pátzay Pál gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, 1931. február (Feltehetően azonos: Kat. 80. Felső-bánya)
- Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából.
- Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996. március–október. Kat. 3.
- Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928.

- Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001. (Kat. 133. Felsőbánya)
- Aba-Novák, a „barbár zseni”. MODEM, Debrecen, 2008. április 21–július 6. (Kat. 43. Felsőbánya látképe)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából. Kiállítási katalógus. Szerk.: Imre Györgyi. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996. 454.
- Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928. Kiállítási katalógus. Szerk.: Zwickl András. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001. 176.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 180.
- Modern Hungarian Painting 1919–1945. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2004. 180.
- Molnos Péter: Aba-Novák. Budapest, 2006. 62. kép.
- Molnos Péter: Aba-Novák, a „barbár zseni”. Kiállítási katalógus. MODEM, Debrecen, 2008. 35. kép.
- Die Moderne in der ungarischen Malerei 1919–1964. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Berlin, 2008. 180.
- Nagybánya képekben. (Magyar, angol és román nyelven) Szerk.: Szücs György. Nagybánya, 2009. 63.

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI

A 20. század talán legbefolyásosabb magyar művészettörténésze, Gerevich Tibor közel öt évtizedes pályája során több ezer fotót gyűjtött össze: kutatóként, egyetemi tanárként, nagy hatalmú kultúrdiplomataként festmények, szobrok és iparművészeti tárgyak reprodukcióit, kiállítási enteriőrök fényképeit halmozta fel otthonában, hogy cikkei, tanulmányai és könyvei elkészítése során felhasználhassa őket. Hagyatékának egyik leggazdagabb és legizgalmasabb szeletét alkotják azok a felvételek, amelyek első számú kedvence, Aba-Novák Vilmos tervbe vett, de sajnos nem megvalósult monográfiájának vizuális alapanyagaként szolgáltak volna. E fényképeket –

a hátoldalukon olvasható feliratok tanúsága szerint – Gerevich magától Aba-Nováktól kapta, aki egész pályája során szisztematikus rendszerességgel dokumentálta eladás előtt álló, vagy már magángyűjteményekbe és múzeumokba került műveit. Nem véletlen, hogy ebben a fotóanyagban a most vizsgált, kiemelkedő kvalitású felsőbányai tájkép éppen úgy megtalálható, mint az a kitűnő enteriőrfotó, amely a festmény első nyilvános kiállításán készült. „A »nagy terem«, hol kollekcióm az Ernst Múzeumban kiállítva volt” – olvasható a fénykép hátoldalán, a festő aláírása és akkurátusan megadott lacíme felett. Az Ernst Múzeum felülvilágítás kiállítási helységében hét festmény tűnik fel a falakon. Bal oldalon a hatalmas méretű, 1927-ben készült Fürdőzők, mellette

a Favágók hajnala, a merőleges falon a Bányavölgy című, Felsőbányán készült tájkép, mellette a Cigánylány, majd a most aukcionált kompozíció, a Rálátás Felsőbányára, utána a Magyar Nemzeti Galériában őrzött Pipás önarckép, végül a korszak és az életmű egyik kimagasló jeletőségű, monumentális remekműve, a Fény. A hazai viszonyokat ismerve ritka, szinte páratlan szerencsének mondható, hogy a felsorolt festmények közül egyedül a Cigánylány veszett el a szemünk elől, a többi alkotás az önarckép kivételével jeles magángyűjteményeket gazdagít. Az 1927-es tárlat fordulópontot jelentett Aba-Novák életében. A megdöbbentően erős anyag elementáris sikert aratott, amely egy csapásra a fiatal festőgeneráció egyik legjelentősebb képviselőjévé avatta.

Aba-Novák Vilmos: Fahordás, 1924
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Az Ernst Múzeum 1927-es csoportkiállításának részlete a most bemutatott festménnyel, 1927

Részlet a debreceni MODEM Aba-Novák, a „barbár zseni” című kiállításáról a most bemutatott festménnyel, 2008

A kritikusok szuperlatívuszokban irtak róla: „Ez a hatalmas erejű, őstehetség zamatát éreztető piktör az újdonságnak olyan ingerlő szuggesztivitásával hat, mint annak idején a nagybányai kibontakozás első mestere: a fiatal Ferenczy Károly. Minden munkáján ott van a zsenialitás kéjegye.” – olvashatjuk Kárpáti Aurél Pesti Naplóban közölt cikkében.

UTAZÁS FELSŐBÁNYÁRA

Aba-Novák egyik legsikeresebb, korszak formáló utazása a húszas évek közepén Felsőbányára vezetett. A patinás, több évtizedes hagyományokkal rendelkező nagybányai művészteleptől csupán tíz kilométerre fekvő, apró település az első világháborút követő években került

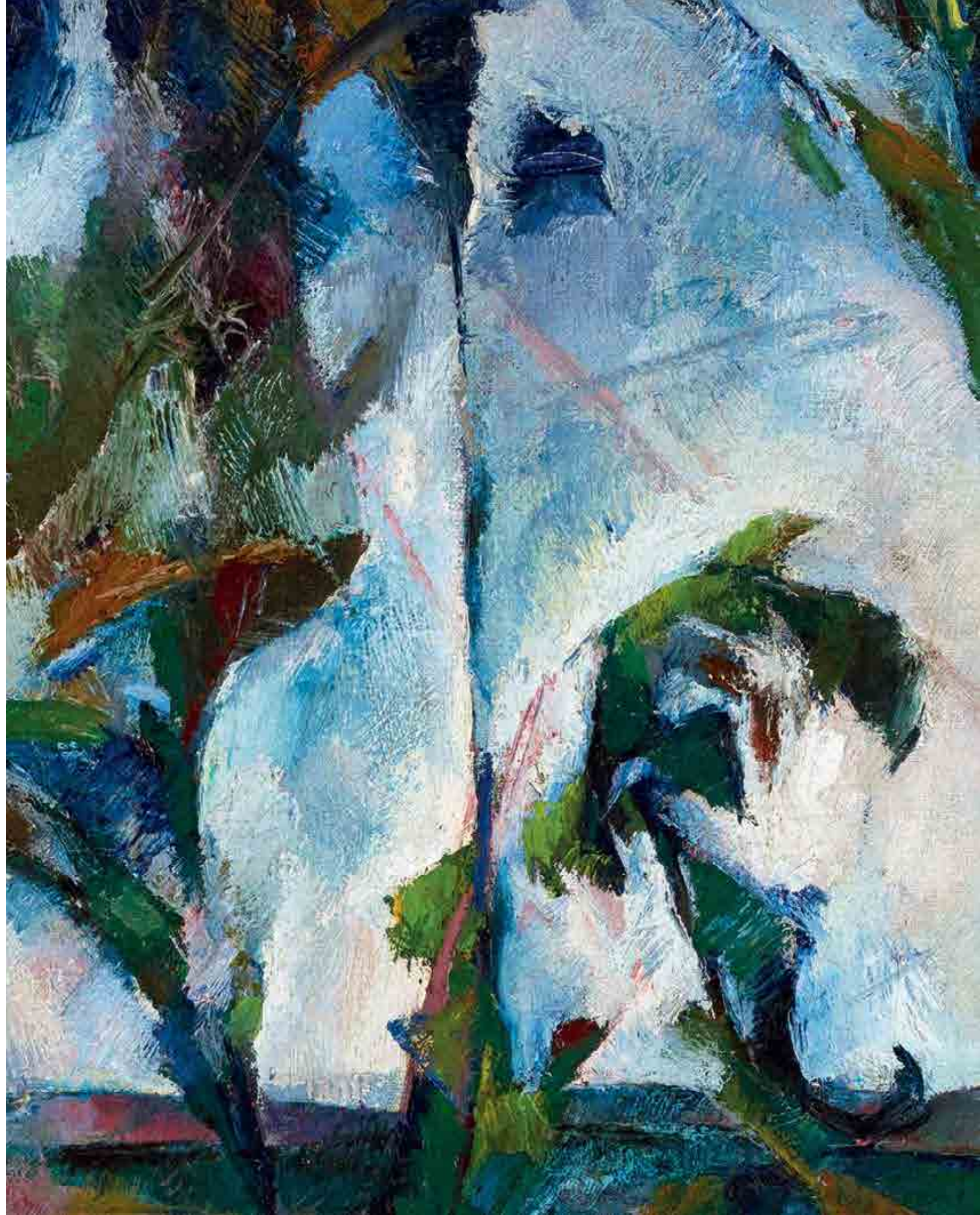
a művészek látókörébe. A megtelepedés, a festőkolónia alapításának gondolata a budapesti Képzőművészeti Főiskolát és a nagybányai Szabadiskolát is megjárt Litteczy Endrétől származott. Az ő szervezőereje és a város polgármesterének támogatása vezetett oda, hogy 1922 nyarán kisebb művésztszártság ütött tanyát a településen.

A tisztes kismesterek körébe sorolható alapítók közé 1925 tavaszán egy újabb, jól összekovácsolódott, rendkívüli tehetségekből álló fiatal festőcsoport érkezett. A közös erdélyi tanulmányút ötlete feltehetően Patkó Károlytól eredt, aki 1924-ben Nagybányán járva, a közeli Felsőbányára is ellátogatott. Minden bizonnyal az ő biztatására érkezett ide Aba-Novák és baráti társasága, a festő zugligeti otthonában már évek óta összejáró művészkö-

zösség. Kelemen Emil, Bánk Ernő és Fonó Lajos mellé csatlakozott a nagyváradi Fleischer Miklós és a fiatal Borghida Pál, akinek személyes élményei, visszaemlékezései segítenek rekonstruálni e felsőbányai nyár eseményeit: „A nagyvendéglő termét kapták meg műteremnek. Velük volt még Aba-Novákné is, a kis csoport modellje és kiváló szakácsnője. Engem, mint ifjú festőt, az a nagy megtiszteltetés ért, hogy megengedték, hogy velük dolgozzam, és mérsékelt díjazás ellenében velük is étkezhettem. Arra emlékszem, hogy Aba-Novák kisebb alakú, nagyon szép, ragyogó színekben tartott képeket festett, amiket csak otthon, Pesten dolgozott fel nagyobb kompozíciókban.” Augusztus közepén az Ellenzék című lap riportere meglátogatta a művészeket és tapasztalatait hosszú cikkben közölte az olvasókkal: „Felsőbánya csöndesebb,

Aba-Novák Vilmos: Felsőbánya, 1925
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

szebb, vadregényesebb, mint Nagybánya – mondják az ottani festők. A hegyei is magasabbak. És itt nem nézik, hogy milyen a ruhánk, cipőnk, ingünk. Bizony a két hatalmas termetű és épp olyan tehetségű fiatal pesti piktor: Aba-Novák Vilmos és Patkó Károly modellt állhatnának egymásnak valami »útszéli csavargó« című képhez. Szabad nyak, ócska, festékfoltos, olajos zubbony, meghatározhatatlan színű anyagú és kurta nadrág, mezítlábas szandál az öltözékük; de a széles karimájú, olcsó szalmakalap s a bozontos üstök alól a legdrágább, legértékesebb fény sugárzik felénk: a szebbet, igazabbat töretlen csapáson kereső, fiatal művészlélek, az erőt, hitet, öntudatot kifejező szemek ragyogása.”

A „LEGCÉZANNEOSABB” MAGYAR KÉP

A Felsőbányán töltött öt hónap rendkívül inspirálónak bizonyult Aba-Novák számára. Az itt született, vagy helyben készített vázlatok alapján Budapesten kivitelezett festmények döntő többsége tájkép, melyeken – a nagybányai vedutákhoz hasonlóan – a magasba törő templomtornyok szinte a táj emblémaivá nemesednek. Ezek a jellegzetes építészeti részletek tűnnek fel a most bemutatott festmény centrumában is, dúsan tobzódó táji részletektől körülvéve. Aba-Novák nem csupán a szokatlan, álló formátum választásával dinamizálta a kompozíciót, de a kristályosan egymásra épülő, szálkásan

megfestett, szinte súlytalanul szétröppenő formák együttesével heves mozgással töltötte meg a vásznat. A nedvdús, pasztózus festékalakítás, a változatosan tagolt, az ecset végével sűrűn rovátkolt faktúra a felület legkisebb egységéig ritmizálja a képet, s ez a virtuóz gazdagságban tobzódó ornamentika ellenállhatatlanul vonzza és rabul ejti a néző tekintetét. A minden ízében – komponálásában és felületalakításában egyaránt – cézanne-i hagyományokból építkező Rálátás Felsőbányára című kép az egész életmű egyik kivételes kvalitású csúcsa, olyan kép, amely bármely múzeum vagy magángyűjtemény kitüntetett darabja lehetne.

Molnos Péter

Aba-Novák Vilmos: Tájkép, 1924 körül, magántulajdon

Művészek Felsőbányán (balról: Bánk Ernő, Aba-Novák Vilmos, Patkó Károly és Nagy Oszkár), 1925

42 = NÁDASDI SÁRKÖZI ELEMÉR (CSURGÓ, 1900–1988, BUDAPEST)

Eperjes (Prešov) főtere, 1939

The Main Square in Eperjes, 1939

81 x 100,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Nádasi Sárközi 939 Eperjes

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 469 EUR
Becsérték: 550 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 757 – 2715 EUR

A Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János és Bosznay István növendéke volt, majd Jászapátiba került, ahol Vágó Pál oktatta. 1925-től állított ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban. 1936-ban és 1943-ban volt gyűjteményes kiállítása.

43 = PERLROTT CSABA VILMOS (1880–1955)

Párizsi részlet, (Cartier Latin), 1926

Paris (Cartier Latin), 1926

48 x 30 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Perlrott Csaba V 926 Paris

Kikiáltási ár: 440000 Ft / 1 405 EUR
Becsérték: 5500 00 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 757 – 2 555 EUR

44 = ZIFFER SÁNDOR (1880-1962)

Nagybányai Zazar part, 1943

Nagybánya Zazar Bank, 1923

55 x 75 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ziffer Sándor 1943

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 6 389 EUR

Becsérték: 2 500 000 - 3 500 000 Ft

Estimated price: 7 987 - 11 182 EUR

45 ■ ORSZÁG LILI (1926–1978)

Architektúrák, 1966
Architectures, 1966

71,5 x 63 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ország L

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 44 728 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 28 000 000 Ft
Estimated price: 63 897 – 89 457 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- A modern magyar festészet legszebb képei II. Kieselbach
Gakéria, 2004. szeptember

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach
Tamás. Budapest, 2004. 1494. kép

1960-ban Ország Lilit a prágai zsidó temetőben érte a „nagy találkozás”. Rátalált a valóságban is azokra a kövekre, melyeket már régóta magában hordott. Egyre biztosabban érezte, hogy korábbi útkereső korszakait maga mögött hagyva ezeket a köveket kell festenie. Köveket, melyek dacolnak az idővel, melyek jelle válva hordoznak egy elmúlt sorst, melyeknek kopott erezetében az érzékeny szem meglátja a néhai embert. Ország Lilinek üzentek a kövek, s ő mint egy médium emlékezett. A álló rétegek alatt még ősibb jeleket keresett – mint aki most nyeri vissza emlékezetét – a kövekben egyre távolibb világok nyomai kezdtek felsajjelni. „Tovább kellett lépnem

Váli Dezső: Régi zsidó temető (kő és jel),
magántulajdon

A prágai zsidó temető

Rozetta kő, időszámításunk előtt 196.
The British Muzeum, London

a múltba, távolabb kellett keresgélnem, hogy hol is érzem magam otthonosabban, keresem a köveket, dacára annak, hogy még nem is tudom hol vagyok.” – írta. Most már nem szent mítoszokat akart a kőfalakon megjeleníteni, hanem a történelem köveiből maga akart mítikus falakat építeni. Ország Lili 1960-ban kezdett városalaprajzokat festeni. Olyan múltbéli városokét, melyek benne éltek, olyan városokét, melyekben valaha benne élt. Ebben az évben készítette el az Aranyváros című képet, az élmény legbelülről fakadt, s csak később, mikor Prágába utazhatott, akkor ismerte fel, hogy ez a város nem más, mint az ő aranyvárosa. A prágai zsidó temető kövei közt járva pedig már biztosan tudta – Bálint Endre képcímével élve – „itt már jártam valaha”. A kövekben megtalálta azokat a motívumokat, melyekre művészetének szüksége volt, de nem a hagyományos értelemben – mint amikor a látvány inspirálja a művészt – hanem úgy, hogy a külvilágban végre ráakadt azon dolgokra, melyeket mindig is magában hordott, így ezek belső világának realitását igazolták. Most már ismerte a sikátorokat, a városokat a királyok korából. Otthon érezte magát. „Szinte úgy éreztem, hogy valaha ott jártam, hogy a házakat föl kell építenem, és templomokat kell felépítenem” – emlékezett. Az élmények erősen torlódtak benne, lázasan dolgozott Fiáth János utcai apró lakásában, alig győzte kívárni, hogy a festék megszáradjon, már folytatni akarta a munkát. Színei felvették a pusztuló városok monokróm arculatát és egyértelműen kialakult senki másához nem hasonlítható egyéni kifejezőmódja.

Ország Lili Architektúrák című műve jellegzetes darabja város-kép sorozatának, ugyanakkor e korszak egyik záró alkotása, így a kép közepén sötétlő boltozat formájú alakzatot jelképesen tekinthetjük a romvárosok világára rácsukódó utolsó kapunak is. Ország Lili tudta, hogy a pusztuló kövek egymásra illesztésével nyerhetők csak gránitkeménységű falak, hogy egykori sorsok üzeneteiből, temetők kőtábláiból, romok szétguruló tömbjeiből, ezredévek egymásba fonódó kultúrájából születhet csak meg művészete. Ez a sötétlő templomalaprajz, ez a barnásszürke tömör, összekapcsolódó forma jelöli mindazt, ami örök.

Az Architektúrák című képnek szinte testvérpárja lehetne Ország Lili jól ismert, ikonikus alkotása az 1963-ban készült Exodus című kép. Ugyanazok a formai elemek kerültek mindkét műre. Hittel, alázattal és aprólékos gondnal megfestett, a temetők sírkövei által ihletett kisméretű formák sűrű tömege szorult az architektúrális motívumok közé. Míg ezek a formák az Exodus című művén mint a falak, kapuk, ablakívek közé préselt elemek tömbjei lüktetnek és ezáltal a kép szinte megmozdul és megindul azon egy vízszintes irányú áramlás. Ez a hőmpölygő mozgás megidézi a zsidó nép ünnevelt eseményét, az Egyiptomból való kivonulást és drámai sodrásában egyben utal a későbbi kényszerű otthonkeresésre is.

Ezzel szemben e művön Ország Lili ugyanezen apró formáinak tömegét építészeti elemek közé ékeli. Itt nincs semmi-féle áramlás, falak és kapuk ölelik, szorítják a tömbbé sűrűsödött jeleket, azok szinte eggyé tapadnak. Itt a városba beszorított formákkal találkozunk, ami a művészre mély benyomást tevő prágai zsidó temetőt idézik. Prágában egy XV. századi rendelkezés szerint a zsidóknak városon belül kellett eltemetni halottaikat, ezért a temetőben helyszűke miatt tizenegy – tizenkét rétegben eltemetett holttestek nyugszanak és 12 ezer szeszélyesen elrendezett, aztán megsüllyedt, megdőlt, omladozó sírkő őrizi 100 000 zsidó örök nyugalalmát. Így jött létre ez a komor temetői kötenger. És így jött létre Ország Lili nyugtalan lelkében a fájdalmas emlékezés és ezáltal ez a nagyszerű mű. Az az alkotás, amely elénk tárja a város épületei közé szorított, egymásba kapaszkodó sírkövek és az egymásra rakódó emlékrétegek architektúráját.

Kolozsváry Marianna

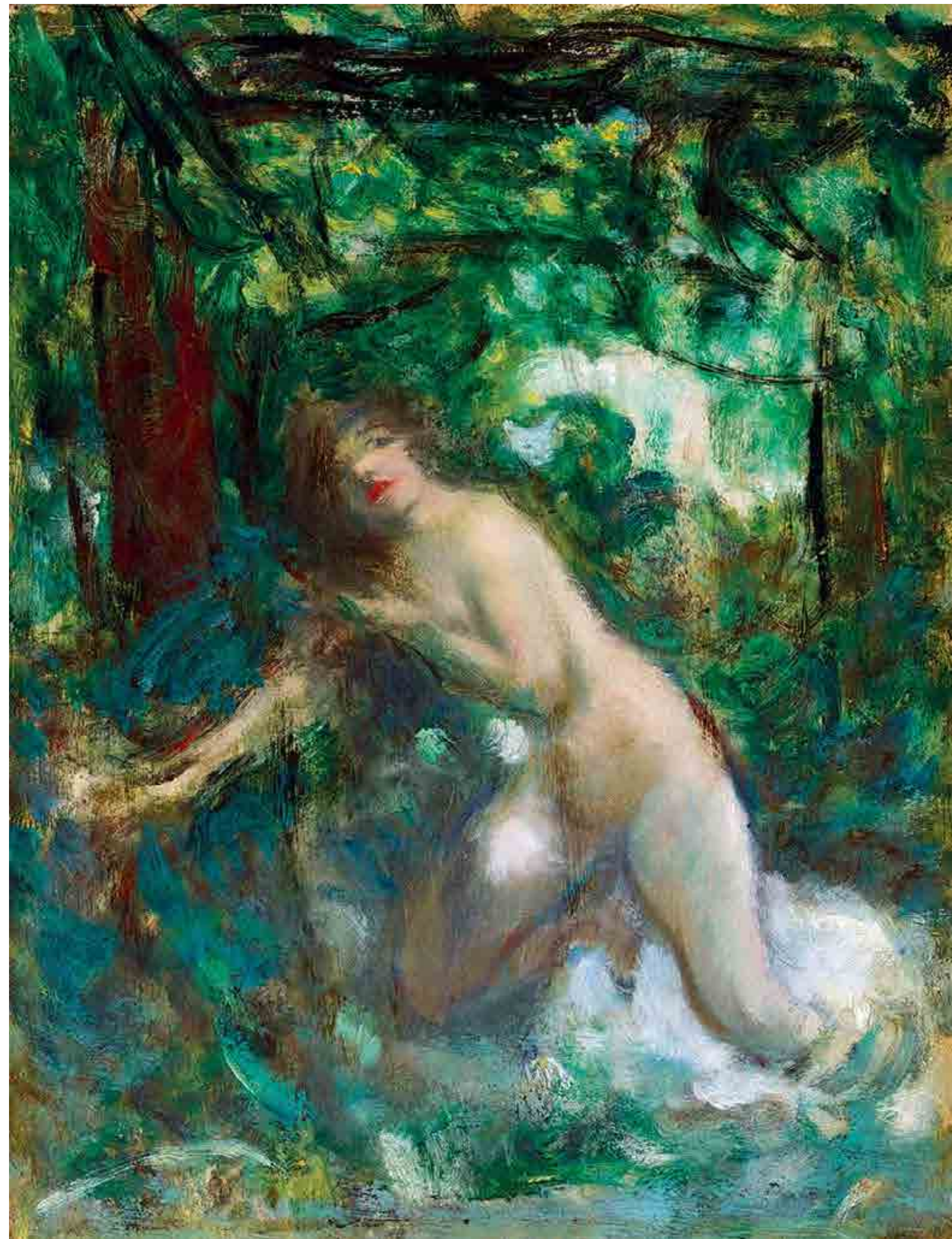

46 ■ KARLOVSKY BERTALAN (1858-1938)

Akt szabadban (Swing)
Nude in Open-Air (Swing)

33 x 23,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Karlovsky B.

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 575 EUR
Becsérték: 280 000 - 380 000 Ft
Estimated price: 894 - 1 214 EUR

47 ■ CSÓK ISTVÁN (1865-1961)

Zsuzsanna fürdője
Susanna's Bath

34,5 x 27 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Csók

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
Becsérték: 900 000 - 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 875 - 4 153 EUR

48 • BRUCK LAJOS (1846–1910)

Kislány narancssal
Girl with Orange

18 x 13 cm

Olaj, fa | Oil on panel

Jelezve balra lent | Signed lower left: Amauce Passy Cornet,

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bruck Lajos

Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Düsseldorf Budapest

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 894 EUR

Becsérték: 380 000 – 550 000 Ft

Estimated price: 1 214 – 1 757 EUR

49 • MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

Csavargó
Vagabond

42,5 x 34 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent | Signed lower right:

Mednyánszky

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 751 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 7 667 – 12 140 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Tarján Jenőné tulajdonában

50 = KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Art deco Madonna
Art deco Madonna

100 x 70 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 18 00 0000 Ft / 57 507 EUR
Becsérték: 22 000 000 - 35 000 000 Ft
Estimated price: 70 287 - 111 821 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Kádár Béla életmű kiállítása. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002. jún.7–júl.13.
- A Storm in Europe. Béla Kádár, Hugó Scheiber and der Sturm Gallery in Berlin.
- Ben Uri Gallery. The London Jewish Museum of Art. London, 2003. nov. 24–2004. jan. 18.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Múlt és Jövő. Zsidó irodalmi, művészeti, társadalmi és kritikai folyóirat, 1933. jún. 270. old.
- Gergely Mariann: Melankolikus utazás. Kádár Béla (1877-1956). Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002. 173. old.
- A Storm in Europe. Béla Kádár, Hugó Scheiber and der Sturm Gallery in Berlin.
- Ben Uri Gallery. The London Jewish Museum of Art. London, 2003. 42. old.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Hevesy Iván: Kádár Béla. Amicus, Budapest, 1922.
- Herwarth Walden: Az új festőművészet: expresszionizmus. Amicus, Budapest, 1924.
- Kállai Ernő: Új magyar piktúra 1900-1925. Amicus, Budapest, 1925.
- Charles Rosner: Modern Painting in Hungary. The Studio, London, 1932. jan.-jún.
- Bálint Rezső: Kádár Béla. Múlt és Jövő, 1933. jún. 270–271.

- Gergely Mariann: Melankolikus utazás. Kádár Béla (1877-1956).
- Gergely, Mariann: Béla Kádár and Hugó Scheiber at Der Sturm Gallery in Berlin. In. A Storm in Europe. Béla Kádár, Hugó Scheiber and der Sturm Gallery in Berlin. Ben Uri Gallery. The London Jewish Museum of Art. London, 2003. 9–13. old.
- Kieselbach Tamás: Modern magyar festészet 1919–1964. Budapest 2004.
- Gergely Mariann: Kádár Béla ismeretlen képei üvegnegatívokon az 1920-as évekből. In. Angyalokra szükség van. Tanulmányok Bernáth Mária tiszteletére (szerk. András Edit). Budapest, 2005. 211–220.

Kádár Béla harmincas évekbeli festészetének egyik főműve kerül most árverésre. A korszakban is reprodukált kompozíción a festő mesterien ötvözi mindazokat a motívumokat, formai és festői megoldásokat, amelyek korabeli képeinek rendszeresen visszatérő elemei. A anyjához bújó gyermek középpontba állítása több festményén megjelenik. A profilba forduló kamaszos leányarc ártatlansága és gyermekét ölelő kézmozdulata a családi összetartozás bensőségességét sugallja. A hagyományos anyaszerep finom érzékeltetését érezzük a vidéki menyecskék öltözetét idéző himzett blúz és mintás szoknya stilizált átírásában. A kivágot, fodros ing és a karcsú nyakat ölelő gyöngysor ugyanakkor annak a divatos frizurát viselő modern nagyvárosi asszonynak a viselete, aki szívesen vállalja nőiességét és fiatalságát. Az art deco

stílusra jellemző ez a sajátos eklektika, ahol a tradíció és a korszerűség, a nosztalgia és a dinamizmus szoros egységet alkot. Ez a tudatos kettősség a formai megoldásokban is érvényesül. Kádár Béla berlini és New York-i kiállításai után a harmincas évektől többnyire Budapesten dolgozott és a korábbi évek expresszionista, kubo-futurista tapasztalatait felhasználva az art deco dekorativitásával festette klasszikus szépségű képeit. Kivételes érzékeléssel komponálta egygő a lágy, ornamentális motívumokat, díszítőelemeket az áttetsző síkok geometrikus struktúrájával. Harmonikusan illeszkednek egymáshoz a virágdíszes mustrák és aprópöttyös hullámzó felületek az ismétlődő rácsos szerkezetekkel és az átlósan beillesztett transzparens síklapokkal. A sziluettek vonalas érzékenysége tökéletes összhangban van az élénk színek dekorativitásával. A kubista többnézetűség bravúros alkalmazásával Kádár Béla stabil kompozíciót alkot. Anya és gyermeke szeretetteljes összetartozása lírai hangulatot ad a képnek. A mandulavágású szemek tekintetnélküli foltjaival ugyanakkor eltávolítja szereplőit a képi valóság dimenzióitól és Modigliani varázsos asszonyainak időtlen világába emeli őket. A húszas évek radikális avantgardizmusa után a szépség, a nőiesség, a harmónia értékei kerültek előtérbe. A kivételes igényességgel kidolgozott temperakép rajzosan lágyvonalú sziluettjei és finoman kikevert színei költői hangulattal telítik a tisztán építő, dekoratív kompozíciót. A sokszorosan reprodukált, számos külföldi és hazai kiállításon bemutatott festmény Kádár Béla harmincas évekbeli festészetének egyik legszebb darabja.

Gergely Mariann

Jelen képünk, a Múlt és Jövő irodalmi, művészeti, társadalmi és kritikai folyóiratban, 1933. jún. 270. old

Kádár Béla: Nővérek, 1930-as évek eleje, magántulajdon

Kádár Béla: Fátyolos női akt tükörrel, 1930-as évek eleje, magántulajdon

51 ■ KLIE ZOLTÁN (1897–1992)

Kompozíció levelekkel
Composition with Leafs

50 x 40 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Klie

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 638 EUR
Becsérték: 250 000 – 350 000 Ft
Estimated price: 798 – 1 118 EUR

52 ■ KOKAS IGNÁC (1926–2009)

A herceg ablaka
The Window of the Prince

81 x 69 cm
Akrill, peaxtratt, farost | Akrill, peaxtratt on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Kokas

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 597 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 555 – 3 833 EUR

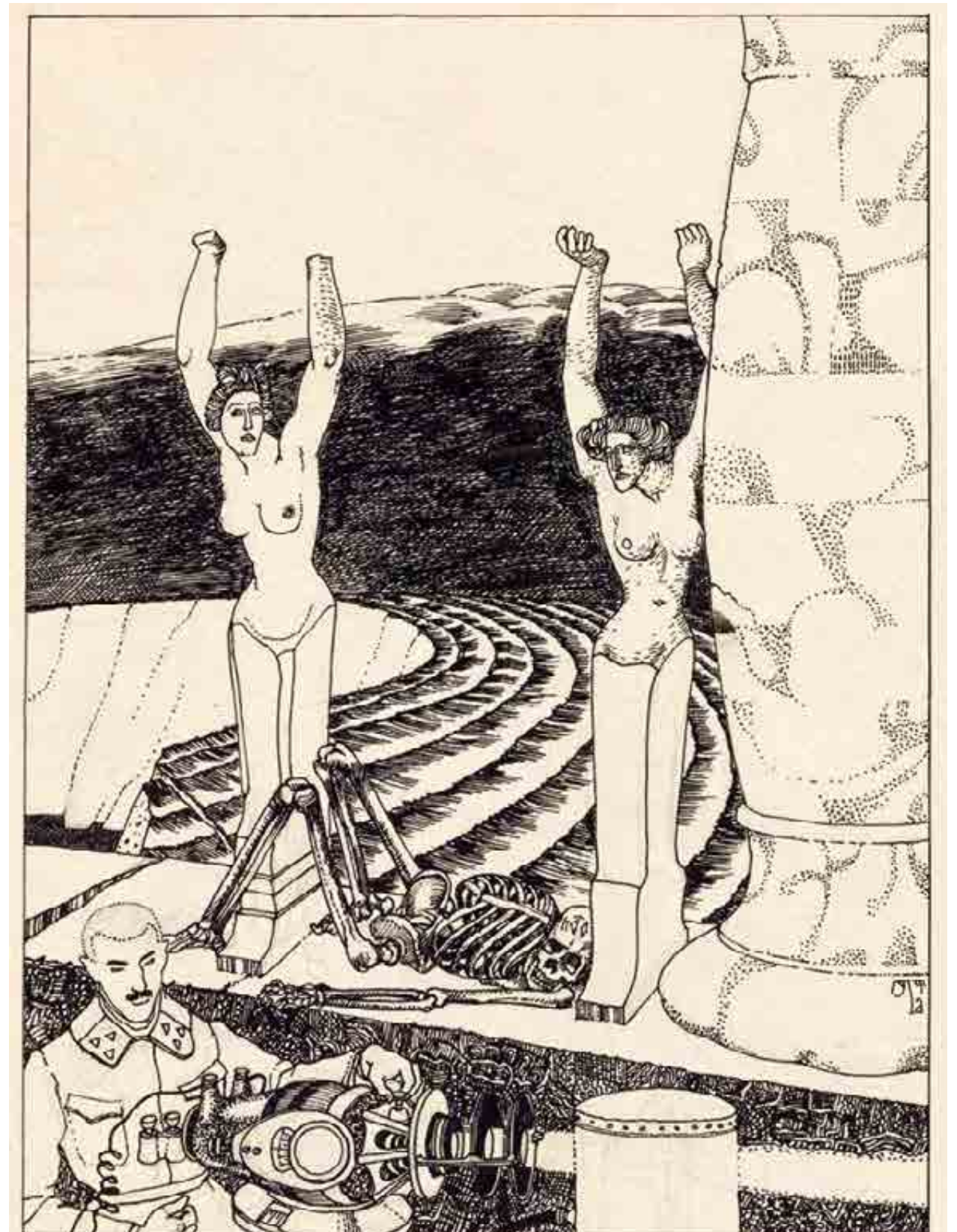

53 ■ GALLAS NÁNDOR (1893-1949)

Női akt (Salome)
Female Nude (Salome)

M: 51cm
 Bronz | Bronze
 Jelezve a talapzaton | Signed on the base: Gallas

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR
 Becsérték: 800 000 - 1 400 000 Ft
 Estimated price: 2 555 - 4 472 EUR

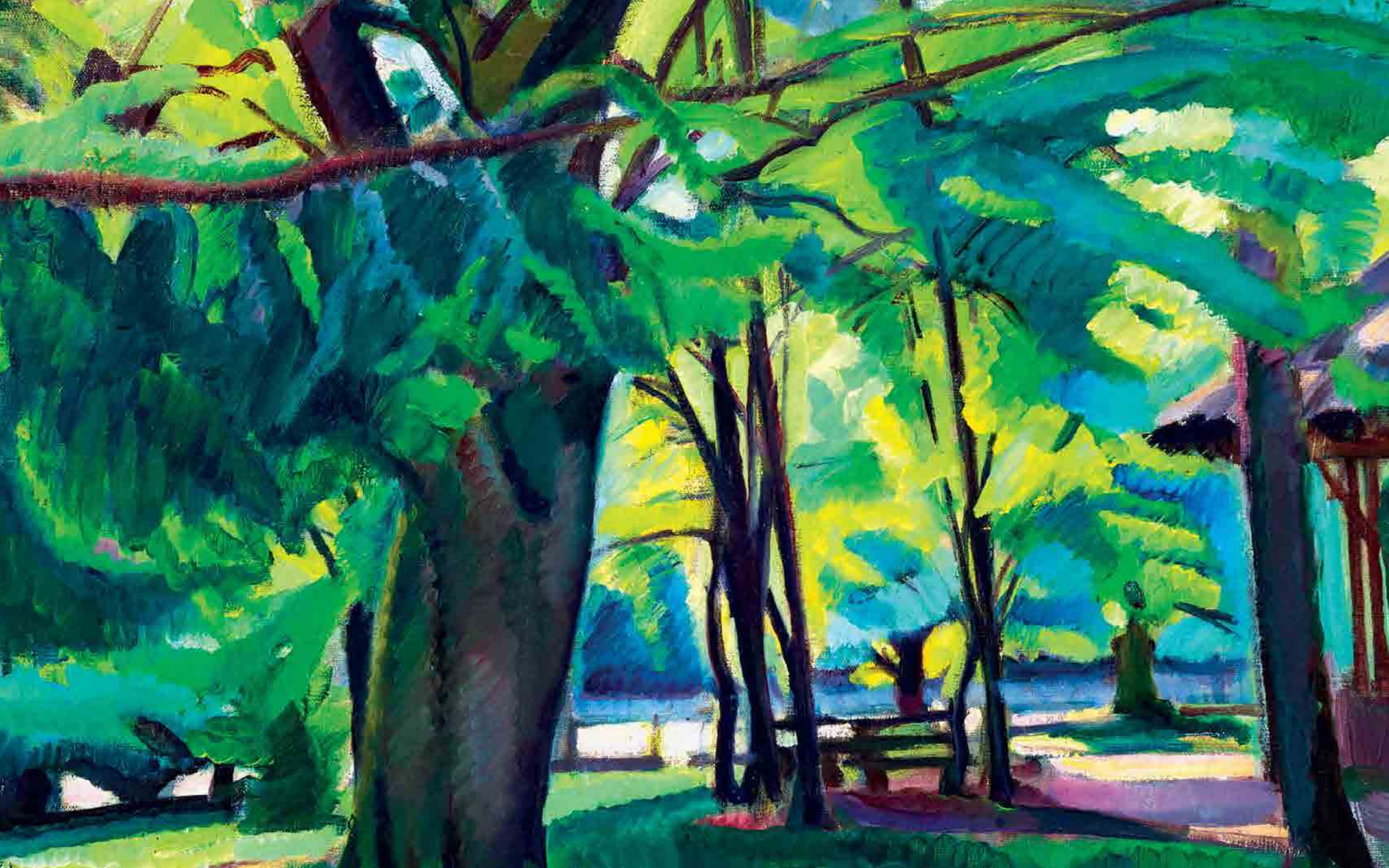
54 ■ TICHY GYULA (1879 RIMASZOMBAT-ROZSNYÓ 1920)

Pillantás a jövőbe (Lángosztó), 1913
Look in the Future, 1913

22,5 x 17,5 cm
 Tus, papír | Indian Ink on paper
 Jelezve balra lent | Signed lower left: A művész monogramjával

Kikiáltási ár: 350 000 Ft / 111 EUR
 Becsérték: 450 000 - 700 000 Ft
 Estimated price: 1 437 - 2 236 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
 - Modern magyar festészet 1892-1919.
 Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2003. 318. kép

55 ■ ERŐS ANDOR (1889-1917)

Park, 1912
Park, 1912

66,5 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Erős A 912

Kikiáltási ár: 15 000 000 Ft / 47 923 EUR
Becsérték: 20 000 000 - 35 000 000 Ft
Estimated price: 63 897 - 111 821 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

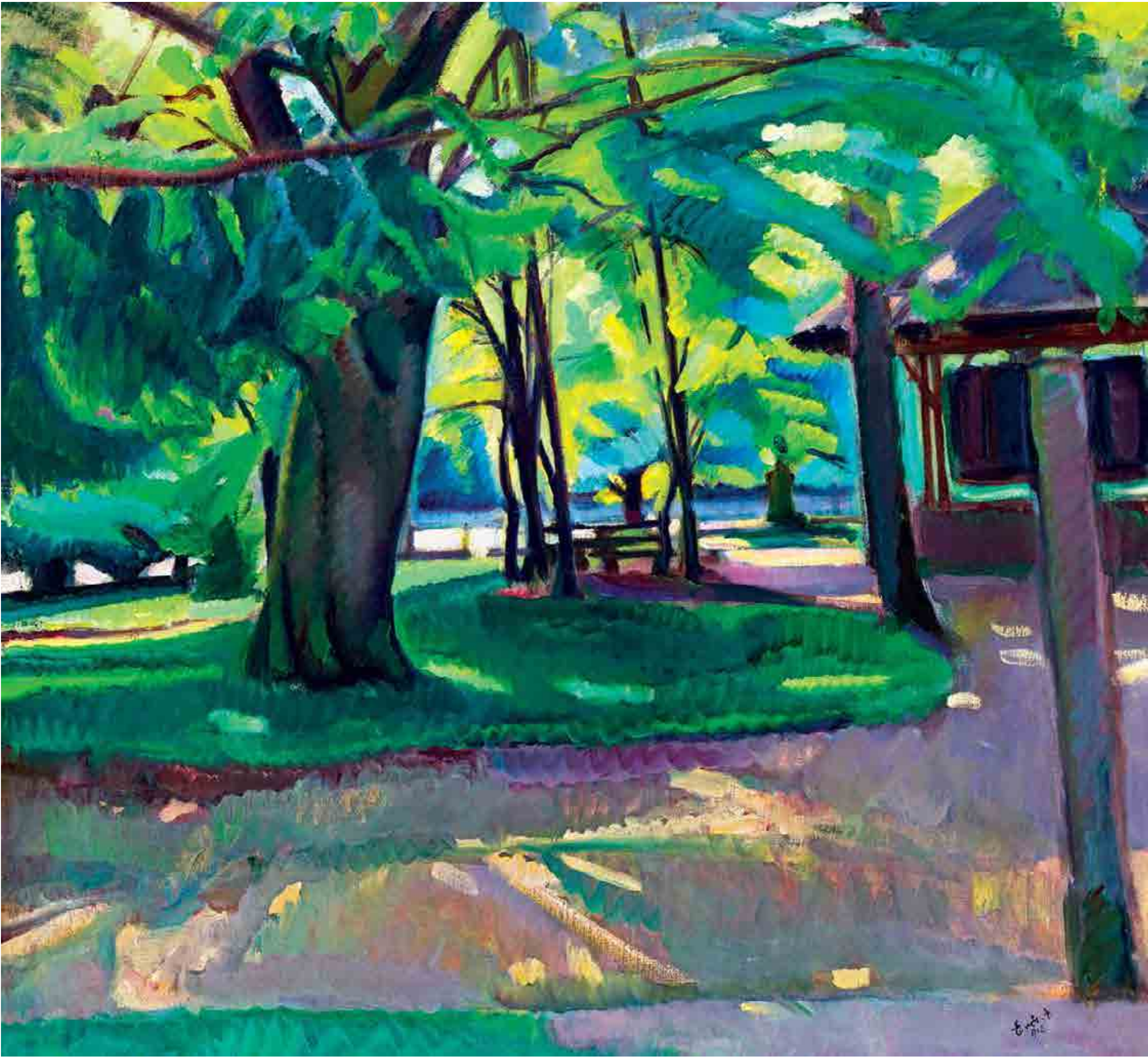
- Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996. március–október. (Kat. 79. Park)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából. Kiállítási katalógus. Szerk.: Imre Györgyi. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996. 480.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 495.
- Modern Hungarian Painting 1919–1945. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2004. 495.
- Die Moderne in der ungarischen Malerei 1919–1964. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Berlin, 2008. 495.

Nemes Lampérth József: Városligeti részlet fával, 1912, magántulajdon

AZ AVANTGÁRD SZÜLETÉSÉNÉL

Az ígéretesen induló, de korán derékba tört magyar művészpályák fájón hosszú sorába illeszkedik Erős Andor életműve is. A világháború első hónapjaiban sebesült meg az északi harctéren, s hosszú betegeskedés után 1915 márciusában, alig 26 évesen halt meg Budapesten. A meglepő tény, hogy a tragikusan korán lezárult pálya mégsem merült feledésbe, az indulás rövid, de rendkívül intenzív periódusában született műveinek kiugró színvonalával magyarázható. A vele együtt dolgozó művésztszaksak, Kmetty János, Uitz Béla és Kassák Lajos egyaránt az 1910 körül színre lépő új magyar festőgeneráció legígéretesebb tehetségei között tartották számon, és a múzeumok gyűjteményeibe került alkotásai azt is lehetővé tették, hogy az 1960-as évektől az avantgárd története felé forduló kutatók az írott források tanulmányozásán túl közvetlenül is megismerhessék művészetét. Kassák a következő szavakkal emlékezett meg Erős Andorról Az izmusok története című könyvében: „Figyelemre méltó festője volt a mozgalomnak Erős, aki ugyancsak Uitz, Kmetty, Nemes Lampérth, Dobrovits társágába tartozott, velük együtt járt a Főiskolára, és együtt tűnt fel a Nemzeti Szalonban, a Főiskola növendékeinek kiállításán. Ezek a festők voltak a magyar »vadak«, akik ki akartak törni a »ketrecből«: a kubizmus felé igyekeztek, de

az expresszionizmus eltérítette eredeti céljuktól. A fiatal magyar csoport mindamellett éppen úgy áttörte a magyar tradíciókat, mint francia társaik a művészet párizsi korlátait. Erős Andor a legbátrabbak közé tartozott.”

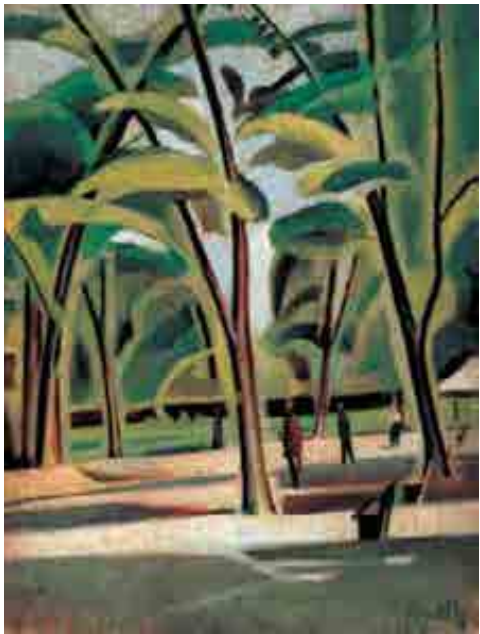
AZ ÚJ NEMZEDÉK

Az eredetileg Erbstein Andorként anyakönyvezett fiatal művésznövendék 1908-tól négy évig a Képzőművészeti Főiskolára járt, ahol Ferenczy Károly nem csupán mestere, de pártfogója is volt. E korai periódusról Kmetty János visszaemlékezései tudósítanak: „Az Epreskertben barátokat szereztem. Lampérth, Diener, Dobrovits, Erős (Erbstein), később Uitz is barátaim lettek, és egy nézetet vallottunk a festészetről. A nagybányaiak voltak itthoni kedvenceink, legkedvesebb költőink Ady, Kosztolányi, Babits és a Nyugatosok.” 1912 során mestere anyagi támogatásával Erős Andor Nagybányán dolgozhatott, de a következő évben a modernbb elveket valló fiatalokat követve a kecskeméti művésztelepet választotta a nyári hónapokra. Főiskolás barátjával, Kmetty Jánossal érkezett az alföldi városba, ahol közösen béreltek műtermet. Sikerüket jelzi, hogy megrendeléseket kaptak a település előljáróitól a város egyes részleteinek megörökítésére: az elkészült műveket a mai napig a Kecskeméti Képtárban őrzik.

ERŐS ÉS NEMES

A most bemutatott, Nagybányán vagy a pesti Városligetben készült kompozíció jól mutatja, hogy a Nyolcak első jelentkezése után alig néhány évvel a legmodernebb fiatalok Cézanne képi világából kiindulva miként hozták létre sajátos, áradó temperamentummal átítatott, expresszív naturalista stílusukat. A lehangoló erejű Park láttán úgy tűnik, hogy az irányzat két kiemelkedő, egy rövid periódusban egymással szinte párhuzamos utat bejáró képviselője Nemes Lampérth József és Erős Andor volt. 1912-ben készült képeik még akkor is szinte testvérekként hatnak, ha utóbbi kevésbé távolodott el a természeti vonatkozások tárgyias ábrázolásától, mint a termélység illúzióját szinte teljesen feladó festőtársa. De ezen túl a komponálás alapvonásai, a naptól áttüzesített, élénk klorit ragyogása, és mindenekelőtt a szemet gyönyörködtetően buja faktúra, a lendületes és játékosan szabad ecsetjárás, a himes festékrakás annyira szoros kapcsolatot jelez a két festő között, hogy biztosak lehetünk a gyakori közös munkában és a festői elvek együttes alakításában. A Park hibátlan, tökéletes komponálással és érzéki festőiséggel megalkotott remekmű, melynek helye vitathatatlanul a magyar avantgárd első korszakának legszebb alkotásai között van.

Molnos Péter

Kmetty János: Városliget, 1912, magántulajdon

Nemes Lampért József: Két fa (Városliget), 1912, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

56 - ORBÁN DEZSŐ (1884-1987)

Fák között kanyargó út
Way amongst the Trees

58,5 x 58 cm
Pasztell, papírlemez | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Orbán

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 118 - 1 597 EUR

57 - BOLDIZSÁR ISTVÁN (1897-1984)

Felsőbánya látképe
View of Felsőbánya

47,5 x 55,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Boldizsár

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 469 EUR
Becsérték: 600 000 - 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 916 - 3 194 EUR

58 = IFJ. BENEDEK JENŐ (1939-)

Metafizikus csendélet
Metaphysical Still-life

60 x 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: ifj. Benedek

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 831 EUR
Becsérték: 350 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 118 – 2 236 EUR

59 = VASZKÓ ÖDÖN (1896-1945)

Kék hangulat (Dunaparti házak), 1927
Blue Mood (Houses by the Danube), 1927

50 x 60,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Vaszkó Ödön 927

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 7 667 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 9 585 – 15 974 EUR

60 = GLATZ OSZKÁR (1872–1958)

Gyerekek a domboldalon
Children on the Hill-side

32 x 40 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Glatz

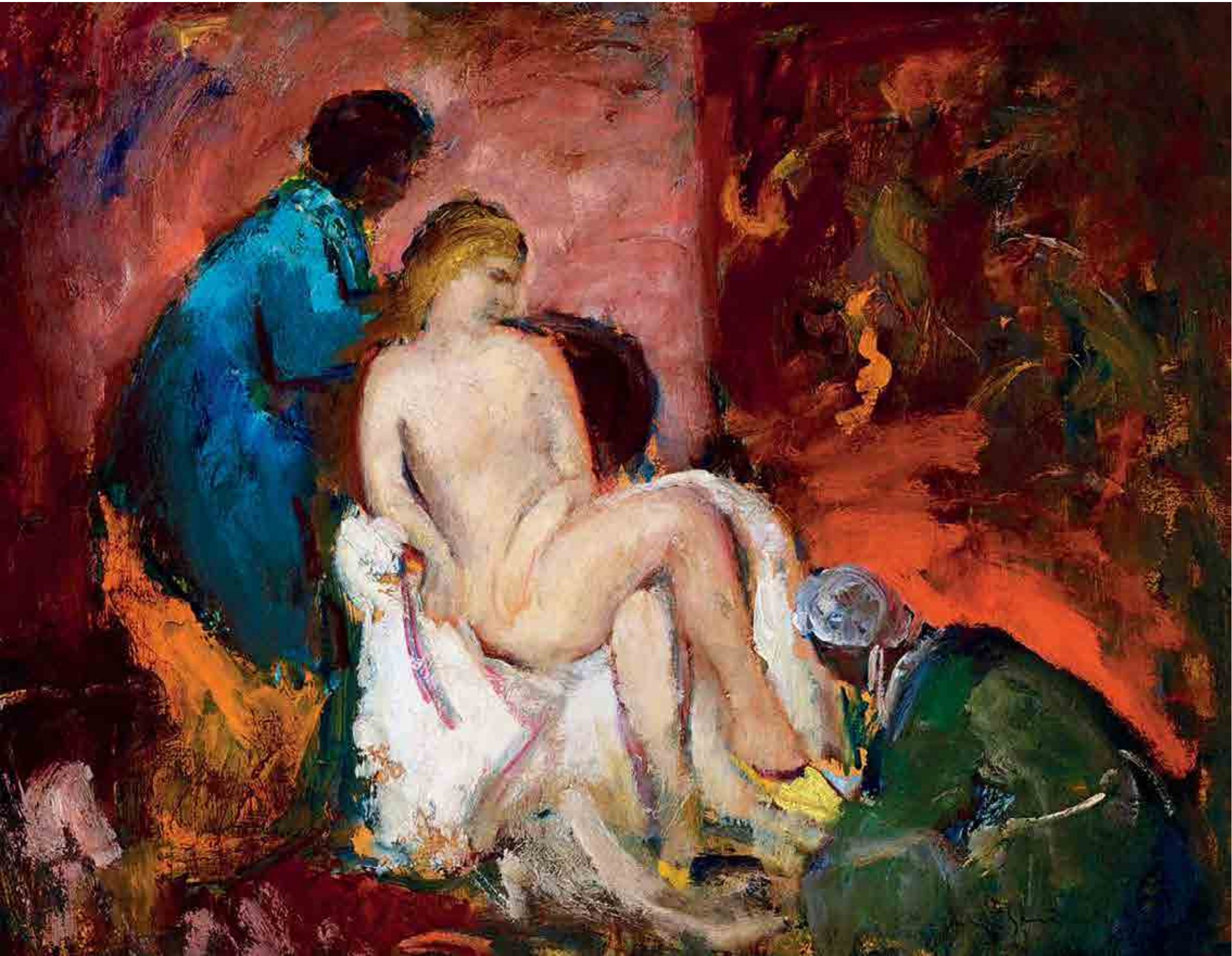
Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 277 EUR
Beccsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 – 2 875 EUR

61 = IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867–1940)

Fürdés után, 1930-as évek
After Bath, 1930s

46,5 x 59,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 875 EUR
Beccsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 833 – 5 750 EUR

62 • VÖRÖS GÉZA (1897-1957)

Kalapos önarckép, 1930 körül
Self-Portrait with a Hat, c. 1930

64,5 x 51,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Vörös Géza

Kikiáltási ár: 16 000 000 Ft / 51 118 EUR
Becsérték: 20 000 000 - 35 000 000 Ft
Estimated price: 63 897 - 111 821 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Vörös Géza emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1961. (Kat. 11. Önarckép szobában)
- Vörös Géza (1897–1957) kiállítás. Magángyűjtők Galériája, Budapest, 1997. (Kat. 1)
- Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítása. Merítés a KUT-ból VIII.
- Haas Galéria, Budapest, 2004. (Kat. 16)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- 7. Blitz árverés katalógusa. Budapest, 1995. (6. tétel)
- Vörös Géza (1897–1957) kiállítás. Katalógus. Magángyűjtők Galériája, Budapest, 1997.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 428.
- Modern Hungarian Painting 1919–1945. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2004. 428.
- Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítása. Merítés a KUT-ból VIII. Kiállítási katalógus. Haas Galéria, Budapest, 2004. Címlapkép.
- Die Moderne in der ungarischen Malerei 1919–1964. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Berlin, 2008. 428.

Czimra Gyula: Zöldfalú szoba, 1961, magántulajdon

Scherlock Holmes hű társa, Dr. Watson, Charlie Chaplin korszakos jelentőségű némafilmes karaktere, A kölyök és az Aranyláz főszereplője, az európai politika egyik legismertebb alakja, Winston Churchill és persze René Magritte világhírű festményének hőse, Az ember fia – négy 20. századi ikon, amely az angol eredetű kemény kalapot, a bowler-t az egyszerű ruhadarab státuszából kiemelte és a művészet, sőt a történelem kultikus tárgyává tette. Megtöltve önmagán túlmutató jelentéssel, korfestő hangulattal és nosztalgikus érzelmekkel. Ha Magyarországra is elér a Nyugat-Európában és Amerikában évtizedek óta hatalmas tömegeket vonzó dizájn-, divat- és viselettörténeti kiállítások kultusza, biztosak lehetünk benne, hogy Vörös Géza Kalapos önarcképe e tárlatok egyik sztárja lesz. A tökéletes, szinte provokatíván ható frontális beállítás, a szenvtelen, időtlenséget sugárzó arckifejezés és a hangsúlyosan elegáns, társasági eseményre és nem otthoni tartózkodásra utaló ruházat együttesen eredményezi a festmény meghökkentő hatását: a néző mintha egy tükör szemszögéből látná az indulás előtt álló festő alakját. Egy utolsó pillantás, a diszkrétén kockás zakó, a vakító fehér ing és a fekete nyakkendő dekoratív együttese és a kemény kalap:

az elegáns, álmódó tekintetű művész készen áll arra, hogy kilépjen az otthon meghitt kulisszái közül és eljátssza szerepét a társasági élet színpadán. Vörös Gézát különlegesen erős kötelék fűzte a divathoz, az öltözködés kultúrájához. Ennek belátásához elég csupán végiglapozni két legnagyobb, még életében rendezett kiállításának katalógusait és számba venni a festő által adott eredeti képcímeket. 1934 januárjában az Ernst Múzeum tárlatán: Vörös kalap, Rózsaszín blúz, Zöld kalap, Csikozott ruha, Feketefehér kalap, Pettyes sál és vörös könyv; 1944 márciusában az Alkotás Művészházban: Lila kalap és mimóza, Fekete ruha, Virágos kalap, Kék kalap, Kockás mellény, Fej vörös szalagos kalappal, Vörös kalap, Virágos kalap fátyollal, Modell vörös kalapban. E vonzalomban minden bizonnyal a modern, Párizsban megismert, de sok esetben keletről inspirált festészet stílizáló, dekoratív, síkra transzponáló tendenciái és a mintás ruhaanyagokat megrendelő divatházak hasonló irányba terelő törekvései öltenek testet. Vörös képein – az École de Paris nemzetközi sztárjaihoz, Matissehoz, Kislinghez vagy éppen Kees Van Dongenhez hasonlóan – a japán fametszetek páratlan dekorativitása elegáns, könnyed vonalvezetéssel, precíz és logikus szerkesztéssel

párosul. Közös erény a merész szinkontrasztok harmonikus összefonása, a lazán összefűzött motívumok racionális rendje és a finoman komponált foltok lüktető ritmusa. Vörös Géza legtöbb képe – köztük a magyar Art Deco legszebb darabjai – ennyit nyújt, nem többet és nem is kevesebbet: öntörvényű vizuális harmóniát, mely nem akar illusztrálni, tanítani vagy nevelni, „csupán” gyönyörködtet. Képeinek gondtalan hangulata, tét nélküli szépsége Matisse ars poeticáját idézi fel: „Az egyensúly és a tisztaság művészetére törekszem – olyanra, amely nem nyugtalanít, s nem zavar össze. Szeretném, ha a fáradt, túlterhelt, megtört emberek békére és nyugalomra találhatnának képeim nézegetése közben.” A Kalapos önarckép azonban más, s egy tekintetben vitathatatlanul túlszárnyalja az életmű valamennyi darabját. A szemnek hízogó, lehegerlő vizuális erején túl egzisztenciális kérdéseket is felvet a nézőben: társadalmi szerepek, az egyén és a közösség, a magánélet és társasági létezés feszültségekkel teli konfliktusait is felvillantja, miközben ikonszerű tömörséggel tárja elénk a „modern férfi” jellegzetes figuráját.

Molnos Péter

63 ■ KLIE ZOLTÁN (1897–1992)

Strandolók, 1933
On the Beach, 1933

29 x 34 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Klie 933

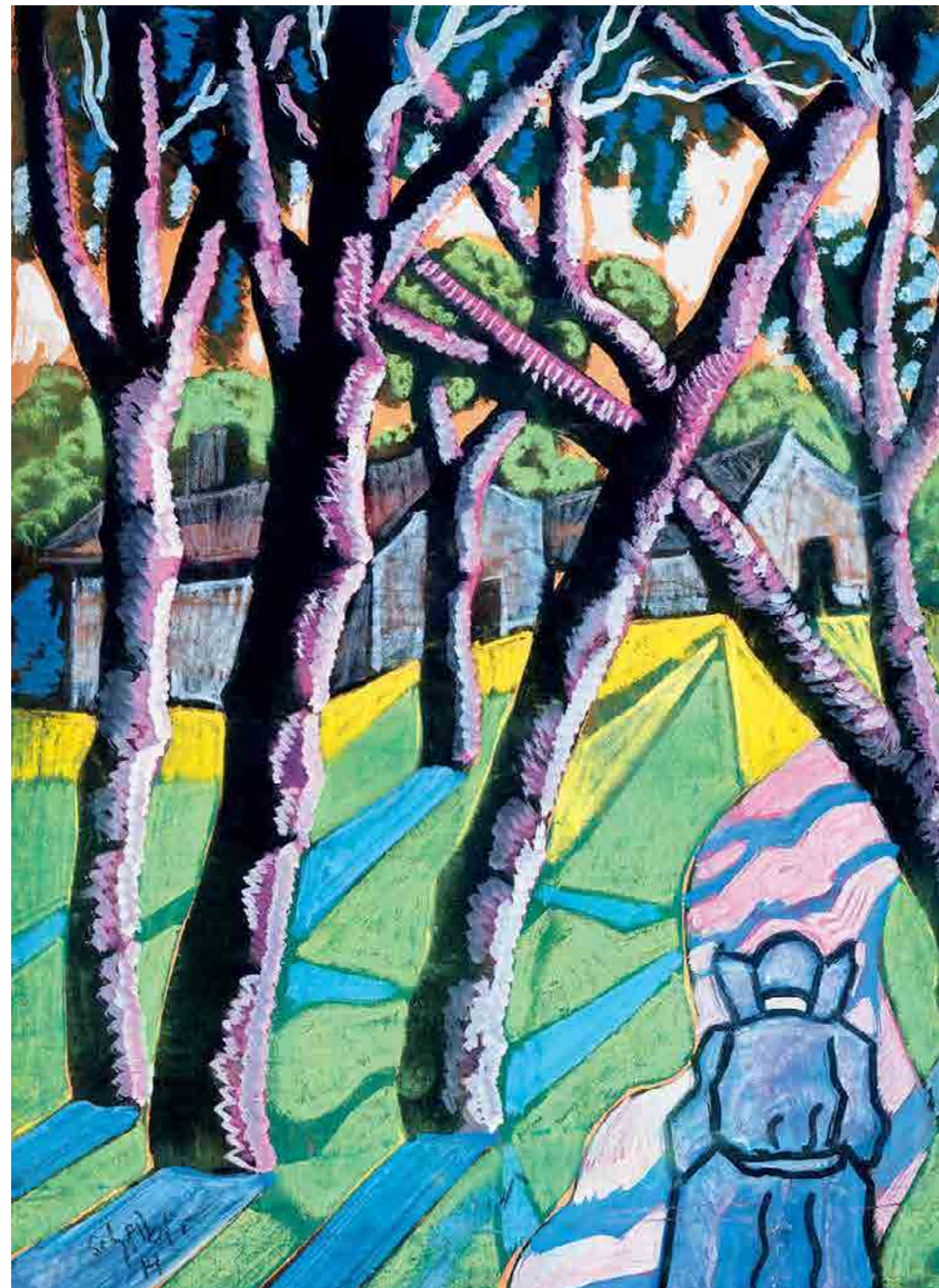
Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 383 EUR
Becsérték: 140 000 – 180 000 Ft
Estimated price: 463 – 575 EUR

64 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Különleges alkonyi fények a parkban
Dawn Lights in the Park

61 x 44,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 472 – 7 667 EUR

Nagyváros (Gyár), 1928
City (Factory), 1928

100 x 71,5 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Hincz 28

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 38 339 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated price: 47 923 – 79 872 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1929: Sturm Galéria, Berlin
- 2005: Hincz Gyula (1904–1986) festőművész emlék-kiállítása (Merítés a KUT-ból IX.), Haas Galéria
- 2007: Hincz Gyula művei a két világháború között: válogatás köz- és magángyűjteményekből, Városi Művészeti Múzeum, Győr

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Merítés a KUT-ból IX. Hincz Gyula (1904–1986) festőművész emlékkiállítása. Szerk.: Haas János–Iványi Bianca–Kapócsy Anna–Zsákovics Ferenc, Haas Galéria, 2005, 1.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Zsákovics Ferenc: Európa művészeti központjaiban – Hincz Gyula visszaemlékezései pályájának első évtizedére. Budapest–Párizs–Berlin–Róma, 1922–1930. Artmagazin 2004/2. 54–56.
- Hincz Gyula portré. Mű és vallomás. Magyar Nemzeti Galéria Adattára, leltári szám: 21633/1982/2 1-8.
- Fejér Ernő: Álmod és realitások – Beszélgetés Hincz Gyulával. Művészet, 1979. március, 2–9.
- Mezei Ottó: Hincz Gyula. Pályakezds. Művészet/79 Évkönyv, Corvina, 16–19.

AZ ELVESZETT KÉPEK FELBUKANNAK

„Sajnos, korai képeim legnagyobb része elveszett, a képek elkallódtak, nem tudom, hogy hol található. (...) Sajnos elveszett 1928-as berlini kiállításom anyaga is, ami annak idején nagy kincsem volt, annak a sorsáról sem tudok semmit” – panaszkolta 1982-ben az öreg Hincz Gyula, elvétele a fél évszázaddal korábbi kiállítás dátumát. Ma már nem lenne oka panaszkodni: a ’20-as évek végéről sorra bukkannak elő a meglepően jó kvalitású, alig ismeret Hincz-remekművek, amelyek a korszak nyugat-európai avantgárd irányzatainak kimagasló minőségét képviselik. Ezek közül is kiválik egy jellegzetes műtárgy-csoport: a monumentális tusrajzoké. Egymás után kerülnek újra rivaldafénybe ezek a sajátos, monokróm húrokon játszó, 1928-as képek: a Modern világ – régi világ, a Csendélet vázával, a Csendélet és most a Gyár.

KÜLÖNÖS PERSPEKTÍVA

Különböző perspektívákból megnyitott, hamisítatlanul modern, ipusztriális, nagyvárosi látkép tárul elénk. A háttérben elegáns orgonasípként követik egymást a magasba nyúló gyárkérmények, alattuk kockaházak. Jobbról és balról egy-egy perspektivikusan rövidülő, szalagablakos modern épület keretezi a kompozíciót. De a falak nem igazodnak egy központi nézőponthoz, mintha az orosz avantgárd szeszélyes dinamizmusa hajigálta-terítette volna ki a dimenziókat: az egyik csarnokba felülről látunk be, az udvar közepén álló villanypóznát szemből nézzük, a bal alsó sarokban

a villamosok az alsó képszél mentén érkeznek. Mezei Ottó a Hincz baráti köréhez tartozó Tamkő Sírátó Károlynak – ugyanebben az évben, 1928-ban publikált – avantgárd kötetből, a Papíremberből idéz zaklatott sorokat, megvilágítva a Gyár mögötti intenzív élményegyüttes hátterét: „gyufa-zseni elindul / földalatti repülőgépen / légköri villanyvasúton / zuhog mellén a ventillátor / aaj húzza a szélmadzag”.

SZUPREMATIZMUS FEKETÉN-FEHÉREN

Bár pontosan érzékeljük a nagyvárosi modern miliót, a tussal húzott íves motívumok az orosz szuprematista képek és iparművészeti tárgyak frissességét sugározzák. „A szűrrealizmusból, az orosz avantgardistákból és az úgynevezett francia iskolából tevődött össze” a Hinczet inspiráló stíluskör. Legalábbis így emlékezett vissza 1979-ben a ’20-as évek végi időszakára, amikor mindenre fogékony fiatal tehetségként bejárta Párizst, Rómát és Berlint, ahol elvarázsolta Picasso, az orosz avantgárd, a kubista Csáky, a szűrrealizmus kiáltványa és az olasz futurizmus. (Valamint Uitz Béla luddita-rajzmappája!)

A STURMNÁL

A Gyár című tusrajz annak a nagy sorozatnak a része, amely a német expresszionizmus szentélyében, a berlini Sturm galériában volt kiállítva 1929-ben. Hincz 1979-es interjújában pontosan felidézte a fontos tárlat rendezésének részleteit: „Scheiber Hugó ajánlására Herwarth Walden fogadott. Magammal vittem a képeimet is. Nagyobbrészt papírra festett absztrakt dolgok voltak, amelyekből azonban kiütközött a figurativitás vágya is. Szociológiai érdeklődésű grafikákat is készítettem. Ami a modern világhoz kötött, az éppen az orosz hatás volt. Kassák Új Művészet című könyve és Liszickij írásai alapozó módon befolyásolták nézeteimet. Berlinben Herwarth Walden áthívta Moholy-Nagyot, aki megcsinálta a kiállítást a képeimből, Moholy-Nagy szeretettel foglalkozott a dolgaimmel, és szerette volna, hogy nála alkalmazást nyerjek. Láttam nála a plexiből és alumíniumból készült konstrukcióit.” Sajnos Moholy-Nagyot visszahívták Berlinből Dessaubá, így Hincz hazatért Magyarországra. A Gyár és társai jóvoltából most már tudjuk, milyen izgalmas esztétikai környezet hatására születtek főművei az 1920-as években.

Rieder Gábor

66 ■ MEDGYESSY FERENC (1881-1958)

Rippl-Rónai József (Józi bácsi sziesztája a kaposvári műteremben Lazarinnal), 1913
József Rippl-Rónai (Siesta in the Studio with Lazarine), 1913

30,5 x 45,5 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Medgyessy 1913 aug,
Józi bácsi sziesztája a kaposvári műteremben Lazarinnal

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 575 EUR
Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 958 – 1 597 EUR

Medgyessy Ferenc:
Az alvó Rippl-Rónai József,
1920, Radnai-Gyűjtemény

67 ■ PERLMUTTER IZSÁK (1866-1932)

Kislány a domboldalon
Girl on the Hill-Side

18,5 x 23,5 cm
Olaj, falemez | Oil on board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Perlmutter

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 597 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 – 2 875 EUR

68 = MARKÓ ANDRÁS (1824–1895)

Római táj, 1872
Landscape by Rome, 1872

103 x 160,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: And Markó 1872

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 779 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 9 000 000 Ft
Estimated price: 15 974 – 28 754 EUR

IDEÁLIS TÁJ

Markó Károlynak és családjának köszönhető, hogy a klasszikus 17–18. századi tájképfestészet (ideális táj) nagy tradíciója legalább izelítőként megtalálható a magyar piktúra történetében. Nem is csak izelítőként, hanem egy testes, nemzetközi híró műtárgy-együttesként, amit apa, fiai és lányai együtt teremtettek meg, javarészt a napfényes Itáliában. Klasszikus antik műemlékek romjai között tárulnak elénk Markóék árkádiai békét sugárzó tájai, valahol a klasszicizmus és a romantika határán, kedélyes zsánerfigurákkal kísérve. A Magyar Nemzeti Galéria nagyszabású, 2011-es Markó-kiállításáig kellett várni arra, hogy a kutatás tisztázza a gyerekek – mindenekelőtt ifjabb Markó Károly, András, Katalin és Ferenc – egyéni hangját és művészettörténeti jelentőségét.

REALISTA ECSET

Markó András a Róma környéki és toszkán tájak specialistája, aki az árkádiai emelkedettség mellett – mint az itt bemutatott vagy a firenzei Palazzo Pittiben őrzött képén is látszik – hangsúlyos helyen szerepelteti az olasz parasztokat, szénégetőket, pásztorokat és realista ecsettel ábrázolt állataikat. Ahogy első monográfusa, Szana Tamás írta 1898-ban: „Markó András, atyjához hasonlóan, rajong a szép olasz természetért s ábrázolására az ő festéktábláján is megvannak a könnyed és ragyogó színek; a regék világa azonban őt már nem vonzza, s a felhőtlen égbolt alá, a mező buja füvére a mithosz és a biblia alakjai helyett kecskéket és teheneket őrző pásztorokat telepít. (...) A Markó-fiúk közül kétségen kívül ő emelkedik ki legjobban a tehetség és eredetiség vonásaival.”

Markó András: Olasz táj kecskével, 1889, magántulajdon

69 ■ BARABÁS MIKLÓS (1810-1898)

Arisztokrata hölgy fehér ruhában
(Gróf Desewffy Emilné), 1838
Lady in a White Dress, 1838

18 x 13,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Barabás 1838

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 277 EUR
Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
Estimated price: 1 597 - 2 555 EUR

70 ■ LOTZ KÁROLY (1833-1904)

Látomás (Fény felé)
Vision (To the Light)

61,5 x 46 cm
Olaj, karton, falemez | Oil, cardboard on board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Lotz K

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
Becsérték: 1 000 000 - 1 700 000 Ft
Estimated price: 3 194 - 5 431 EUR

71 = KOSZTA JÓZSEF (1861–1949)

Lány kakassal
Girl with a Rooster

69 x 49 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Koszta

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 27 156 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 38 339 – 57 508 EUR

A PORTRÉ MINT TÁJ

Koszta életművén végigvonul a portré műfaja, különösen a lányportrék alkotnak összefüggő, hosszú láncot, kezdve a szolnoki művésztelepen festett Katóka-képektől az Annuskáról festett arcképekig. Ezeken egyrészt a sötét háttér egyenmű közegébe helyezett alak ábrázolási problémái foglalkoztatták, hasonlóan a nem portrészzerű alakos jelenetekhez (pl. Tányértörő nő, 1919). A 20-as évektől Koszta mintha ráközelítene korábbi tanyasi jeleneteire, és egyre inkább a tájból egy szoba sötétjébe illesztett, büszkszerű kivágatban megjelenő női portrék dominálnak. Ezeken a típusokat ábrázoló arcképeken maga a parasztlány karaktere sűríti magába mindazt a fény-árnyék és szinkontrasztokból, expresszív ecsetvonásokból és pasztózus faktúrából álló stílust, melyet korábban a tájképek hordoztak. Ez koncentráltabb, fegyelmezettebb és feszültebb képi világot eredményez.

A fény sem meghatározott forrásból, hanem az alakból árad. A motívumkészlet leegyszerűsödik, jobbra a fejkendő, egy sál, kézben tartott virágcserep, egy váza vagy a falusi élet egyéb kelléke jelenik meg. A falusi lányportrék között külön sort alkotnak a tyúkot vagy kakast tartók.

TISZTA FESTŐISÉG

A minimális formakészlet felfokozza az arcvonások jelentőségét, másrészt a képi kifejezőeszközök autonómiáját: az ecsetvonások, fény- és árnyékoltok inkább csak jelzik a fizikai valóságot, nem pedig mintázzák. Jól szemlélteti ezt a foltfestészetet ez a kezében tartott kakasát néző kislányt ábrázoló festmény. A meleg barnákból és tompa zöldekből szőtt háttér mélyén felizzik a vörös alapozás, amit kiemel az ing villogó fehéré, és visszatér a kakas meleg színfoltjában is.

A puhán egymásba illeszkedő foltok olyan természetességgel adják ki az arc és az alak formáját, akár a felhők fodraiba, foltos falakba, fatörzsek göcsörtjeibe belelátott minták. Az összhatás egyszerre mozaikszerűen vibráló és domborműszerűen plasztikus. A lendületes ecsetvonások állandó mozgásban tartják a felületet, végigvágatnak a nagyobb színmezőkön, majd egymásba torlódnak az árnyéköblökben és színhatárokon, az arc és a kéz részletgazdagabb pontjain pedig az apróbb színfoltok puhán egymásba simulnak. Az ecsetkezelésnek és a faktúrának ezt a tobzódását a tónusegység tartja harmóniában. A földszínekre hangolt színvilág átítatódik valami tüzes kolorittal, ami az egyes színrétegek aljáról dereng elő, akár az olvadt kőzet. Ez a tiszta festőiség, a téma koncentrált felfogása és sűrítése a Koszta-életmű különleges drágakövévé, igazi muzeális darabbá avatják ezt a most felszínre került alkotást.

Marosvölgyi Gábor

Csók István: Züzü a kakassal, 1912
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

72 - ZSÖGÖDI NAGY IMRE (1893-1976)

Gyermekek báránnal (Erdélyi falu), 1937
Children with Lamb (Transylvanian Village), 1937

38 x 57 cm
 Akvarell, papír | Watercolour on paper
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Nagy I

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
 Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
 Estimated price: 1 916 - 2 875 EUR

73 - NAGY OSZKÁR (1883-1965)

A piros kabát (Modell a művész nagybányai műtermében)
The Red Coat

80 x 70 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy Oszkár

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 1 022 EUR
 Becsérték: 550 000 - 750 000 Ft
 Estimated price: 1 757 - 2 396 EUR

74 = PINTÉR ÉVA (1941-)

Énekesmadár
Bird

22,5 x 23,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Pintér

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 702 EUR
Becsérték: 300 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 958 - 1 597 EUR

Textilművész, festőművész. A Magyar Iparművészeti Főiskolán Ferenczy Noémi tanítványa volt. Itt 1955-ben végzett. Mesteréhez hasonlóan rá is jellemző volt, hogy maga szötte a műveit, illetve műveihez pauszpapíron készített vázlatokat. A főiskola elvégzése után a Kecskeméti Művésztelepen tevékenykedett. 1974: I. Iparművészeti Quadriennálé, Erfurt, Arany Diploma. 1975-ben a nyíregyháza-sóstói Nemzetközi Művésztelepen dolgozott. A 60-as években Olaszországban, 1975-ben Moszkvában és Tbilisziben járt tanulmányúton. Előszeretettel használt erős színeket és absztrakt motívumokat kompozícióihoz.

75 = SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Jazz
Jazz

59 x 44 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Scheiber H

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 3 194 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 7 667 EUR

76 • SZÜCSY LILI (1902-?)

Ünnep, 1930-as évek
Feast, 1930s

80 x 69,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft / 11 182 EUR
Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft
Estimated price: 19 169 – 28 753 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A tulajdonosok az 1930-as években kapták a festményt a művésznőtől

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- A Képzőművészek Új Társasága / KÚT kiállításának képes katalógusa, Budapest Nemzeti Szalon, 1930 január (katalógus)
- Rabinovszky Márius: A Képzőművészek Új Társasága kiállítása a Nemzeti Szalónban. Magyar Grafika 1930/1-2.

A KUT 1930-as kiállítási katalógusának címlapja, valamint belső oldala

Scheiber Hugó: Imádkozók, lappang

Scheiber Hugó: Kántor, lappang

Scheiber Hugó: Tóraolvasás, lappang

Győri Elek: Zsidó templom Sárospatakon, 1942, magántulajdon

FELPEZSDÜL A NŐMŰVÉSZET

1930 körül pezsgés támadt a magyar nőművészek körében. A polgárosodó modernség és a felvilágosult művészoktatás keltetőházából egymás után kerültek ki a női alkotók. Az 1909-ben alapított, konzervatív felfogású Magyar Képzőművésznők Egyesületén belül megszületett a progresszívebb alkotókat tömörítő Új Nyolcak 1931-ben, miközben megalakult az Alkotó Művésznők Egyesülete is Feszty Árpádné Jókai Róza elnökletével. A korabeli kritika kesztyűs kézzel bánt velük, de a házassággal rájuk köszönő asszonysors és a gyenge lábakon álló műkereskedelem miatt egyikük sem tudott befutni látványos karriert. Ez a környezet egy világsztárt termelt ki magából, az indiai modern festészet nagy ikonját, a szubkontinens Frida Kahlóját, a részben magyar, részben szikh Amrita Sher-Gilt. Rajta kívül olyan jobban csengő neveket tud felmutatni a művészettörténeti kutatás, mint Futásfalvi Márton Piroska vagy a Járitz Józsa.

Szűcsy Lili: Zsinagógában, magántulajdon

KIRADÍROZOTT ÉLETMŰ

Velük ellentétben a most bemutatott, korai Chagallt idéző kép festőjéről, Szűcsy Liliről a szaktudomány szinte semmit sem tud ma. Mivel a festmény egyenesen Szűcsytől került jelenlegi tulajdonosához, így ismerjük az alkotó nevét és születési dátumát is. Valamint arról is rendelkezésre áll információ, hogy Szűcsy további vallásos zsidó tematikájú festményeket is készített, míg Kisvárdán nem lett gyógyszerész. A művészettörténet arról tud mindössze, hogy Szűcsy Mélyépítés című képe szerepelt a KUT 1930-as nagy kiállításán. (Még azt is olvashatjuk, hogy Rabinovszky Máriusz Bortnyik Sándorhoz hasonlította a kép stílusát.) Egy újabb felfedezésre váró életmű!

PÁROS TANULÁS

Bár nincsenek tényszerű adatok, az biztos, hogy a – Kádár Béla éteri, klasszicizáló, kifehéredő art deco korszakához hasonló stílusú – festmény 1930 körül keletkezhetett. A kép a zsidó vallásosság és az avantgárd esztétikum egész

Szűcsy Lili: Holdvilágos este (Kisvárd), magántulajdon

unikális találkozása. A menórából látszó négy gyertya előtt egy – kubizáló piros háromszöggel szellemszerűen „átvilágított” – angyalarcú, kipát viselő fiatal tanítvány hajol a könyve fölé. Egy játékos hullámvonallal rajzolódik bele az olvasó alakjába társa, a fekete öltönyt és kalapot viselő figura. Az idősebb férfi tanító gesztussal magyaráz-a az Írást a fiatal zsidó fiúnak, miközben kettejük alakja az imasálként vagy imaszíjkén tekeredő fekete vonallal olvad eggyé: a tanítás ereje köti őket össze. Az alig részletezett helyszín minden bizonnyal egy jesiva, egy olyan talmudiskola, ahol minden zsidó ifjú tanulmányoz-hatja a Tórát és a magyarázó szövegeket. Az ősi hagyomány szerint a tanuló fiatal böcherek kettesével, egymással vitatkozva értelmezik a szent írásokat. Ez az chevruta módszer, a páros tanulás intézménye, ami során a Talmudban jártasabb diák és a fiatal tanítvány ellentmondva és érvelve sajátítja el a bibliai ismereteket és a logika tudományát. Kétségtelen, hogy a festmény kvalitása és hagyományos zsidó szimbolikája a ma még teljesen ismeretlen Szűcsy Lilit a két világháború közötti alkotók mezőnyében előkelő helyre sorolja.

77 ■ GÁBOR JENŐ (1893-1968)

Folyóparton, 1942
By the River, 1942

130 x 100 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Gábor J 942

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 2 236 EUR
 Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
 Estimated price: 3 194 – 4 792 EUR

78 ■ VÉN EMIL (1902-1984)

Vitorlások a horvát tengerparton (Spolento)
Sailing Boats on the Coast by Spolento

60 x 81cm
 Olaj, farost | Oil on fibre board
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Vén

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
 Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
 Estimated price: 1 916 – 2 875 EUR

79 = IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867–1940)

Völgyben, 1900 körül
In the Valley, c. 1900

120,5 x 150,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Grünwald Béla N.B.

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft / 14 377 EUR
Becsérték: 6 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 19 169 – 38 339 EUR

„A Vasárnapi Újság is hírt adott egy újabb nagy vállalkozásáról, amely azután az 1900–1901. évi Téli Tárlaton Völgyben címmel került a közönség elé.

A témáról a későbbiek folyamán több variáció készült... Az eddigi tájképek csupán a felkészülést jelentették. Igazi festői pályáján Iványi-Grünwald ezzel a művével indult el. A kép láttán a festő felszabadultságát érezzük.

Idő kellett, hogy mindaz ami eddig tudatában lappangott, feltörjön és megtalálja a megfelelő kifejezési formát. Ez a kép indította el érett művei sorát, amelyeket a tájban való feloldódás jellemez.

A Völgyben a nagybányaiak által jól ismert és kedvelt Izvorai-völgy egyik legszebb, látképszerűen bemutatott összefoglalása. A fiatal pár a hegyormon ülve tekint le a meszeszerű, a képzeletet magával ragadó, a zöldek üde változataival, tavaszi pompájával sugárzó tájra. Szinte ők maguk is részesei e harmóniának, színes ruhájuk ékköként ragyog a zöldek együttesében. A táj s a benne gyönyörködő ember harmonikus kapcsolatának festői kiteljesítése a nagybányai festészet egyik sarkalatos tézise volt. Iványi-Grünwald e művel vált par excellence nagybányai festővé”.

Részlet Telepy Katalin: Iványi-Grünwald Béla
Corvina. 1985.

Iványi Grünwald Béla: A völgyben, 1900 körül
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

80 ■ EL KAZOVSZKIJ (1948–2008)

Tájkép maradvánnyal, II. 1975
Landscape with Relic II., 1975

122 x 100 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: El Kazovszkij
Hátoldalon | Reverse: Tájkép maradvánnyal II. 75

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 5 431 EUR
Becsérték: 2 500 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 987 – 12 140 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- A túlélő árnyéka - Az El Kazovszkij - élet/mű, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest,
2015. nov.6. – 2016. febr. 14.

Egy interjúban, művészetének geneziséről beszélve, Kazovszkij a következőképpen nyilatkozott: „Harmadéves koromban, a főiskolán „csendéletekkel” kezdtem. Pontosabban szólva, így neveztem azokat a modell után készült aktokat, amelyeknél azt akartam elérni, hogy a szubjektum – tehát én is, a néző is – merőlegesen viszonyuljon a képhez, illetve a képen megjelenő objektumhoz. Vagyis nem a képtest maga, nem a képsík érdekelt, amire az ábra ráíródik, illetve nem az, ami e képsíkon történik, hanem a látósugár merőleges térbeli tengelye volt a fontos számomra, az, ami a képen kívülről nézőt a képen látott bekötözött-becsomagolt testekkel és testtöredékekkel összekapcsolja. Úgy gondoltam, hogy a kép síkja köztem és a modell között húzódik, hogy a kép voltaképp nem síkban kiterülő virtuális világ, hanem a

néző és a tárgy közötti dinamikus pulzáló alá-fölérendeltségek mélységi játéka a valós térben.” Jól mutatják e festői érdeklődés természetét annak az 1970-es évek közepén festett sorozatnak a darabjai, amelyen torzítóvá deformált, megkötözött emberi alakok bukkannak fel. Ezek, bár modellek után készültek, nem bizonyos emberek képmásai, hanem a fenti értelemben „csendéletek”: a fetisizáló tekintet manifesztumai voltak. A Tájkép maradványokkal c., 1975-re datálható, 122x100 cm-es farost-táblára festett olajképen a mélyzöld égbolt előtt kuporgó akt mellett főszereplővé lép elő a kompozíció szuggerálta voyeur-tekintet is, amely nem ábrázolódik ugyan közvetlenül, mégis intenzíven jelen van a képben. A főiskolás Kazovszkij céljai és képfelfogása – jóval azt megelőzően, hogy megismerte volna –, csakugyan megdőbbszentően közel kerülnek Francis Baconéhoz, akinek festészetét Gilles Deleuze épp a megjelenített test „tolakodásával” jellemezte. Nem nehéz Kazovszkij korai „csendéleteinek” fent idézett programjában felismernünk a Bacon-éval rokon törekvést arra, hogy mintegy színre vigye, inszenálja a testet: ne pusztán klisék segítségével ábrázolja, mint inkább kitegye, kiszolgáltatassa a tekintetnek. „Azt akartam elérni, hogy a különféle női és fiúmodellek úgy jelenjenek meg a képeimen, mint egy-egy kíváncs szőlőfürt vagy más gyümölcs: olyan tárgyakként, amelyekkel nem lehet, és nem is kell azonosulni. Az érdekelt, hogyan nézhetek rá egy emberre anélkül, hogy mindjárt személynek is tekintsem. Nem a számomra átékelhető szubjektív szenvedése érdekelt – inkább a szépsége, ami magatehetetlen, személytelen dologként jellemezte. Ezért is helyeztem ezeket az aktokat asztalokra, polcokra – mintha vitrintárgyak lennének.” Kompozíciós eszközei és festői fogásai csak arra szolgálnak, hogy kihívják a szemnek azt a hisztérikus, bekebelező aktivitását. „...nagyon kötődöm Francis Baconhoz, akinek az élete, valahogy úgy érzem, teljesen azonos az enyémmel. Már főiskolás koromban láttam, hogy megcsinált belőlem

valamit, egy részletet teljes egészében...” Francis Bacon-nak pazar érzéke volt a „hús” jelenlétének festői felfokozásához, teátrális képi „előadásához”, amelyben fontos szerepet kapnak az absztrakt háttérsíkok kontrasztfőliái, illetve a testek térbeliségét hangsúlyozó „kalickák” és „pódiumok”. Ez a dramatizálás a korai El Kazovszkijra is jellemző volt. Kazovszkij mégis korán felismerte, hogy választott festői útján Bacon nem haladhatja meg. „Úgy tűnt, Bacon olyan tökéletesen az én céljaimat valósítja meg, hogy világos volt: én ehhez nem tudnék hozzáadni semmit – hogy más utat kell keresnem.” Tény, hogy 1978–79 körül szinte egyik pillanatról a másikra szakít a „merőleges látósugár” poétikájával, és merőben ellentétes irányok felé fordul. A fordulatnak pontosan meghatározható a pillanata: amikor Kazovszkij úgy dönt, hogy a látósugár láthatatlan szubjektuma helyett allegorikus alakot öltve maga is fellép saját képének színpadára. Az, amit Sinkovits Péternek adott 2001-es interjújában erről mond, különösen azért tanulságos, mert ezt a lépést közvetlenül összekapcsolja a Dzsán-panoptikumok eredetével. „Elhatároztam, hogy én is bekerülök a képbe és ha nem szemben állok vele, akkor egy újabb irányba indulhatok el, nem a Bacon útján. De mindig is fontos volt számomra a figurák beállítása, a modellekkel való kapcsolat. A beállítások önmagukban olyan furcsák és élesek voltak, hogy szinte már nem is kellett leképezni ezeket. Ez a Dzsán-panoptikum színrevitelének egyik előzménye volt, amelyeket később performansz formájában jelenítettem meg. Úgy éreztem, hogy a vásznon valami másnak kell történnie, s talán a szubjektumnak is rá kell kerülnie. Kelltt tehát keresnem egy jelet, először egy katonafigura volt, aztán egy kentaur. Az utóbbit sokáig használtam, de kiderült, hogy túlságosan is bonyolult forma, jelként használhatatlan. Noha pszichológiailag pontos, de épp hogy túlságosan pszichologizáló. Ezért aztán az egész kentaurból csak az állatrész maradt meg.”

A túlélő árnyéka - Az El Kazovszkij - élet/mű, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015. nov.6. – 2016. febr. 14.

81 ■ JÁNDI DÁVID (1893–1944)

Nagybánya látképe háttérben a Kereszthegygel (Hazafelé)
View of Nagybánya (On the Way Home)

47,5 x 59 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jándi D

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 2 236 EUR

82 ■ ZIFFER SÁNDOR (1880–1962)

Tél Nagybányán (Zazar-part)
Winter in Nagybánya

33 x 40 cm
Olaj, falemez | Oil on board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ziffer Sándor

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 2 236 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 194 – 5 111 EUR

83 ■ TELEPY KÁROLY (1828-1906)

Vihar a pusztán, 1856
Storm on the Puszta, 1856

112,5 x 173 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Telepy Károly Velencében 856

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 31 949 EUR
Becsérték: 12 000 000 - 18 000 000 Ft
Estimated price: 38 339 - 57 508 EUR

Madarász Viktor: Vihar a pusztán (Alföldi zivatar), 1860-as, 70-es évek magántulajdon

TÁJ ÉS HAZA

Ez az alföldi vihart ábrázoló festmény Telepy Károly életművében egyedülálló mind a témaválasztás, mind a megfestés módját tekintve. Későbbi tájképein ugyanis inkább vadregényes hegyeket, folyópartokat és tavakat választott. A kép készítése idején már túl volt a Markó-iskola ideáltáinak komponálási módján, és bátran alkalmazott aszimmetrikus kompozíciót, éles fény-árnyék kontrasztokat és drámai narratívát. Jelen képet felirata szerint velencei tartózkodásának utolsó évében festette. Itt ismerkedett meg Berchtold grófnővel, akinek gyerekeit tanította, majd elkísérte birtokaikra Fülekre, Nagyorosziba, sőt a gróf oltárképeket is rendelt tőle.

A Berchtold család az egyik legjelentősebb, osztrák területről Morvaországba származott arisztokrata család, a 18. század közepén honosítást kaptak, és magyar nemesi családként elsősorban Felső-Magyarországon szereztek földeket, birtokaik Trencsén, Nyitra és Gömör megyében található. A rokoni szálak révén egyaránt kötődtek a cseh-morva nemességhez és a magyarországi arisztokrata családokhoz (pl. Magnis, Vratislav, Serényi, Teleki, Károlyi). A 19. században a család leghíresebb tagja Sigmund Berchtold, aki a 30-as évektől aktívan bekapcsolódott a hazai közéletbe, és a nemzeti eszme elkötelezett híve lett. Lelkes színházlátogató és könyvgyűjtő volt, mindent beszerezett, ami a magyar nyelvhez és irodalomhoz kapcsolódik. A családi hagyomány szerint részt vett a 48-as szabadságharcban is. A hagyatékában számos 1848-49-re vonatkozó könyv és irat maradt, a buchlovi várában pedig emlékszobát rendezett be a magyar forradalomnak a szabadságharc relikviáival és a politikusok portréival. Annyi bizonyos, hogy Berchtold 1844-ben az egyik császári ezredben volt huszártiszt, majd az 1850-es évek elején Prágában hadbíróság elé került, s az elhúzódó felségárulási perben a kilátásba helyezett halálos ítélet a buchlovi várban letöltendő életfogytiglani házi őrizetre változott. A kor művészei körében megszokott jelenség volt, hogy hazájuktól távol is hazai vonatkozású témákat választanak, egyrészt nemzeti öntudatból, másrészt a hazai közönség

Lotz Károly: Ménés a zivatarban, 1862, Magyar Nemzeti Galéria

megnyerése céljából. A tájképfestők számára kézenfekvőnek bizonyult Magyarország emblematisus tájegységének, az Alföldnek a megörökítése, mely ekkoriban válik a hazával ekvivalens jelképpé köszönhetően idősebb Markó Károly, Barabás Miklós, majd Lotz Károly képeinek. Ebben a sorba illeszkedik Telepy pusztai vihart megjelenítő festménye is, melyen az ikonikus gémeskút mellett a torlódő viharfellegek és a vágató lovak már a nemzeti romantika eszköztárához tartoznak.

A TÖRTÉNELEM VIHARA

Telepy ezúttal hatalmas távlatú, messzire nyúló teret festett, mely egyaránt nagy kiterjedésű a mélység és a magasság felé. Az alacsony horizontvonal szűk mozgásteret biztosít a kép előterében látható csikósok számára, akik egy gémeskút körül állnak, míg társuk egy elsőköött ló után nyargal. A pusztai táj ikonográfiája ekkoriban alakul ki, még nem rögzültek igazán a sémák, Telepy is bátran él különböző színpadí fogásokkal. Rendkívül szerencsés megoldás, ahogy a tekintetet egyik szereplőről a másikra vezetve elmeséli az eseményeket – vagyis a vihartól megriadt ló üldözését –, ugyanakkor egymásba fűzi az egyes térszakaszokat. De a kompozíció valódi hangsúlya a gigantikus felhőgomolygáson van. Igazi drámai színpadot emel az óriási égbolton közelgő sötét, esőtől terhes viharfelhőkből, melyek előtt széltől megtépázott fátyolfelhők úsznak, míg a látóhatár szélén szelidebb fehér gomolyfelhők és bárányfelhők sorjáznak. Igazi festői bravúr, ahogy a minimális motívumkészletből, lényegében a „semmiből”, csupán a szürkék gazdag árnyalatainak felhasználásával ilyen mozgalmas, változatos látványt teremtett. A fellegeknek igazi kiterjedése van minden irányban, rétegenként rakódnak egymásra, és közöttük itt-ott áttörnek a fényugarak is.

Az értelmezés szempontjából különös jelentősége van a kép korai datálásának. Csupán pár évvel vagyunk a szabadságharc leverése után, és egy ilyen viharos hazai tájat ábrázoló festményben a kortársak is történelmi utalást láttak. Telepy esetében a hazafias szemlélet

meghatározta egész ifjúságát. A nemzeti öntudatot mintegy családi örökségként kapta Édesapja harcolt is a szabadságharcban, és ő is bevonult, de váltólázás betegsége miatt hamar leserelt. A harcok idején azonban felzarándokolt a visszafoglalt Buda romjaihoz, melyről így ír visszaemlékezésében: „A nemzet megtörhetetlen szelleme lebegett e romok felett”. A szabadságharc leverése után pedig náluk bujkált vadászruhában Jókai Mór, és a gerillacsapatot szervező Muraközy János festő is. A tájba vetített dráma nem ismeretlen már a romantika előtt sem, különösen elterjedt volt a 17. századi németalföldi festészetben, de míg például Ruysdael esetében az emberi sorsra vonatkoztathatjuk, Telepy esetében ugyanezt a nemzetsorssal összefüggésben vizsgálhatjuk. A cifra szűrős csikósok alakja a nemzetkarakterológiai munkákban az igazi magyar-típus megfelelőjévé vált, így került át a képzőművészetbe is. Ennek megfelelően a vihar, mely megriasztotta a lovat, a forradalom vihara, mely szétzavarta sorainkat. De az erők még összeteretelhetők, és a vihar is elvonul egyszer, mert bár bal oldalt még esik, a felhőkön már átsüt a nap, és a távolban derült az ég. A kép fókuszában lévő kút is az erőgyűjtés helye, találkozási pont. A festő a saját és a néző pozícióját a kép közepe felé kanyargó útra helyezi, vagyis az útonlevés állapotában vagyunk, mely a messzire kitérülő távlattal, tehát egy derűsebb jövő reményével az újraindulás, újakezdés lehetőségét hirdeti. Különös pikantériája a képnek, hogy hátoldali felirata szerint a csikósok modelljei nem mások voltak, mint a cifra szűrbe öltözött grófi csemeték, a Berchtold-gyerekek. Az efféle népviselet-jelmezbe öltözés megszokott úri passzió volt, már a Napkirály udvarában is eljátszottak parasztviseletben rusztikus élőképeket. Az uralkodó – aki a nemesi előjogok biztosítóka – által levert szabadságharc után azonban, magyar nemesként csikós betyárnak öltözni talán több volt egyszerű játéknál. Telepy ezzel a Velencében festett pusztai tájképpel, lényegében a tájképbe rejtve csempészte vissza őket hazájukba a művészet eszközével.

Marosvölgyi Gábor

84 • SPANGHER FERENC (?-1919)

Bagoly
Owl

M: 41cm
Vörös márvány | Red marble
Jelezve balra lent | Signed lower left: a baglyon Spangher

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 7 667 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 4 500 000 Ft
Estimated price: 9 584 – 14 376 EUR

Athéni tetradrahma

Albrecht Dürer: Kisbagoly, 1506
Albertina Museum, Vienna, Austria

Spangher Ferenc életéről alig tudunk valamit, tiznél is kevesebb művét ismerjük, művészete is társtalan, besorolhatatlan és titokzatos. A visszaemlékezések szerint olasz származású tengerész volt, és Triesztből érkezett Budapestre. Itt bekerült Kassák körébe, a magyar aktivizmushoz csapódott, művei két ízben szerepeltek is a Ma tárlatain. A 10-es évek végén vörösmárvány portrészobrot készített Kassák Lajosról Révai Ilka fotója alapján, melyet Kassák élete végéig megőrzött, emblematikus „avantgarde” képmásának tartotta, és 1928-as kiállítása alkalmával a Mentor könyvkereskedés kirakatába helyezte. Spangher a Tanácsköztársaság bukása utáni emigrációban állítólag gyalog elindult a dalmát tengerpart felé, de útközben meghalt. A hazai avantgarde törekvéseket elemző Hevesy Iván méltatása szerint:

„Eruptív erő van minden szobrában és alakjainak hatalmas, sokszor romantikus szenvedélyét olyan spontánul és tömegszerűen tudja a kőben kifejezni, hogy az már tiszta, szuggesztív expresszionizmus.” (Hevesy Iván: Futurista, expresszionista és kubista művészet, 1919)
Ez a „szuggesztív expresszionizmus” a figurativitás határait feszegeti, formavilága már-már önkényesen brutális, nyers. Szobrai nem kiterjednek a térben, hanem koncentrálnak, magukba zárulnak, mint az öklöbe szorított kéz. Magukon viselik a szobrászi alkotófolyamat minden nyomát, mintha valami természeti képződményként még mindig formálódónának. Meglepő választásnak tűnhet egy avantgarde-expresszionista szobrász esetében egy ilyen tradicionális, nagy ikonográfiai múlttal rendelkező állat-motívum, de Spangher fennmaradt, gyér számú alkotásainak tükrében

és stílusának gyökereit figyelembe véve érthetővé válik. Hiszen Faun fejkéből álló sorozata ugyanígy az akadémikus szobrászat egyik kedvenc témáját dolgozza fel. Láthatóan vonzódott a pogány, barbár, groteszk karakterekhez, ahogy azt néger alakjai mutatják. Ezt az érdeklődését figyelembe véve a bagoly jelentése is árnyaltabbá válik. Azáltal ugyanis, hogy a bagoly lát a sötétben, olyasmit is lát, ami mások elől rejtett, belelát a titkokba, vagyis beavatott. Mivel nesztelenül repül, akár a gondolat, intenzív kapcsolata van a szellem-világgal, a spiritualitással. Ez a felfogás egyébként már ókori ábrázolásain is tetten érhető, hiszen Athéné madaraként gyakran látható pénzérmék hátoldalán, mely arra figyelmeztet, hogy a valóságnak is két oldala van.

Marosvölgyi Gábor

Spangher Ferenc: Kassák Lajos-portré,
PIM Kassák Múzeum

Spangher Ferenc: Birkanyiró, 1918 körül,
Magyar Nemzeti Galéria

Spangher Ferenc: Néger férfi,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

85 = BRODSZKY SÁNDOR (1819-1901)

Selmecebánya látképe (Banská Štiavnica)
View of Selmecebánya

21 x 27 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Brodsky Sándor

Kikiáltási ár: 100 000 Ft / 319 EUR
Becsérték: 200 000 - 400 000 Ft
Estimated price: 638 - 1 277 EUR

86 = MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852-1919)

Patakpart (Türkötődés)
Brook-side (Mirroring)

16 x 21 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky
Hátoldalon | Reverse: Singer és Wolfner

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 792 EUR
Becsérték: 1 800 000 - 2 800 000 Ft
Estimated price: 5 750 - 8 945 EUR

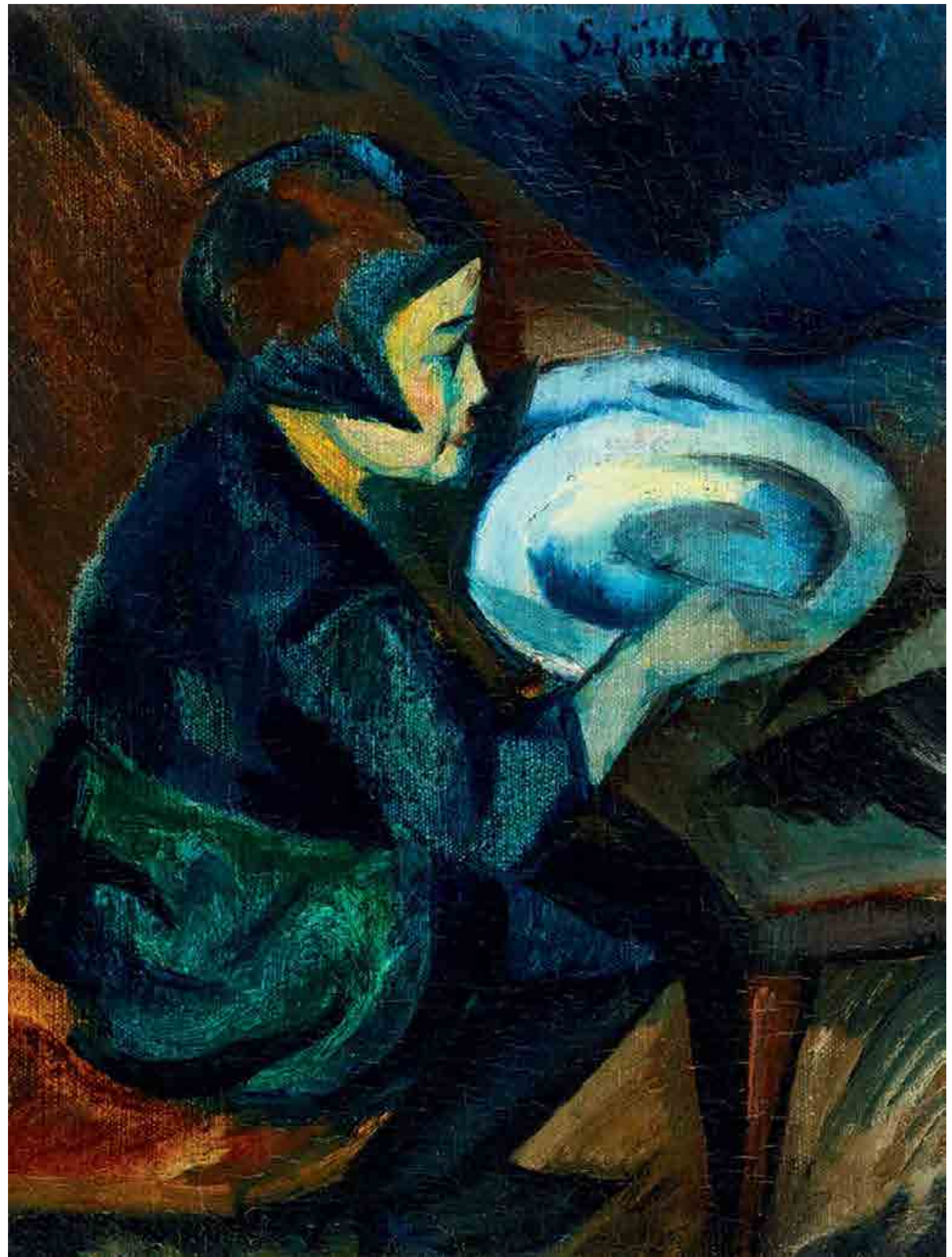

87 = KMETTY JÁNOS (1889-1975)

A művész műterme
The Artist's Studio

41 x 30 cm
Olaj, karton falemezen | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Kmetty
Hátoldalon | Reverse: A Képcsarnok Vállalat raglapja

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 555 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 5 750 EUR

88 = SCHÖNBERGER ARMAND (1885 - 1974)

Kislány tányérral
Girl with a Plate

40,5 x 30 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Schönberger A.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 715 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 1 700 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 5 431 EUR

V A J D A L A J O S É S Z A K I T Á J , 1 9 3 8

Vajda Lajos: Északi táj, 1938

Északi tőj jéghegygel, fotó

89 = VAJDA LAJOS (1908–1941)

Északi táj, 1938
Northern Scenery, 1938

29 x 88 cm
Pasztell, szén, papír | Pastel, charcoal on paper
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Vajda Lajos 1938. Budapest

Kikiáltási ár: 35 000 000 Ft / 111 821 EUR
Becsérték: 50 000 000 – 85 000 000 Ft
Estimated price: 159 744 – 271 565 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A festő özvegyétől, Vajda Júliától az 1960-as évek végén dr. Rácz István vásárolta meg.
- A gyűjtő 2006-os halála után örököseihez került.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Alkotás Művészház, Budapest, 1942. (Kat. 55. Sarkvidék)
- Vajda Lajos. Az Európai Iskola XXVI. kiállítása. Üllői út 11., Budapest, 1947. szeptember–október.
- 7 művész kiállítása. Keresztény Múzeum, Esztergom, 1956. október 7–21.
- Dr. Rácz István gyűjteményének kiállítása. Modern Magyar Képtár, Pécs, 1970. március–április.
- Magyar magángyűjtemények I. Dr. Rácz István gyűjteménye. Bakonyi Múzeum, Veszprém, 1978. május–július.
- Vajda Lajos emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1978. (Kat. 134)

- Dr. Rácz István gyűjteményének kiállítása. Somogyi Képtár, Kaposvár, 1979. július–augusztus.
- Dr. Rácz István gyűjteménye. Kossuth Művelődési Központ, Csongrád, 1980.
- Válogatás magyar magángyűjteményekből. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981. október–november. (Kat. 283)
- Vajda Lajos (1908–1941) kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2008. december 13–2009. március 1.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Mándy Stefánia: Vajda Lajos (1908–1941). Budapest, 1964. 40. kép.
- Kováts Albert: A rajzról. Műhelytitkok. Budapest, 1973. 25.
- Dr. Rácz István gyűjteménye. Előszó: Németh Lajos. Kiállítási katalógus. Somogyi Képtár, Kaposvár, 1979.
- Válogatás magyar magángyűjteményekből. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981. 314.
- Mándy Stefánia: Vajda Lajos. Budapest, 1983. (XXX. színes kép)
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 633.
- Modern Hungarian Painting 1919–1964. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2004. 633.
- Nemes Gábor: Szürrealizmus a magyar építészeti grafikában. Műszaki Szemle, 2004. 28. sz. 28.
- Molnos Péter: Gondolatok a magyar műgyűjtés közelmúltjáról. Artmagazin, 2006/2. 20.
- Éber Miklós: Vajda Lajos ars poeticája. Múlt és Jövő, 2006/1. 93.
- Rácz István emlékére. Artmagazin, 2006/2. 16.
- Lajos Vajda. Touch of Depths. Szerk.: Petőcz, György. Budapest, 2009. 142–143.
- Pataki Gábor: Vajda Lajos. Budapest, 2009.
- Klasszikus magángyűjtemények Magyarországon. Főszerk.: Ledényi Attila. Budapest, 2012. 59.

TALÁLKOZÁS

Sok egymástól, s néha magától a művészettől is távol álló tényező összhatása eredményezi azt, hogy hirtelen igazán közel kerülünk egy műalkotáshoz: meglátunk benne valamit, ami hosszú időre szorosan, érzelmileg is összekapcsol vele. Vajda *Északi tája* azóta a legkedvesebb magyar festményem, amióta először megpillanthattam. Ha visszagondolok erre a közel másfél évtizeddel ezelőtti találkozásra, egyértelművé válik számomra, hogy a hatás elementáris erejét a kép lenyűgöző kisugárzásán túl leginkább egy furcsa érzés idézte elő: a mű ottthon volt – olyan közegben, amely tökéletes akusztikával zengette meg a belőle áradó energiát, s olyan ember birtokában, aki értette és rajongott érte.

A magyar műgyűjtés történetének egyik legjelentősebb alakjával, az *Északi táj* egykori tulajdonosával, Rácz Istvánnal szerencsére több alkalommal is találkozhattam. István olyan volt, mint a gyűjteménye: pontos, kimért, feszes, szigorú. Semmi sem állt tőle távolabb, mint a felesleges fecsegés. Aki valaha beszélt vele művészetről, műgyűjtésről, az tudja, hogy talán senki sem volt, aki mélyebben megélte volna választott kedvenceinek, Vajda, Egry és Nagy István képeinek fenséges, de szikár és puritán áhítatát. Gyűjtő és gyűjteménye közötti kölcsönhatás abban a Keleti Károly utcai lakásban példátlanul intenzív volt: talán nem is Ő idomult a művek hangulatához, hanem a kollekcióba illesztett műalkotások alakultak át, hogy harmonikus egységet alkossanak tulajdonosuk emberi karakterével. Egy hajszálnyi túlzás sincs benne: Rácz István a gyűjtés művésze volt. Alkotásként élte meg a művek kiválasztását és elhelyezését. Elmondta nekem sok képének történetét, de gyűjteménye is bizonyítja: soha nem vett csupán azért, mert jó alkalom adódott. Csak azt akarta megszerezni, amely hiányzott számára a koncepció kiteljesítéséhez, s kíméletlenül megvált attól a műtől, amely gátolta a vezérfonal maradéktalan megjelenítését. Ez a központi szál pedig a szakralitás volt. Ez teremtett kapcsolatot azok között a képek között, amelyek a gyűjtemény végső, letisztult állapotát alkották: Egry, Gulácsy, Bálint, Vajda, Nagy István és Ország Lili művei között. Egyik utolsó találkozásunk végén, amikor szokás szerint újra megnéztem Vajda talán legszebb művét, az *Északi tájat*, István megállt mellettem és beszélni kezdett a képről. Arról, hogy milyen nagy tévedés, mikor egyes művészettörténészek e festményt a reményvesztett magány, az elmúlás, az elkerülhetetlenül bekövetkező tragédia szimbólumaként értelmezik. „Nézd azt a vékony, sárga csíkot, – mondta – mely a »tenger« szürke tömegén remeg, s a kép jobb szélén, ahová a vonal-lécekből összerótt, bukdácsoló »hajó« halad, tágas öböllé szélesedik. Az ott a megérkezés, a remény, sőt a megváltás bizonyossága.”

Részlet Rácz István gyűjteményéből Nagy István, Vajda Lajos, Bálint Endre és Rudnay Gyula műveivel, 1990-es évek

Rácz István Vajda Lajos, Bálint Endre és Kárpáti Tamás festményei előtt a legendás Keleti Károly utcai lakásban, 1990-es évek

A PILLANAT RAGYOGÁSA

Az *Északi táj* különleges helyet foglal el Vajda Lajos életművében. „Egy delelő pillanat ragyogását jeleníti meg” – írta róla a festő monográfiusa, Mátyás Stefánia, miközben e szavakkal nem a kép tárgyára, hanem alkotójának egykori hangulatára, lelki állapotára utalt. „Egy utolsó, végső, talán nosztalgikus visszacsengése a régi harmóniának” – olvashatjuk Passuth Krisztina szavait a műről írt talán legkorábbi, 1967-ben publikált elemzésben. Valóban, az *Északi táj*a következő évek baljós, fenyegető maszkjait és drámai erejű absztrakt konstrukcióit látva úgy hat, mintha egy érzelmmel teli búcsú volna a reális valóság szférájától. Talán ezért a megszokottnál szorosabb kapcsolat a látható világ azonosítható elemeivel, ezért a felragyogó színek, és ezért a felsejlő történet vigasztaló üzenete is.

A szokatlanul hosszúkás, fekvő formátumú képsíkot a horizont finoman hajladozó vonala osztja ketté.

Az ég kékje alatt, a szürke tenger felszínén vékony, narancsszínű csik húzódik, mely a kép jobb oldalán „szigetté” szélesedik. A kompozíció központi eleme, a Paul Klee érzékenyen remegő vonalait idéző, törékeny konstrukció a világos félkör – a hold vagy az északi fény foltja – előtt egy viharvert hajóra emlékezteti a nézőt.

Vajda Lajos: *Északi táj* (részlet)

A Vajda jellegzetes, rostosan tagolt felületalakítása az egész képnek áramló, vízszintes irányú dinamizmust kölcsönöz, amelyet a hajó előtt magasodó, függőleges vonalakból szőtt alakzat, talán egy jéghegy fenyegető tömbje tör meg. Az út ezen az akadályon keresztül, a narancs színű „sziget” vonzó ragyogása felé vezet.

Vajda kivételes érzékenységgel találta meg az egyensúlyt a látványelvűség és az absztrakció között: az *Északi táj* ellenállhatatlanul buzdítja a befogadót, hogy a kép egyes részleteit saját emlékeiből és tudatalattijából merítve személyes tartalommal töltsse meg. Szinte érezhető, ahogy a festmény finoman billegteti a néző fantáziáját az értelmezés lehetséges útjai között, hogy végül az emlékezés szerkezete a lehető leggazdagabban, a legmesszebbre vezetve „álljon” össze. „A reménység himnusza” – foglalta össze saját olvasatának lényegét a kép egykori tulajdonosa, Rácz István: „... az északi fény köréből a fenyegető jéghegyhez közeledik a megtépázott hajó. De ezt a sors-hajót vékony, narancsszínű csik vezeti az ugyancsak narancsszínű »sziget« felé, mely pontosan a jéghegy csúcsánál kezdődik. Mi más ez a szimbólumokkal operáló pasztell kép, mint hitvallás: van remény a célbaérésre.”

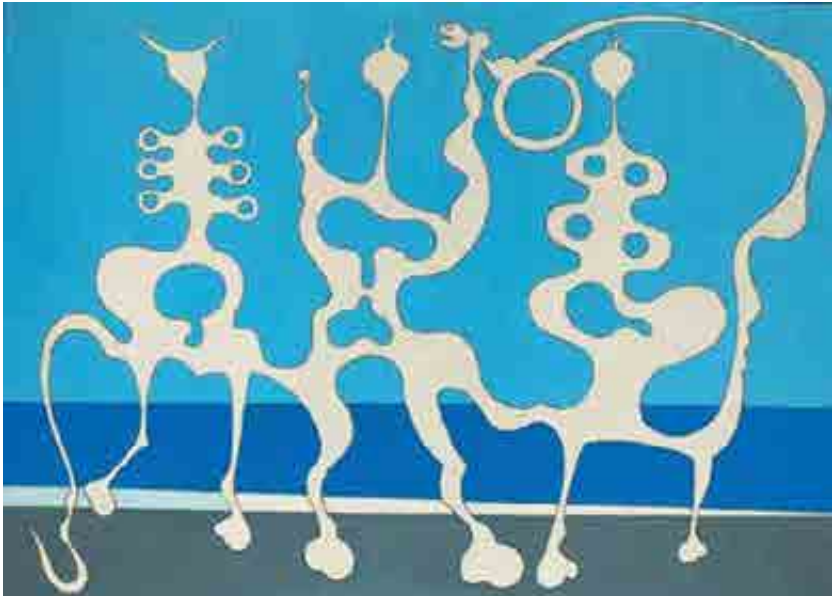
Caspar David Friedrich: *Hajóroncs a jégtengerben*, 1789, Kunsthalle, Hamburg

Caspar David Friedrich: *A Jeges-tenger*, 1834–24, Kunsthalle, Hamburg

Caspar David Friedrich: *Északi-tenger holdfényben*, 1823–24, Národní Galerie, Prága

Korniss Dezső: Laokoon (Küzdés) II., 1949, magántulajdon

EGY TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS

1956. október 7-én különleges tárlat nyílt meg az esztergomi Keresztény Múzeum restaurátor műtermében. A 7 művész kiállításán Bálint Endre, Korniss Dezső, Anna Margit, Rozsda Endre, Gadányi Jenő, Barta Lajos és Jakovits József művei kerültek a falakra és a posztamenszekre. Bár a címben és a meghívón erre semmi sem utalt, a névsor alapján egyértelmű, hogy a hosszú évekig hallgatásra ítélt Európai Iskola művészei ezen az eseményen léptek újra a közönség elé. „Pestről tömegek utaztak Esztergomba, hogy a nyolc szűk esztendő után lássanak valami mást is, mint amit az akkori hivatalos művészpólitika engedélyezett.” – írta Bálint Endre több mint negyed század távolából az apró tárlat meghök-kentő sikerének legfőbb okáról. A bemutató létrehozásában fontos szerepet játszó Mucsi András így emlékezett az előkészületekre: „Az új kiállítás rendezésében Bálint Endre, Korniss Dezső és Barta Lajos vett részt. (...) Bálint dolgozott a leglázasabban, egyik cigarettáról a másikra gyújtva. Korniss, aki a legvilágosabb falat választotta, sokkal csendesebb és határozottabb volt. A hagyományos múzeumi rendezéstől tudatosan eltérve, játékos, de szigorú logikai rendbe akasztotta a képeket. A mindig mosolygó Barta Lajos látszott a legboldogabbnak, tele hálával és segítőkészséggel. A bejáratnál szemközt kiemelt helyre, a kiállító művészek hommage-gesztusaként a 15 éve halott Mester, Vajda Lajos: *Északi táj* című 1938-as, predellaformájú pasztellképe került.”

Különös szerencse, hogy e tárlatról a gyűjtőként is kiváló Vattay Elemér néhány kitűnő fényképet készített. Az egyik felvételen a fiatal, újságot olvasó Dévényi Iván mint egykedvű teremőr tűnik fel Bálint Endre rajzai és Vajda *Északi tája* társaságában. Nem lehet véletlen, hogy a tárlat kiállítói és rendezői ezt a képet választották ki az akkor még szinte teljes egészében együtt lévő, Vajda Júlia által őrzött hagyatékából. Nem csupán az életmű egyik legjobb darabjaként emelték a tárlat centrumába, de saját művészetük inspirációs forrásaként is fontosnak tartották, hogy ez a mű reprezentálja a látogatók számára az elődök eredményeit.

KIVÉTELES ALKALOM

„Vajda életműve a magyar avantgarde művészileg legmaradandóbb tette.” Németh Lajos, a XX. század második felének legnagyobb hatású művészettörténésze ritkán ragadtatta el magát hasonlóan kategorikus kijelentésekre, ám Vajda esetében nem fukarkodott a fennkölt jelzőkkel: „Bár csak egy évtized adatott neki, oly mélységeket idézett fel művészetében, mely kortársai közül csak a legnagyobbaknak sikerült.” Nem csupán a művészettörténészek, de maguk a művészek és az 1945 utáni műgyűjtés kiemelkedő alakjai egyaránt a legnagyobbaknak kijáró megbecsüléssel övezték életművét. Kolozsváry Ernő, Rácz István, vagy a kortársak közül Nudelmann László és Antal Péter kollekciói között éppen Vajda művei jelentik a közös nevezőt. Új korszakot hozó, nemzetközi szintén is figyelmet keltő felfedezését paradox módon éppen alkotásainak páratlan ritkasága hátráltatja: művei – Csontváryhoz hasonlóan – csupán elvéve bukkannak fel a műkereskedelemben. Az Északi táj a 20. századi magyar művészet ikonikus alkotása, az életművön belül csupán a Felmutató ikonos önarckép mérhető hozzá. Olyan kapitális trófea, amelynek megszerzése bármelyik magángyűjteményt egy csapásra a legnagyobbak közé emeli.

Molnos Péter

Dévényi Iván az esztergomi Keresztény Múzeumban rendezett 7 festő kiállításán, Vajda Lajos Északi táj című alkotásával, 1956

Vajda Lajos: Felmutató ikonos önarckép, 1936, magángyűjtemény

ÉRTÉK/TEREMTÉS

A legfejlettebb műkereskedelemmel rendelkező országokban a műtárgypiacon megjelenő művészek csúcsárai az aukciós és privát eladások során alakulnak ki. Míg korábban az utóbbi módon elért eredményeket kizárólag a bennfentesek ismerhették meg, az elmúlt egy-két évtizedben már ezek is publikussá váltak és a nyilvános leütési árakkal együtt alakítják a jövő értékrendjét. Jellemző, hogy jelenleg a világ legdrágábban eladott festményeinek listáján az első három helyen privát eladások során elkelt műtárgyak állnak: Willem de Koonig és Paul Gauguin egy-egy festménye 300-300 millió dollárral, míg Paul Cézanne *Kártyázók* című képe 260 millióval.

Ez a tendencia Magyarországon is kibontakozóban van. Éppen az olyan festők értékelésében fontos a privát eladásokról megjelenő hírek szerepe, mint Vajda Lajos. Az ő esetében ugyanis az életműből csak elvétele mozdulnak meg fontos darabok, s a képek a jelentős múltú műértők között, a nyilvánosságtól távol cserélnek gazdát. Vajdát mindig a legjobb ízlésű, legiskolázottabb szemű és legelszántabb gyűjtők emelték be kollekcióik centrumába, akik külső referencia nélkül is pontosan tudták az életmű valós presztizsét. Az ő alkotásai sosem kerültek „véletlenül” valakinek a tulajdonába – küzdeni kellett értük, mert műveinek tulajdonosai mindig is tisztában voltak kivételes értékével.

Egyértelműen kijelenthető, hogy az Északi tájhoz mérhető Vajda-mű mindeddig sosem került aukcióra. Privát eladás során azonban néhány évvel ezelőtt gazdát cserélt az életmű másik emblematis darabja, amely különlegessége és kvalitása alapján méltó párja a most aukcióra kerülő alkotásnak. Egy neves svájci kollekciónál került az egyik legjelentősebb, jól ismert hazai magángyűjteménybe, mai árfolyamon számolva olyan összegért, amely szinte pontosan megegyezik a legmagasabb aukciós árral, melyet magyar festmény hazai aukción valaha elért.

Vajda Lajos Szentendrén, 1939

AZ ÉSZAKI TÁJRÓL:

„... az Északi táj – amely még egy utolsó, végső, talán nosztalgikus visszacsengése a régi harmóniának, tisztaságnak. A többi rajztól annyiban is eltér, hogy színes, tehát nem csak a fekete-fehér drasztikus kontrasztjával – hanem éppen ellenkezőleg, az egymás mellett felsejlő tört kék s okker tónusok pasztellfinomságával hat. A tengert és az eget már rostos, de még egészen finom rostos szövet szövű át, nem a korai és nem is a késői Vajda jellegzetes alkotása, mintegy megpihenés az utolsó időszak idegesítő dinamizmusában, egy jegességében is megnyugtató, puritán egyszerűségében is vonzó látvány látomásszerű felidézése. Vajda próféta-lénye azonban ebben az időszakban már több ilyen idilli látomást nem hívott életre – feketén küzdő, harapó, szárnyaló vagy a földhöz tapadó és fölfelé kíváncsozó formációi mindenképpen apokaliptikus hangulatot idéznek.”

Passuth Krisztina: Vajda Lajos. Híd, 1967. 7–8. sz. 783.

„Az Északi táj klasszikusan érett mű: alig jelzett és mégis monumentális alakzatai, tiszta kékjének transzcendentális sugárzása a világ örök formáit jeleníti meg.”

Szabadi Judit: Egy budapesti magángyűjtemény. Dr. Rác István gyűjteménye. Műgyűjtő, 1969/1. 20–23.

„Vajda Lajos Északi tája nem csak az élet törékenységére utal, az embert fenyegető irracionális erőkre a kép keletkezésének idején, hanem a reményre is. Innen nézve ez a kép – a reménység himnusza! Szennyes-barna hullámokon az ég kék háttére előtt, az északi fény körívéből a fenyegető jéghegyhez közeledik a megtépázott hajó. De ezt a sors-hajót vékony, narancsszínű csík vezeti az ugyancsak narancsszínű »sziget« felé, mely pontosan a jéghegy csúcsánál kezdődik. Mi más ez a szimbólumokkal operáló pasztell kép, mint hitvallás: van remény a célbaérésre.”

Rác István: Vallás, hit, szakralitás (Csontváry Kosztka Tivadar, Ferenczy Károly, Egry József, Vajda Lajos, Bálint Endre, Ország Lili, Kondor Béla művészetében). Kézirat, 2002.

„E korszak egyetlen képe, egy színes pasztell idéz határozottabb táji víziót, nagy, elnyeléssel fenyegető víz látomását, melyen a tudatnak a mélységhez képest elenyésző, törékeny hajója úszik, előtte szökőár, távolabb a megmenekülés biztató szívárványve.”

Körner Éva: Vajda Lajos művészete. Valóság, 1964/9. 44–54.

„Mire a művész újra felébredt, dél volt. Egy ilyen delelő pillanat ragyogását jeleníti meg (...) az Északi táj. Sötét, szürkellő tenger színe fölött az ég azúrkék sávja. S a két közeget a jobb szélén még széles ívben ragyogó sárga napszín hajszálnyi visszfénné vékonyodva választja el egymástól. Ez az élénk napszín egészen más jelleget ad a tájnak, mit a sokszor látott holdsarló, függetlenül attól, hogy narancsszínű-e vagy sem. De hiszen itt a tájnak sincs éjszakai jellege. Északi, de nem éjszakai. Az élénk kék égbe hatalmas jégtorlasz sötétebb kék színű tömbje tör fel a víz alól. A roppant távlatokat még inkább növeli a szokatlanul keskeny horizontális képsík bal felén uralkodó magas kupolájú boltív halványkék derűje. S a kép végtelenbe futó perspektíváját csak fokozza az egyetlen ellenpont, a halvány boltív előtt kirajzolódó magányos forma: a zátonyra jutott – vagy talán éppen révbe érkező – hajó törékeny sziluettje. Ez a jelzéseiben érzékeny, emberi voltunkat idéző ábra finom vonalain átengedi az északi fény derengését.”

Mándy Stefánia: Vajda Lajos. Budapest, 1983. 106.

„A szabálytalan család fenntartását – ebben a lakásban mindig szabálytalan összetételű családok laktak! – Bálint Endre biztosította. Bálint a hetvenes években már nagyon népszerű festő volt, sokat foglalkoztatták kiadók is, de még színházi díszletet is tervezett, s gyűjtők is egyre gyakrabban vásároltak a műterméből. Júlia úgy jutott időnként »nagyobb« bevételekhez, hogy Vajda-művet adott el, az akkori viszonyok között olyan árért, amelyből akár egy évig is fedezni tudta a kiadásait. Egy később híressé lett gyűjtő Vajda Lajos Északi táj című művét húszezer forintért vette meg, s a vételárat egy év alatt, részletekben törlesztette.”

Kozák Gyula: Egy művészcsalád összetételének változásai 1956–1982. Rottenbiller utca 1. II. emelet 17. In.: Kádárizmus. Mélyfúrások. 1956-os Intézet Évkönyve. Szerk.: Tischler János. Budapest, 2009. 233.

90 ■ BALLA BÉLA (1882–1965)

Nagybányai táj (Napsütés)
Nagybánya Landscape (Sunlight)

69 x 78 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Balla Béla
Hátoldalon | Reverse: címke: Kiállítva: 1926 Nagybányai festők tárlata

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 1 022 EUR
Becsérték: 600 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 916 – 3 194 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Nagybányai festők csoportos tárlata, Nagybánya, 1926

91 ■ GLATZ OSZKÁR (1872–1958)

Vízpart, 1913
By the Lake, 1913

60 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1913

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 194 – 5 111 EUR

Jelen képünk hátoldala

Monet a giverny háza kertjében

Rippl-Rónai Lazarine-nal a rózsák között

92 = PÁLDY ZOLTÁN (1884–1939)

Legelő Lédám (Akt tájban), 1911
My First Leda (Nude in Landscape), 1911

34,5 x 46,5 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Páldy Z A legelő Lédám Firenze 1911
 Hátoldalon | Reverse: Somogyvármegyei Múzeum Egyesület raglapja,
 Rippl-Rónai Ödön gyűjteményéből, Selejtezte 1954

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 702 EUR

Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft

Estimated price: 958 – 1 597 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Rippl-Rónai Ödön gyűjteményében

93 = GÖTZ B. ERNŐ (1882–1941)

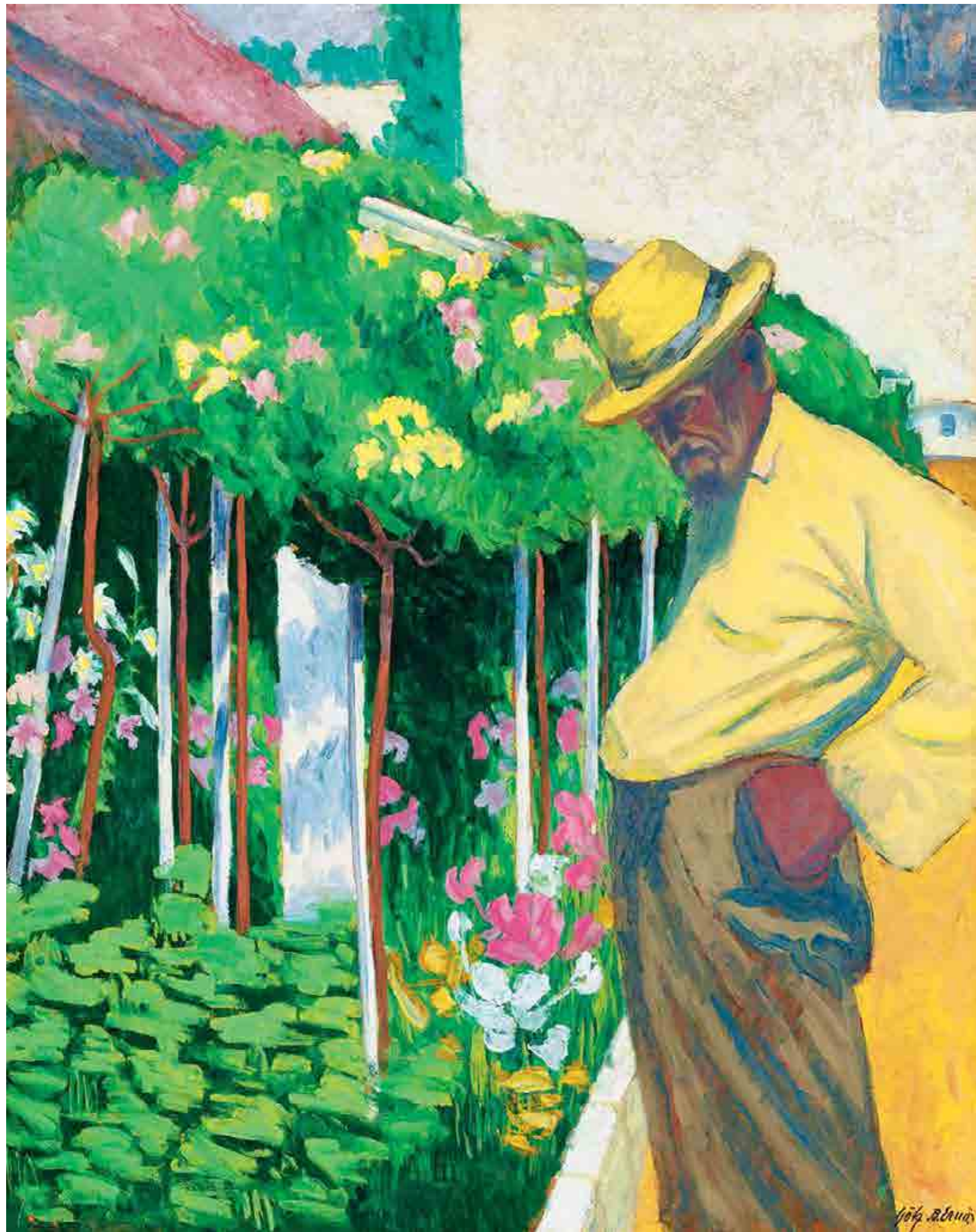
Virágoskertben (A kertész), 1910 körül
In the Flower Garden (The Gardener), c. 1910

90,5 x 71 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Götz B. Ernő

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 3 194 – 5 111 EUR

94 - RUBOVICS MÁRK (1867-1947)

Juhász pipával
Shepherd with a Pipe

16 x 12 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Rubovics M

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 400 000 - 700 000 Ft
Estimated price: 1 277 - 2 236 EUR

95 - LOTZ KÁROLY (1833-1904)

Lovásbetyár
Outlaw

20,5 x 11,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Lotz K.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 757 EUR
Becsérték: 650 000 - 900 000 Ft
Estimated price: 2 076 - 2 875 EUR

96 = ABA-NOVÁK VILMOS (1894-1941)

Tiszai halászbárkák, 1932

Fisher Boats on the River Tisza, 1932

62,5 x 100 cm
Tempera, falemez | Tempera on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Aba-Novák 32
Hátoldalon | Reverse: töredékes felirat, valamint három felragasztott cédula
„Aba-Novák Vilmos Ungheria Budapest II. Margit krt. 54. V. em.
Képcím: Tiszai halászbárkák Tempera 62,5 x 100 falemez” és
„5. Barche sul Tibisco Pesctarore Aba-Novák” kézírásos szöveggel,
továbbá 5-ös számmal.

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 31 948 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated price: 47 923 – 79 872 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Aba-Novák Vilmos, Iványi Grünwald Béla, Szőnyi István kiállítása a Szépművészeti Kiállítások helyiségében, Fränkel Szalon, Budapest, 1932. október. (Kat. 7. Szolnoki halászbárkák)
- Aba-Novák Vilmos, Iványi Grünwald Béla és Szőnyi István kiállítása. Casa d'Artisti, Milánó, 1933.
- Aba-Novák Vilmos (1894–1941) emlékkiállítás. Nemzeti Szalon, 1942. (Kat. 34. Tiszai halászbárkák)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Aba-Novák. Huszonegy kép. Gyoma, 1932. 3. kép.
- Építőmunka, 1934. 3. sz. 72.
- Képes Krónika, 1941. X. 2.
- Molnos Péter: Aba-Novák. Budapest, 2006. Lappangó képek, 46. kép.

A Tiszai halászbárkák reprodukciója a Képes Krónika 1941. 10. 2-i számában

Halászbárkák, 1933 (Balogh Rudolf fényképe)

Bár tagadhatatlan, hogy Aba-Novák az Itáliában töltött ösztöndíjas évek során fejlesztette ki egyéni festői stílusát, s itt aratta első nagy, nemzetközi sikereit is, egy idő után leküzdhetetlen vágy fogta el a jól ismert hazai táj iránt. „Sok itt a kő, kevés a zöld, beköszöntött a parasztnosztalgia” – írta Rómából a rá jellemző frappáns tömörséggel egyik barátjának, majd hozzátette a honvágy igazi, mélyebb okát: „Ott dús az élet, és emberibb.” Nem csoda tehát, ha az ösztöndíj lejártát követően, a motívumgyűjtő itáliai utazások után újra hazai témák keresésébe fogott. Bár a megtelepedés, az első nyári leköltözés pontos dátumát nem ismerjük, annyi azonban bizonyos, hogy szolnoki témájú festményeit először 1932-ben mutatta be a közönségnek. A sikerek főfokát jelzi, hogy Kompátkelés a Tiszán című képét – amely ebben az évben a velencei biennálén is szerepelt – a New York-i Modern Múzeum vásárolta meg. Itthon a Szolnokon született alkotások induló sorozatával először a Fränkel Szalon 1932 októberében megtartott tárlatán, valamint a gyomai Kner nyomda által kiadott, Huszonnégy kép című reprezentatív albumban találkozhattak az érdeklődők. A kötetbe mindössze négy mű képviselte Aba-Novák itáliai utazását, a többi már itthoni témát dolgozott fel. A cirkusz-képek

Amrita Sher-Gil: Önarckép, 1933, magántulajdon

mellett olyan típusteremtő, későbbi sorozatok mintaadó darabjai tűntek fel, mint a Delelő gulya, az Árvíz, a Búcsúsok és a sok évtizedes lappangás után most felbukkant kompozíció, a Tiszai halászbárkák. E festmény a Fränkel Szalon említett tárlatán is bemutatásra került, ahol e csendesebben megszólaló, kevésbé sziporkázó, de annál megheitebb hangulatú festményt a korabeli lapok kritikusai egyaránt a bemutató legjobb darabjaként ajánlották az olvasók figyelmébe. A Pesti Hírlap újságírója szerint Aba-Novák néha túlságosan is színes, szemkápráztató kompozíciókat fest, s művészetének fejlődését szolgálná, ha bravúros festői eszközeivel mértékletesebben bálna. „A kevesebb itt is, mint a művészetben annyiszor, több volna. Hogy ez mennyire igaz, Tiszai halászbárkák című képe igazolja: kissé fátyolosabb temperakezelésével, ez a festmény igazi remekmű.” Rendkívüli szerencse, hogy e tárlatról fennmaradt egy személyes jellegű beszámoló is az elmúlt években világhírűvé váló, s ma már az egyik leghíresebb magyar származású festőként emlegetett Amrita Sher-Gil tollából. A magyar anyától és indiai apától, Magyarországon született festőnő 1932 októberében egy testvérének írt

Amrita Sher-Gil a szüleivel Budapesten, 1930 (Seidner Zoltán fényképe)

levelében a következő szavakkal idézte fel a Fränkel Szalonban szerzett élményeit: „Megnéztem egy kiállítást Szőnyi, Aba-Novák és Iványi Grünwald munkáiból. Az utóbbiról szólni sem érdemes. Nagyt csalódtam azonban Szőnyiben is, az ő »puha«, színtelen stílusában. Nem tudom miért, de annak ellenére, hogy látszólag nincs közük egymáshoz, Renoir-ra emlékeztet, akinek »puha«, fáradt stílusát ki nem állhatom. Csalódásomat azonban bőven kárpótlták Aba-Novák munkái, aki annak ellenére, hogy képeit telezsúfolja alakokkal és feleslegesnek látszó, de gyönyörűen megfestett részletekkel, letaglózott és elbájolt vakmerőségével és eredetiségével.” A hosszú lappangás után a közelmúltban előkerült Tiszai halászbárkák című kompozíció egyike volt tehát azoknak a műveknek, amelyek több mint hetven évvel ezelőtt elkápráztatták az alig 19 éves Amrita Sher-Gilt, s amelyet a korabeli magyar műkritikusok az induló szolnoki korszak egyik legszebb darabjának tartottak. A mű kiemelkedő kvalitását jelzi, hogy maga Aba-Novák is beválogatta 24 legfontosabb műve közé, amelyeket egy reprezentatív kötetben tárt a magyar és a külföldi olvasók elé.

Molnos Péter

97 • SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Csendélet könyvvel és almákkal
Still-Life with Book and Apples

70,5 x 50,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Schönberger

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 115 EUR
 Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
 Estimated price: 1 597 - 2 555 EUR

98 • BÉLA DE KRISTO (1920-2006)

Műtermi csendélet kék üveggel
Studio Still-Life with a Blue Bottle

100 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra fent | Signed upper left: de Kristó

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
 Becsérték: 2 000 000 - 3 000 000 Ft
 Estimated price: 6 389 - 9 584 EUR

1920-ban született Magyarországon, 1947-től Franciaországban dolgozott. Párizsba érkezése után hamarosan kapcsolatba került hasonló gondolkodású festőkkel, mint Survage, Lamert-Rucki, Lhote és Vertes. Színes posztkubista stílusban festett. 1948-tól kiállított a Raymond Duncan Gallery-ben.

99 - VASZARY JÁNOS (1867-1939)

Olasz riviéra
Italian Riviera

33,5 x 43 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Vaszary J.
Hátoldalon | Reverse: Korabeli felirat:
Ez a kép a férjem műve Vaszary Jánosné

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 6 389 EUR
Beccsérték: 2 800 000 - 3 800 000 Ft
Estimated price: 8 945 - 12 140 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Egry László tulajdonában

Vaszary János: *Olasz Riviéra (Rapallo)*, 1934, magántulajdon

100 ■ BÖHM PÁL (1839-1905)

Déli pihenő (Család)
Siesta at Noon (Family)

28,5 x 41 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: fest. Böhm Pál München

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 075 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 875 – 5 111 EUR

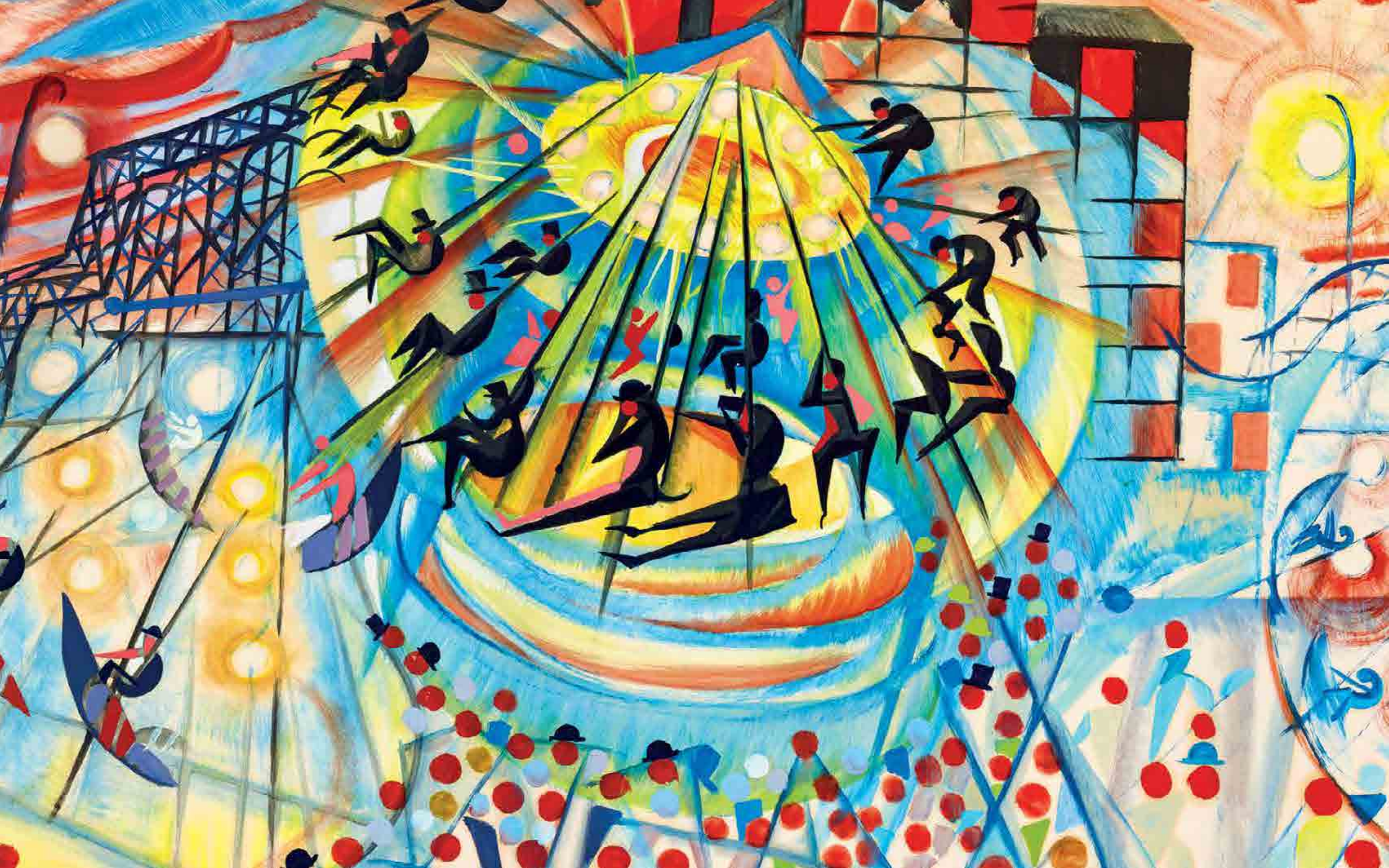
101 ■ BRODSZKY SÁNDOR (1819-1901)

Vadlesen (Őz a folyóparton), 1855
Deer by the River, 1855

65 x 59,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: A. Brodsky 1855

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 792 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 5 750 – 10 223 EUR

102 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Körhinta, 1927 körül
Merry-go-round, c. 1927

52 x 98 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber

Kikiáltási ár: 25 000 000Ft / 79 872 EUR
Becsérték: 30 000 000 - 55 000 000 Ft
Estimated price: 95 846 - 175 718 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában. Kieselbach
Galéria, Budapest, 2014. november.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz
ritmusában. Budapest, 2014. 124.

*Scheiber Hugó Berlinben a Sturm bál
plakátterve előtt, 1925 körül*

Scheiber Hugó: Vurstli, 1920-as évek közepe, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A késői temperák, pasztellek és vegyes technikával készült művek szinte felmérhetetlenül gazdag sorozatával szemben Scheiber Hugó Sturmos korszakának olajképeiből fájóan kevés maradt az utókorra. Pedig éppen ezek a reprezentatív, rendkívüli vizuális erővel ható, az expresszionizmus és futurizmus világához kötődő alkotások adják az egész életmű legértékesebb, a nemzetközi porondon leginkább „konvertibilisnek” számító fejezetét. A Körhintához hasonló méretű és kvalitású olajkép ebből az alkotói periódusból összesen mindössze nyolc maradt ránk, s az esetleg lappangó darabok későbbi felbukkanásában sem igen reménykedhetünk: a korabeli reprodukciók csupán néhány rejtőzködő darabról adnak számot.

SCHEIBER, BERLIN ÉS A STURM

Scheiber és a Der Sturm folyóiratot alapító Herwarth Walden gyümölcsöző kapcsolata az „expresszionizmus pápájának” 1923-as budapesti vendégszereplésével kezdődött. Walden november 11-én érkezett a magyar fővárosba, ahol három előadást tartott a Zeneakadémián az expresszionista irodalomról, a zenéről és az új festészet elveiről. A nagy tekintélyű lapalapító és galerista nem aratott osztatlan sikert a hazai közönség előtt: a kritikusok egyedül a sárga harisnyában és elegáns frakkban, nagy

átéléssel, de bántó technikai hiányosságokkal interpretált, saját szerzeményű zongoradarabokat méltatták említésre. Ha előadásai nem is hozták meg a várt sikert, Walden biztosan nem távozott üres kézzel. Talán a sors különös véletlene, talán tudatos időzítés következménye volt, hogy Scheiber éppen 1923 decemberében mutatott be egy jelentős válogatást Budapest egyik frissen alakult kiállítóhelyén, az Alkotás Művészházban. A tárlatról beszámoló Genthon István már tényként közölte olvasóival a művész berlini kiállításának hírét, így a megállapodás a magyar festő és Walden között ekkorra már minden bizonnyal megszületett. 1928-ig Scheiber minden évben megjelenési lehetőséget kapott a Der Sturm galériájában és az azonos nevű folyóirat hasábjain. 1925-ben önálló tárlattal mutatkozott be, 1926 februárjában Arnold Toppal közösen, 1927 elején újra egyéni tárlaton, a következő esztendőben pedig Kurt Schwitters-szel együtt mutatta be képeit a német közönségnek. Feltehetően minden alkalommal személyesen hozta el alkotásait Berlinbe, vagy éppen a helyszínen készítette el azokat, s ilyenkor Walden vendégeként aktívan részt vett a helyi művészeti életben. Természetesen a galéria kiemelt eseményein rendszeresen megjelent, sőt az évente több alkalommal megrendezett Sturm-bálok közül akadt olyan is, melynek festői dekorációját Kádár Bélával közösen készítették el.

A NYÜZSGŐ METROPOLISZ SZIMBÓLUMA

A most bemutatott, talán szintén Berlinben festett alkotás tökéletesen illeszkedik a húszas évek közepének nagyváros-központú sorozatába, az egész életmű legizgalmasabb fejezetébe. A homogén foltokból építkező, pergő ritmusú kompozíció összerázott kaleidoszkópban feltáruló látványra emlékeztet, ahol a tüzes színű üveglapocskák dekoratív ornamentumából az értelmet kereső elme fokozatosan, lépésről lépésre haladva bontja ki az ihlető látványélményt. Ez a szilánkosra tört, önkényesen kreált látványvilág, a spirális körforgásba „kényszerített” foltok vibrálása szellemes formai ötletekkel teli, ráadásul tökéletesen illik a választott tárgyhoz: alkotója ezzel az eszközzel idézi meg a nagyváros sodró forgatagát, az ember fölé magasodó metropolisz ideges, pezsgő, nyugtalan életét. A Körhinta különleges erenye, hogy Scheiber ezen a képen a vonalak és foltok izgalmas kavalkádjában meg tudta őrizni a kompozíció lebegő könnyedségét: a húszas évek közepén született olajképek telített szerkezete és sötét koloritja helyett itt a könnyű kézzel feldobott formák suhanó, légies áramlása dominál.

Molnos Péter

Scheiber Hugó: Berlini körhinta, 1925 körül, magántulajdon

Scheiber Hugó: Villamoson, 1926 körül, magántulajdon

Scheiber Hugó: Vurstli, 1926 körül, Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

103 ■ BOEMM RITTA (1868-1948)

Szoba párnákkal és játékokkal, 1913
Room with Cushions and Toys

80,5 x 89,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Boemm Ritta
Hátoldalon | Reverse: Nemzeti Szalon címke

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 450 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 437 - 1 917 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Nemzeti Szalon 1913

104 ■ DOLÁNYINÉ BENCZÚR IDA (1876-1941)

Nagy rózsás csendélet eozin vázával, 1944
Big Still-life with Roses and Vase, 1944

101 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: D Benczúr Ida 1944

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 894 EUR
Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 277 - 1 916 EUR

105 ■ ISMERETLEN MŰVÉSZ, 1920-AS ÉVEK

Sakkozók
Chess Players

23 x 20 cm
Linometszet, papír
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 250 000 Ft / 798 EUR
Becsérték: 300 000 – 450 000 Ft
Estimated price: 958 – 1 437 EUR

106 ■ FEKETE NAGY BÉLA (1905-1983)

Nagyvárosi fények (Bauhaus kávéház), 1930-as évek
angol cím

55 x 59 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 950 000 Ft / 3 035 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 833 – 6 389 EUR

A téli Budapest, 1915
Budapest in Winter, 1915

43 x 49 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Csok I Bp 1915

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft / 1 1182 EUR
 Becsérték: 4 00 0000 – 7 000 000 Ft
 Estimated price: 12 779 – 22 364 EUR

MUNKÁSSÁG

Csók István festői életműve jól példázza, miként fordult a 19. század végi magyar festészet az akadémikus történeti festészet és a müncheni naturalizmus felől a nagybányai festőiskola plein-air eredményeit felhasználva impresszionista és posztimpresszionista látásmód felé. Koloritgazdagság, tárgyakat egybefoglaló látás jellemzi, és művészetét a pálya közepétől egyre inkább a szem által felfedezett művészi benyomások festői birtokbavétele és rögzítése határozta meg. Igazi l'art pour l'art látványfestészet, de olyan magas színvonalon, mely hasonlatos a francia impresszionistákéhoz. Ugyanakkor a nagybányai panteisztikus természetfelfogás is kimutatható tájképfestészetének darabjain, ahogy tájhangulatban, tájportrékban gondolkodik, nem pedig véletlenszerű részletekben. Különösen rálátásos városlátképei telítődnek „emelkedett” atmoszférával.

BUDAPEST, MINT IHLETŐ

Családjával 1917 nyarán az első kerületi Hunfalvy-villába költözött, és itt éltek 1921-ig. A környék különösen kedves volt a festő számára, hiszen a közelben volt a Toldy Gimnázium, ahol gyermekeivét töltötte. Kert-képek ihletőjévé vált a ház rózsakertje, üvegezett verandája, míg az innen kitaruló budai panoráma a gimnázium köcsipkés neogótikus homlokzatával vagy a Batthyány téri Szent Ferenc-templom tornya, a túlpartról pedig a Vásárcsarnok pártázatos tetőzete madártávlatból festett városképek alkotására ösztönözte. A környékbeli háztetők látványa már számos Züzü-kép és interieur háttérében feltűnik az ablakkívágatban,

Csók István: Tél a tavaszban, 1913,
 Magyar Nemzeti Galéria

de Csók önálló kompozíciókat is szentelt a témának. Ezek a városrészletek majdnem ugyanabból a szögből készültek, de a nézőpont kis elmozdítása mégis újra és újra átrendezte a kompozíciót. Az adott helyszín praktikus megoldás volt a verandán festő művésznek, és tudjuk, hogy Csók gyakran elővette régi témáit, kompozícióit, hogy kibontsa a bennük rejlő lehetőségeket. A műteremből felvett városlátképek azonban nagyjából ugyanabban az időszakban készültek, keresettek voltak, így elkerülték a művész átdolgozását. A háztetős képek sorozata egy adott látvány változatos ábrázolási lehetőségeinek példája eltérő fényhatásokkal, atmoszferikus hatásokkal, akár Monet katedrális-sorozata. Tetten érhetjük benne a művész azon szándékát, hogy elkészítse környezetének artistikus lenyomatait.

FESTÉSZET ÉS KÖLTÉSZET

Ez a téli várost bemutató korai mű a sorozat legpoétikusabb darabja, melynek felülete teljesen érintetlen maradt. Nem hóesésben látjuk a házakat, a város fölött a lehullott hó csendje és nyugalma ül. A hó puhán lekerekíti a formákat, összemosza a tónusokat és mindent ragyogó fényben fürdet. A hófedte háztetők, utcák és terek térbeli viszonyai megszűnnek, a formák síkban kiterülnek, súlytalanná válnak. A városkép rajzossá, térképszerűvé absztachálódik, és az utcák, háztetők, kémények, tornyok sziluettje mandala-szerű mintázattá rendeződik a magasból. A művész ezúttal alárendeli színek iránti szenvedélyét a téli táj alapvetően grafikus látványának, de a fehér színjátszó ragyogásában, az itt-ott felcsillanó színfoltok diszkrét ritmusában mégis felszínre hozza bámulatos színérzkét és festői kvalitásait.

Marosvölgyi Gábor

108 ■ CZIGÁNY DEZSŐ (1883-1938)

Ülő nő a tengerparton
Woman by the Sea

36,5 x 53,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czigány

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 8 306 EUR
Becsérték: 3 400 000 – 4 400 000 Ft
Estimated price: 10 862 – 14 057 EUR

Válogatás magyar magángyűjteményekből, Magyar Nemzeti Galéria, 1981. október-november, kiállítás katalógus címlapja

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Triznya József gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Prága, 1976. Katalógus nélkül

- Pozsony, 1976. Katalógus nélkül

- Válogatás magyar magángyűjteményekből, Magyar Nemzeti Galéria, 1981. október-november. katsz. 238.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Válogatás magyar magángyűjteményekből, Magyar Nemzeti Galéria, 1981. október-november. 238. kép. (1907-re datálva)

- Rum Attila: Czigány Dezső, Budapest. 2004. 288. o. (1930-as évekre datálva)

A látványindíttatású kép művészi eszközeinek fegyelmezett tömörítése az autonóm, képépítés felé mutat. A Fauves-ok ökonomikus festői elvét követi a redukált színvilág és a kivillanó papíralap kompozíciós szerepe. A művész nem mondott le teljesen a fény és a perspektíva ábrázolásáról. A hullámtarajok világos csíkja fényt, csökkenő mérete távlatot sugall. A művész nem mentes az ember és a természet eggyéolvadásának nosztalgiajától. Azt elötér női aktja nem hordoz szimbolikus tartalmat, de megszabja a kép érzelmi, hangulati töltését. Ez a biztos mesterségbeli tudással alkotott lendületes akvarell a Cézanne és a Fauves hatásra szárnyat bontó Nyolcak művészi törekvéseinek korai, jellegzetes darabjai.

Részlet Válogatás magyar magángyűjteményekből című kiállítás katalógusából

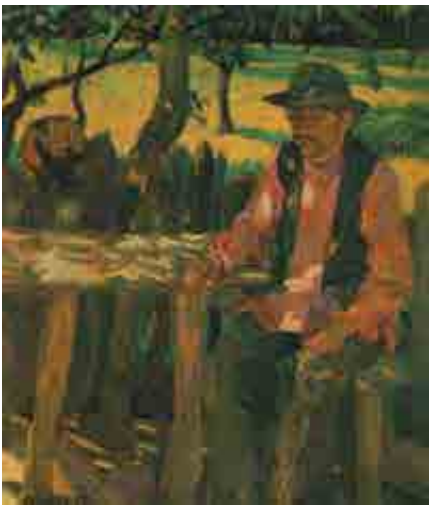

Szobában (Ablak előtt), 1908
In the Room (In Front of the Window), 1908

91 x 69 cm
 Olaj, vászon faroston | Oil, canvas on fibre board
 Jelezve balra fent | Signed upper left: Perlmutter 1908

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 780 EUR
 Becsérték: 5 000 000 – 9 000 000 Ft
 Estimated price: 15 974 – 28 754 EUR

Perlmutter Izsa egyike azoknak a nemzetközi sikereket elért, külföldön nagyrabecsült magyar művészeknek, akiket idehaza még mindig alig ismernek. Jellemző példa erre, hogy még mindig nem született átfogó monográfia munkásságáról, és nem került sor életmű-kiállításának megrendezésére. Pedig nagy sikerű kiállításokat rendezett Berlinben, Brémában, Párizsban, Münchenben, Rotterdam-ban. Művei a világ számos nagy múzeumban helyet kaptak, sőt az állandó kiállítások szereplői. A római Museo Capitolio, a velencei Galleria d'Arte Moderna és a stockholmi Nemzeti Múzeum mellett Oslo, Nürnberg, London és Brüsszel városa vásárolta meg képeit, 1926-ban a firenzei Uffizi is festményt kért tőle legendás önarckép-gyűjteménye számára. Míg művészetének besorolása és integrálása a magyar művészettörténetbe még várat magára, de a műgyűjtők körében mindig reveláció egy-egy alkotásának megszerzése. Életműve lényegében a magyar posztimpresszionista festészetnek abba a vonulatába tartozik, melynek élére Rippl-Rónai József helyezhető, és olyan művészekkel állítható párba, mint Csók István vagy Fényes Adolf. Egyaránt jellemző rájuk a dekoratív képrítmus, a fénnel telített színek fokozott használata és a népéletkép, interieur-kép műfaja. Perlmutter hollandiai tartózkodása idején, főleg Josef Israels hatására Larenban, majd Volendamban ismerte fel e műfajban rejlő festői lehetőségeket. A népviselet, a változatos textúrájú és gazdag mintázatú szőttesek, a falusi szoba zsúfolt tárgyi környezete, az ablaktáblákon beáradó fénypázmák, a különböző fényes felületekről visszaverődő reflexek, valamint az ablakkivágatban feltűnő falusi udvar

Czóbel Béla: *Úlő paraszt, 1904*
 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

napsütötte színfoltja mind a festői eszközök felszabadult használatának lehetőségeit kínálták számára. Perlmutternek ezek az interieur-képei Lázár Bélát a következő elragadtatott szavakra készítették 1921-es kismonográfiájában: „a fény át és átjárja szoba belsejét is, betölti a szobákat, felragyog minden tárgyon, érzeteti a lokális színeket s behatol azokba, hogy ilykép éreztesse a formákat. De az a fény, amint széles nagy sávokban végig hömpölyög a formákon, hogy színeiket átítassa gazdag árnyalatokkal, bevegje magát az árnyékokba és felfokozza minden árnyalatában, Perlmutter fénye – érezzük – a szabadól jön, az ablakon át szüremlik be, a napfény, mely ragyogva és csillogva körülöleli az alakokat és a tárgyakat, vidám meghittséggel ott terpeszkedik a formákon, melyeket maga teremt.” Kiválóan megfigyelhetők ezek a vonások a most aukcionált festményen, melyen egy konyhai munkájába feledkezett, népviseletbe öltözött menyecskét látunk egy szobában ülve az udvarra néző nyitott ablak előtt. Perlmutter ezúttal azonban egy merész húzással ellenfénybe komponálja képét, így a nőalak piramisszerű tömege árnyékban marad, csak körvonalaít írja körül az ablakon beáradó fény. A fény és árnyék határait az okkerszínű terítővel letakart asztal jelöli ki: míg a terítő belső, lelógó széle sötétben marad, lapja ragyogó fényben fürdik, s e ragyogás fókuszpontja a csésze, mely fényes ellenpontja a nő ölében tartott tálnak. Különös bravúrként a parasztlány tarka és formagazdag ruhája ezúttal sötét tónusban tartott, és csupán jelzészerűen érvényesül,

Fényes Adolf: *Terítés, 1908, Kecskeméti Képtár*

a szoba dekorációja is visszafogottan egyszerű annak érdekében, hogy a figyelem a nyitott ablakokon át feltárló fénnel teli udvar felé forduljon. Az ablaktáblák osztásai színes mezőkre szabdalják a látványt, mintha sok kis festményből álló fal, egy modern ikonosztáz lenne, amibe jól illeszkedik az ablakok közti falra akasztott tükör a szoba tükörképével. Ez a rendkívüli megoldás ünnepélyes áhítatot kölcsönöz a képnek. A csendes, kontemplatív belső és a ragyogó, üde külső látvány ellentéte templomi hangulatot teremt, melyben a munkáját végző parasztlány alakja reneszánsz Madonnákhoz válik hasonlatossá. Fény és árnyék kontrasztja határozta meg a Perlmutter-család sorsát is. A generációk alatt kialakított jómódú, kulturált, alapvetően zsidó identitású szellemi és tárgyi környezetet a 2. világháborúhoz vezető, majd azt követő események egy csapásra szétzilálták. Mindennél szemléletesebb Perlmutter fogadott lányának, a festmények során megörökített Cleó-nak a története. Még az 1. világháború alatt hozzáment a perzsa főherceghez, majd annak korai halála után fényűző életet élő özvegy hercegnőként élt. Különcséggel határos naivitásában és tájékozatlanságában az Andrássy út 60. szám alatti bérpalotát zsidó származása ellenére éppen a nyilasoknak adta bérbe, akik lakbért később nem fizettek, de elijesztették a többi bérlőt. Az épület később az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) rettegett székháza lett, őt magát pedig az elsők között telepítették ki a Heves-megyei Domoszlóra, ahol napszámosként dolgozott, és ott is halt meg.

Marosvölgyi Gábor

110 ■ LOTZ KÁROLY (1833-1904)

Vízparton (Halász), 1860 körül
Fisherman, c. 1860

19 x 26,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: f. Lotz K

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 400 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 2 396 EUR

111 ■ LOTZ KÁROLY (1833-1904)

Lány a patakparton, 1860 körül
Girl by the Brook, c. 1860

19 x 26,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: f. Lotz K.

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 400 000 – 7500 00 Ft
Estimated price: 1 277 – 2 396 EUR

112 ■ FRANK FRIGYES (1890–1976)

Fotelban ülő vörös ruhás Mimi („Mimi olajfúvóval”), 1929
Mimi in the Armchair, 1929

81,5 x 65 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Frank Frigyes 1929
 A kép vakrámaján autográf felirat: „Mimi olaj fuvóval”

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 38 338 EUR
 Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
 Estimated price: 47 923 – 79 872 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Frank Frigyes (1890–1976) festőművész emlékkiállítása.
 Merítés a KUT-ból XIII. Haas Galéria, Budapest, 2009.
 (Kat. 9)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 430.
 - Modern Hungarian Painting 1919–1945. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2004. 430.
 - Die Moderne in der ungarischen Malerei 1919–1964. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Berlin, 2008. 430.
 - Frank Frigyes (1890–1976) festőművész emlékkiállítása. Merítés a KUT-ból XIII. Katalógus. Tan.: Révész Emese. Haas Galéria, Budapest, 2009. 7.

Ha volt is néhány viharosabb, izgalmasabb emlékeket keltő szerelem a magyar festészet 20. századi történetében, kétségtelen tény, hogy senki sem állított gazdagabb és maradandóbb emléket holtig tartó műzsájának, menyasszonyának majd feleségének, mint Frank Frigyes. Áradó életörömöt sugárzó remekművek tucatjain festette meg ígésző szépségű kedvesét, Mimit, aki e képek által a két világháború közötti évtizedek, az art deco korszak nőideáljának egyik legszebben dokumentált képviselőjeként áll előttünk. Frank Frigyes 1890. augusztus 19.-én született, zsidó kispolgári családban. Apja kereskedelmi hivatalnokként tartotta el három gyermekét egy IX. kerületi, Páva utcai

Frank Frigyes: Hímző Mimi, 1929, magántulajdon

Frankl Magda: Mimi az 1920-as években

bérház szerényen berendezett lakásában. A Képzőművészeti Főiskolát 1908 és 1911 között végezte el, Balló Ede, Edvi-Illés Aladár és Zemplényi Tivadar keze alatt. Ballónak – aki korának egyik legfelkapottabb arcképfestőjeként szerzett hírnevet – fontos szerepe volt abban, hogy Frank szintén hamar népszerű lett a portrémegrendelők körében. Első hivatalos elismerését, az 1915-ben kiérdemelt, 450 koronás Harkányi Frigyes-díjat is egy arcképéért kapta: a Műcsarnok tavaszi tárlatán bemutatott reprezentatív festmény, a Fátyolos nő már Mimit, Frank Frigyes egy esztendővel korábban megismert szerelmét ábrázolta.

„SZÉP ÉS ÉRDEKES VOLT...”

A szerényebb viszonyok közül érkező festő és a gazdag kereskedőcsaládban nevelkedett menyasszony, Frankl Magda közös élete nehezen legyőzhető akadályokon keresztül indult. Nem pusztán az első világháború nehézségeivel kellett megküzdeniük, jóval nagyobb problémát jelentett a menyasszony édesapja által kifejtett ellenállás, amely egészen 1920-ig sikeresen akadályozta meg a házasság megkötését. Hat éves várakozás után az ifjú pár végül döntő elhatározásra jutott: vállalva a családi

Frank Frigyes: Mimi a nyugágyban, 1927 magántulajdon

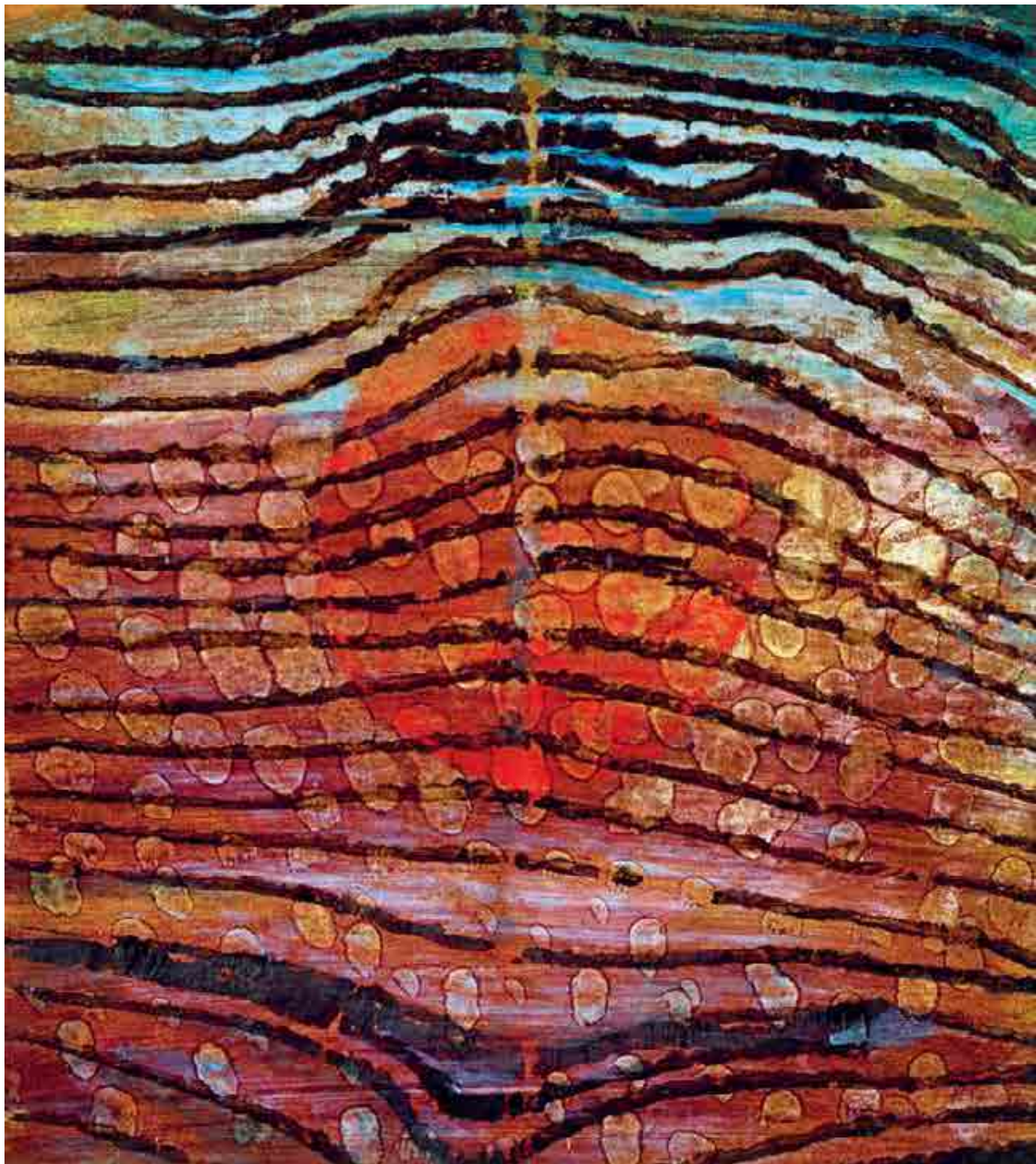
örökségből való kitagadást, összeházasodtak és egy rendkívül szerény, egyszobás lakásba költöztek a Király utcában. Közös életük harmóniája, művész és műzsája idilli kapcsolata, s az akkor már hat éve elvesztett társ fájó hiánya Frank Frigyes 1969-es interjújából bontakozik ki: „Feleségem, Mimi a művészetek iránti szeretetével olyan légkört teremtett, amely a szó szoros értelmében megtermékenyített. Egyénisége, külseje, az irodalom, főleg a költészet iránti fogékonysága rendkívül nagy hatással volt rám. Szép és érdekes volt, mindig rajzolnom és festenem kellett. Művész vágyaimnak szabad utat engedett és nem terelt a pénzkeresés korlátai közé (...) A legkülönbözőbb pozitúrákban ábrázoltam: a reggeli felkelésnél, az asztalnál olvasás, virágöntözés, fésülködés közben, ahogy aludt, pihent vagy nézett rám.”

SZERELEM-PORTRÉ

Két évvel az inspiráló párizsi tanulmányút után, 1929-ben született meg a most bemutatott festmény, amely nem csupán az életmű, de a magyar École de Paris irányzat egészének is egyik legszebb darabja. Frank Frigyes jellegzetes, kibillentett térhatású kompozícióján a hatalmassá növesztett füles fotelben tűnik fel a csinosan felöltözött, nyakában gyöngysort viselő főszereplő. A festő felesége, Mimi a szépitkezés részeként éppen ápoló olajat készül fújni a hajára a kezében tartott szerkezet segítségével. A festmény Matisse, Soutine, sőt Bonnard és Chagall képi világát idézi, miközben a gondtalan, idilli jelenet ábrázolása a tiszta festőiség eszközeivel, a nagy foltok dekoratív ritmusával, a merész átvágásokkal, a virtuóz felületalakítással és az intenzív kolorittal nyugtözi le a nézőt. A bal felső sarokban feltűnő, falra akasztott önarckép látványa kettős portrévá alakítja a kompozíciót, mely így nem „csupán” egy ihlető műzsának, de a magyar festészet egyik legszebb szerelmi kapcsolatának is emléket állít.

Molnos Péter

113 = GYARMATHY TIHAMÉR (1915-2005)

Áttűnő vörös kör, 1964
Dissolving Red Circle, 1964

49,8 x 44,5 cm
 Olaj, farost | Oil on fibre board
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Gyarmathy 964 64/29

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
 Becsérték: 450 000 - 800 000 Ft
 Estimated price: 1 437 - 2 555 EUR

114 = VEDRES MÁRK (1870-1961)

Lovas
Horse Rider

60 x 60 cm
 Bronzszobor
 Talpazat, 15,5 x 45,5 cm
 Jelezve a talpazaton | Signed on the base: Vedres Márk

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 223 EUR
 Becsérték: 1 000 000 - 1 600 000 Ft
 Estimated price: 3 194 - 5 111 EUR

115 ■ BATTHYÁNY GYULA (1888 - 1959)

Anglia felemelkedése (Angol reneszánsz)
The Rise of England (English Renaissance)

83,5 x 59 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 779 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimated price: 15 974 - 25 559 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Budapest, 2015. 216. o.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

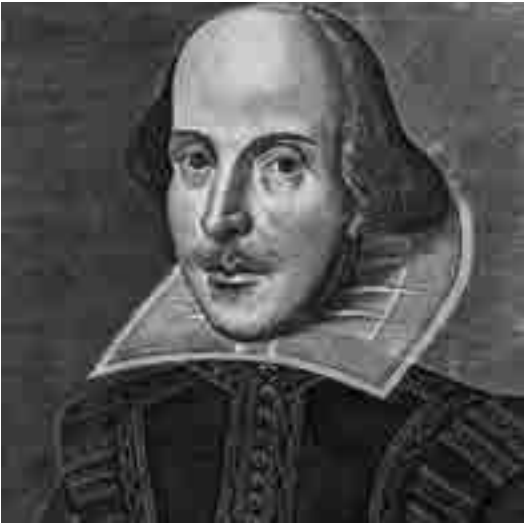
- Gróf Batthyány Gyula - Képek egy eltűnt világból,
Rómer Flóris Múzeum, Győr. 2015. május - augusztus

Nicholas Hilliard: I. Erzsébet királynő, 1575 körül
National Portrait Gallery, London

Ílf, Hans Holbein: VIII. Henrik portréja, Galleria Nazionale
d'Arte Antica, Róma

Shakespeare az ún. Droeshout portrén

Nicholas Hilliard: Fiatal férfi rózsák között,
Victoria & Albert Museum

116 • KNOPP IMRE (1867-1945)

Virágcsendélet
Still-life of Flowers

65 x 54 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Knopp Imre
Hátoldalon | Reverse: Posta Takarékpénztár raglapja

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 702 EUR
Becsérték: 300 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 958 - 1 597 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Knopp Imréné tulajdonában

117 • BROCKY KÁROLY (1807-1855)

Herkules válaszáton
Hercules at the Crossroads

87 x 110 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: Cop. C. Brocky
Brocky Károly másolata Jan van Hoecke (1611-1657) műve után

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 715 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 5 111 EUR

118 ■ ILOSVAI VARGA ISTVÁN (1895-1978)

Nagybánya, 1929

Nagybánya, 1929

55 x 67 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ilosvai Varga I 929

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 38 338 EUR

Becsérték: 15 000 000 - 25 000 000 Ft

Estimated price: 47 923 - 79 872 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1919-1964. Szerk.: Kieselbach

Tamás. Budapest, 2004. 103. kép

Ilosvai Varga István művészetét elsősorban Szentendréhez köti a hazai szakirodalom, de pályájának első felében rendkívül meghatározó volt számára Nagybánya is, hiszen tájképfestőként a művésztelep jelentette számára azt a bázist, amelyre alapozni tudta későbbi stílusát. Nagybánya jelentősége tehát a két világháború közötti időszakban is fontos maradt, és a jellegzetes városkép elemei folyamatosan feltűnnek a 20-as, 30-as évek festészetében. Így Ilosvainak ezen a művén is a kép középtengelyében ott magasodik a református templom tornya. Azonban ekkor már nem a plein-air vagy a posztimpresszionizmus stílusjegyei mentén, hanem inkább a szintetikus kubizmusra jellemző geometrikusan letisztult formavilággal, és expresszíven lüktető hideg színekkel. Habár szentendrei korszakában is jelen van stílusában a konstruktív szemlélet, ez a fajta kristályos letisztultság és tárgyilagosság csak rövid időre jellemzik képeit, inkább az expresszív dinamika, a harsány színek és egymásra torlódó ecsetvonások gazdagsága kerül túlsúlyba. E rövid időszakból, a 20-as, 30-as évek fordulójára datálható művekből rendkívül keveset ismerünk. A most aukcióra kerülő tájképen úgy rakódnak egymásra a vízszintes sávok, akár egy épülő ház rétegei, alul és középen a szélesen elterülő földút, körülötte a gömbölyű, zöld bokrok, akár a földgöröngyök, majd e meleg földszínekre hangolt alapra fokozatosan ráépülnek a sárgászöld házak, majd a fehéren és kéken izzó tetők és az ég, mely kupolaként feszül a tájra a toronnyal oszlopszerűen alátámasztva. Az erős kontúrok közé zárt színmezők finom árnyalatokban játszanak. Ebben a feszes, fennkölt tisztaságú szerkezetben és transzcendentális csúcspontokat idéző világításban a templom túlmutat egyszerű tájelem funkcióján, és jelenlétével valósággal megszenteli a tájat.

Marosvölgyi Gábor

119 = POLL HUGÓ (1867-1931)

Napfényes út
Sunny Street

36,5 x 53 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Poll H.

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 575 EUR
Becsérték: 300 000 - 450 000 Ft
Estimated price: 958 - 1 437 EUR

120 = IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867-1940)

Tavaszi, 1910 körül
Spring, c. 1910

70 x 57 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Grünwald Béla

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 875 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 6 389 EUR

121 ■ KLÉH JÁNOS (1881-1919)

Szolnoki részlet, 1910-es évek
Szolnok Scene, 1910s

40 x 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kléh János

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 447 EUR
Becsérték: 280 000 – 380 000 Ft
Estimated price: 894 – 1 214 EUR

122 ■ GLATZ OSZKÁR (1872-1958)

Hazafelé
On the Way Home

53,5 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Glatz 1944

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 875 – 4 472 EUR

123 ▀ ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

Itáliai táj, 1929
Italian Landscape, 1929

33,5 x 24,5 cm
Tempera, fa | Tempera on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Aba Novák 29.

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 6 389 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 9 584 – 19 169 EUR

Patkó Károly: Subiaco, 1930,
Magyar Külkereskedelmi Bank

124 = MÁRFFY ÖDÖN (1878–1959)

Halászkok
Fishermen

128 x 88 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 38 338 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated price: 47 923 – 79 872 EUR

Életműkatalógus-szám: 4.6.2.4

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- 1946-tól Südi Ferenc gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Nemzeti Szalon: KUT kiállítás, 1941. november 30 – december 14. Ksz. 115.: „Halászkok”
- Ernst Múzeum: A Szociáldemokrata Párt Képzőművészeinek Társasága és meghívott művészek kiállítása. 1945. október 13-28.: „Halászkok”
- Ernst Múzeum: Márffy Ödön gyűjteményes kiállítása. 1946. november 17 – december 1. Ksz.: 46.: „Halászkok”
- Budapest, Ernst Múzeum: Márffy Ödön festőművész gyűjteményes kiállítása. 1958. május 24 – július 6.: Ksz.: 86: „Folyóparton”

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- rg: A KUT kiállítása. Magyarország, 1941. december 2.
- sz. i.: A KUT kiállítása. Új Magyarság, 1941. december 3.
- Kállai Ernő: A szociáldemokrata Párt képzőművészeinek Társasága kiállítása a volt Ernst Múzeumban. MKI Adattár: MDK–C–I–11/545/1–19. 11.
- Passuth Krisztina: Márffy Ödön. Budapest: Corvina, 1978.
- Rockenbauer Zoltán: Márffy. [monográfia és életműkatalógus]. Budapest–Paris, Maklary Artwork 2006.
- Kopócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924–1950. Budapest, Corvina, 2015.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Képes Krónika, 1941. december 4. (a lapszán fotója újraközölve: KOPÓCSY 2015. 137.)

Márffy Ödön: Evezősök
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Képek a KUT kiállításáról a Képes Krónika
1941. december 4-i számában

Csinszka 1934 őszén bekövetkezett váratlan halála után Márffy Ödön átmenetileg visszavonult, és csak bő egy év hallgatást követően tért vissza a művészi életbe. Festészete a harmincas évek második felében tematikusan némileg átrendeződött, kevesebb női portrét és aktot festett, mint a Csinszka-korszakban, viszont felfedezte magának az észak-olasz tóvidéket, amely nemcsak az ú. n. „comói tájképekre” inspirálta, hanem két, jellegzetes, fantázia szülte jelenetpissal gazdagította az életművet. Ekkortól indult a „lovass-képek” illetve a „halász- és evezős-festmények” sorozata. Közös jellemzőjük, hogy kulisszául többnyire a Comói tóhoz hasonló táj szolgált – amelybe nyargaló lovakat, izmos lovászfíúkat illetve evezősöket, halászkokat festett. Ezek a képek a depresszióból kilábaló festő magára találásáról, elszánt életszeretetről tanúskodnak. Az olykor ruhátlan vagy félmeztelen fiatalemberek viaskodása a természet erőivel – lovakkal, vízzel, széllel – a természetet megzabolázó küzdelmes, de diadalmas sorst, másutt épp a panteisztikus megbékélést, a kommunális együttlét nyugalalmát jelenítik meg. A többnyire Halászkok címmel kiállított vászon egyike e korszak legnagyobb méretű kompozícióinak, amit Márffy többször is szerepeltetett tárlatokon. Első alkalommal 1941-ben a KUT kiállításán, amely egyesületnek ekkor már nem volt ugyan a művészeti elnöke (korábban 10 évig viselte a pozíciót), de továbbra is részt vett képekkel a KUT tárlatain. Ekkor négy festményt állított ki, melyek közül a kritika egyértelműen kiemelte a Halászkokat. A Magyaror-

Márffy Ödön: Evezősök
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

szág az olajképet „szín- és formamegoldásban biztosan kiegyensúlyozott”-nak dicsérte, az Új Magyarság szemleírója pedig megjegyezte, hogy „Márffy Ödön a fénynek és színnek egyaránt örül, s ezt az élvezetet »Halászkok« című képén artistikusan adja át a nézőknek.” Egy négy évvel későbbi kiállítás kapcsán a neves művészettörténész, Kállai Ernő pedig a következőket írta: „Márffy Ödön két reprezentatív művével, kifinomult kolorizmusának java értékeivel szerepelt. Halászkok című festményén a tó mélyfényű kék szineiből felcsillanó fehérek nemcsak a tajtékzó hullámverést, de a széljárta, szabad friss levegőt is mesterien éreztették.” Valóban, Márffy ezen az alkotásán felvonultatja kedvenc eszköztárát, a tavon szikrázó napfényt, a kékes párán átsejlő, távoli hegyeket és felhőket, a vízmélység különböző árnyalatait, a fények és színek játékát, és könnyed vonásokkal vázolja fel a szorgos emberalakokat. A mozgalmasság és nyugalom egyaránt jelen van a kompozícióban, az előbbit a csónakban dolgozók lendülete, az utóbbit a parton állók kis csoportja jeleníti meg. Márffy korábbi társasági, kávéházi jelenetein is kedvelte a frivolan ható hármass felállás megfestését, amelyben nyitva hagyja a szereplők egymáshoz való viszonyát. Ezúttal sincs ez másként, és csak találgathatjuk a testek, az arcok és kezek pozíciójából, hogy vajon a két férfi – egy nő alkotta csoport, apa-anya-fű meghitt családi együttlétét, legények párválasztó rivalizálását vagy netán szerelmi háromszöget sejtet.

Rockenbauer Zoltán, Phd
művészettörténész

125 ■ GÁBOR JENŐ (1893-1968)

Műtermi csendélet, 1930 körül
Studio Still-Life, c. 1930

50 x 40 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Gábor J.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 9 584 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 7 000 000 Ft
Estimated price: 12 779 - 22 364 EUR

Patkó Károly: Csendélet almákkal (csendélet) , 1926, magántulajdon

Czigány Dezső: Csendélet gyümölcsökkel és szoborral, 1911 körül, magántulajdon

Kék inges fiú (Cigányfiú), 1910
Boy in Blue Shirt, 1910

77 x 62,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Pór 910

Kikiáltási ár: 15 000 000 Ft / 47 923 EUR
 Becsérték: 20 000 000 – 35 000 000 Ft
 Estimated price: 63 897 – 111 821 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Bernát György gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Pór Bertalan kiállítása. Könyves Kálmán Szalon, Budapest, 1911. január–február (Kat. 22. Cigánygyerek)
- Pór Bertalan (1880–1964) kétszeres Kossuth-díjas, kiváló művész emlékkiállítása. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 1966. (Kat. 158. Cigányfiú)
- Nyolcak és Aktivisták. Kieselbach Galéria, Budapest, 1999. november.
- Cézanne és Matisse bűvöletében. A Nyolcak. Centenárium kiállítás. Janus Pannonius Múzeum Modern Magyar Képtár, Pécs, 2010. december–2011. március. (Kat. 336. Cigányfiú)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2003. 576.
- Modern Hungarian Painting 1892–1919. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Budapest, 2003. 576.
- Die Moderne in der ungarischen Malerei 1919–1964. Szerk.: Kieselbach, Tamás. Berlin, 2008. 576.
- A Nyolcak. Kiállítási katalógus. Szerk.: Bardoly István, Markója Csilla. Pécs, 2010. 373.

El Greco: Szent János apostol, Museo del Greco, Toledo, Spain

MODERNITÁS ÉS HAGYOMÁNYISZTELET

Az arcképeivel már a századelőn szép sikereket arató Pór Bertalan művészársai zöméhez hasonlóan Párizsban ismerkedett meg a festészet legmodernebb elveivel. 1903 és 1907 között hosszú hónapokat töltött a francia fővárosban, ahol leginkább a nála fiatalabb és stílís téren „mozgékonyabbnak” bizonyuló Berény Róberttel tartott fenn rendkívül inspiráló baráti kapcsolatot. Feltehetően együtt látogattak el Gauguin és Cézanne korszakos jelentőségű kiállításaira, a műkereskedések alkalmi tárlataira, de Gertrude Stein rendszeres összejöveteleire is Berény kísérhette el a néhány hónapon át vele együtt, a rue Falguiere 12-ben lakó idősebb kollégáját. Innen indultak el 1907 tavaszán egy több hónapig tartó itáliai tanulmányútra is, amely jelentős hatást gyakorolt mindkettőjükre.

Pór festői stílusa a párizsi élmények és Berény inspirációjának hatására fokozatosan oldottabbá vált. A hagyományos, a formát precíz plasztikával ábrázoló festésmódot lendületes ecsetkezelés váltotta fel, az akkurátus realizmus tisztos unalma helyett a képekből indulattal és spontán festőiséggel telített, provokatív kifejezőerő sugárzott. Néhány év alatt szinte védjegyévé vált a most bemutatott kompozíción is látható páratlanul expresszív, a kéz heves

mozgását gátlástalan szabadsággal közvetítő ecsetjárás, a fellazított színfoltok fauvos, levegős lüktetése. Pór bizonyos tekintetben azonban más utat járt be, mint Nyolcacos társainak többsége. Nála a műtörténet patinás nevű óriásai, Michelangelo és El Greco hatása, a monumentalításra való törekvés, a klasszikus, nagy témák iránti vonzalom különös elegyet alkotott a modernitás legújabb eredményeivel, Cézanne és a Vadak hatásával. A *Kék inges fiú* ugyanúgy rokonságban ál Cézanne kékekre és zöldekre hangolt, nyers tömeghatású portréival, ahogy a figura csavarodó beállítás a manierizmust, s leginkább e korstílus 20. század elején újra felfedezett különvét, El Greco kedvelt figura serpentinata-ját juttatja eszünkbe. Ezt a rendkívül dinamikus, lángnyelvekként, spirálisan felfelé áramló mozgást a drapériaként ható kék ing sötét kontúrvonalai hangsúlyozzák, melyek a nyak körvonalaiiban folytatódva az arc plasztikusabban megfogalmazott formáiba futnak bele.

RÓMAI INTERMEZZO

A festmény 1911 tavaszán, röviddel megszületése után az újságok híradásaiban is feltűnt. A történetet a Világ című napilap május 19-i számából ismerhetjük meg. A közönség először az év elején, a Könyves Kálmán Szalonban rendezett egyéni kiállításon ismerhette meg a művet, ahol a római nagy nemzetközi tárlat magyar zsűrije, Iványi Grünwald Béla, Csók István és Poll Hugó öt alkotást választott ki a bemutatott 65 kép közül: a Nyolcak bemutatkozó, 1909-es tárlatán páratlan feltűnést keltő Család című kompozíciót, egy kettős portrét, egy aktvázlatot, egy cigánylányról festett portrét és a most bemutatott alkotást. „A képeket annak rendje és módja szerint el is szállították Rómába, ahol egyszerűen hihetetlen odisszea lett osztályrészük ezeknek a műalkotásoknak.

A képeket már fel is akasztották a kiállítás rendezésével megbízott művészek: Iványi-Grünwald Béla, Kacziány Ödön festőművészek és Róna József szobrászművész, amikor Pór Bertalant kerülő úton arról értesítették, hogy képeit, amelyek egy ismeretlen valakinek a tetszését nem tudták megnyerni, egyszerűen leszedték a falról. A képek egy napig se voltak felaggatva és most valahol egy raktárban hevernek, kitagadva, messze idegenben. Nem tudjuk, hogy ki az az ismeretlen és befolyásos idegen, aki távol az országtól ennyire dezavuálni tudta a teljhatalmú magyar zsűrit, és szomorú, sőt művészeti viszonyainkra egyszerűen lealázó valami, hogy egy önmagára utalt művészbizottság ilyen könnyedén, lelkiismeretlenül és logikátlanul meghátrált. Pór Bertalan képei egy darab új, modern művészetet reprezentáltak volna az olasz műértőknek; a magyar zsűri azonban kevesebb súlyt helyezett erre, mint egy ismeretlen magyar úr kétségtelen izléstelenségére, művészethez nem értésére és jogtalan beavatkozására. Az erkölcsileg és anyagilag is súlyosan megkárosított művész most kárterítési pört indít a határozatlan zsűri

Jelen képünkhöz készített vázlat, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

ellen. A pörben egyébként nem fog egyedül állni, mert ugyanezt a hasonló sorsra juttatott Gulácsy Lajos festőművész és még néhányan meg fogják tenni. A magyar művészet mennél zavartalanabb épülésére."

A VADSÁG SZIMBÓLUMA

Pór Bertalan életművének és az egész magyar avantgárd történetének egyik legkifejezőbb, legmegrendítőbb erejű portréján egy zavarba ejtő, egyszerre vádló és megbocsájtó tekintetű kamasz fiú tűnik fel. A modell hangsúlyozot-tan különleges, egzotikusnak ható karaktervonásait és az 1911-es katalógusban olvasható eredeti képcímet látva érdemes kitérni arra a sajátosságra, amely a magyar modernizmust és a cigányság képi ábrázolását összekap-csolja. E népcsoport Európa szerte akkor vált igazán érdekessé a művészek számára, amikor a hétköznapi élet részeként megjelenő „funkcionális vándorlók”, a zarándokok, koldusok, katonák és csavargók lassan eltűntek Európa városaiból és országútjairól. A tisztázatlan eredetű, ismeretlen múltú és különleges, sok esetben továbbra is vándorló életvitelű cigányság ambivalens érzéseket váltott ki a többségi társadalmak tagjaiból: egyszerre keltettek félelmet és csodálatot, egyszerre néztek rájuk a természet romlatlan gyermekei-ként és az ösztönök által irányított, civilizálatlan vadakként. Itthon a 19. század elején készült, a magyaror-szági és erdélyi viseleteket bemutató metszetsorozatokon jelennek meg először hangsúlyosan e népcsoport reprezentánsai. A főúri megbízók izlését, egzotikum iránti vonzalmait jól jelzi, hogy e sorozatok szinte mindegyike cigány ábrázolással indul: képviselői mint egy néptípus és társadalmi réteg karakteres tagjai tűnnek fel, tárgyyszerű, leíró megfogalmazással, egyenrangúként a többi népcsoporttal. A 19. század második felében az egyre populárisabbá váló népeletképeken a cigányság sztereotip tulajdonságokkal

Jelen képünkhöz készített vázlat, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

felruházott képviselői már interpretálva, érzelmektől átszínezve és a népszínművek csattanós történeteinek szereplőiként jelennek meg. A század végén a München-ben élő, a bajor műkereskedelemre szakosodó festőink sok esetben szinte a cigány témák specialistáiként szereztek hírnevet. Romantikus, sokalakos jeleneteikben már könnyű felismerni a megcélzott vásárlók, a városi polgárság látens elvágyódását, kuriózuméhségét, de a lenéző felsőbbrendű-ség érzését egyaránt.

Újabb változást hozott a nagybányai koloristák tisztán művészi, az irodalmi utalásokat, a korábban kötelezően elvárt szűzsét elutasító attitűdje: a tarka népviseletű, kifejezetten festői látványt nyújtó cigányok az élénk színek iránt rajongó festők kedvenceivé váltak, akik ráadásul rendkívül olcsón is hajlandók voltak modelllt állni, nem beszélve arról, hogy a puritán erkölcsű bányász- és parasztlányok többségével ellentétben az aktra is kaphatók voltak. Többek között Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Tihanyi Lajos, Perlrott Csaba Vilmos és Dénes Valéria 1900-as évek elején készült alkotásainak köszönhető, hogy a megszülető magyar modernizmus ilyen szorosan összekapcsolódott a cigányság művészi ábrázolásával. Pór Bertalan most bemutatott képe azonban jóval túlmutat mindazon, amit a kolorisztikus igényeket kielégítő modellválasztással a nagybányai festők valaha elértek. Az a brutális őszinteség és kendőzetlen léleklátás, amely az ábrázolt fiú beállításából és tekintetéből sugárzik, bizonyossá teszi, hogy Pór nem az egzotikumot kereste cigány modelljében, inkább a sebzett kivülállást és a minden társadalmi béklyótól, konvencióktól és szabályoktól mentes függetlenséget lelte meg benne. Mint Mednyánszky képeinek csavargóiban: a vadság, az ösztön és a nyers erő – ezt pillanthatta meg egykor Pór Bertalan ebben a delejes tekintetű szempárban, és ez az, ami a festő kortársait, de a mai nézőket is magával ragadja.

Molnos Péter

127 = IOSIF STEURER (WIEN, 1885-1971, BUKAREST)

Téli napsütés
Winter Sunshine

39,5 x 48,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: I. Steurer

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 511 EUR
Becsérték: 200 000 - 350 000 Ft
Estimated price: 638 - 1118 EUR

128 = MÁRFFY ÖDÖN (1878-1959)

Lovak tájban (Tavaszi)
Horses in Landscape (Spring)

29,5 x 39,5 cm
Akwarell, papír | Watercolour on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Márfy

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 597 EUR
Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 - 2 875 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Rockenbauer Zoltán: Márfy Ödön. Budapest, 2013.

129 ■ SZŐNYI ISTVÁN (1894-1960)

Eső utáni fények (Dunakanyar Zebegénynél), 1920-as évek vége
Lights after Rain, late 1920s

60,5 x 80,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szőnyi I

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 9 584 EUR

Becsérték: 4 500 000 - 7 000 000 Ft

Estimated price: 14 376 - 22 364 EUR

130 = FRIEDLINGER JENŐ (1890-?)

Csendélet gyümölcsökkel és serlegekkel
Still-Life with Fruits and Cups

79 x 98 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Friedlinger

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 894 EUR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 2 236 EUR

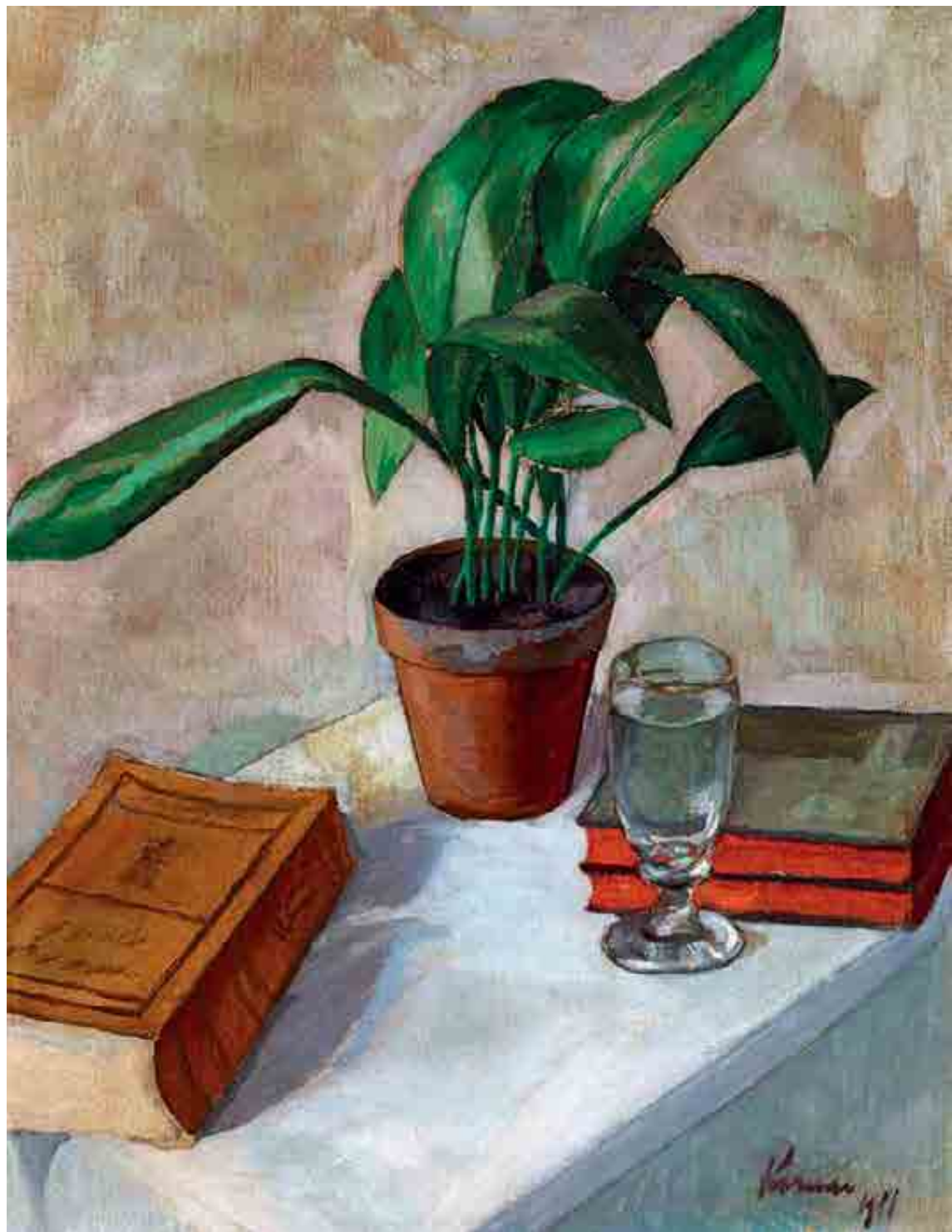

131 = LÖWY ÖDÖN

Csendélet őszi gyümölcsökkel, 1901
Still-Life with Autumn Fruits, 1901

93,5 x 118 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Löwy Ödön 1901

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 1 086 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 – 2 75 EUR

Perlrott Csaba Vilmos: Csendélet almával és szoborral, 1912

132 = KORNAI JÓZSEF (1889-1929)

Csendélet könyvekkel, 1911
Still-Life with Books, 1911

78,5 x 61,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kornai 1911

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 1 086 EUR
Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 - 2 875 EUR

133 = MÁRFFY ÖDÖN (1878-1959)

Csendélet virágokkal, szőlővel, almával
Still-Life with Flowers, Grapes and Apple

50 x 60,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 715 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 6 389 EUR

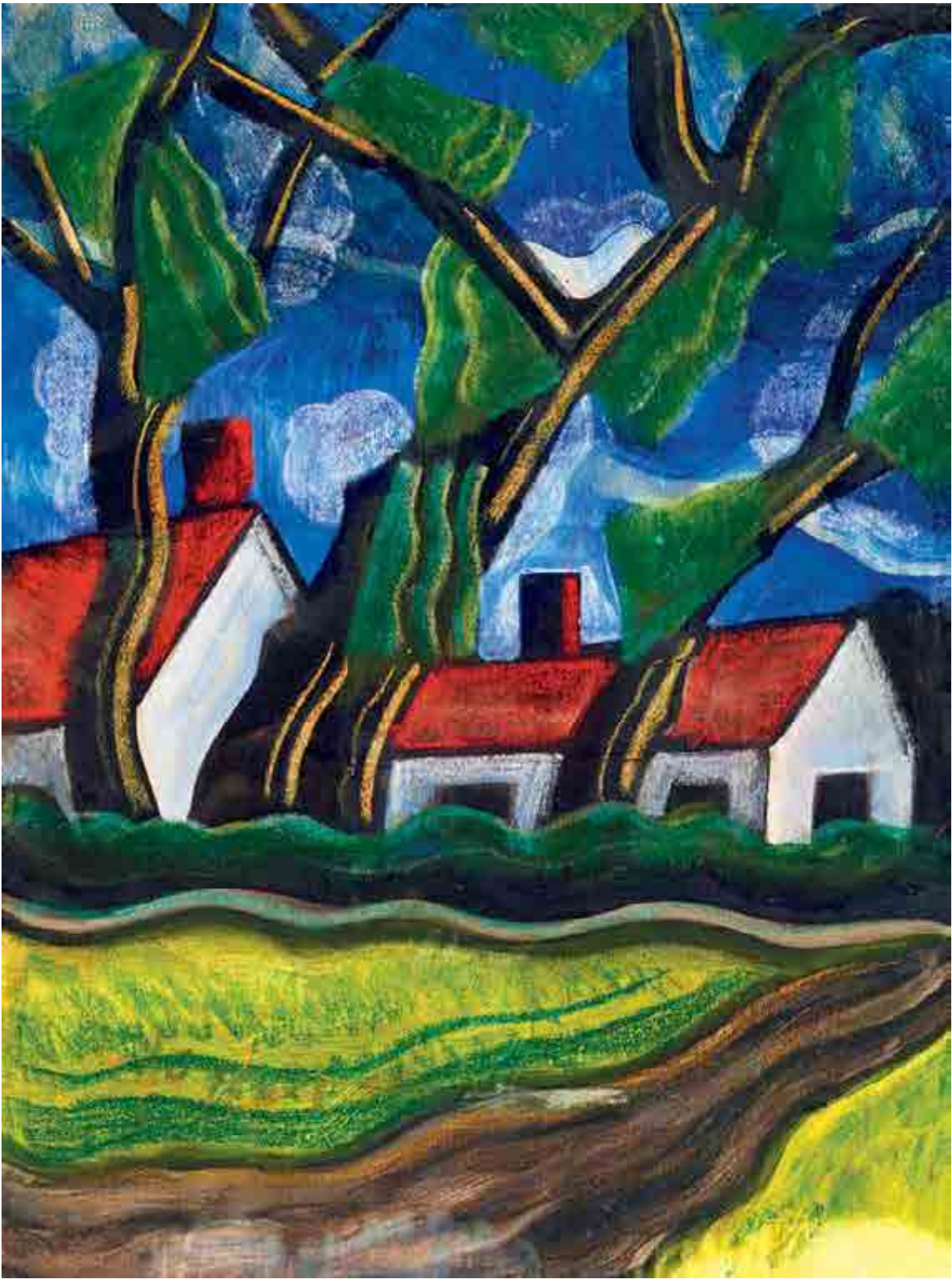

134 • BALLA BÉLA (1882-1965)

Vízparti táj dombokkal, házakkal
Landscape with Hills and Houses

70 x 96,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Balla Béla

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 792 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 6 389 – 9 584 EUR

135 • SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Piros tetejű házak
Houses with Red Roofs

59 x 44,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
Becsérték: 500 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 597 – 2 875 EUR

Madáretető (Séta), 1936 körül
Feeding the Birds, c. 1936

95 x 64 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Anna Margit

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 38 338 EUR
Becsérték: 18 000 000 – 28 000 000 Ft
Estimated price: 57 507 – 89 456 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a Kolozsváry-gyűjteményben

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- CLXI. Csoportkiállítás. Ámos Imre, Anna Margot, Gertler Tibor, Th. Th. Heine (Brunn) festőművészek. Ernst Múzeum, 1936. (katalógus)
- Hárs György: Chagall kézcsókja jelével. Képes 7, 1988., 52. sz., december 24., 30–34.
- Turai Hedvig: Anna Margit. Szemimpex, Budapest, 2005

CHAGALL KÉZCSÓKJA

„Nekem Chagall kezét csókol. Nekem, a huszonévesnek” – mondta Anna Margit pár évvel halála előtt, egy 1988-as interjújában. A legendás jelenet 1937-bent történt, mikor a fiatal festőnő férjével, Ámos Imrével ellátogatott Párizsba, hogy tiszteletüket tegyék a rajongásig tisztelt Chagall mester előtt. Bár az idős művésznő „lehuszonévesezi” akkori önmagát, koránt sem számított akkoriban diáklánynak. 1930-ban érkezett Budapestre, ahol – 1932–1936 között – Vaszary János

modern szellemiségű szabadiskolájában képezte magát.

1936-ban már megvolt első bemutatkozó kiállítása az Ernst Múzeumban. Ebből az időszakból való a most bemutatott festmény is, ami korábban a Kolozsváry Gyűjtemény kimagasló minőségű Anna Margit-anyagának volt a része.

GALAMBLÉLEK

Fiatalos arcú, mégis botra támaszkodó nőalak fehér galambot etet egy fakó vörösből megfestett parkban. Ámos sorsa és a vészorszak ismeretében kísért a gondolat, hogy a holokauszt egyetemes tragédiáját vetítsük bele az 1936-os festményébe. Pedig az elégikus hangűtés, a tompa színárnyalatban burkolt melankólia inkább idézi a Gresham-kör 30-as évekből esztétikai világát vagy Farkas István prousti ködbe vesző emlékképeit. „A típus – írja Anna Margit monográfiája, Turai Hedvig egy másik 1936-as kép női szereplője kapcsán – a húszas-harmintas évek neoklasszicista nőalakjait is felidézi, ahogyan a melankólia, a tárgy nélküli vágyódás vagy a zenélő, gordonkázó, átszemléltetés révén a jelenből, a mindennapokból kilépő nők is egy idilli, a jelen valóságában fellelhetetlen Árkádiára utalnak”. (25.o.)

Giotto: Szent Ferenc a madaraknak prédikál, Basilica San Francesco, Assisi (részlet)

Anna Margit: Műterem, 1936
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

FEHÉRRE FEHÉRREL

A túlélésért küzdő Anna Margit 1945 előtt nem is festett olajjal vászonra. Korai festményei mind temperával készültek. (Méretük is kicsi; a Madáretetőt kimagasló főműnek számít az életművön belül!) De adjuk át a szót ismét a monográfusnak: „A papírlapra készült temperaképen sokszor fest egymáshoz közeli árnyalatokkal, a fehér vagy a szürke tónusaival. A fehér, illetve a fehér és a szürke, olykor csaknem grisaille festésmód jellemzi munkáit, alakjai szinte beleolvadnak a háttér színeibe (...). 1934–37 közötti stílusának jellegzetességei a tompa, visszafogott, Derkovits munkáira emlékeztető színhasználat, a fehér kiemelt szerepe, a neoklasszicista jellegű nőtípus. Ámos »finoman átszűrt, egymást alig fedve festett motívumokról« ír naplójában, ő az áttetsző, szinte réteges megjelenítést a valóságon túli elemek, angyalok, földöntúli lények, csodarabbik, halottak megjelenítésére használja. Anna Margitnál az egymáshoz közeli színek a határokat mossák el, teszik kérdéssé. Nem határozott vonalakkal

vagy élénk színekkel, hanem a fehérrel hangsúlyoz, az egymás melletti okkerek, vörösök, barnák viszonylataiból lehet kibontani az arcot, az alakot, elválasztani a környezetet és a tárgyat”. (29.o.)

ÁLOMBÉLI PARK

A helyszín a Gulácsytól (de mondhatnánk akár Krúdy Gyulát is!) örökölt álombéli park, tömött fenyőkkel, kovácsoltvas lábú paddal és faragott díszkúttal. Anna Margit korai korszakában festett képeinek ez a jellegzetes helyszíne. Nem tudjuk merre járunk pontosan, hol inkább kastélyparkra hasonlít (A Károlyi-kert, 1936), hol előkelő alpesi szanatóriumra (Nő erkélyen, 1936), hol pedig antik szobrokkal teli múzeumkertre (Emlék, 1935). Az álomszerű parkban álló, galambot etető nőben egyszerre sűrűsödik össze az élet több fázisa, a babaarcú leánytól a megtört hátú özvegyasszonyig – a szűkölködő, pályakezdő fiatal festőtől a magyar nőművészet nagy ikonjává nemesedett Anna Margitig.

Anna Margit: Nő az erkélyen, 1936
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Anna Margit: A mama elröpi, 1975
Ferenczy Múzeum, Szentendre

137 = MÁRFFY ÖDÖN (1878-1959)

Tájkép ősszel
Autumn Landscape

22,5 x 30 cm
Akwarell, papír | Watercolour on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 1 086 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 1 916 EUR

138 = PERLROTT CSABA VILMOS (1880 – 1955)

Szentendrei kertek
Gardens in Szentendre

43 x 53 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelzve jobbra lent | Signed lower right: Perlrott Csaba

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 405 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 916 – 2 875 EUR

139 = VASS ELEMÉR (1887 – 1957)

Női akt műteremben
Female Nude in the Studio

65 x 94 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Vass E 931

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 5 112 – 7 668 EUR

140 = VASZARY JÁNOS (1867-1939)

Párizsi modell, 1894
Parisian Modell, 1894

80 x 53 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Vaszary J 94 Paris

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
Becsérték: 2 500 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 987 – 12 140 EUR

Vaszary János: Női akt profilban,
1894, Magyar Nemzeti Galéria

141 ■ CZIMRA GYULA (1901-1966)

*Szentendre, 1920-as évek vége
(Bercsényi utca)
Szentendre, late 1920's*

61 x 80,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czimra

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 10 223 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 7 000 000 Ft
Estimated price: 12 779 - 22 364 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Lóska Lajos: Czimra Gyula (1901-1966) festőművész.
Városi Képtár - Deák Gyűjtemény, Székesfehérvár, 2010.
- A Szentendrei Régi Művésztelep. Szerk.: Tóth Antal,
Corvina, Budapest, 2007.

A szentendrei Bercsényi utca

szentendre egykor és ma

Gondolatban repülünk vissza évtizedeket az időben, egészen 1930 körül, amikor Szentendre még nem egy külföldiektől nyüzsgő turisztikai célpont volt, nem is az underground zenei és művészeti élet színtere, hanem egy ódon, ortodox szerb örökséget őrző, elszegényedett városka a Duna-parton. Ekkor kapta Paizs Goebel Jenő azt a hasznos tippet újságíró bátyjától, hogy a Pest környéki Szentendrén van egy romos tanya, ahol a pénztelen fiatal festők nyári művésztelepet alapíthatnának – így mesélte el az egyik tag, Bánovszky Miklós naplójában a Régi Szentendrei Művésztelep 1929-es alapítását.

a bercsényi utcában

A kolónia életében gyakori vendégként vett részt Czimra Gyula is, aki egy napon a Bercsényi utcában állította fel festőállványát, a néptelen macskaköves utcácskának épp azon a pontján, ahol ma az Erdész Galéria található, és háttal a Dunának, elnézett a Bogdányi utca felé, amin túl a katolikus templom (Keresztelő Szent János plébánia-templom) tornya és felénk forduló csúcsos szentélyének teteje látható. A helyszín alig változott 1930 óta, még a fák is a helyükön állnak, csak a jobb oldali, vakolatlan házacskát váltotta fel egy újabb épület.

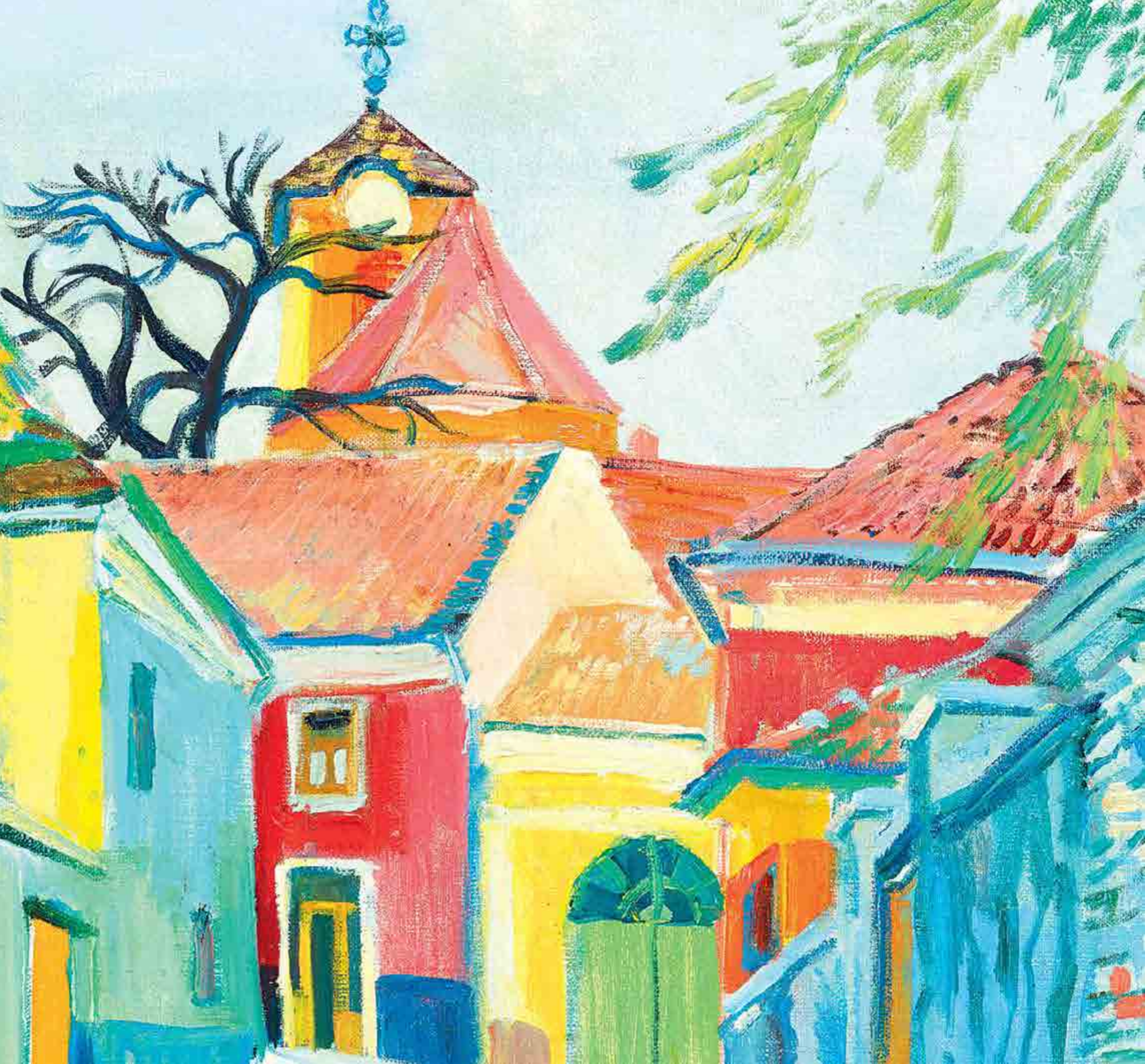
Modok Mária (Czóbel Béláné): Lépcsők, 1930-as évek első fele

gauguin után szabadon

Élénk, posztimpressionista szíkontrasztok, Van Goghot és Gauguint idéző összefoglaló formákkal. A 20–30-as évek szentendrei tájfestészetében rendre felbukkannak hasonló felfogású képek, Vörös Gézától kezdve, Paizs Goebelen és Modok Márián keresztül, Ilosvai Varga Istvánig. A harsány színekkel kifestett homlokzatok hívogatták a festőket, a kis magyar Montmarte zegzugos utcáiskái ideális nyersanyagnak bizonyultak a párizsias ihletettségu modernség számára. Czimra 1929 és 1933 között bukkant fel időről időre Szentendrén. A művésztelep egyik alapítója, Paizs Goebel jó barátja volt, együtt keresték Paál László szellemiségét a barbizoni erdő fái között a 20-as évek elején. Együtt állítottak ki 1926-ban a párizsi Galerie Zodiaque-ban, sőt, Paizs Goebel hívta fel figyelmét Paul Gauguin nagy hatású bázeli kiállítására, ami elindította a homogén színfoltok, a rajzos kontúrok és a naiv esztétikum (primitivizmus, népművészet) irányába. A sikeres pályakezdés ellenére Czimra rövid időn belül bezárkózott, remeteként élt Rákoshelyen. Visszavonult magányában kristályosította ki egész különlegesen delikát, saját mikrokörnyezetét pásztázó, végletekig redukált és letisztult festészetét. Mindig öröm, ha a szűk, sokáig elfeledett életmüből előbukkan egy eddig nem ismert festmény.

Vörös Géza: Szentendrei háztetők, 1930-as évek, magántulajdon

142 = FARKASHÁZY MIKLÓS (1895-1964)

Kirákat
Shop Window

46 x 55 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Farkasházy

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
Becsérték: 1 000 000 - 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 194 - 5 111 EUR

143 = SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Kalapos nő kék nyakékkal, 1930-as évek
Woman with Blue Necklace, 1930s

59,5 x 43,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 875 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 7 667 EUR

144 • SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Műtermi csendélet
Studio Still-life

61 x 51 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Schönberger

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 2 236 EUR
Becsérték: 900 000 - 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 875 - 4 153 EUR

145 • FENYŐ GYÖRGY (1906-)

Vörös kancsós csendélet, 1927
Still-Life with a Red Pot, 1927

78 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Fenyő Gy. 1927

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 1 600 000 - 2 800 000 Ft
Estimated price: 5 111 - 8 945 EUR

146 ■ REMSEY JENŐ (1885–1980)

Női portré (Remsey Gizella színésznő), 1909 előtt
Female Portrait (Gizella Remsey, actress), before 1909

106 x 85,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: a festő testvérének aláírásával

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 779 EUR
 Becsérték: 5 000 000 – 8 000 000 Ft
 Estimated price: 15 974 – 25 559 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- A Ház, 1909/1–2. szám
- Keserű Katalin: Remsey Jenő a gödöllői művésztelepen. Művészettörténeti Értesítő, 1977. 1 sz. 30.
- Molnos Péter: Aranykorok romjain. Kieselbach Galéria és Aukciósház, Budapest, 2015, 221.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1909: A KÉVE második kiállítása, Nemzeti Szalon
- 2015: Aranykorok romjain, Kieselbach Galéria

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Remsey Jenő György festőművész, író emlékkiállítása. Szerk.: G. Merva Mária, Gödöllői Városi Múzeum – Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, Gödöllő, 2010

Remsey Jenő festménye (jobbra) a KÉVE 1909-es kiállításán (reprodukálva: A Ház, 1909/1–2.)

A Corvina kiadó Magyar művészet című összefoglaló kötete (2009), címlapján Remsey Jenő festményével

- Keserű Katalin: Remsey Jenő a gödöllői művésztelepen. Művészettörténeti értesítő, 1977. 1 sz. 24–37.
- 1909 november hó. A „KÉVE” második kiállítása. „Nemzeti Szalon”, KÉVE, Budapest, 1909

EGY SZECCESSZIÓS PORTRÉ

A szecessziós képek stílusában, szigorú szembenézetben ábrázolt, harminc körül járó nőalak. Vastag, stilizált, lila-szürke nagykabát, nyakában bross, fejét egy kalap hatalmas sötétzöld karimája övezi, amit megcsomózott, könnyed sárga selyemsál rögzít az álla alatt. A télies nagykabát ellenére a háttérben meleg fényű, nyáriás színmező, amire dekoratív ornamentikát rajzolnak a figura mögötti bokrok kigyózó ágai, az élettől kicsattanó zöld levelek és egy foltos kérgű szálegyesen fatörzs. Rippl-Rónai tudta ilyen harmonikus egységbe foglalni a levélmustrát a női portrékkal, belecsempészve az apró lila foltok felszíkrazó erejét a sötét ruhák szürkés árnyai közé.

A VISSZAUTASÍTOTTAK SZALONJA

A festő Remsey Jenő, akit a Gödöllői Művésztelep oszlopos tagjaként és művészdinasztia alapítójaként ismer a művészettörténet. Az 1909 előtt készült portré Remsey fiatalkori, alig ismert periódusának egyik fő műve, közvetlen azelőtt készült, mielőtt a művész rátalált Körösfői-Kriesch Aladárék szellemi közösségére és megfestette feleségének, Frey Vilmának hasonló felfogású arcképét (ez került egy 2009-es kötet címlapjára). A Nagykörösiön született festőt – szegény család gyerekeként – kénytelen volt hivatali állást vállalni 1905 és 1909 között Pesten, közben a Szűz utcai műterem körében

Tiffany üveg

tanult rajzolni és festeni. Ebben az időszakban készültek a József Attila művészetét megelőlegező, szociális elköteleződésű festményei, amelyeket a Műcsarnok konzervatív zsűrije elutasított. A lázadó szellemiségű autodidakta művész ekkor, 1908-ban sógorával, Sós Géza szobrászművésszel és Bálint Rezső festővel – francia minta alapján – megalapította a „visszautasítottak szalonját” (Salon des Refusés). Az „ellenkiállítás” nem teremtett műfajt Pesten, viszont felhívta Remseyre a figyelmet. Egyik képét megvette Akseli Gallen-Kallela (ebből a pénzből ment a fiatal alkotó müncheni és bécsi tanulmányútra), a frissen alapított KÉVE egyesület pedig meghívta soraiba.

PROGRESSZÍVEK KÖZÖTT

A Szűz utcai műteremben egész kivételes társaság gyűlt össze, köztük Gulácsy Lajos, Nagy Balogh János vagy Fülep Lajos. Remsey monográfusától, G. Merva Máriától tudjuk, hogy a fiatal festőtanoncot nővére, Remsey Gizella mutatta be a Szűz utcai társaságnak. Gizella színésznőként a modern, kísérletező felfogású Thália Társulatban játszott Ibsen, d’Annunzio és Strindberg drámáiban. (Gulácsy is tervezett díszleteket a pesti progresszív értelmiségi körök kedvenc „független színházának”, a Thália Társulatnak.) Remsey Gizella később verseskötetet is megjelentetett Könyccseppek [sic!] címmel. Az öccse által készített portréfestményen sem üresfejű színésznőcskeként áll előttünk, hanem a 20. század eleji, modern felfogású pesti értelmiség teljes jogú női tagjaként.

A SECESSION VONZÁSÁBAN

A Ház című folyóirat részletes fotóriportban számolt be a KÉVE 1909-ben megrendezett második kiállításáról. Több felvételen is láthatjuk, hogy Málnai Béla milyen izgalmas kiállításenteriórt tervezett a Remsey-kép köré. A festmény mellett nyírt bukszus, a későszecesszió geometrizáló mintáival ellátott falfülke és virágtartó – pont mind a bécsi Secession enteriőrszerűen megépített kiállításain ebben az időben. Remsey Gizella portréját is könnyen el lehet helyezni a bécsi szecesszió körében, Klimt vagy Schiele zord szembenézetben ábrázolt, femme fataleljai között. Bár Remseyhez nem állt közel a fin de siècle halálszagú, démoni erotikája, hiszen szellemi eszmélése a fiatal Fülep Lajos és Lukács György közelségében történt.

ÚJ FELFEDEZÉS

A festmény a KÉVE Nemzeti Szalonban rendezett 1909-es kiállításán szerepelt, a katalógus tanúsága alapján Női képmás cím alatt (kettő ilyen is találunk). Remsey kutatói „térdképként” említik a képet, hiszen az archiv fotókon még tényleg a nőalak térdig ért a kép. Nem véletlen tűnt el az alkotás a kutatás szeme elől száz évre, ugyanis a kép „családban maradt”. Remsey Jenő fivére, a szintén festő, de ma már alig ismert Remsey Zoltán megfordította a vásznat, és – a vakráma tanúsága szerint 1920-ban – festett rá egy naív stílusú pásztorjelenetet. Ez a felirat vezette félre a kutatást, így a frissen felfedezett „kétoldalas kép” az Aranykorok romjai című kiállításon és kötetben még Remsey Zoltán műveként szerepelt. A portré most régi fényében tündököl, egy újabb remek alkotással gazdagítva Remsey Jenő hiányos életművét és a 20. század eleji magyar festészet töredékes „képtárát”.

Rieder Gábor

147 = KOSZTOLÁNYI KANN GYULA (1868–1945)

Csendélet gyümölcsökkel, süteményekkel
Still-Life with Fruits and Cakes

45,5 x 52,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kósztolányi

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 511 EUR
Becsérték: 280 000 – 380 000 Ft
Estimated price: 894 – 1 214 EUR

148 = BERNÁTH AURÉL (1895–1982)

Fehér virágok
White Flowers

37,5 x 31,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: BA

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 115 EUR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 597 – 2 236 EUR

Mária királynő és anyja, Erzsébet Nagy Lajos király sírjánál, 1864
Queen Mary and Elisabeth at the tomb of Louis the Great, 1864

175 x 146 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Liezen-Mayer

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 38 338 EUR
 Becsérték: 14 000 000 – 20 000 000 Ft
 Estimated price: 44 728 – 63 897 EUR

Szerepelt 1932-ben a Magyar Királyi Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának aukcióján (48. tétel)

PROVENIENCIA | PROVENANCE

– Egykor gróf Károlyi György gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

– 1862. augusztus, a Pesti Műegylet kiállítása, Nemzeti Múzeum
 – 1873. május 1 – november 2., világkiállítás, Bécs (Wiener Weltausstellung)
 – 1888. Magántulajdonban levő régi és modern képek kiállítása, Műcsarnok
 – 1900. február 10 – 28, Liezen-Mayer Sándor kollektív kiállítása, Műcsarnok
 – 2009. október 1 – 2010. január 10, München magyarul. Magyar művészek Münchenben 1850 – 1914, Magyar Nemzeti Galéria (Kat. 192)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

– a Pesti Műegylet 1865-ben műlapként sokszorosította (Engerth Vilmos munkája)
 – Vasárnapi Újság, 1887., XXXIV. évf. 50. szám (829. oldal, litográfia formában)
 – Képzőművészet, 1930. január, IV. évf. 26. szám, Liezen-Mayer Sándor-szám (6. kép)
 – Árverési Közlöny, 1932. november (I. tábla)
 – München magyarul. Magyar művészek Münchenben

Erzsébet és Mária királynők Nagy Lajos sírjánál 1385-ben (vázlat), 1862
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

1850 – 1914, katalógus, a Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 2009/6, szerk.: Kárai Petra, Veszprémi Nóra, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009. (175. oldal)

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

– Lyka Károly: Gretchen festője, Új Idők, 1900. (170. oldal)
 – Benkő Gizella: Liezen-Mayer Sándor, a budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti és Kereszténrégészeti Intézetében készült doktori értekezés, Budapest, 1932.
 – Művészet Magyarországon 1830 – 1870, tanulmánykötet, Magyar Tudományos Akadémia – Művészettörténeti Kutatócsoport – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981. (268 – 269. oldal)
 – Szabó Júlia: A XIX. század festészete Magyarországon, Corvina Kiadó, Budapest, 1985.
 – Thuróczy János: A Magyarok Krónikája; Rogerius mester: Síralmas ének, Millenniumi magyar történelem (Források), Osiris Kiadó, Budapest, 2001. (Thuróczy művét ford.: Bellus Ibolya és Kristó Gyula)
 – München magyarul. Magyar művészek Münchenben 1850 – 1914, katalógus, a Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 2009/6, szerk.: Kárai Petra, Veszprémi Nóra, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009. (175. oldal)

DICSŐSÉG IDEGENBEN

Liezen-Mayer történeti festőként lényegében mindent elért, amit magyar művész remélhetett a 19. század intézményes keretei között. Talán csak Munkácsy Mihály népmesébe illő sorsa előzi meg. A győri gyógyszerész fia megjárva a bécsi akadémiát (C. Meier és Karl von Blaas tanítványaként), a müncheni akadémia alapozó stúdiumai után felvételt nyert az elitképzőnek számító híres Piloty-osztályba, sikert sikerre halmozott, majd a stuttgarti művészeti akadémia igazgatója lett, ahonnan áthívták alma matere, a müncheni akadémia történeti festészet tanárának, amelynek 1874-től haláláig az igazgatója lett. A hazai viszonyokra jellemző, hogy míg külföldön két akadémia is versengett érte, addig Magyarországon semmilyen státuszt nem ajánlottak föl neki. Annak az 1860-as évek elején fellépő új festőgenerációnak (pl. Madarász Viktor, Székely Bertalan, Lotz Károly, Wagner Sándor, Benczúr Gyula stb.) volt a tagja, akik megteremtették a magyar történelem virtuális galériáját, mely alapvetően meghatározza a nemzeti történelemről bennünk élő képet. Nehezen tudjuk másképp elképzelni például Vajk megkeresztelését, a várvédő egri nőket vagy Dugovics Tituszt.

Habár külföldön élt, Liezen-Mayer közismerten büszke volt magyar gyökereire. Huszárosan kipödört bajszával, szittya sasorrával már megjelenésében is a magyar fajt reprezentálta, de tanítványait gyakran szórakoztatta magyar tárgyú anekdotáival is.

TÖRTÉNELMI PILLANAT

Festményei közül a Mária és Erzsébet trónfosztását dramatizáló festménye kötődik legszorosabban a magyar történelemhez. A mű fordulatot jelentett pályáján, hiszen 1862-ben ennek vázlatával pályázott Piloty osztályába, akinek elnyerve tetszését elindult karrierje. Az elkészült festményt még ebben az évben bemutatták Budapesten a Pesti Műegylet tárlatán (címe: I. Mária királynő és anyja Erzsébet, kényszerítve Durazzo Károly koronázásának tanúi lenni, Lajos sírkövéhez menekülnek, Székesfehérvár, 1385), mely első nyilvános debütálásának is számít. A bemutatkozás nagy siker volt, a sajtó lelkesen emlékezett meg róla, és a festményt meg is vásárolta gróf Károlyi György beelőzve mind a Műegyletet, mind a Képzőművészeti Társulatot. Így történhetett, hogy ma csupán festményünk vázlata látható múzeumban, melyet 1898-ban vásároltak meg a Szépművészeti Múzeum számára (ma a Magyar Nemzeti Galériában). A festmény 1932-ben cserélt gazdát a Károlyi-palotában rendezett aukción, melyen a Nemzeti Közművelődési Alapítvány tulajdonába átment műtárgyak kerültek árverésre. A művész a magyar történelem egy sorsfordító pillanatát választotta témájául, mely ugyanakkor nem mozgalmas jelenet, inkább kamaradráma. Nagy Lajos halála után özvegye, Erzsébet és lánya, Mária királynő regnálása alatt pártütő főurak behívták Nápolyból a még kiskorú Durazzói (Kis) Károly ellenkirályt, és 1385-ben megkoronázták a székesfehérvári bazilikában a trónfosztott nők jelenétében. Erzsébet ezt követő bosszúja a magyar történelem véres eseményeit, „a gyűlölség kezdetét” indította meg, melynek előbb Kis Károly, majd maga Erzsébet is áldozatul esett. A 19. században a nemzet hanyatlásának kezdetét látták ebben a történelmi pillanatban. Liezen-Mayer az akadémikus előírásoknak megfelelően történeti források alapján dolgozott, jelen esetben Thuróczy János 1488-as Magyarok Krónikáját (Chronica Hungarorum) követte. A kompozíción két fejezetet sűrít össze: a koronázásra meghívott asszonyok fájdalmát és a későbbi bosszú érzését. Az előtérben Erzsébet és Mária látható a kápolnában Nagy Lajos sírjánál, míg a háttérben a koronázás a főhajóban. A két jelenetet okozati összefüggés köti össze, kompozíciós kapcsolatukat pedig Erzsébet visszatekintő, bosszúszomjas tekintete teremti meg. Az esemény drámáját az előtér sötét, gyászos színtere és a háttér ragyogó, ünnepi enteriőrije közötti ellentét hangsúlyozza. A két nőalakon kétfajta érzelmi reakciót látunk, mely voltaképp időbeli folyamatként is felfogható: Mária elmerül bánatában, Erzsébet már bosszút forral. A gyász patetikus jellegét emeli, hogy Mária alakja a Krisztus siratása kompozíciók Mária Magdolnájának testtartását követi. A kortársak különösen nagyra értékelték a kép túlzásoktól mentes retorikáját, a drámai sűrítés megoldását és a Piloty-iskolára olyannyira jellemző bravúros anyagfestést és „gobelin-tónus”-nak nevezett letompított, mégis gazdag koloritot.

Marosvölgyi Gábor

150 = RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861-1927)

Párizsi utcarészlet katonákkal, 1914 körül
Paris Street with Soldiers, c. 1914

20,5 x 15,5 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 277 EUR
Becsérték: 500 000 - 700 000 Ft
Estimated price: 1 597 - 2 236 EUR

151 = MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Fürdőzés a szabadban, 1926
Bath in the Open Air, 1926

70 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP 1926

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 779 EUR
Becsérték: 5 500 000 - 7 500 000 Ft
Estimated price: 17 571 - 23 961 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- (szerk. Csillag Pálné): A boldog művész képeskönyve. Molnár-C. Pál 1894-1981.
Kossuth Kiadó, Budapest, 1997.

A MODERN AKT

Bár nem volt olyan izgatóan modern jelenség, mint a lokomotív vagy az Eiffel-torony, a fürdőző aktokat az örökké tépelődő Cézanne mégis avantgárd ikonná emelte. Ebben a „klasszikus” műfajban alkotta meg Picasso is forradalmi kompozícióját, az Avignoni kisasszonyokat. Molnár C. Pál 1926-os Fürdőző nők című festményén leplezetlenül kitapintható a cézanne-i örökség, a természeti környezetben spontán gúlakompozícióba rendeződő, éles peremű, súlyos foltokkal érzékletessé tett női testekben. Ugyanakkor az expresszív erővel forgatott eset mégiscsak szoborszerű, klasszikus aktvonalakat rajzol körbe, amiről – Cézanne mellett – rögtön a keleti háremhölgyek nagy rajongója, a neoklasszicista tökély mestere, Ingres jut az eszünkbe.

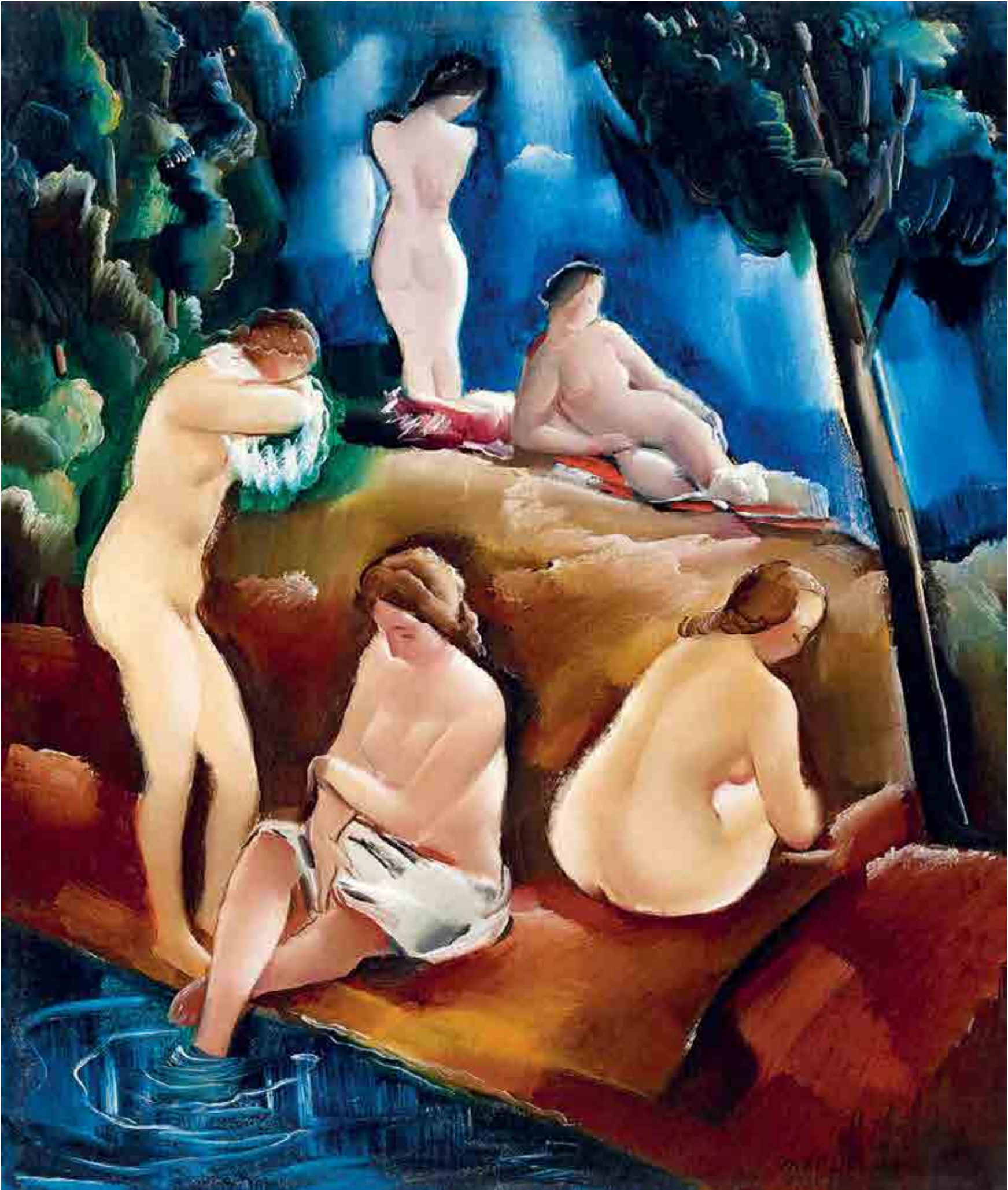
LOUVRE VS. AVANTGÁRD

Az egyszerre modern és klasszikus ihletettség nem véletlen. Egyrésről magyarázza a 20-as évek korszelleme (Szőnyi Istvánék művészi Árkádiájának szintén gyakori szereplői voltak a fürdőző aktok!), másrésről Molnár C. Pál szerteágazó érdeklődése. A fiatal művész 1921-22-ben Párizsban járt. A Louvre állandó vendégeként klasszikusokat másolt (Tizianót megrendelésre) és az úgynevezett itáliai „primitíveket”, azaz a darabos-naív korai reneszánsz táblaképeket. De a múzeumi stúdiumok mellett felkereste a divatos párizsi galériákat, ahol első kézből ismerkedhetett meg a kubizmussal, futurizmussal, expresszionizmussal és az École de Paris sokszínű művészetével.

KUBO-EXPRESSZÍV TIZIANO

A Fürdőző nők születése arra az időszakra esik, amikor Molnár C. Pál hazatért Budapestre a lousanne-i és párizsi esztendők után, és sikeres fiatal művészként egzisztenciát teremtet magának, még a római ösztöndíj (1928-1931) előtt. Ekkor kapta a „keresztségben” – első pesti kiállítása előtt – a plusz C. betűt. A Képzőművészek Új Társasága meghívta alapító tárlatára, sőt, mindjárt rábízta a főfalat, félig kubo-expresszív, félig tizianós Alvó Vénuszával (1924). Ekkor kezdett el dolgozni az Est lapok szellemes illusztrációin. A váratlan népszerűséget hozó kis rajzok stílusa (a még nedvesen elkent tus-körvonalak) erősen emlékeztetnek az ebben az időszakban született akt festmények éles peremű, kontúros stílusára. De míg a „rotációs rajzok” fekete-fehérben bontanak ki egy-egy sziporkázó ötletet, az olajképek ragyogó, klasszikus fényű koloritot és örökörvényű múzeumi mélységet kölcsönöznek a frivol modern ecsetfutamoknak.

Rieder Gábor

152 • BRUCK LAJOS (1846-1910)

A baba látogatása
Visiting the Baby

80 x 101 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Bruck Lajos

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 214 EUR
Becsérték: 600 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 916 – 2 555 EUR

153 • KARLOVSZKY BERTALAN (1858-1938)

Udvarlás (Párizs), 1890 körül
Courting (Paris), c. 1890

15 x 20,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 447 EUR
Becsérték: 280 000 – 400 000 Ft
Estimated price: 894 – 1 277 EUR

154 ■ SKUTECKY DÖME (1848–1921)

Velence (Basilica di San Marco)
Venice (Basilica di San Marco)

Olaj, fatábla | Oil on panel
50,5 × 48,5 cm
Jelmezve jobbra lent | Signed lower right: Skutecky D

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 15 974 EUR
Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft
Estimated price: 19 169 – 28 753 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

– Vojtech Tilkovsky: Dominik Skutecky. Bratislava, 1954.

– Az 1923. évi őszi tárlat katalógusa: Poll Hugó és Glatz Oszkár gyűjteményes, Jávor Pál, Béli Vörös Ernő és Skutecky Döme hagyatéki kiállításairól: 1923 november – december Országos Magyar Képzőművészeti Társulat – őszi kiállítás, 1923

– Szana Tamás: Magyar művészek. Révai Testvérek, Budapest, 1887, 129–143.

EGY MAGYAR RÓMÁBAN

Bármilyen meglepő, de a 19. és 20. századi képzőművészetnek helyet adó fő római múzeumban, a Galleria Nazionale d'Arte Moderna állandó kiállításán lóg egy magyar festmény is. A Humanitárius utópia címet viselő 15-ös teremben Van Gogh, valamint Constantin Meunier, (a korai) Giacomo Balla és Umberto Boccioni társaságában ott látható a magyar Skutetczky Döme egyik képe, a Fárasztó munka után (1910). Több mint száz éve került

Skutecky Döme: Ájtatosság a velencei San Marco bazilikában, 1890-es évek

A Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Róma, állandó kiállítása Van Gogh és Skutecky festményeivel

a gyűjteménybe, amikor még a magyar festészet szerves részét alkotta az európai művészeti szintér vérkeringésének. Mikor pedig az olasz kurátorok nemrég újrendezték a múzeumi anyagot, a magyar alkotás is bekerült az elsőrangú európai művészek alkotásait felsorakoztató állandó kiállításba. A mű a Velencében és Besztercebányán élt magyar festő kedvenc kései témájának feldolgozása: a kohászok mindennapi életét és a vashámor körüli perzselő levegő vörös fényreflexeit ábrázolja.

KI VOLT SKUTECZKY?

Skutecky Döme nem csak egy, a 19. század utolsó harmadának németes-olaszos iskolázottságú akadémikus zsánerfestői körül (bár két szalonzsánerét, a Modern Párist és a Modern Odysseust maga Ferenc József császár vette meg), hanem egy virtuóz művész, akire egyaránt figyel az újraeledő olasz Ottocento-kutatás, a szlovákiai művészettörténet és a magyar műtárgypiac. Besztercebányán saját múzeuma van, a budapesti aukciósháznál pedig rendszeres szereplő. Skutecky a Pozsony megyei Kisgajáron született 1850-ben, pár évesen árvaként került a közeli Bécsbe, ahol az akadémián a történeti festészeti osztályba járt. 1867–1870 között tanulmányi ösztöndíjjal Velencében töltött néhány évet.

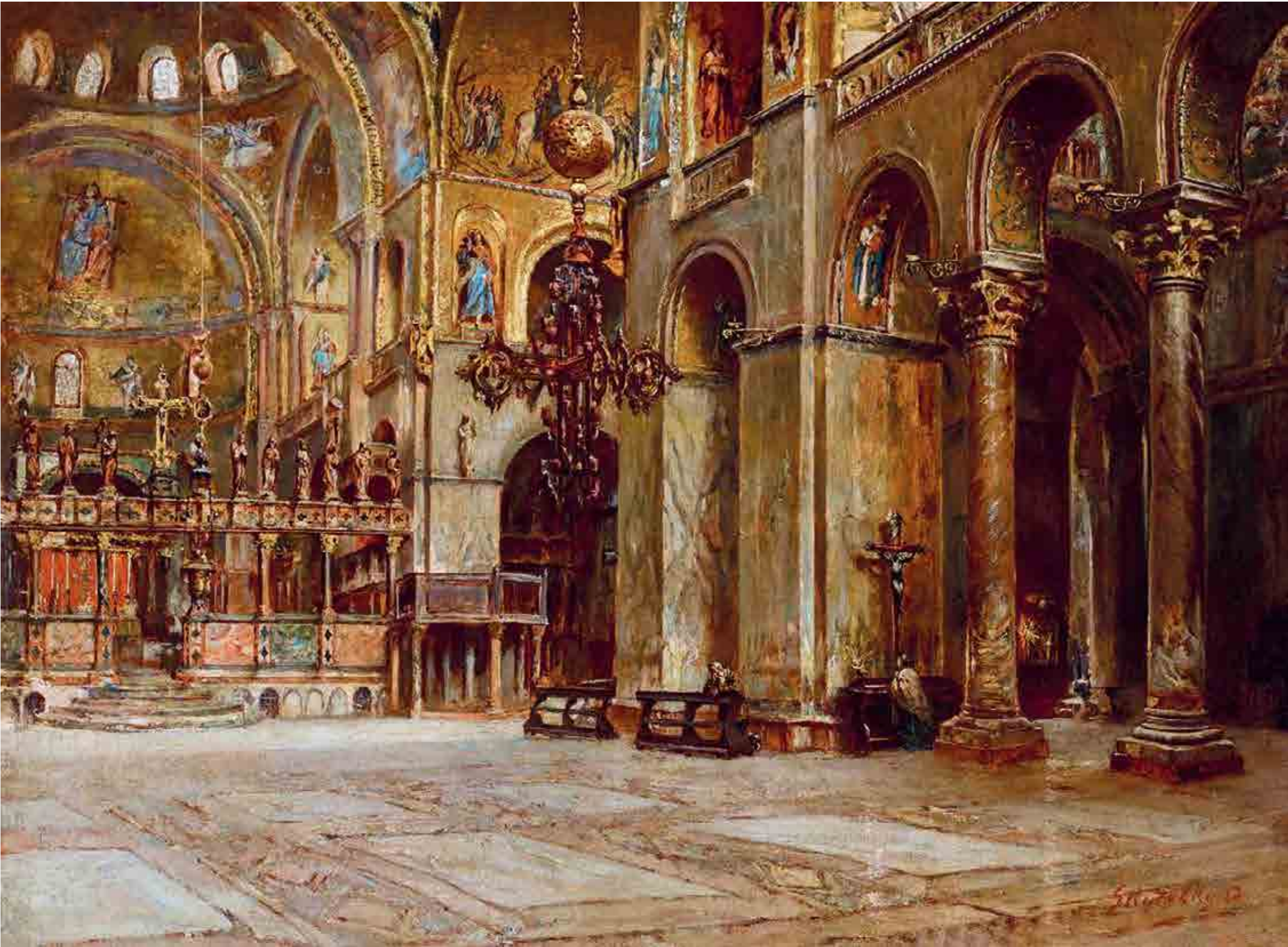
EGY MAGYAR VELENCÉBEN

Skutecky a velencei Accademia tanárának, a kiváló életképfestő Pompeo Marino Molmenti professzornak az osztályába került. Rövid bécsi és müncheni kitérő után visszatért a lagúnák városába, ahol még további másfél évtizedig, 1876-tól 1889-ig élt és dolgozott (rövid bécsi és besztercebányai évekkal tarkítva). Velencében a 18. század óta – Canaletto precíz veduta-képeinek követőinek köszönhetően – folyamatosan jelen volt a város csodáira nap mint nap rácsodálkozó festők hada, akik nemcsak a környező településekről jöttek, hanem messziföldről is. Az akadémia direkt ösztöndíjakkal vonzotta őket – így került a városba a fiatal és tehetséges Skuteckyt Döme is. Az Itáliában élő magyar piktor velencei baráti köreként említi a szakirodalom a szintén Molmentinél tanult Giacomo Favrettót és Ettore Titót, valamint és az osztrák August Pettenkofent, akit a magyar kutatás a Szolnoki Művésztelep előfutáraként ismer.

A SAN MARCO CSODÁI

Amikor Skutecky Döme besettenkedett a San Marco bazilikába, hogy megörökítse a mellékhajóban imádkozókat, nemcsak az ájtatos hívőket festette meg (mint a számtalan variációban elkészített Ájtatosság a velencei San Marco bazilikában című képén), hanem a nehéz pompa ezeréves súlyát, a bizánci aranyozatokon felszikkázó napfényt, az egykori Római Birodalom minden szegletéből összerabolt pazar márványoszlopok súlyát, az ortodox-jellegű ikonosztáz-építmény színes márványlapjait és karcsú gótikus szobrait, mögöttük a középkori ötvösművészet egyik csúcstarabjával, a csupaarany Pala d'Oro ikonosztázzal. Egy fiatal akadémikus festő tisztelgése a történelem kőbe és aranyba zárt súlya előtt.

Rieder Gábor

155 ■ KARL KAUFMANN (1843-1901)

Itáliai város
Italian Town

70 x 105 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Karl Kaufmann

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 076 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 875 – 5 111 EUR

156 ■ KERN HERMANN (1839-1912)

Megérdemelt jutalom
The Deserved Reward

47,5 x 31,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra fent | Signed upper left: Kern H.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 715 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 833 – 5 750 EUR

Lányok népviseletben, 1930 körül
Girls in Folks Costume, c. 1930

79 x 66 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Vaszary J.

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 76 677 EUR
 Becsérték: 30 000 000 – 45 000 000 Ft
 Estimated price: 95 846 – 143 769 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Plesznivy Edit: „Aranykor” Vaszary János művészete 1896–1910 között.
- In.: Vaszary János gyűjteményes kiállítása. Katalógus Bp. 2007. 53.o. 73. jegyzet

A képzőművészet történetében nem egyedi jelenség, hogy az alkotók korábbi korszakok mestereit és remekműveit idézik, egy-egy jelentős mű átdolgozására, újraértelmezésére, parafrázisára vállalkoznak. Vaszary életművében is találunk példát az „idézetekre”, azonban ő rendhagyó módon saját életművében válogat. Különösen utolsó nagy festői korszakára, az 1920-as 1930-as évekre volt jellemző, hogy egy-egy sikeres festményéről több variációt is készített csaknem egy időben. A Lányok ünneploben című festmény az 1905-ben a Vasárnapi Ujságban reprodukált Nógrád megyei parasztnők átirata volt. (3. kép) Ilyen értelemben távoli rokona a művész 1900-as évek első éveiben született képi ciklusának, melyet a népeletből vett jelenetek és népművészeti motívumok jellemeztek. Vaszary ilyen témájú elkötelezettsége már korábban is tetten érhető az1890-es években készült naturalisztikus

Vaszary János: Nógrádmegyei parasztnők, 1904 körül

életképeinél. A népi motívumvilág ugyanakkor a századfordulón kibontakozó iparművészeti munkásságában, elsősorban gobelinjein és a szőnyegeihez készült grafikai tervein teljesedett ki. Vaszary e ciklusban született alkotásai szervesen kapcsolódtak az alföldi festészet hagyományaihoz, elsősorban Fényes Adolf művészetével mutattak rokonságot. A realista tradíción nyugvó életképfestészet egyik központjához, Szolnokhoz Vaszary hivatalosan is kötődött ezekben az években. A művész stíláriis fejlődése, ecsetkezelésének és színhasználatának változása népi témájú festményein is nyomot hagyott. A súlyos, komor tónusú realista vásznakat 1905-től színebb, könnyedebb vonalvezetésű életképek követik, ezek sorába tartozott a Nógrád megyei parasztnők finom fény és szín-reflexekből építkező kompozíciója is. Vaszary három hónapos mediterrán utazását követően 1905 őszén, motívumkeresési céllal költözött le Rétság-ra egy parasztházba. E tájék jellegzetes alakjait és népviseletét örököltette meg nógrádi képciklusán. „...a színek tűzésnek fokozása közben, s mind rajongóbb érzéssel kutatta a földön heverő parasztfiún játszadozó napsütés tűzét, a fűben pihenő búcsús asszonyok csoportját, amint színes ruházatukra rávillan a faágak közül ki-kicsusszanó napfény” – írta ezen sorozat darabjairól a művész első monográ-fusa, Lázár Béla. Vaszary Jánosné feljegyzéseiben pedig így emlékezett a művészi inspirációkban különösen gazdag időszakra: „Még élénken emlékszem Nagyboldog-asszony napjára: a nyári virágok káprázatos színpompája, a templomba zárandokló falusi nép ruháinak tarkasága egybeolvadt a ragyogó napsütésben, mintha diadalmamorban úszott volna az egész világ a mennyország királynéjának felmagasztaltatása ünnepén...Templomba menet... Szántó és Rétság között az erdő szélén egy csoport falusi asszonnyal, leánnyal találkoztunk, akik egy fa alatt megpihentek, s ő a gyönyörű színes ruhák láttára azonnal elhatározta, hogy ezt a képet megfesti.” Csaknem harminc évvel később a műterem falai között Vaszary újra megidézi ifjúkorának felejthetetlen élményét. A Lányok ünneploben izzó koloritú könnyed dekorativitása arról tanúskodik, hogy a paraszti nő-lakok együttese,

ruházatuk megkapó szépsége csak ürügy a művésznek arra, hogy a tiszta olajfoltokat, a zöld, kék, sárga és piros vastag ecsetvonásokat a témától teljesen függetlenül vigye a vászonra. „ A fény és árnyék ellentétein alig van valami hangsúly, rikoltó, világos színek kavargó harca lett a döntő.” Már érdektelen számára a konkrét motívum nem fontos, hogy virágcsendéletet, parkban pihenő nő-lakokat vagy népi textiliákat fest-e. Egy közös világ uralkodik mindenütt, mely a festés érzéki örömről, a látvány keltette élmény ihlető erejéről és a kolorit elragadó igézetéről tudósít. A kép kompozíciós elemeit körülíró finom, kék ecsetvonalak rendje és az egymás mellett sorakozó három lányalak ritmusa architektonikus kiegyensúlyozottságot teremt a vásznon. Izgalmas kettősség feszül a pruszlikok és a csipke rátétek leheletfinom textúráját érzékeltető fehér foltok, és az olaj göböcske gyöngysorok realitása valamint a vállkendők színekompозициóinak absztrakt felületei között. Ezt az ambivalenciát erősíti az is, hogy míg a baloldali nő-lak finom árnyék vonalakból formált érzékeny szépsége a századfordulós előképet idézi, addig a jobboldali leány síkba transzponált profilja már a festő art-decos nő-lakjainak sémáját követi. Vaszary e korszakának a népművészet színvilágát idéző hangsúlyos koloritja, festményeinek síkszerű dekorativitása leginkább Perlmutter Izsák, Csók István és Fényes Adolf ekkori zsánerképeihez állt a legközelebb. E mesterekhez hasonlóan Vaszary piktúrája is nagy sikert aratott és művei különösen kedveltek voltak a polgári vásárlóközönség soraiban.

Plesznivy Edit
 Vaszary János gyűjteményes kiállításának társ-kurátora
 (Magyar Nemzeti Galéria, 2007–2008)

158 ■ TICHY GYULA (1879-1920)

Három grácia
Three Graces

79 x 71 cm
Tempera, karton | Tempera on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 277 EUR
Becsérték: 500 000 - 750 000 Ft
Estimated price: 1 597 - 2 396 EUR

159 ■ RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861-1927)

Női portré
Female Portrait

53 x 43 cm
Pasztell, karton | Pastel on cardboard
Jelézve jobbra középén | Signed right in the middle: Rónai

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 779 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimated price: 15 974 - 25 559 EUR

160 ■ FERENCZY NOÉMI (1890–1957)

Öntöző nő, 1934
Woman Watering Flowers, 1934

99 x 89 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 15 974 EUR
Becsérték: 6 500 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 20 766 – 31 948 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED (a megszőtt gobelin):

-1934. Nemzeti Szalon, Tizennyolc Magyar Művész
(Öntöző c.)
-1937. Fränkel Szalon, Ferenczy Noémi gyűjteményes
kiállítás

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach
Tamás. Budapest, 2004. 623. kép

A TERV MINT KÉP

Az egykor tanítványának tulajdonában őrzött gobelin-terv megvalósult falikárpitja jelenleg lappang, csupán fotóját ismerjük, melyet a Tér és forma egyik száma (13/2.) közölt 1940-ben, amikor szerepelt az Új magyar otthonok-kiállításon egy elképzelt „Vidéki úri ház” könyvtárszobájának falára installálva. A szőnyeghez két terV is fennmaradt, de a fénykép alapján végül a jelenlegi aukción szereplő változat került kivitelezésre.

Ferenczy Noémi munkamódszerére jellemző volt, hogy sok ceruzavázlatot, színvázlatot követően a kompozíciós rajzra helyezett pauszpapíron akvarellal alakította ki a terveket,

amiket azután a szövést közvetlenül megelőzően mérhető kartonra dolgozott át. A technikából adódóan a pontos rajzolatú, minden esetlegességet kiküszöbölő szövőkartokhoz képest az akvarell-tervek még festőibbek, lágyak, képszerűek. Saját szavaival ezeken „a szenvedély vitte a dolgot”, míg a kartonon inkább a ráció. Nem véletlen, hogy manapság olyan nagy becsben tartják, és teljes értékű képként fogják fel ezeket a terveket is.

A KERT MINT ESZMÉNY

Ferenczy Noémi egy olyan korszakban fordult a lehető legarchaikusabb és legtradicionálisabb technikát igénylő gobelin-szővés felé, amikor minden a modernizmus, az újdonság és a progresszivitás lázában égett. A szövés technikai elemeit 1911-ben Párizsban, a Manufacture des Gobelins textilmunkásaitól sajátította el, de az olajfestményeket imitáló módszer idegen volt számára, így a középkori, reneszánsz és barokk szőnyegekhez tért vissza inspirációért. Kiindulópontja a szövésben gondolkodás volt, az anyag és a technika tisztlete és ismerete. Kezdetektől a síkszerűség, az összefoglaló színmezők és a dekoratív formaritmus jellemzik alkotómódszerét, és a 20-as évekre elérte a tisztán figuratív ábrázolás lehető legtömörebb formáját, melyből játékos és poétikus harmóniákat tudott összeállítani. Fő témakörévé a fizikai tevékenységet, hasznos munkát végző ember vált, aki teljes összhangban él környezetével. A szűkszávúság és a stilizáltság azonban kiemeli az ábrázolt motívumokat a tárgyilagosság köréből, és szimbolikus tartalmakkal telíti őket. Ennek a folyamatnak költőien szép szintézise ez a virágokat öntöző nőt ábrázoló kép. A lekerekített formák nyugalma, az egyszerű ritmus csendessége önkéntelenül a középkori „elzárt kert” egzisztenciális allegóriáját, a barokk lélek-kert emblémáját vagy a felvilágosodás önismereti kert-metaforáját, a candidate-i „műveljünk kertjeink” eszményét idézik fel. A növények gondozása a gondoskodás gesztusa, az elkerített természet, vagyis a kert pedig az ember helye a világban, így válik a virágok öntözése a lelki gondozás költői képévé.

Ferenczy Noémi: *Pihenők*, 1922, Ferenczy Múzeum, Szentendre

161 = BORTNYIK SÁNDOR (1893-1976)

Hegyibeszéd, 1917
Sermon on the Mount, 1917

57 x 39 cm
Lavírozott tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bortnyik

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 396 EUR
Becsérték: 900 000 - 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 875 - 4 792 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Paunz Imre gyűjteményében

Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum kiállításának kiállítási címkéje

162 = MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Fürdő után, 1940 körül
After Bath, c. 1940

60 x 50 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve lent középen | Signed lower centre: MCP
Hátoldalon | Reverse: Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum kiállításának kiállítási címkéje

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
Becsérték: 2 200 000 - 3 400 000 Ft
Estimated price: 7 028 - 10 862 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Országos Magyar Szépművészeti Múzeum

163 ■ ORBÁN DEZSŐ (1884–1987)

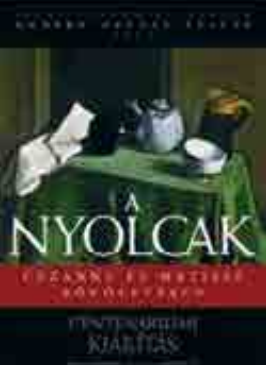
Tájkép, 1910 körül
Landscape, c. 1910

62,5 x 78,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Orbán

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 8 946 EUR
Becsérték: 3 200 000 – 4 600 000 Ft
Estimated price: 10 224 – 14 696 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- A Nyolcak. Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.
dec. 10. – 2011. márc. 27.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- A Nyolcak. Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.
dec. 10. – 2011. márc. 27. Kiállítási katalógus. 356. o.

A Janus Pannonius Múzeum
A Nyolcak kiállítási katalógusának
címlapja

Orbán Dezső: *Park*, 1911, Magyar Nemzeti Galéria

164 ■ ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

Boci (Szolnoki művésztelepen), 1913
Calf (On the Szolnok Artist Colony), 1913

27 x 35 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szolnok Aba Novák 1913

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 830 EUR
Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 958 – 1 597 EUR

165 ■ KIESELBACH GÉZA (KASSA, 1893–1965, KASSA)

Lovak, 1919
Horses, 1919

42 x 51 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kieselbach G 1919
Hátoldalon | Reverse: Műcsarnok kiállítási címkéje, valamint autográf felirat: Kieselbach Géza, Kassa

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 236 – 3 833 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Műcsarnok. 1928

Hatvany Lili portréja, 1930
The Portrait of Lili Hatvany, 1930

129 x 70 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra középen | Signed right in the middle: Batthyány

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 31 949 EUR
 Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
 Estimated price: 44 728 – 57 508 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Gróf Batthyány Gyula – Képek egy eltűnt világból, Kieselbach Galéria, 2015 március 17-április 16.
- Gróf Batthyány Gyula – Képek egy eltűnt világból, Römer Flóris Múzeum, Győr. 2015. május – augusztus

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Budapest–Győr. 2015. 147. o.

„AZ ELŐKELŐ PEST LELKE”

1937 őszén, mikor Hatvany Lili bárónő – „a legelegánsabb pesti társasági dáma” – az Orient expresszel útnak indult Hollywoodba, Batthyány Gyula könnyes szemmel búcsúztatta a Nyugati pályaudvar peronjáról. Közel másfél évtizede ismerték egymást: a budapesti elit, a születési és szellemi arisztokrácia legnépszerűbb tagjaiként minden jelentős társadalmi eseményen, löversenyen, estélyen és koktélpartin a meghívott vendégsereg legnépszerűbb alakjai voltak. Nevük először 1922-ben kapcsolódott össze, mikor a Színházi Élet című társasági hetilap meghirdette óriási visszhangot kiváltó szépségversenyét. A közönség szavazatai alapján a „legszebb asszony” címet Hatvany Lili, míg a „legszebb férfi” elismerést gróf Batthyány Gyula nyerte el. A dúsgazdag cukorgyáros, báró Hatvany József

lánya, a festő és műgyűjtő Hatvany Ferenc unokatestvére, a Színházi Élet népszerű újságírója idővel írónőként is fényes babérokat szerzett. Bestsellerré váló kötetei jelentek meg a divatról és a konyhaművészetről, de leginkább még- is színpadi szerzőként tartották számon. Előfordult olyan csoda is, hogy egy Budapesten csak szerény visszhangot kiváltó darabját New Yorkban háromszázszor játszották egymás után. Darabjait több esetben már közvetlenül a budapesti bemutató után amerikai színházak is megvásárolták, sőt Ma este vagy soha című komédiáját nem csupán a Broadwayn mutatták be óriási sikerrel, de Tonight or never címmel, Gloria Swanson főszereplésével 1931-ben meg is filmesítették Hollywoodban.

„Lénye a fecske képzetét kelti – írta róla a Színházi Élet 1936-ban –, finom és kecses madárét, amely az eresz alja helyett a pompa szalonjába tévedt. Zene szól körülötte, erősen illatos Puccini-zene. Övé a város egyetlen igazi szalonja, a szó háború előtti és hagyományos értelmében. Aki elegáns külföldi érkezik ide, annak ajánlólevele van hozzá. Gazdag és ragyogó asztalán a pazar virágdísz tövében a mágnavilág és a diplomácia névkártyái sorakoznak az ültetésnél.” Hatvany Lili – „az előkelő Pest lelke”, ahogy 1937-es elutazása előtt a Színházi Élet tudósítója nevezte őt – a II. világháború kitörése után már soha nem tért haza: az általa képviselt világ itthon örökre letűnt, New Yorkban élt egészen 1968-ban bekövetkezett haláláig.

Molnos Péter

Hatvany Lili bárónő, 1931 (Angelo felvétele)

„Hatvany Lili istenhozzádot int az Orient-expressz ablakából gróf Batthyány Gyula festőművésznek” (Színházi Élet, 1937/43.)

167 • NAGY OSZKÁR (1883–1965)

A művész édesanyja a nagybányai műteremben
The Artist's Mother in the Studio in Nagybánya

92 x 72 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy Oszkár

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 1 150 EUR
 Becsérték: 400 000 – 650 000 Ft
 Estimated price: 1 277 – 2 076 EUR

168 • BÁNK ERNŐ (1883–1962)

Hűvösvölgyi villák, 1935
Villas in Hűvösvölgy, 1935

68,5 x 82,5 cm
 Olaj, vászon faroston | Oil, canvas on fibre board
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bánk Ernő

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 437 EUR
 Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
 Estimated price: 2 555 – 3 833 EUR

169 ■ ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

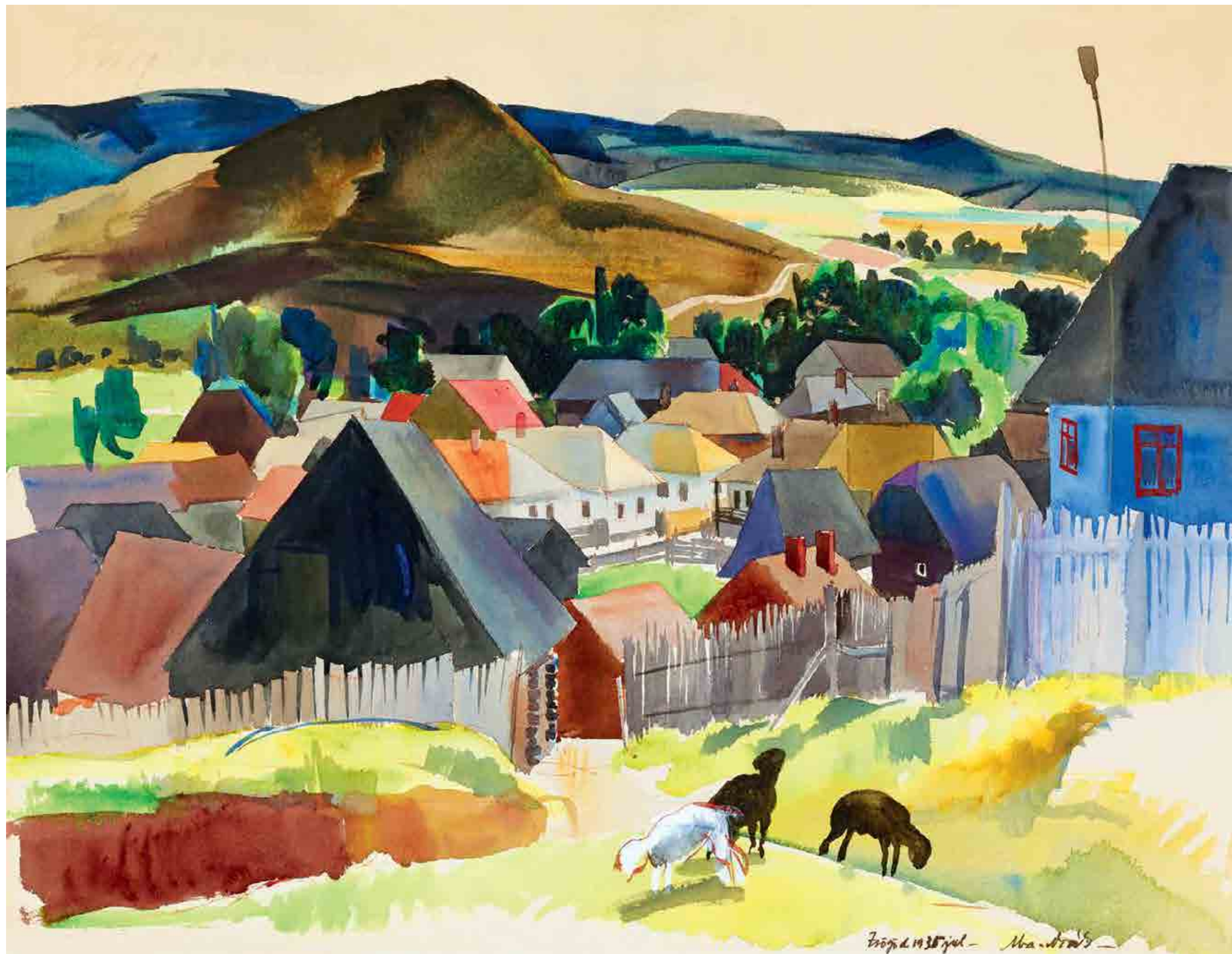
Erdélyi táj (Zsögöd), 1935
Transylvanian Village (Zsögöd), 1935

46 x 62 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Zsögöd 1935 jul
Aba Novák

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 3 194 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 5 750 EUR

Aba-Novák Vilmos: Székely falu - Zsögöd, 1935, magántulajdon

170 ■ JOSEPH BARNEY (1753–1832)
ANGELICA KAUFMANN UTÁN

Vénusz és szerelmese Ámorral
Venus and his Lover with Amor

32 x 26,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve lent középen | Signed lower centre: J. Barney
SZMM bírálat 38/97

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 4 472 – 5 750 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Belvárosi Aukciósház 1996. 12. 02. kat.30.

Joseph Barney (1751, Wolverhampton – 1829), Angelica Kauffmann és Antonio Zucchi tanítványa volt. 1777-ben állított ki először, majd 1784 és 1824 között a Royal Academy kiállításain rendszeresen részt vett. Noha elsődlegesen virág-csendélet-festőként működött (1815-ben elnyerte a Flower Painter to the Prince Regent címet), pályafutása során mindvégig alkotott olyan Angelica Kauffmann modorában fogant könnyed hangvételű - angolul találón light history-nak nevezett - képeket, amilyen a jelen kompozíció is. (Vö. E. Waterhouse: The Dict. of British 18th Century Painters, 1981, p. 39; E. Bénézit: Dictionnaire des Peintres..., 1976, I/452; Theime – Becker: Allg. Künstlerlex, 1908, II/510.)

171 ■ LIEZEN-MAYER SÁNDOR (1839-1898)

Erzsébet királynő (1533–1603) aláírja Stuart Mária halálos ítéletét, 1879
Queen Elisabeth signing the death sentence of Mary Stuart, 1879

52 x 40 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: A. Liezen-Mayer 879

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 10 223 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 8 000 000 Ft
Estimated price: 1 5974 – 2 5559 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Vonzások és változások, 18-19. századi magyar festmények magángyűjteményekben.
Magyar Nemzeti Múzeum, 2013. március 23-július 21.

Stuart Mária (1542 – 1587), a skót király lánya gyerekkorában a francia udvarba került a trónörökös, a későbbi I. Ferenc francia király jegyeseként. Apja halála után nemcsak a skót, hanem az angol királynői címet is felvette (II. Mária), mert a katolikus egyház érvénytelenítette VIII. Henrik és Boleyn Anna házasságát, melyből Erzsébet (1533 – 1603), Anglia és Írország királynője származott. Férje halála után Mária visszatért Skóciába, ahol fényűző és botrányosan szabados udvartartást vezetett. Az ellene fellázadt skótok elől Angliába menekült, de itt Erzsébet elfogatta. Mintegy 19 éven át különböző börtönökben raboskodott, miközben összeesküvő terveket szövögetett. Erzsébet királynő a katolikus nemességre, Mária francia rokonságára tekintettel nehezen szánta rá magát a halálos ítéletre, de végül összeesküvés koholt vádjával kivégeztette.

[...]
Ha zsarnok lettem volna, mint elődöm
E trónszéken, a spanyol Mária,
Gáncs nélkül onthatnék királyi vért!
De vajon jószántamból lettem-e
Igazságos? Az ellenállhatatlan
Szükségszerűség, mely győz a királyok
Akaratán, szabott rám ily erényt.
Ellenség környez, a megtámadott
Trónon a nép kegye tart meg csupán...
[...]

(Friedrich Schiller: Stuart Mária, dráma, 1800,
Negyedik felvonás, Kálnoky László fordítása)

172 ■ PATAKY LÁSZLÓ (1857-1912)

Vágtató ménés
Horses Galloping

35 x 60,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Pataky L.

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 214 EUR
Becsérték: 450 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 437 – 2 555 EUR

173 ■ MARKÓ ANDRÁS (1824 - 1895)

Itáliai táj pihenő családdal, 1860
Italian Landscape with a Resting Family, 1860

38,5 x 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve lent középen | Signed centre: And.Marko 1860

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 7 667 – 9 584 EUR

174 ■ ZÁDOR ISTVÁN (1882–1963)

*Az egykori miniszterelnöki palota gobelin-terme
(Sándor-palota), 1928
Sándor Palace Interiour, 1928*

70,5 x 79,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Zádor István 1928

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 7 028 EUR
Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 8 306 – 12 140 EUR

*A miniszterelnöki (Sándor-) palota gobelin terme, 1927 (Balogh Rudolf felvétele)
A gobelin- és a Mária Terézia termet 1875-ben Tisza Kálmán miniszterelnök
a bécsi magyar kancellária épületeinek bútoraival és gobelinjeivel rendeztette be,
Ybl Miklós belsőépítészeti tanácsait követve.*

*A miniszterelnöki (Sándor-) palota Mária Terézia terme, 1927
(Balogh Rudolf felvétele)*

*A lebombázott miniszterelnöki (Sándor-) palota a Sikló bejáratától nézve,
felette a Honvédelmi Minisztérium felső szintje látszik, balra József főherceg
palotája, 1945 (Fortepan)*

*Zádor István a műterében. A falnak
támasztva a most aukcionált festmény,
1929 (Színházi Élet, 1929/36. 23.)*

A kortársai körében elsősorban portré- és enteriőr-
festőként tisztelt Zádor István az 1910-es évektől kezdve számos művén örökítette meg
a nevezetes állami intézmények és főméltóságok otthonául szolgáló épületek történelmi
jelentőségű, reprezentatív belső tereit.
Sikereit jelzi, hogy a gödöllői királyi kastély ebédlőjét illetve dohányzó szobáját ábrázoló,
1914-ben az uralkodó által megvásárolt kompozícióit a Könyves Kálmán műintézet
sokszorosított reprodukciókon is forgalomba hozta. Zádor ezekkel a műveivel olyan
népszerűsége és elismertségre tett szert, hogy az elkövetkező években bebocsájtást nyert
a budai várban álló miniszterelnöki palotába, és annak legreprezentatívabb helyiségét,
az államközi találkozóknak, miniszteri beiktatásoknak és kormányfői rádióbeszédeknek helyet
adó gobelin-termet több alkalommal is megfesthette. Sok évtizedes lappangás után
a közelmúltban bukkant elő e sorozat fontos darabja, amely a második világháború során
elpusztult, majd a közelmúltban újjáépített Sándor-palota egyik legszebb részletét ábrázolja.
Az épület, amely 1867-től 1944-ig adott otthont Magyarország mindenkori miniszterelnöké-
nek és hivatalának, Budapest ostromakor végzetes sérüléseket szenvedett, berendezésének jó
része elpusztult vagy ismeretlen helyen lappang. Ez a sors jutott osztályrészül a gobelin-
terem fő ékességeinek, a 18. század közepén Francois Boucher kartonjai alapján készült
szövött kárpitoknak is, melyek közül a festményen az aranyozott bútorok felett a Mars és
Vénusz jelenetét ábrázoló monumentális darab látható. A nyitott ajtón keresztül a Mária
Terézia szalon tűnik fel, amelyben egykor a miniszterelnök és felesége a vendégségbe érkező
külföldi és hazai notabilitásokat fogadta. A falak bevonata, a kárpitozás és a függönyök
aranszínű francia brokátból készültek, amelyek éppen úgy elpusztultak, mint a Zádor
festményén még jól látható, Mária Teréziát ábrázoló, hatalmas méretű festmény.
A most felbukkant enteriőr-kép jelentősége művészi kvalitásán túl leginkább ebben áll:
a közel kilenc évtizeddel ezelőtt festett alkotás a fennmaradt fekete-fehér fotók mellett
pontos képet ad a magyar történelem egyik kultikus jelentőségű helyszínéről.

Molnos Péter

176 ■ NAGY ISTVÁN (1876–1937)

Erdélyi falu, 1914
Transsylvanian Village, 1914

31 x 42,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy István 1914

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 830 EUR
Becsérték: 300 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 958 – 1 916 EUR

177 ■ GLATZ OSZKÁR (1872–1958)

Napsütötte utca, 1934
Sunny Street, 1934

70 x 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1934

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 214 EUR
Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 597 – 2 396 EUR

178 ■ FARKAS ISTVÁN (1887–1944)

Kertben, 1937

In the Garden, 1937

73 x 100 cm

Olaj, falemez | Oil on panel

Jelezve balra lent | Signed lower left: Farkas Paris 37

Hátoldalon | Reverse:

a Nemzeti Szalon „Képzőművészek Új Társasága”

kiállításának cédulája,

kiviteli pecsét, valamint a „The Graduate Center,”

(New York) raglapja.

A festmény elnyerte a Szinyei Társaság

Nemes Marcell által alapított, 1937-es tájképdíját.

Kikiáltási ár: 45 000 000 Ft / 143 769 EUR

Becsérték: 50 000 000 - 85 000 000 Ft

Estimated price: 159 744 - 271 565 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A festő hagyatékából fiához, Paolo Farkashoz később

amerikai magángyűjteménybe került.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Barcsay Jenő, Czóbel Béla, Egry József, Farkas István,

Hincz Gyula, Kmetty János, Márfy Ödön festőművészek

és Medgyessy Ferenc, Vilt Tibor szobrászművészek

kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1937. március.

(Kat. 90. A kertben)

- KUT Képzőművészek Új Társasága kiállítása. Nemzeti

Szalon, Budapest, 1937. április. (Feltéhetően azonos:

Kat. 47. Kompozíció, vagy 47/a. Vörös asztal)

- Farkas István festőművész kiállítása. Tamás Galéria, 1941.

március–április. (Kat. 1. Kertben)

- Farkas István emlékkiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest,

1947. március.

- István Farkas (1887–1944): Hungarian Modernist.

Art Gallery of Graduate Center, New York, 2005.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Magyar Művészet, 1938/3. 90.

- Lóránth László: Paletta. Budapest, 1944. XVI. kép.

- Pataky Dénes: Farkas István. Budapest, 1970. 45.

- S. Nagy Katalin: Farkas István. Budapest, 1994. 134.

- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach

Tamás. Budapest, 2004. 1146. kép

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Nyilas-Kolb Jenő: Farkas István. Budapest, 1935.

- Gombosi György: Nyilas-Kolb Jenő: Farkas István

(könyvismertető). Magyar Művészet, 1935. 285.

- (–io.) [Kárpáti Aurél]: Az Ernst Múzeum csoportkiállítása.

Pesti Napló, 1937. március 21. 11.

Farkas István Szigligeten, 1937

„MEG KELL HÓDÍTANI”

„... sokak számára a legnagyobb rejtély: Farkas István művészete. Egy egész világot épített fel semmiféle más piktúrához sem hasonlítható képekből. Álomszerű valóság és valóságszerű álom muzsikája cseng belőlük.”

A festő első monográfusa, Nyilas-Kolb Jenő a kortárs író és kritikus bennfentességével, a személyes ismerős empátiájával mutatott rá Farkas István művészetének zavarba ejtő jellegzetességére: „Művészete, képeinek optikai és szellemi megjelenése nem tartozik a tömegek számára könnyen népszerűvé válható tünemények közé. Nem segíti elő a barátkozást, sőt sok tekintetben mintha mesterségesen meg is nehezítené. Annyira kifinomult szavú ez a művészet, annyira jelképes és annyira keveréke a nyersen ösztönösnek és a végsőkig spirituálisnak, hogy nagy odaadást, komoly elmélyülést követel meg a szemlélőtől. Aki élvezni akarja, annak meg kell hódítania,

annak újból és újból vissza kell térnie hozzá; s ez a piktúra szinte gyönyörűségét leli abban, hogy egy-egy furcsa színnel meglepő gáncsot vessen a közeledésnek.”

„TÚLSÁGOSAN SZIMPLA VOLNA”

Az 1935-ben megjelent monográfia nyomán Farkas István művészetének értelmezésében szinte kötelezővé vált képeinek misztikus, tragikus jellegének hangsúlyozása, az az interpretáció, amely minden művében a tudatalatti-ból felbukkanó, drámai hatású álmképeket sejtett. Ezt a kizárólagosságot erősítette meg a művész tragikus halála, amely kimondatlanul is visszasugárzott egész életművére. Ám éppen az olyan, egyszerre sejtelmes és varázslatos hangulatú művek kapcsán, mint az 1937-ben festett és még abban az esztendőben a Szinyei Társaság díjával jutalmazott, A kertben című festmény, érdemes kicsit ellépni Farkas egyoldalúvá vált, sztereotípiává

merevedett értelmezésétől. Ezt a módosítási javaslatot először a jeles gyűjtő és művészettörténész, Gombosi György vetette fel, éppen Nyilas-Kolb Jenő könyvéről írt ismertetőjében: „Ami számomra lehetetlenné teszi, hogy Farkas misztikáját »nyomasztóan sötét«-nek érezzem, az maga Farkas festői előadásának közvetlen szépsége. A színnek ez az anyagi nemessége és gazdagsága, a zökkenésmentes, súlytalan kezelési módnak szinte melodikus bája, a tónus könnyed, sima egybeolvadottsága minden másra enged gondolni, csak arra az elkeseredett pesszimizmusra nem, amit Nyilas-Kolb Farkas művészetében aláhúz. Azt hiszem, a szerző itt abba hibába esett, amibe mindenki beleesik, aki inkább író, mint tudós: ugyanis, hogy azt hitte, az embert ragadja meg, mikor tulajdonképpen az embernek csak egy attitűdjét látta. (...) Farkas művészete túlságosan szimpla volna, ha egyéb nem volna benne, mint ez a traumatikus eredetű tragikus elvonatkozódás.”

Farkas István: Az idegen pár (Különös pár), 1934, magántulajdon

A BEAVATÓ KÉP

Érdekes egybeesés, hogy a mostani aukción két olyan, korszakos jelentőségű főmű is közönség elé kerül, melyek nem csupán kvalitásukkal, de különleges hangjukkal is kiemelkednek az egyes életművekből. Vajda Lajos Északi tája és Farkas A kertben című kompozíciója felülmúlhatatlan, delejes erejű „beavató” festmények: olyan művek, amelyeken keresztül könnyebben, rövidebb út bejárása után meghódíthatók e nehezen megközelíthető művészi világok. Előbbi – Mándy Stefánia szavait idézve – „egy delelő pillanat ragyogásával” világlik ki a festői pálya drámai hatású képei közül, míg utóbbi szokatlan szélességével, epikus jellegével és nosztalgikus hangulatával férkőzik közel a nézőhöz. Persze A kertben minden ízében magán viseli Farkas jellegzetes, társtalan stílusának karaktervonásait: felvonulnak a szinte jelekké absztrahált, asszociációkra ingerlő motívumok, a kerítés, az üres, fekete szék és a vörös asztal, miközben az úton közeledő szolgáló szoborszerű figurája és a szokatlan, sőt kényelmetlenül ható lejtős előtér ábrázolása tagadhatatlanul megpendíti a legjobb Farkas-képek bizonytalan testérzetet kiváltó, a nézőt finoman provokáló, termékeny zavarát. Utóbbi hatást a színek mágikus ereje sokszorozza meg: a festmény felső régiójában „mint egy csökönyösen visszatérő rim”, felüti fejét a művész jellegzetes,

Farkas István: Elváltak, 1941, magántulajdon

valószínűtlen lilája, míg a földi szféra hidegen sugárzó sárgái és zöldjei egy különleges pillanat, a zivatar előtti, mindig megállásra késztető fényeffektus időből kiszakító hangulatára emlékeztetik a nézőt. A festmény meglepő koloritjában fontos szerepet játszik Farkas egyéni festői technikája. A hordozó alap – mint a többi nagyméretű, kiemelkedő jelentőségű alkotáson – falemez, de a felhasznált festék nem a megszokott tempera, hanem a jóval tüzesebb és mélyebb színeket eredményező olaj. A harmincas évek második felében született, nagyméretű, reprezentatív festményeihez hasonlóan itt is elhagyta a fehér alapozást, s a festékek lazúros felvitelével, a hordozó lemez felületének szabadon hagyásával beemelte a kép kompozíciójába a fa meleg barna színét és artistikusan ható ereztét. E frappáns képi ötlet Farkas egykori mesterének, Mednyánszky Lászlónak hasonló megoldású táblaképeit idézi fel. Az ő hatása, a nála töltött tanulóévek emléke nem csupán ebben az apró technikai fogásban revelálódott időről-időre. Ahogy a már idézett Nyilas-Kolb Jenő megfogalmazta: „Tanításai magok voltak és néha évtizedek múlva, a legindokolatlanabbnak tűnő helyeken keltek ki. Farkas misztikus hajlamú lelkiéletét erős rezgésbe hozhatta a tolsztojánus-buddhista művész különös egyénisége; tőle tanult meg hinni a festészet és a kozmosz közti mély összefüggésekben.”

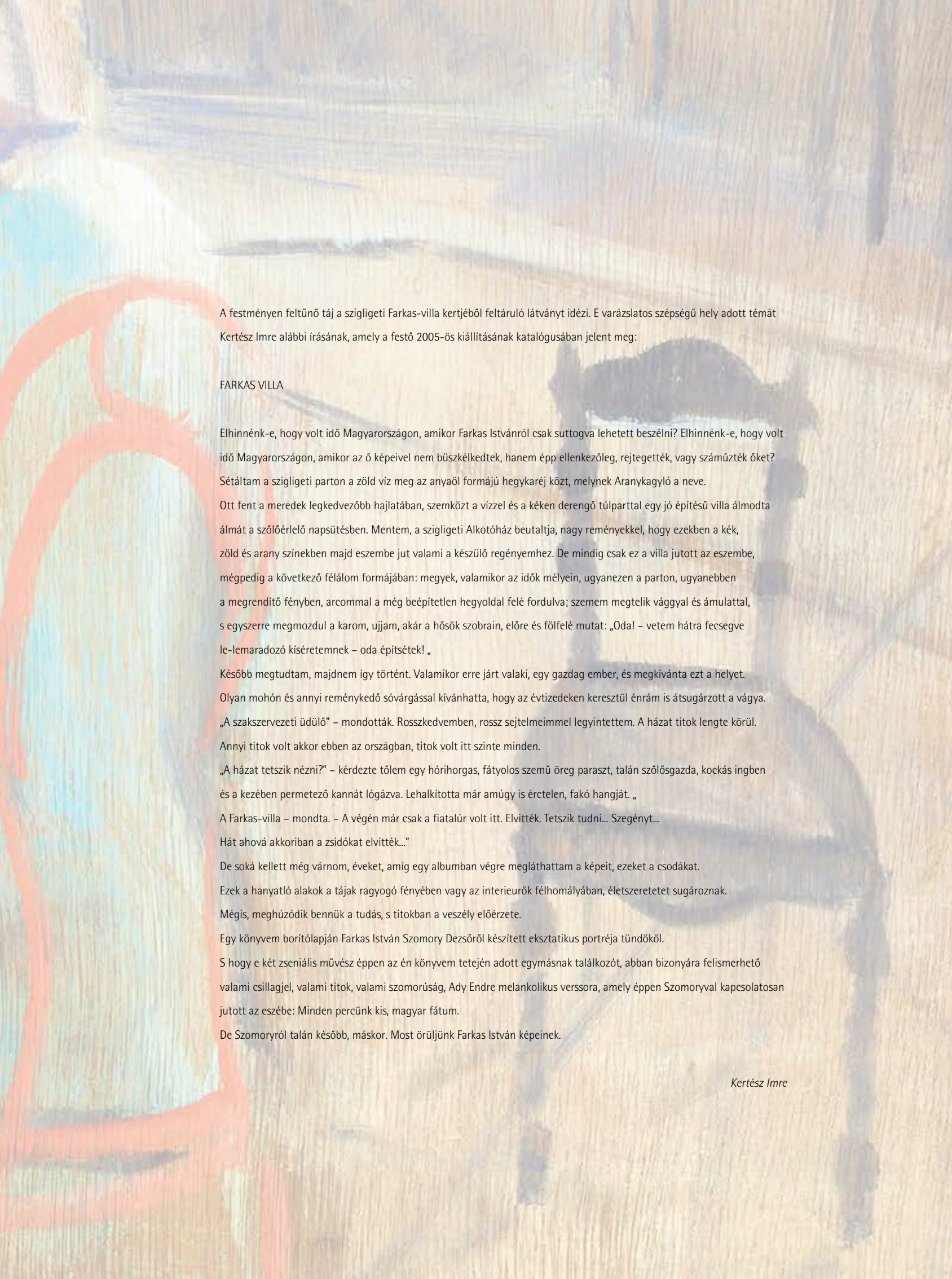

Farkas István: Alkony (Naplemente), 1939, Kecskeméti Képtár

A LEGNEMESEBB ÉRTÉK

Az 1937-ben, Párizsban festett kép először az év tavaszán, az Ernst Múzeum csoportkiállításán került a budapesti közönség elé. A tárlatról beszámoló művészeti író, Kárpáti Aurél e szavakkal elevenítette fel élményeit a lap olvasói számára: „A nagyteremben Czóbel Béla és Farkas István képei hoznak meglepetést. Czóbel ugyan inkább csak színskálájának fokozatos megvilágosodásával, Farkas István azonban lényegbevágóbb változással: képzeletvilágának dúsabb, szabadabb kitárulásával, zöld-kék-lila színeinek varázslatos összehangolásával, s a víziós kifejezés tökéletes közvetlenségével. Nagy és erős művészetének legnemesebb értékeit a Kertben és a Szigligeti emlék szinte summázva adja.” A neves műkritikus közel nyolcvan évvel ezelőtti értékelése, melyet az év legrangosabb, művészek által megítélt elismerése, a Szinyei-díj erősített meg, ma is tökéletesen megállja a helyét. A tengerentúlról hazakerült festmény Farkas István életművének egyik legszebb darabja: olyan kvalitású alkotás, melyhez fogható évtizedek óta nem cserélt gazdát a magyar műtárgypiacon.

Molnos Péter

A festményen feltűnő táj a szigligeti Farkas-villa kertjéből feltáruló látványnt idézi. E varázslatos szépségű hely adott témát Kertész Imre alábbi írásának, amely a festő 2005-ös kiállításának katalógusában jelent meg:

FARKAS VILLA

Elhinnénk-e, hogy volt idő Magyarországon, amikor Farkas Istvánról csak suttogva lehetett beszélni? Elhinnénk-e, hogy volt idő Magyarországon, amikor az ő képeivel nem büszkélkedtek, hanem épp ellenkezőleg, rejtegették, vagy száműzték őket? Sétáltam a szigligeti parton a zöld víz meg az anyaöl formájú hegykaréj közt, melynek Aranykagyló a neve. Ott fent a meredek legkedvezőbb hajlatában, szemközt a vízzel és a kéken derengő túlparttal egy jó építésű villa álmodta álmát a szőlőérlelő napsütésben. Mentem, a szigligeti Alkotóház beutaltja, nagy reményekkel, hogy ezekben a kék, zöld és arany színekben majd eszembe jut valami a készülő regényemhez. De mindig csak ez a villa jutott az eszembe, mégpedig a következő félálom formájában: megyek, valamikor az idők mélyein, ugyanezen a parton, ugyanebben a megrendítő fényben, arcommal a még beépítetlen hegyoldal felé fordulva; szemem megtelik vággyal és ámulattal, s egyszerre megmozdul a karom, ujjam, akár a hősök szobrain, előre és fölfelé mutat: „Oda! – vetem hátra fecsegve le-lemaradozó kíséretemnek – oda építétek! „

Később megtudtam, majdnem így történt. Valamikor erre járt valaki, egy gazdag ember, és megkívánta ezt a helyet. Olyan mohón és annyi reménykedő sóvárgással kívánhatta, hogy az évtizedeken keresztül énám is átsugárzott a vágya. „A szakszervezeti üdülő” – mondták. Rosszkedvemben, rossz sejtelmeimmel legyintettem. A házat titok lengte körül.

Annyi titok volt akkor ebben az országban, titok volt itt szinte minden.

„A házat tetszik nézni?” – kérdezte tőlem egy hórihorgas, fátyolos szemű öreg paraszt, talán szőlősgazda, kockás ingben és a kezében permetező kannát lógázva. Lehalkította már amúgy is értelen, fakó hangját. „

A Farkas-villa – mondta. – A végén már csak a fiatalúr volt itt. Elvitték. Tetszik tudni... Szegényt...

Hát ahová akkoriban a zsidókat elvitték...”

De soká kellett még várnom, éveket, amíg egy albumban végre megláthattam a képeit, ezeket a csodákat.

Ezek a hanyatló alakok a tájak ragyogó fényében vagy az interieurök félhomályában, életszeretetet sugároznak.

Mégis, meghúzódik bennük a tudás, s titokban a veszély előérzete.

Egy könyvem borítólapján Farkas István Szomory Dezsőről készített eksztatikus portréja tündököl.

S hogy e két zseniális művész éppen az én könyvem tetején adott egymásnak találkozót, abban bizonyára felismerhető valami csillaggel, valami titok, valami szomorúság, Ady Endre melankolikus verssora, amely éppen Szomoryval kapcsolatosan jutott az eszébe: Minden percünk kis, magyar fátum.

De Szomoryról talán később, máskor. Most örüljünk Farkas István képeinek.

Kertész Imre

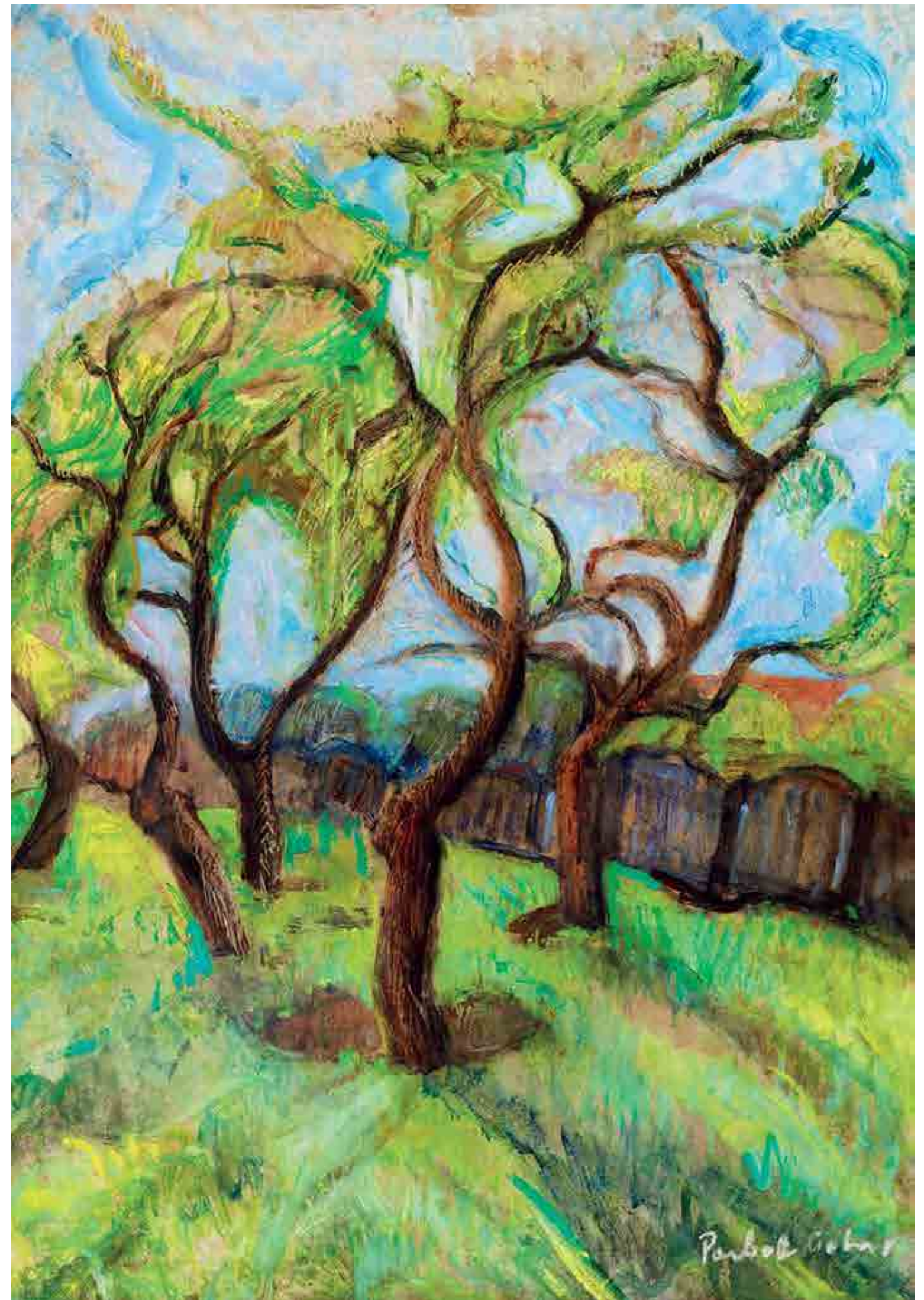

179 ■ BÖRTSÖK SAMU (1881-1931)

Tél a nagybányai Kereszthegyen
Winter in Nagybánya

75 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Börtsök

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 894 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 277 – 1 916 EUR

180 ■ PERLROTT CSABA VILMOS (1880 - 1955)

Gyümölcsös kert Szentendrén
Fruit Garden in Szentendre

70,5 x 50 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Perlrott Cs.V.

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 555 EUR
 Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
 Estimated price: 3 194 – 5 111 EUR

Kőfejtők, 1935
Quarrymen, 1935

116 x 107 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Vadadi Filep J. 935
 Hátdoldalon | Reverse: hátdoldalán a Nemzeti Szalon címkei

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
 Becsérték: 2 500 000 – 4 000 000 Ft
 Estimated price: 7 987 – 12 779 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1936: XI. Tavaszi Szalon, Nemzeti Szalon

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Kopócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924–1950). Corvina, Budapest, 2015.
 - Kállai Ernő: KUT – kiállítás a Nemzeti Szalonban, [1936], 97. oldal, MNG Adattár 20293/1979
 - XI. Tavaszi Szalon, Nemzeti Szalon, 1936. április 25–május 3.

DERKOVITS MELLETT

A 20-as évek közepén alakult, friss utakat kereső művészeket tömörítő ernyőszervezet, a Képzőművészek Új Társasága (KUT) 1936 márciusában kiállítást rendezett, hogy demonstrálja a modern esztétikai alternatívákat a hivatalossá kikiáltott olaszos neoklasszicizmussal szemben. A főteremben posztumusz állították ki Derkovits Gyula Szövőmunkások című nagyméretű kompozícióját, a gépeket toló, foltos ruhás, terrakottaszínű munkásóriá-sokkal. Nem messze onnan, Paizs Goebel egyik főművének, a Szamárhegy (1933) című szentendrei tájképnek a tőzsomszédságában, Derkovits munkásaihoz hasonló figurák fűrészelték a fatörzseket. A kép – még azonosítatlanul – szerepelt a KUT-ról tavaly megjelent kötet egyik archív fotóján (131. oldal). A festő, Vadadi Filep Jenő téves

Derkovits Gyula: Hídépítők, 1932, Magyar Nemzeti Galéria

keresztnévvel került be a KUT-könyvbe. Ugyanúgy, Györgyként jegyezve látjuk ennek a képnek a reprodukcióját Kállai Ernő tárlatról írt recenziója mellett is. (Ez a sajtókiadvágás a Nemzeti Galéria adattárában maradt fent, de azt nem tudjuk, hol jelent meg az írás; Kállai összegyűjtött műveiből kimaradt.)

KŐBÁNYÁK

Terrakottaszínű izmos alkarok, késsel körvonalazott figurák, a mediterrán naptól kifakított, száraz, tört fehér tónusokkal árnyalt jelenetbe rendezve. Virtuózan megszerkesztett kompozíció: az egyik figura ül, a másik térdel, a harmadik oldalt hajlik, a negyedik teljesen hanyatt fekvé faragja a követ. Bajszos munkásfigurák, megértő együttérzéssel ábrázolva. Szöges bakancsban kalapálják a faékeket a sziklák repedései közé, hogy le tudják hasítani a kötömböket. Bár tipikus 30-as évekbeli karakterek, mégis a kőkorszak óta változatlan módon viaskodnak a hegygel. Ugyanígy fejtették a kőveket a fáraók rabszolgái az ókori piramisokhoz, Carrara munkásai a reneszánsz márványszobrokhoz és az ősi székelyföldi bányászok a kváderköveket a templomtornyokhoz. Vadadi Filep Jenő a természet masszív örökségével birkózó örök embert mutatja be – modern, filmes-kollázsos hatást tükröző kompozícióban.

ELVESZETT ÉLETMŰ

A hátdoldalán olvasható címkék tanúsága szerint a Kőfejtők ki volt állítva a Nemzeti Szalon 1936-os Tavaszi Szalonjának bemutatóján. A katalógusban Györgyként hivatkoznak az alkotóra, a kép hátdoldalára ragasztott címkén is, a festmény jobb alsó sarkában viszont Vadadi Filep J. – azaz Jenő. Vagyis a fiatal festő nevét hibásan rögzítették a regisztráció során. A mai kutatás sincs sokkal könnyebb helyzetben, mert alig állnak rendelkezésünkre adatok a festő életéről. Patinás erdélyi nemesi családi sarja, aki a Képzőművészeti Főiskola adatai alapján 1928–30 között tanult az intézményben. A 30-as évek közepén szerepelt a Nemzeti Szalon és a KUT egy-egy kiállításán. Favágókat és kőfejtőket ábrázoló, remekül komponált festményei tökéletesen illeszkednek a korszak baloldali figurális művészetének stílusudvarába, Derkovits Gyulától kezdve a Szocialista Művészek Csoportjának olyan művészeiig, mint Fenyő A. Endre vagy Pap Gyula. Nagy öröm, hogy az előbukkanó kiváló kvalitású képnek köszönhetően elkezdődhet végre Vadadi Filep felfedezése.

182 - SZÁNTHÓ MÁRIA (1897-1998)

Vörös hajú szépség
Beauty with Red Hair

61 x 51 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szánthó Mária

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 1 086 EUR
 Becsérték: 450 000 - 700 000 Ft
 Estimated price: 1 437 - 2 236 EUR

183 - PAUL PAEDE (1868-1929)

Modell szalonban
Modell in the Salon

90,5 x 70,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: P Paede München

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 833 EUR
 Becsérték: 1 500 000 - 2 400 000 Ft
 Estimated price: 4 792 - 7 667 EUR

184 ■ BOSZNAY ISTVÁN (1868-1944)

Őszi erdőszéle bárányokkal, 1898
Autumn Forest with Lambs, 1898

131 x 200 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Bosznay 898
Hátoldalon | Reverse: A Nemzeti Szalon kiállítási cédulája

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 555 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 194 – 5 111 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Nemzeti Szalon

185 ■ SZŐNYI ISTVÁN (1894-1960)

Korátavasz
Early Spring

40 x 50 cm
Tempera, vászon | Tempera on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szőnyi I.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 715 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 4 153 – 5 750 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Triznya gyűjtemény

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Vigadó Galéria 1984.

186 - ANNA MARGIT (1913-1991)

Ülő akt
Sitting Nude

29,5x22,5 cm
Akwarell, papír | Watercolour on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Anna Margit

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
Estimated price: 1597 - 2 555 EUR

187 - VÖRÖS GÉZA (1897-1957)

Sárga kalapban, 1939
In a Yellow Hat, 1939

36x24,5 cm
Olaj vászon kartonon | Oil on canvas laid down on cardboard
Jelezve balra fent | Signed upper left: Vörös Géza 39

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR
Becsérték: 900 000 - 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 875 - 5 112 EUR

188 ▪ PAIZS GOEBEL JENŐ (1899-1944)

Reggeli fények (Vizpart), 1927
Morning Lights (By the Water), 1927

44,5x50,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: Goebel J 927

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 9 584 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 6 000 000 Ft
Estimated price: 12 779 - 19 169 EUR

Szőnyi István: Napsütéses Zebegény, 1927, magántulajdon

189 ■ JÁNDI DÁVID (1893-1944)

Nagybányai táj, 1926
Nagybánya Landscape, 1926

33x49 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Jándi D 926

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 958 EUR
Becsérték: 400 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 1 277 – 1 597 EUR

190 ■ PEKÁRY ISTVÁN (1905-1981)

Tél (Mesetáj)
Winter (Fairy Tale Landscape)

69x58cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: 19 Pekáry 64
Hátoldalon | Reverse: a Galerie Semiha-Huber, Zürich cédulája

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 472 EUR
Becsérték: 1 700 000 – 2 700 000 Ft
Estimated price: 54 313 – 8 626 EUR

191 ■ LOSSONCZY TAMÁS (1904-2009)

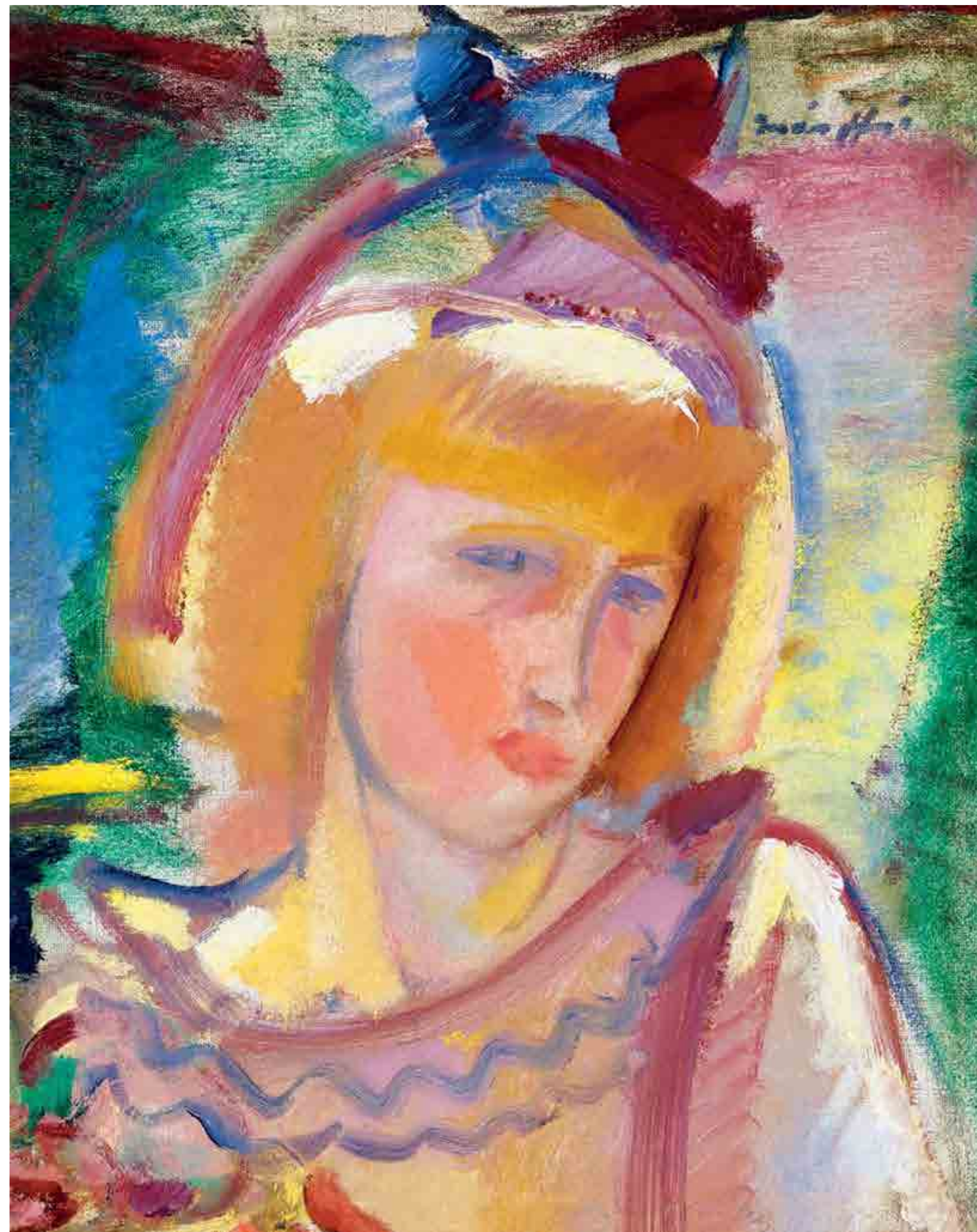
A mintás blúz, 1928
Young Lady, 1928

70,5 x 50,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra fent | Signed upper left: Lossonczy 28
 Hátoldalon | Reverse: 1288

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 597 EUR
 Becsérték: 800 000 - 1 200 000 Ft
 Estimated price: 2 556 - 3 834 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Lossonczy Tamás haláláig a művész tulajdonában

192 ■ MÁRFFY ÖDÖN (1878-1959)

Fiatal lány
Young Girl

47,5 x 38,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Márffy

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 8 947 EUR
 Becsérték: 3 500 000 - 5 000 000 Ft
 Estimated price: 11 182 - 15 974 EUR

193 = JÁNDI DÁVID (1893-1944)

Nagybányai táj (Boci)
Nagybánya Landscape

34 x 47 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jándi D

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 575 EUR
Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 118 - 1 597 EUR

194 = NAGY KÁROLY (1903-1978)

Lovas
Horse Rider

28 cm
Faragott cseresznyefa | Carved cherry wood
Jelezve az alján | Signed on the base: Nagy

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 383 EUR
Becsérték: 180 000 - 340 000 Ft
Estimated price: 575 - 1 086 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a művész családjának tulajdonában

195 = NAGY ISTVÁN (1876-1937)

Dombos táj
Landscape

30,5 x 44 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Nagy István

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 438 EUR
Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
Estimated price: 1 917- 2 875 EUR

196 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Parkban (Városliget), 1920-as évek eleje
In the Park, early 1920's

35 x 43 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 5 431 EUR
Becsérték: 2 400 000 - 3 600 000 Ft
Estimated price: 7 668 - 11 501 EUR

Scheiber Hugó: Parkrészlet, 1920 körül, magántulajdon

197 ■ MAGYAR FESTŐ, 1850 KÖRÜL

Majorság (Indulás a vásárba)
Majeure

40,5 cm x 53 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 831 EUR
Becsérték: 320 000 - 480 000 Ft
Estimated price: 1 022 - 1 533 EUR

Gróf Károlyi Antal portréja

198 ■ PÁLLIK BÉLA (1845–1908)

Nagykárolyi gróf Károlyi Antal tábornagya, főispán, 1876
(Nagykároly, 1732. – Penzing, Ausztria, 1791.)
Count Nagykárolyi Károlyi Antal, 1876

157 x 103 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzve balra lent | Signed lower left: egykorú eredeti után festé Pállik Béla 1876

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5 750 EUR
Becsérték: 2 200 000 - 3 400 000 Ft
Estimated price: 7 028 - 10 862 EUR

A nagy-károlyi gróf Károlyi család (18. század előtti másik írásmódja Károly) egyike az ősi magyar főnemesi családoknak. A Kaplon nemzetségből (Kond vezér második fiának leszármazottaitól) származott, amely a honfoglaláskor nyerte birtokait, köztük Kaplonyt, ahol a nemzetség ősi monostora állott, és a közelében fekvő Nagykárolyt (Nagy-Károly) is, amelyről a Károlyi család a nevét kapta. A családnak számos kastélya volt: Beregsurány, Fehérvárcsurgó, Kőkapu, Fót, Füzeradvány, Derekegyház, Nagykároly, Nagymágocs, Parádfürdő, Parádsasvár, Szegvár, Tiborszállás, Károlyi-vadászkastély, Károlyi-Berchtold-kastély. Részt vett a hétéves háborúban, 1755-ben Esterházy József gyalogezredében helyettes ezredes lett, 1759-ben szatmári örökös főispán, 1760-ban a hétszemélyes tábla tagja, 1766-ban altábornagy és titkos tanácsos, 1787-től tábornagya és a magyar királyi nemesi testőrség kapitánya. 1759. január 9-én a Mária Terézia-rend keresztjével tüntették ki. Ugyanekkor 20 000 forintot ajándékozott a várak és erősségek kijávitására. 1775-ben a királyi kincstárnak ismét tízezer forintot adott, mely összeget Mária Terézia a pozsonyi nemes iskolákra ajánlott át. 1778-ban a porosz háború kitörésekor száz huszárújonc kiállítására a hadipénztárba 6600 forintot ajándékozott. A Bereg, Ung, Szabolcs, Zemplén, Ugocsa és Szatmár megyéket áradásaik által pusztító vizek szabályozásában is fáradozott és a 28 négysegű mérőföldre terjedő ecsedi lápot több mint 17 000 forint ráfordításával lecsapoltatta, iskolákat, templomokat építtetett, szegény tanulókat segített, tudósokat pártolt. 1777 és 1782 között a váradi és ungvári kerületi iskolák főigazgatója, 1787-ben a magyar királyi nemes testőrsereg kapitánya és tábornagya, 1791-ben az aranygyapjas rend vitéze.

199 • IFJ. CZENE BÉLA (1911–1999)

Lányrablás
Rape of Women

101 x 121 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ifj. Czene B

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 597 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 917 – 2 875 EUR

200 • ŐSI LÁSZLÓ (1947–)

Retro (Majdnem történelem), 2015–2016 (Minden majdnem sorozat)
Retro (Almost History), 2015–2016

80 x 120 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Ősy László

Kikiáltási ár: 350 000Ft / 1 118 EUR
Becsérték: 450 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 438 – 2 556 EUR

201 ■ KMETTY JÁNOS (1889-1975)

Kisvárosi utca
Village Street

24,5 x 35,5 cm
Akwarell, papír | Watercolour on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kmetty

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 447 EUR
Becsérték: 220 000 - 360 000 Ft
Estimated price: 702 - 1 150 EUR

202 ■ EGRY JÓZSEF (1883-1951)

Badacsonyi házak (Borospincék)
Badacsony Houses

29 x 39 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Hátoldalon | Reverse: Andrassy Teleki Müintézet címke

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 556 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 834 - 7 668 EUR

203 ■ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Alagút, 1920-as évek eleje
Tunnel, early 1920's

76x56,5 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 25 559 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated price: 31 949 – 51 118 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Gergely Mariann: Kádár Béla (1877–1956).
Melankolikus utazás. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

IMPRESSIONISTÁK A PÁLYAUDVARON

Az impresszionisták 1877-es harmadik közös kiállításán Claude Monet kiállított képei közül nem kevesebb, mint hat darab ábrázolta a Gare Saint-Lazare-t. A művek egy tizenkét darabos sorozathoz tartoztak, amelyeket Monet úgy festett, hogy a vasútállomás közvetlen közelében vett ki szobát. A pályaudvar ultramodern témának számított, a 19. század második felében Párizsban egyik állomást nyitották a másik után. Öntöttvas oszlopaikkal, üveg tetejűekkel és grandiózus építészeti díszekkel a nagyvárosok „modern katedrálisává” váltak – és az impresszionisták egyik jellegzetes modern témájává.

LOKOMOTÍV MINT AVANTGÁRD MÍTOSZ

Hatalmas felhőkarcolókat építünk majd és játéknak az Eiffel-torony mását. Bazalt talpú hidakat. A terekre új mithoszokat zengő acélból, s a döglött sínekre üvöltő, tüzes lokomotívokat lökünk, hogy ragyogjanak és fussák be a pályát, mint az ég szédületes meteorjai.

Kádár Béla: Hidas városkép, 1921 körül, Deák Gyűjtemény, Székesfehérvár

Egry József: Az alagút a Krisztinaváros felől, 1937, magántulajdon

Kádár Béla: Pályaudvar, magántulajdon

BÉCSI BENYOMÁSOK

Az egymásra tornyozott expresszív formákból felépített alagút-kompozíció Kádár 20-as évek eleji korszakában készült, mikor Bécsben és Berlinben gyűjtött inspirációkat (lásd még a Bécsi vázlatkönyv lapjait!). „A biztos kézzel, könnyeden felrakott vonalas kompozíciók – írja monográfusa, Gergely Mariann – Scheiber Hugó korabeli munkáit juttatják eszünkbe. A Duna mentén haladó villamoskocsik az előtérbe átlósan bevágódó lépcsősor alá futnak. Az erős rövidülésben összetartó hidak lendületes íveléssel hasítanak a szemközti bérház homlokzatába. A torzított formák és egymásba ütköző vonalak, az erőteljes sátirozott foltok és ritmikusan tagolt felületek a futurista városképek mozgalmasságát idézik.” (36. o.) A most felbukkant Alagút ezeknek a hamisítatlan modern városlátképeknek mitikus jelképiséggel felruházott variációja.

204 ■ MÉSZÖLY GÉZA (1844-1887)

Folyópart, 1870-es évek
Riverside, 1870's

13 x 18,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: M. G.

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 533 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 917 – 2 875 EUR

205 ■ JAN WYNANTS (1632-1684)

Táj utazókkal
Landscape

74 x 107 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: J. Wynants

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 556 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 834 – 5 751 EUR

206 ■ BIAI FÖGLEIN ISTVÁN (1905-1974)

Csendélet színes üvegekkel, 1937
Still Life with Colour Glasses, 1937

75 x 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra középen | Signed right in the middle: Biai Föglein István 37-12

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 766 EUR
Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 278 - 1 917 EUR

207 ■ MÁRFFY ÖDÖN (1878-1959)

Csendélet (Kék harmóniák)
Still Life

46x38 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 8 307 EUR
Becsérték: 3 000 000 - 4 500 000 Ft
Estimated price: 9 585 - 14 377 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Francois Gachot gyűjteményében

208 = MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852-1919)

Kisvárosi utca
Village Street

27,5 x 38 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky (Hagyatéki pecsét)

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 703 EUR
Becsérték: 340 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 086 - 1 917 EUR

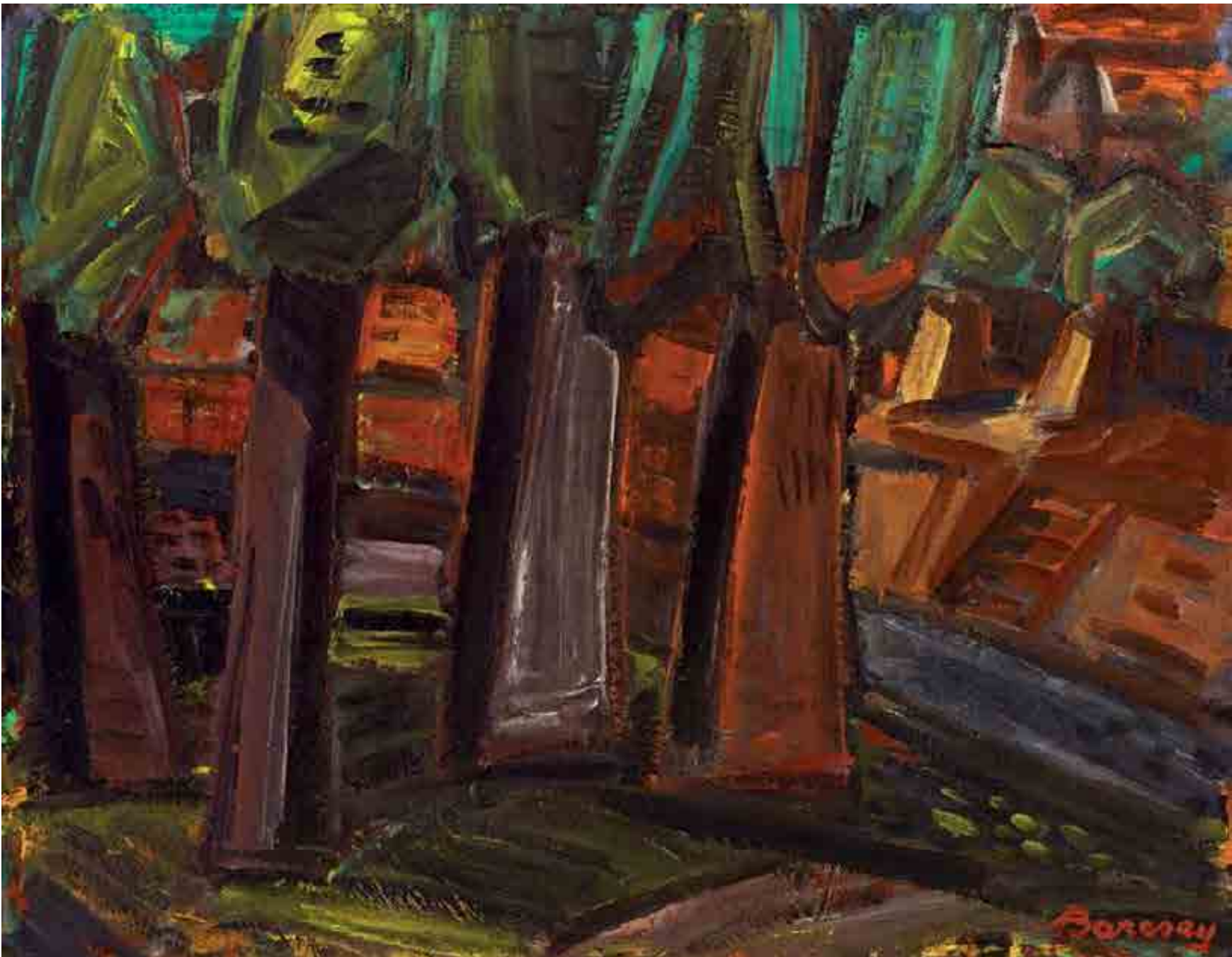
209 = MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852-1919)

Alkonyati erdő
Forest

71 x 100,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: hagyatéki bélyegző

Kikiáltási ár: 7 800 000 Ft / 24 920 EUR
Becsérték: 10 000 000 - 12 000 000 Ft
Estimated price: 31 948 - 58 338 EUR

210 • BARCSAY JENŐ (1900-1988)

Fák között (Szentendre)
Among Trees

61 x 79 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Barcsay

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 7 029 EUR
Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 8 946 – 12 141 EUR

211 • SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Téli város (Rózsadomb)
City in Winter

66 x 52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Schönbberger A

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 3 194 EUR
Becsérték: 1 500 000 – 2 500 000 Ft
Estimated price: 4 792 – 7 987 EUR

Lacikonyha, 1934
Fry-up Stall, 1934

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 25 559 EUR
Becsérték: 9 000 000 - 14 000 000 Ft
Estimated price: 28 754 - 44 728 EUR

342 KIESELBACH GALÉRIA

Asztal körül (Tor)
Around Table

106 x 83 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Rauscher Gy
Hátoldalon | Reverse: Nemzeti Szalon Címke

Kikiáltási ár: 4 200 000 Ft / 13 419 EUR
Beccsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 15 974 – 23 962 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor szlovák magángyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Rauscher György festőművész emlékkiállítás, Duna Múzeum, Esztergom, 2015.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Kopócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924–1950). Corvina, Budapest, 2015.

Említve: Kopócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924–1950). Corvina, Budapest, 2015. 96. oldal

„RAUSCHER GYÖRGY, AKIT RABINOVSKY MÁRIUSZ, TÖBBEK KÖZÖTT A TOR CÍMŰ MŰVE ALAPJÁN, AZ ÚN. NEUE SACHLICHKEIT EGYIK LEGJELENTŐSEBB KÉPVISELŐJÉNEK TARTOTT”...

Rauscher György: Emberpár, 1920-as évek, magántulajdon

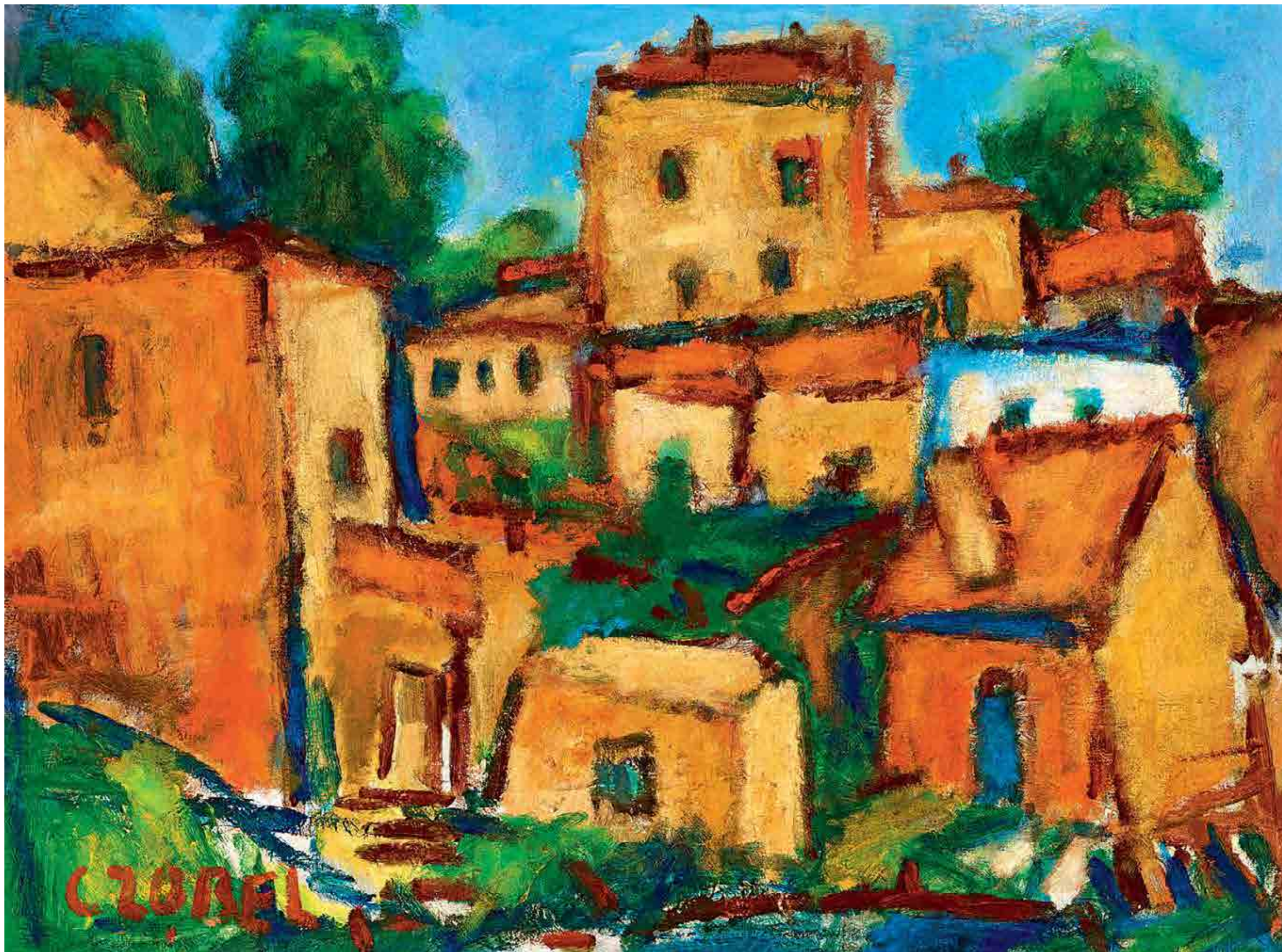

214 • CZÓBEL BÉLA (1883–1976)

Francia táj
French Landscape

60 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czobel

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 792 EUR
Becsérték: 2 500 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 987 – 12 779 EUR

215 ■ FERENCZY KÁROLY (1862–1917)

Federigo, 1895
Federigo, 195

73 x 49 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Ferenczy Károly

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 19 169 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 22 364 – 31 949 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- A nagybányai festők első csoportos kiállítása, Műcsarnok, 1897. dec. 15–1898. jan. 15.
- Ferenczy Károly gyűjteményes kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, 2011. nov. 30–2012. máj. 27.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- A nagybányai festők első csoportos kiállítása, Műcsarnok, kiállítási katalógus, kat 8.
- Ferenczy Valér: Ferenczy Károly, Budapest, 1934. kat. 165
- Genthon István: Ferenczy Károly, Corvina, 1963. kat. 50.
- Genthon István: Ferenczy Károly, Corvina, 1979. kat. 53.
- Ferenczy Károly gyűjteményes kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, kiállítási katalógus, 60. kép

Ferenczy Károly: Őnarckép, 1893, Magyar Nemzeti Galéria

216 • PETERDI GÁBOR (1915–2001)

Kisfiú csikos zokniban
Boy in Striped Socks

114 x 81 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Peterdi

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 1 150 EUR
 Becsérték: 450 000 – 650 000 Ft
 Estimated price: 1 438– 2 076 EUR

217 • VÖRÖS GÉZA (1897–1957)

Fiatal hölgy
Young Woman

40,5 x 50,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Vörös Géza

Kikiáltási ár: 1 300 000 Ft / 4 153 EUR
 Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
 Estimated price: 6 389 – 9 585 EUR

Pihenő, 1928

Resting, 1928

110 x 125 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Erdélyi Ferenc
Bruxelles 1928. május 15.

Kikiáltási ár: **4 600 000 Ft / 14 696 EUR**
Beccsérték: 5 500 000 - 8 000 000 Ft
Estimated price: 17 571 - 25 559 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Marius Renard: Un Peintre de la Détresse humaine, Francois Erdelyi. Savoir et Beauté (Brüsszel) 1927. dec.
- Molnos Péter: Elfeledett életművek. Erdélyi Ferenc (1904–1959). Artmagazin 2004/2., 36–37.
- Magyar Művészet, 1928/8., 660.
- Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928. (katalógus) Magyar Nemzeti Galéria, 2001, 138, 200.

DRÁMAI PIHENŐ

Az égen El Grecót idéző fényjáték, drámai kékekbe belenyi-lalló vakító fénypázmákkal. A háttér eltörpülő hegy-völ-gyes tája előtt három figura magasodik a néző elé, régi mestereket idéző gúlakompozícióban töltve ki a kép terét. A fejkendős asszony kezeit egy üres edény köré kulcsolja, szeme lehunyva, két oldalán robusztus izmú férfiak alusznak. Nem éjszaka vagyunk, inkább ebéd után, mikor a szántóvetők megpihennek a földeken a hajnal óta tartó munka rövid szünetében. A paraszti figurák klasszikus kompozícióját Millet Angelusának és a korai Van Gogh flamand zsánereinek áhitattá nemesített hétköznapi misztériuma járja át.

ÚJABB ELFELEJTETT ÉLETMŰ

Erdélyi Ferenc megrendítő erejű képe előtt állva ismét le kell írunk az unos-untalan ismételt közhelyet: a modern magyar festészet története tele van indokolatlanul elfeledett és megtagadott, de felfedezésre váró életművekkel. Köztük találunk olyan kimagasló teljesítmé-nyeket is, amelyeknek elfeledését csak a történelem 20. századi eseményei magyarázhatják. Ilyen Erdélyi Ferencé

Erdélyi Ferenc: A dobos, 1945 körül, Los Angeles County Museum of Art, Los Angeles

is. Mivel a magyar festészet a 20–30-as években, több évtizednyi pezsgés és németes-franciás igazodás után bezárkózott saját hagyományának csigaházába (a kultúrpolitikailag favorizált itáliai orientáció mellett), a nemzetközi sikerek kikerültek a látómezőből. Márpedig Erdélyi Ferenc bejárta a fél világot, külföldön aratva babérokat. Ki is maradt a magyar művészettörténetből!

FRANCIS DE ERDELY
Nem egy mindennapi magyar festői pályafutás: 1923-ban indult Budapestről, koránérő csodagyerekként, beutazta egész Nyugat-Európát (tanult Párizsban és Madridban is), majd eljutott Afrikába (Algir, Kairó, Alexandria), közben még megnyerte a Szinyei Társaság díját, de 1926-ban már New Yorkban találjuk, majd Belgiumban és Finnországban. A 30-as években Hollandiában telepszik le (meg is házasodik), majd – rövid magyarországi kitérő után – átteszi székhelyét az Egyesült Államokba. 1959-ben halt meg Los Angelesben, ahol Francis de Erdely néven a „nyugati parti modernista iskola” egyik kulcsfigurájaként emlékeznek rá. Nem csoda, hogy alig található műve itthon, remek kvalitású, 20-as évekbeli festményei csak az elmúlt évtizedben kezdtek hazaszivárogni a műkereskedelemnek köszönhetően.

Ő IS ÁRKÁDIÁBÓL JÖTT

Erdélyi műveinek reprodukcióira sokan rácsodálkoztak a ’20-as évek magyar neoklasszicista festészetét feldolgozó Árkádia tájai című kiállítás katalógusában. A Szőnyi-kör művészetével ápoltt stíláris rokonság letagadhatatlan. Bár Erdélyi a budapesti főiskola mellett Madridban és Párizsban is tanult, az európai múzeumok klasszikus műkincseit tanulmányozta, és Aba-Novák vagy Szőnyi személyes példájánál inkább hatott rá az első világháború után Európa-szerte jelentkező klassziczizálás, a „vissza a rendhez!” (retour à l'ordre) jelszava, ami a görög antikvítás felé forduló Picassót is megihlette. De említhetünk olyan kortársakat is, mint az olasz Mario Sironi, a maga novecentista aktjaival vagy a belga Constant Permeke, földszíneket keverő palettájával.

BUDAPESTTŐL LOS ANGELESIG

A hazaszivárgó képek mellbevágó erején kívül még mindig keveset tudunk Erdélyi Ferencről. A Pihenő jobb felső sarkába pirossal (régii mestereket idéző gesztus!) felfestett felirat tanúsága szerint a festmény 1928 májusában készült el Brüsszelben. Ez az a rövid periódus a festő életében, amiről a hazai szaksajtó is beszámolt egy 1927-es brüsszeli kiállítás kapcsán. „Belgiumban pedig a fiatal Erdélyi Ferenc két műve került belga múzeumok tulajdonába. Ez alkalommal a Brüsszelben megjelenő Savoir Beauté egyik számában Marius Renard, a lap szerkesztője, beható tanulmányt írt róla (...). A belga kritikát előadásának egyszerűségével, mély drámai erejével és rajzbeli mélységével kapta meg. Nem csoda, hogy két művét a gandí [ghenti] és brüsszeli múzeum szerezte meg” – írta róla a Magyar Művészet korabeli beszámolója. Interneten elérhető angol nyelvű életrajzai szerint sok múzeumban őrzik további műveit, a chicagói Art Institute-tól, a New York-i Metropolitan Museum of Arton keresztül, a Los Angeles-i LACMA-ig. Csak itthon nem ismerjük.

Rieder Gábor

219 • HERRER CÉZÁR (1868-1919)

Velencei vitorlások
Sailing Boats in Venice

40,5 x 31 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Herrero C

Kikiáltási ár: 780 000 Ft / 2492 EUR
 Becsérték: 1 200 000 - 1 600 000 Ft
 Estimated price: 3833 - 5111 EUR

220 • KADA ALAJOS (1882-?)

Velence
Venice

101 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kada Alajos Venezia

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 702 EUR
 Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
 Estimated price: 1 118 - 1 597 EUR

Operaénekesnő
Opera Singer
(Hofbauer Dóra)

69 x 56 cm
Pasztell, vászon | Pastel on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Rónai
Szerepelt a BÄV 29. aukcióján. 279. tétel

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 17 571 EUR
Becsérték: 7 000 000 - 12 000 000 Ft
Estimated price: 22 364 - 38 339 EUR

Rippl-Rónai egész életében nagy társasági életet élt, de míg Franciaországban inkább bohém és szegény művészekből állt kompániája, addig hazaköltözve, immár sikeres és híres emberként a társadalom szélesebb rétegét képviselő ismerősök vették körül. Ezek közé természetesen főleg művészkörök tartoztak, de akadtak bőven műgyűjtők, műkereskedők, kritikusok is. Mindig is jellemző volt rá, hogy életét művészetének integráns részének tekintette, és műveiben szinte dokumentálta környezetét, így az őt körülvevő társaságot is. Míg eleinte ad hoc jelleggel választotta modelljeit, később, különösen pasztell-korszakában tudatosan törekedett rá, hogy reprezentálja a modern magyar szellemi elit prominens képviselőit, egyfajta szellemi panteonként. Készített portrét a festészet nagy öregjéről, Szinyei-Merse Pálról, de kortárs művész-barátjáról Kernstok Károlyról, vagy az őt megmintázó Medgyessy Ferenc szobrászról egyaránt. De megörökítette az általa nagyra tartott építészeket is, így Lechner Ödönt és a Vágó-fivérekét. Közismert, hogy milyen sok író-portrét készített, különösen a Nyugat folyóirat szerzőiről (pl. Babits Mihály, Szabó Lőrinc, Móricz Zsigmond stb.). Rippl szívesen ábrázolt érdekes, karakteres

nőket, akik közül sokan zenével foglalkoztak vagy színésznők voltak, így például elkészítette Ticharich Zdenka, Darvas Lili, Ilosvai Rózi vagy a grafológus Ács Klára portréját. Még jóval a nagy pasztell portrészorozat előtt készült ez a női portré, mely méretében is kiemelkedik a pasztell képek közül. Az arckép a hajdani opera-énekesnő sztárt, Hofbauer Zsófiát (1840-1916) ábrázolja megidézve számára a színpadok és a siker fényét, ahogy a pasztellszínnek fénylő aurát fonnak arca köré. Hofbauer Zsófia baronesse előelő svájci családból származott. Fiatalon eljegyezte magát az énekművészet mellett és Engesser Mátyás, valamint az olasz Gentiluomo énekmesterek keze alatt tanult a pesti zeneiskolában. Feltűnően szép, bársonyos althangja ígéretes jövővel kecsegtette, ezért külföldön folytatta tanulmányait, így megfordult Ausztriában, Németországban, Hollandiában. Ez utóbbi helyszínen Jauner karmester irányításával aratta legszebb sikereit. Az első magyar énekesnők között jutott el Amerikába is. Hazatérve előbb a pesti német színházban lépett fel, majd 1859 után a Nemzeti Színház operatársulatának lett ünnepezt tagja. Leghíresebb szerepe

Erkel Bánk bán-jának Gertrudisa, melyet elsőként játszott el, de a feljegyzések szerint emlékezetes alakítást nyújtott a Trubadúr-ban és a Windsori vig nők-ben is. Miután otthagyta a színpadot, továbbra is aktívan részt vett a főváros zenei életében. Úgy emlékeznek vissza rá, hogy művészetével keresett vagyonának nagy részét elosztotta nélkülöző kollégái között. Életének érdekes epizódjaként jegyzik fel a krónikások, hogy 1860-ban, az abszolutista önkény időszakában, mikor egy alkalommal az udvarhoz hívták fellépésre, és 3 türingiai dalt kellett volna előadnia, a harmadik helyett a magyar Himnuszt énekelt el. Csak varázslatos hangjának és előadásának volt köszönhető, hogy megúsza retorzió nélkül ezt az akkor megbocsáthatatlan provokációt.

Vaszary János: *Nő karosszékben*, 1909,
Magyar Nemzeti Galéria

222 = KRIZSÁNNÉ CSIKÓS ANTÓNIA (1887-1987)

Tavaszi Nagybányán
Spring in Nagybánya

59 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: K Csikos A.

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 894 EUR
Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 118 - 1 597 EUR

223 = BÖRTSÖK SAMU (1881-1931)

Boglyák télen (Nagybánya)
Winter Landscape with Stacks (Nagybánya)

93 x 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Börtsök

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 405 EUR
Becsérték: 500 000 - 750 000 Ft
Estimated price: 1 597 - 2 396 EUR

224 ■ GULÁCSY LAJOS (1882–1932)

Csendélet kártyákkal
Still Life with Cards

65 x 88 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Gulácsy L

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 9 584 EUR
 Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft
 Estimated price: 12 779 – 19 169 EUR

AZ ÉLET CSENDJE

Mindig különleges alkalom, ha felbukkan egy-egy ismeretlen Gulácsy Lajos-festmény, de ez a most előkerült csendélet igazi kuriózum, hiszen életművében rendkívül ritka műfajt képvisel, mérete is impozáns, ezen kívül egyedülálló betekintést nyújt Gulácsy műhelytitkaiba és az általa felépített saját világba. Bár a fennmaradt címek és beszámolók alapján Gulácsy több csendéletet is festett (pl. Hervadt virágok, Kuruzslószerek, Régi porcellánok, Pókhálós csendélet, Veszekedő pocellánok, Régi polc, Utolsó rózsá), a mai napig csak három ilyen alkotása volt ismert. Egyiket ezek közül első monográfusa, Lehel Ferenc említett 1922-es könyvében: „Pohár állott vízben fonnyadó, fehér rózsaszál Edgar Poe szürke versesfüzetére téve: ez szimboluma az ő életének [...] A fonnyadt fehér rózsaszálat azonban még suhanc korában festette planétája sejtelmében egy kis faluban, Beregmegyében.” (Lehel Ferenc: Gulácsy Lajos dekadens festő élete, 1922)

Emellett csendéletszerű részletek is felbukkannak kompozícióin, így az Orgonista (1910 körül) c. képen a ravatal, A púpos vénkisasszony régi emlékeit meséli Herbertnek (1911–12) c. képen a falióra és a kerek asztal a csészékkel, az Egnapos hó (1913) c. kép előterében látható asztalra helyezett üvegkancsó poharakkal és csészével vagy az Ópiumszívó álma (1914–18) c. festményen egy megrakott tálca.

Azért is különösen fájdalmas életművében a csendéletek hiánya, mert ez a műfaj kiválóan alkalmas arra, hogy

Gulácsy Lajos: Utolsó rózsák, magántulajdon

Gulácsy Lajos: Fehér virágok vázában, magántulajdon

Gulácsy Lajos: Csendélet ókularéval, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

barátjával Silvio Sartorival – aki ezt szakmányban csinálta – klasszikus mesterek műveinek másolatát festette turistáknak.

Az idő múlását, a mulandóságot, vagyis magát az időt művein oly módon is érzékeltette, hogy képeinek faktúráját bekarcolásokkal, visszakaparásokkal durvította, váltogatta a lazúros és pasztózus felületeket, helyenként meghagyta az alapozást, mintha lepergett volna a festék, sőt öregítette, viasszal dörzsölte őket, hogy kopottak, homályosak legyenek, korommal sötétítette és repedezetté tette lakkrétegüket. A most látható festmény éppen azért is páratlan a maga nemében, mert felülete érintetlenül megmaradt, így megőrizte eredeti minőségét. Manapság egyre inkább érvényesül műgyűjtői körökben az a tendencia, hogy felértékelődik a festmények felületének originális jellege, szemben a korábbi gyakorlattal, mely megtévesztő restaurálásokkal eltüntette ezt. Ünnepi alkalom tehát, hogy rendhagyó módon ezúttal részünk lehet abban a látványban, ahogy Gulácsy annak idején befejezte művét.

A sötét, monokróm színvilág félvilági, dekadens hangulatot kelt, melyből a kompozíció csomópontjain élénk színek és fények villannak elő. Az aprólékosan kidolgozott, puha tónusokkal mintázott felületekkel spontán lendülettel felvitt, szinte vázlatos részletek keverednek. Gulácsy bámulatosan képes visszaadni az üvegpalack és a pohár csillogását anélkül, hogy szárazzá és merevvé tenné az ábrázolást. Látható élvezettel bontotta finom árnyalatok foltjaira a nyúl bundáját, a madár tollazatát vagy a háttér barlangszerű sötétjét. Csendélet esetében szokatlan „elevenség” hatja át a képet, mely pusztán ennek az árnyalatgazdagságnak és a bravúrosan lendületes ecsetkezelésnek köszönhető.

Marosvölgyi Gábor

Jean-Baptiste-Siméon Chardin: Az ezüst levesestál, 1728, Metropolitan Museum of Art, New York

225 ▪ CZIGÁNY DEZSŐ (1883-1938)

Zöld ruhában (Zöld reflexek)
Woman in Green Dress

70 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Czigány D

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 916 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 833 - 5 750 EUR

226 ▪ BERÉNY RÓBERT (1887-1953)

Enteriőr olvasó nővel
Interieur with Reading Woman

40 x 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Berény

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 8 945 EUR
Becsérték: 3 000 000 - 4 500 000 Ft
Estimated price: 9 584 - 14 376 EUR

227 ■ FARKAS ISTVÁN (1887–1944)

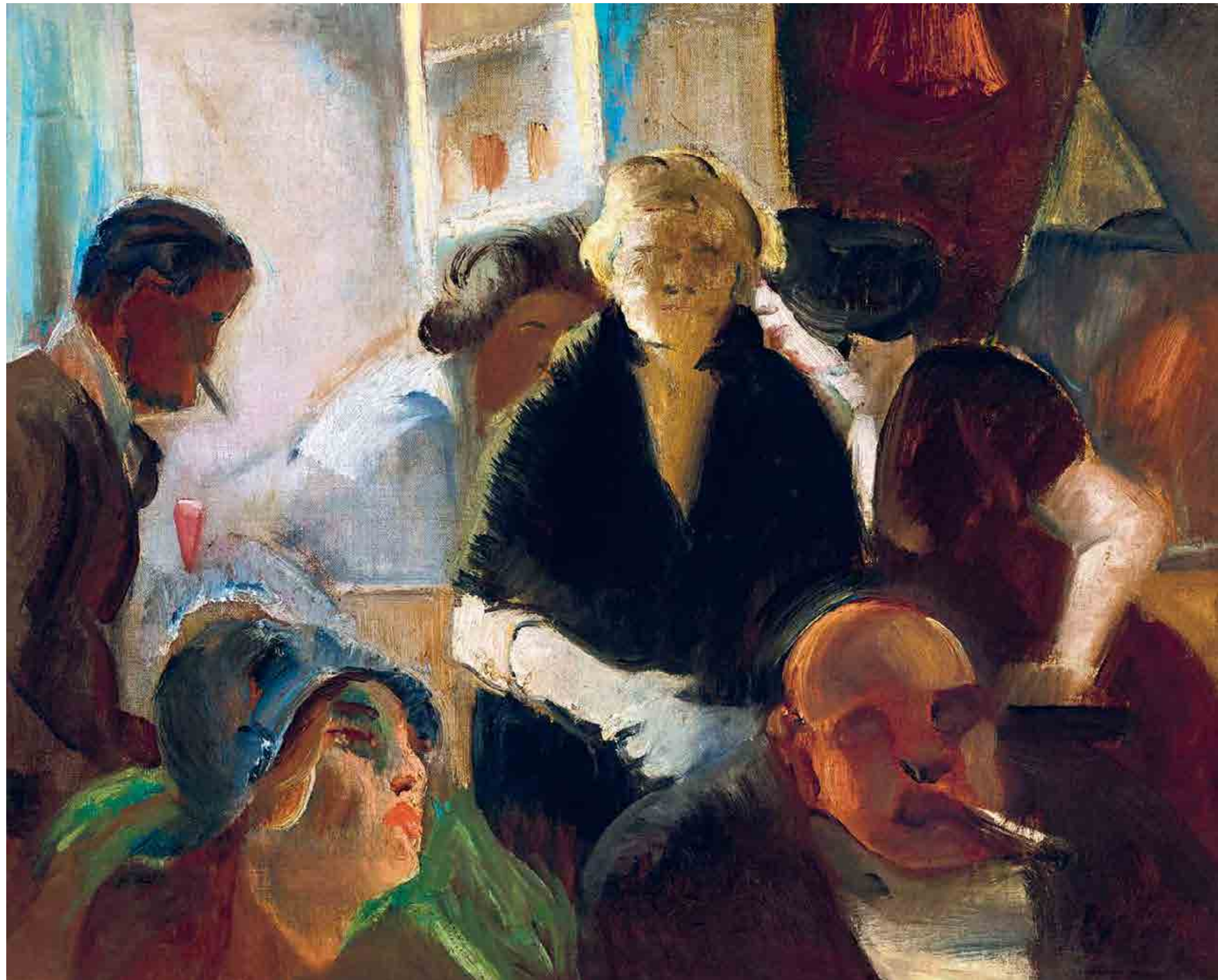
Kávéházban, 1922 körül
In a Cafe, c.1922

40 x 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Farkas

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 14 057 EUR
Becsérték: 5 500 000 - 8 500 000 Ft
Estimated price: 17 572 - 27 156 EUR

Farkas István: Kávéházi jelenet, 1922 körül,
Városi Képtár, Deák Gyűjtemény, Székesfehérvár

Art deco akt (Bendzsós lány), 1930-as évek eleje
Art Deco Nude (Girl with a banjo), early 1930's

100 x 69 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 31 948 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 22 000 000 Ft
Estimated price: 38 339 – 70 287 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- A Műgyűjtők Galériája és a Thebes Gallery, Toronto 1992-es kiállítási katalógusa.
- Gergely Mariann: Kádár Béla (1877–1956). Melankolikus utazás. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002, 179.
- Gergely Mariann: Kádár Béla. Kossuth–Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015, 53.
- Gergely Mariann: A magyar festészet mesterei, Kádár Béla, Kossuth Kiadó/Magyar Nemzeti Galéria, 2015. 54. oldal

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Kiállítás a Tamás Galériában. Az Est, 1931. november 21.
- Gergely Mariann: Kádár Béla (1877–1956). Melankolikus utazás. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

A Műgyűjtők Galériája és a Thebes Gallery, Toronto 1992-es kiállítási katalógusának címlapja jelen képünkkel

ART DECO ELEGANCIA

Kecsesen félbillentett fej, art deco maszkokat idéző fekete tekintet, függönyök és csipkék mindenhol. A fehér testű meztelen leány szemben ül a nézővel, kezében egy bendzsó, mellette csendélet üveg pohárral és gyümölcsökkel. Finoman megszerkesztett art deco temperakép. Kádár egymásra rétegezte a különféle felületeket, a – kubizmusból ismert módon – erős színátmenettel szoborszerűvé tett elemeket, az éleket elbizonytalanító, puhatalódzó száraz ecsetnyomokat és a virtuóz kézzel feldobott körvonalatokat. Kádár monográfusa, Gergely Mariann pontosan utánajárt az alkotói folyamatnak: „az alakzatokat papírsablonnal letakarta, s az alig bemártott, szinte száraz ecsetet gyengéden a kezéhez ütögetve, óvatosan a felületre fröcskölte a festéket. Ebből adódóan a motívumok sejtelmesen belemosódtak a környezetükbe, s a változó sűrűséggel felvitt színes foltok optikai hullámmozgása izgalmas térhatást eredményezett.”

Kádár Béla: Muzsika, 1931 körül, magántulajdon

GITÁRBÓL BENDZÓS

A szoborszerű fehér akt az európai klasszikus műveltség örök motívuma, miközben a bendzsó egy igazi modern kellék, amit a 20–30-as években, a jazz világhódító sikerének köszönhetően ismert meg az öreg kontinens. A festmény a korábbi kötetekben még – sok más gitáros Kádár-képhez hasonlóan – Gitáros leányként szerepel, pedig a kezében fogott hangszer egyértelműen bendzsó. Kádár pedig a hangszerek nagy ismerője volt, Százados úti műteremlakásában rendszeresek voltak a családi koncertek, ráadásul amerikai útja során találkozhatott bendzsós jazz muzsikussal is.

ÁLOMVILÁG

A Bendzsós lány a 30-as évekbeli periódus jellegzetes alkotása. Ez Kádár pályáján a berlini és amerikai utazások utáni időszak, mikor expresszív és kubizáló formavilágát megérintette az időtlen klasszicizálás szele. Ekkor állt sikereinek csúcán, sorra rendezte kiállításait itthon és külföldön, a gyűjtők és a kritikusok egyaránt lelkesedtek művei iránt. Ahogy az Est cikkírója jellemezte az 1931-es, Tamás Galéria-beli kiállításon bemutatott képeit: „figurái átszellemült árnyak, halk elmosódott egybefolyó színezéssel. Testetlen testek, anyagszerűtlen anyagok – távol a természettől, mint álom a valóságtól.”

229 ■ SZŐNYI ISTVÁN (1894-1960)

Dunai halászok
Fishermen by Danube

70 x 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szőnyi I

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 6 389 EUR
Becsérték: 2 200 000 - 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 028 - 12 779 EUR

230 ■ ÁMOS IMRE (1907-1944)

Emlék őszi csokorral, kék tállal
Memory with Autumn Bouquet and Blue Bowl

53 x 65,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ámos

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 6 389 EUR
Becsérték: 2 400 000 - 3 600 000 Ft
Estimated price: 7 668 - 11 501 EUR

231 ■ BATTHYÁNY GYULA (1887-1959)

Rokokó dámák (Francia forradalom)
Rococo Dames

100 x 130 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right Batthyány

Kikiáltási ár: 9 000 000 Ft / 28 754 EUR
Becsérték: 10 000 000 - 16 000 000 Ft
Estimated price: 31 948 - 51 112 EUR

Batthyány Gyula: Francia forradalom
(Betörők a kastélyban), 1916

Batthyány Gyula: Emlék, 1917, magántulajdon

Batthyány Gyula: Francia színház, 1928

232 ■ PATKÓ KÁROLY (1895–1941)

Déli napsütés, 1932
Sunny Day, 1932

80 x 100 cm
Tempera, vászon | Tempera on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Patkó
Hátoldalon | Reverse: Nemzeti Szalon címke

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 19 169 EUR
Beccsérték: 9 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 28 753 – 38 339 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1933. április 19 – május 25. Műcsarnok, Nemzeti Képzőművészeti kiállítás (OMKT), rend. a Magyar Királyi Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium (Cigánytábor, tempera)
- 1971. Magyar Nemzeti Galéria, Patkó Károly emlékkiállítása (22. Cigányok)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Nemzeti Képzőművészeti kiállítás, katalógus, Műcsarnok-OMKT, Budapest, 1933. (38)
- Jajczay János: Képzőművészeti szemle, Magyar Kultúra, 1933. május 5. (420)

A Nemzeti képzőművészeti kiállítás katalógusának címlapja és belső oldala képünkkel

Patkó Károly: Patakparton, 1928, magántulajdon

Kertvendéglő (Borlopó), 1925 körül
Garden Restaurant, c.1925

125,5 x 90,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Aba Novák
Hátoldalon | Reverse: korabeli cédula dr.Urbach Miklós V. Váci utca 7.

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 31 948 EUR
Beccsérték: 16 000 000 – 22 000 000 Ft
Estimated price: 51 118 – 70 287 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Rudas Jenő tulajdonában, majd Urbach Miklós gyűjteményében.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- LXXXVIII. Csoportkiállítás. Aba-Novák Vilmos, Feiks Jenő, Kelemen Emil, Patkó Károly és Ziffer Sándor festők. Ernst Múzeum, Budapest, 1927. február. (158. Borlopó)
- Aba-Novák emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1962. (45. Lopótökkel)
- Bizományi Áruház Vállalat 58. aukciós kiállítása. Budapest, 1982. (1. tétel)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- B. Supka Magdolna: Aba-Novák Vilmos. Budapest, 1971. (13. Lopótökkel)
- Molnos Péter: Aba-Novák. Budapest, 2006. (lappangó képek: 16. Lopótökkel)

A Borlopó a fiatal Aba-Novák Vilmos zugligeti korszakának egyik legjelentősebb darabja. A harmincadik életévét éppencsak betöltő festő 1924-ben költözött Pestről, a Kálmán utcai mosókonyhából a Csillagvölgyi út 3-as szám alá, egy népszerű, zugligeti kisvendéglő puritán, földpadlós melléképületébe. Feleségével, a modellként megismert VulkovičKatóval, s a művészpárra kőre verbuválódott, népes művészársasággal – Kelemen Emillel, Patkó Károllyal, Czumpf Imrével, Fonó Lajossal és az író Kraszna-Kultsár Józseffel – közel négy évig éltek itt, mignem az évtized vége felé egy komfortosabb, Margit körúti lakásba nem költöztek. Végigtekintve az itt született alkotásokon, nyugodt szívvel megállapíthatjuk: aranykor volt ez az alig fél évtized, melyben az életmű legerősebb darabjai megszülettek. A Budapesthez közeli, mégis vidékes hangulatú, hegyekkel és dombokkal övezett, kertekkel és szőlőföldekkel tagolt szelíd természet szépsége kiváló vizuális municiót szolgáltatott Aba-Novák számára. A táj mellett azonban már ezekben az években is az ember volt a festő elsőszámú témája: feleségét, barátait, vagy éppen – ahogy a most bemutatott kép is igazolja – a zugligeti kertvendéglő közönségét egyaránt nagy kedvvel ábrázolta ekkor készült képein. A Borlopó Aba-Novák 1927-es, Ernst Múzeumbeli kiállításán került először közönség elé. A látart hatalmas visszhangot keltett a kortársak körében, s egy csapásra

megalapozta a fiatal festő hírnevét. Itt mutatta be az elmúlt két év válogatott alkotásait, köztük azokat a főműveket, a Fényt, a Kettős arcképet és a Favágók hajnalát, melyek az 1925-ös, felsőbányai tanulmányút élményeiről és a zugligeti évek művészi eredményeiről tudósítottak. A Borlopón jól látható, hogy a korábbi években kialakított zsíros, pasztózus felületkezelés, a faktúra élénken megmozgatott, néhol az ecset végével sűrűn rovátkolt plaszticitása, a festékrakás lappangó ornamatikája 1925 folyamán, s az elkövetkező egy-két évben is megmaradt. A párhuzamos ecsetvonásokkal, sajátos felületi hatást eredményező "cuppantással" vagy bekarcolásokkal ritmizált, szomszédaitól jól elkülönülő színmezők tektonikus rendje, valamint a formáról leváló rajzi elemek, a "lebegő", néha élesen cikkadó körvonalak ellépést jelentenek a leíró festészet hagyományos, finom valórlépcsőkkel operáló, tónusos formaalakításától. Mindez tökéletes bizonyíték arra, hogy Aba-Novák számára milyen fontos hatást jelentett Cézanne festészete. A paletta a húszas évek elején festett képekhez viszonyítva kivilágosodott, az intenzívebben szóló és jóval szélesebb regiszterben használt színek fénnyel telítődtek. A korábbi, jellemzően barnás, meleg alaptónus helyett az évtized közepén született műveken, így a Borlopón is feltűnő a klorit felszabadult alkalmazása, mely – az elváló foltok dekorativitásával együtt – már az 1930 után kibontakozó, jól ismert aba-novák stílust előlegezi meg.

Molnos Péter

Aba-Novák Vilmos: *Ivók (Borozók)*, 1925 körül, magántulajdon

Jelen képünk a Magyar Nemzeti Galéria 1962-es kiállításán

234 ■ RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861 – 1927)

Stilizált virágok özöne, 1914
Stream of Stylized Flowers, 1914

70 x 100 cm
Olaj, lemezpapír | Oil, cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Rónai 1914.
Hátoldalon | Reverse: (autográf felirat) „Stilizált virágok özöne”

Kikiáltási ár: 34 000 000 Ft / 108 626 EUR
Becsérték: 40 000 000 – 65 000 000 Ft
Estimated price: 127 795 – 207 667 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Fényes László,
majd dr. Maczner Hugó-gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, 1998. március 12–szeptember 6.
(kat. sz.: 118)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása, katalógus,
szerk.: Bernáth Mária, Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998. (363. o.)

Katsushika Hokusai (1760–1849): Csendélet krizantémokkal és darázssal

Katsushika Hokusai (1760–1849): Csendélet pünkösdi rózsákkal és pillangóval

Rippl-Rónai József: *Stilizált virágok özöne*, 1914, keretben

A kételyek hosszú periódusa után mára egyértelműen eldőlt, hogy a magyar festészet külföldi felfedezésében, a közelmúltban kibontakozó nemzetközi karrierjében az első mérföldkövek Rippl-Rónai József festményeihez köthetők. A 19. század végén a francia Nabis művészeivel együtt kiállító, a modern párizsi irányzatokkal testközelben megismerkedő festő egykor a legnagyobbakkal, Pierre Bonnard-al, Maurice Denis-vel, Vuillard-al és Gauguin-nel szoros kapcsolatban, baráti támogatásuktól övezve hozta létre életművének kiemelkedő darabjait. Nemzetközi beágyazottsága, stílusának könnyen népszerűvé váló vonásai – a frappáns kompozíciók, a felfokozott színek, az összetéveszthetetlen festői módor és a varázslatos könnyedség – arra predesztinálták, hogy idővel újra a legfontosabb helyeken, a legjelentősebb művészek körében jelenjenek meg alkotásai.

A közelmúltban Amerika és Nyugat-Európa nagy múzeumai, a korszakkal foglalkozó neves kurátorok is felismerték, hogy a Rippl-Rónai-életmű kiemelkedő képei ugyanazt a művészi színvonalat képviselik, amelyet a magyar festő francia pályatársainak munkái. A sort a houstoni Museum of Fine Arts indította el, melynek egyik legnagyobb donátora, a Bonnard-rajongó Audrey Jones Beck 2003-ban a Kieselbach Galéria aukcióján szerezte meg a Sárga zongoraszoba című festményt. A kép azóta is a houstoni múzeum talán legizgalmasabb részében, a fauveok termében függ, szemben Derain világhírű *La Route tournant, l'Estaque* című alkotásával. A 2012-es évben két figyelemreméltó vásárlás jelezte, hogy a Rippl-képek iránt egyre fokozódik a nemzetközi érdeklődés. A chicagói Art Institute, az USA 4. legnépszerűbb múzeuma a Kieselbach Galériától

megszerezte a *Karcsú nő vázával* című főművet, amely ma Vuillard és Bonnard képei között látható a világ egyik legjelentősebb impresszionista és posztimpresszionista gyűjteményében. Alig pár hónappal e vásárlás után a párizsi Musée d'Orsay egy kukoricás, a most bemutatott festménnyel azonos alkotói periódust képviselő művet szerzett meg a kollekcijába. A *Stilizált virágok özöne* című kompozíció tökéletesen illeszkedik a felvázolt sorozatba: a festő érett, csak rá jellemző stílusának egyik legnagyobb méretű, reprezentatív darabja, mely merész modernitásával, a festetlen, szabadon hagyott felület domináns hatásával különleges helyet foglal el a festő hasonló csendéletei között. Alig jelzett tál peremén áthömpölygő, dúsan habzó, fölfelé áramló virágsorok tölti be a kép csaknem teljes felületét. Változatos színű és szirmú virágok simulnak

Rippl-Rónai József: *Krizantémok csendélet*, 1910 körül, magántulajdon

egymáshoz: alul apró sárga szirmok fűrtjei, feljebb piros és fehér gömbölyű szirmokból álló virágfejek, amelyek közé hosszúkás, hegyes, narancsszínű virágok illeszkednek, közeiket pedig zöld levelek töltik ki. A környezetre még jelzés sem történik, a háttér a kartonpapír meleg, világos barnája. Minden alárendelődik a virágok ornamentikájának, formajátékának, még a Rippl-Rónai csendéleteken általában különös gonddal megválogatott virágtartó edény is csak egy-két ecsetvonás. A szinte absztrakt módon redukált formai eszközök a szirmok és levelek hímzésszerű mintázatát hozzák létre, egymásba akaszkozó formák hálózata, pöttyök, hurkok, barázdák, gyors ecsetvonások változó ritmusát. Ahogy gobelin-tervei bizonyítják, Rippl-Rónaitól nem is volt idegen ez a szemlélet. A felület is őrzi a lendületes, spontán mozgó festőkéz nyomát, a karton hordozóján jól érvényesül

a faktúrajáték, ahogy durvább és finomabb festékrétegek, rücskös és lazúros felületek variálódnak. A Róma Villa kertjéből összegyűjtött vágott virágok a festményen újra életre kelnek, a maguk természetességében hajladoznak látszólag véletlenszerűen, valójában rafinált művészi elrendezésben. A mű hátoldali felirata szerint 1914-ben készült, Rippl-Rónai József „kukoricás” korszakának második felében, a pasztell-korszak előtt. Az ugyanitt olvasható autográf felirat Rippl sokszor megtapasztalt szellemes és találó címadási képességét tanúsítja. Erre az időre az ötvenes éveiben járó művész tökélyre fejlesztette „pettyes” korszakának stílusjegyeit. Magától értetődő módon képes bármilyen rendelkezésére álló formát átstilizálni erre a képi nyelvre. Az ecsetvonások mozaikjára alapozott technika különösen kedvezett a virágcsendéletek műfajának,

az apró szirmok maguktól adják a folttagolás rendszerét. Éppen e vibráló, kápráztató formai tűzijáték ellensúlyozására és hatásos érvényesülése kedvéért hagyta meg a karton alapszínét. Az 1910-es évektől gyakran él a kihagyott felületek kompozíciót lazító hatásával, a karton barnájának aláfestő és kiemelő hatásával, mely itt fokozottabb mértékben kap szerepet, így az üresen hagyott alap a kalligrafikus mintázattal a kínai és japán tusfestmények lebegő világát is felidézi. Ez a megoldás ráadásul még megőriz valamit a vázlatok frissességéből, a keletkezés lendületéből, mintha szemünk láttára alakulna ki a festmény.

Molnos Péter

Rippl-Rónai József: Nő három leánnyal, 1909 körül
Brooklyn Museum, New York

RIPPL-RÓNAI MŰVEI A VILÁG JELENTŐS MÚZEUMAINAK ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAIN

Rippl-Rónai József: Menetelő francia katonák, 1914,
Musée d'Orsay, Párizs

Rippl-Rónai József: Jelenet gróf Somssich kertjében,
1912-1913, Musée d'Orsay, Párizs

Rippl-Rónai József: Éjszakai a parkban, 1892-95
Musée d'Orsay, Párizs

Rippl-Rónai József: Enteriőr zöld karosszékkal, 1910
MUMOK Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig, Bécs

Rippl-Rónai József: Böcklin felhők a bogáti kastély felett,
1905 körül, Boston, Yale University Art Gallery

Rippl-Rónai József: Nő virággal, 1891,
Musée d'Orsay, Párizs

Rippl-Rónai József: Aristide Maillol portréja, 1899, Musée d'Orsay, Párizs

Rippl-Rónai József: Sárga zongoraszoba II., 1909
The Museum of Fine Arts, Houston

Rippl-Rónai József: Karcsú nő vázával, 1894
Art Institute of Chicago, Chicago

SZERZŐK ABC SORRENDBEN

Aba-Novák Vilmos.....	41, 96, 123, 164, 169, 212, 233	Klie Zoltán.....	51, 63
Ámos Imre	230	Kmetty János.....	87, 201
Anna Margit.....	186, 136	Knopp Imre.....	116
Balla Béla.....	6, 90, 134	Kokas Ignác.....	52
Bánk Ernő.....	168	Kornai József.....	132
Barabás Miklós.....	69	Kosztá József.....	71
Barcsay Jenő	210	Kosztolányi Kann Gyula.....	147
Barney, Joseph.....	170	Kristó Béla.....	98
Batthyány Gyula.....	115, 166, 231	Krizsánné Csikós Antónia.....	222
Bednár János.....	17	Liezen-Mayer Sándor.....	149, 171
Bene Géza.....	27	Lossonczy Tamás.....	191
Ifj. Benedek Jenő.....	58	Lotz Károly.....	70, 95, 110, 111
Benkhard Ágost.....	38	Löwy Ödön.....	131
Berény Róbert.....	226	Magyar festő 1850 körül.....	197
Berkes Antal.....	34	Márffy Ödön.....	124, 128, 133, 137, 192, 207
Bernáth Aurél.....	148	Markó András.....	68, 173
Biai Föglein István.....	206	Medgyessy Ferenc.....	66
Boemm Ritta.....	103	Mednyánszky László.....	24, 33, 49, 86, 175, 208, 209
Boldizsár István.....	57	Mészöly Géza.....	204
Bortnyik Sándor.....	161	Molnár C. Pál.....	1, 22, 151, 162
Bosznay István.....	184	Nádasdi Sárközi Elemér.....	42
Böhm Pál.....	32, 100	Nagy István.....	176, 195
Börtsök Samu.....	179, 223	Nagy Károly.....	194
Brocky Károly.....	117	Nagy Oszkár.....	73, 167
Brodszky Sándor.....	85, 101	Orbán Dezső.....	56, 163
Bruck Lajos.....	48, 152	Ország Lili.....	45
Caffi, Ippolito.....	13	Ósi László.....	200
Ifj. Czene Béla.....	199	Paizs Goebel Jenő.....	188
Czigány Dezső.....	108, 225	Páldy Zoltán.....	92
Czimra Gyula.....	141	Pállik Béla.....	198
Czóbel Béla.....	214	Pataky László.....	172, 232
Csók István.....	10, 47, 107	Paul Paede.....	183
Dolányiné Benczúr Ida.....	104	Pekáry István.....	2, 190
Egry József.....	202	Perlmutter Izsák.....	67, 109
El Kazovszkij.....	30, 80	Perlrott Csaba Vilmos.....	43, 138, 180
Erdélyi Ferenc.....	218	Peterdi Gábor.....	216
Erős Andor.....	55	Pintér Éva.....	74
Farkas István.....	178, 227	Poll Hugó.....	119
Farkasházy Miklós.....	142	Pór Bertalan.....	126
Fekete Nagy Béla.....	106	Püttner, Joseph Carl Berthold.....	14
Fenyő György.....	145	Rauscher György.....	213
Ferenczy Károly.....	215	Remsey Jenő.....	146
Ferenczy Noémi.....	160	Rippl-Rónai József.....	150, 159, 221, 234
Fesztý Masa.....	16	Rubovics Márk.....	94
Frank Frigyes.....	112	Rudnay Gyula.....	28,
Friedlinger Jenő.....	130	Scheiber Hugó.....	3, 4, 21, 31, 64, 75, 102, 135, 143, 196
Gábor Jenő.....	77, 125	Schönberger Armand.....	88, 97, 144, 211
Gallas Nándor.....	53	Skuteczky Döme.....	154
Glatz Oszkár.....	9, 60, 91, 122, 177	Spangher Ferenc.....	84
Götz B. Ernő.....	93	Sreier András.....	15
Gulácsy Lajos.....	25, 224	Steurer, Iosif.....	127
Gyarmathy Tihamér.....	113	Szabó Vladimír.....	29
Györgyi Giergl Alajos.....	39	Szánthó Mária.....	182
Győri Elek.....	35	Szőnyi István.....	129, 185, 229
Herrer Cézár.....	219	Sztelek Norbert.....	37
Hincz Gyula.....	18, 65	Szücsy Lili.....	76
Ilosvai Varga István.....	118	Telepy Károly.....	23, 83
Ismeretlen magyar festő, 19. század vége.....	19	Tibor Ernő.....	8
Ismeretlen művész, 1920-as évek.....	105	Tichy Gyula.....	54, 158
Iványi Grünwald Béla.....	11, 61, 79, 120	Vadadi Filep Jenő.....	181
Jándi Dávid.....	40, 81, 189, 193	Vajda Lajos.....	89
Jendrassik Jenő.....	12	Vass Elemér.....	139
Joachim Ferenc.....	7	Vaszary János.....	99, 140, 157
Kada Alajos.....	220	Vaszkó Ödön.....	59
Kádár Béla 20,.....	50, 203, 228	Vedres Márk.....	114
Kádár Géza.....	36	Vén Emil.....	5, 78
Karlovszky Bertalan.....	46, 153	Vörös Géza.....	62, 187, 217
Kaufmann, Karl.....	155	Wynants, Jan.....	205
Kern Hermann.....	156	Zádor István.....	26, 174
Kieselbach Géza.....	165	Ziffer Sándor.....	44, 82
Kléh János.....	121	Zsögödi Nagy Imre.....	72

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

H-1055 Budapest, Szent István krt. 5. ■ Phone/Tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 ■ Fax: (36-1) 269-2219

BIDDING SLIP ■ VÉTELI MEGBÍZÁS

Sale No.: MŰVÉSZETI AUKCIÓ Date / Dátum:

Please bid on my behalf at the above sale for the following lot(s) up to the price(s) mentioned below. These bids are to be executed as is permitted by other bids. I agree to comply with the Conditions of Sale as printed in the catalogue.

Megbízom Önöket, hogy nevemben a fenti aukción az alább felsorolt tárgy(ak)ra az általam limitált leütési ár(ak)on vásárlást eszközöljenek a többi licitáló által lehetővé tett legalacsonyabb áron. A katalógusban leírt árverési feltételeket elfogadom.

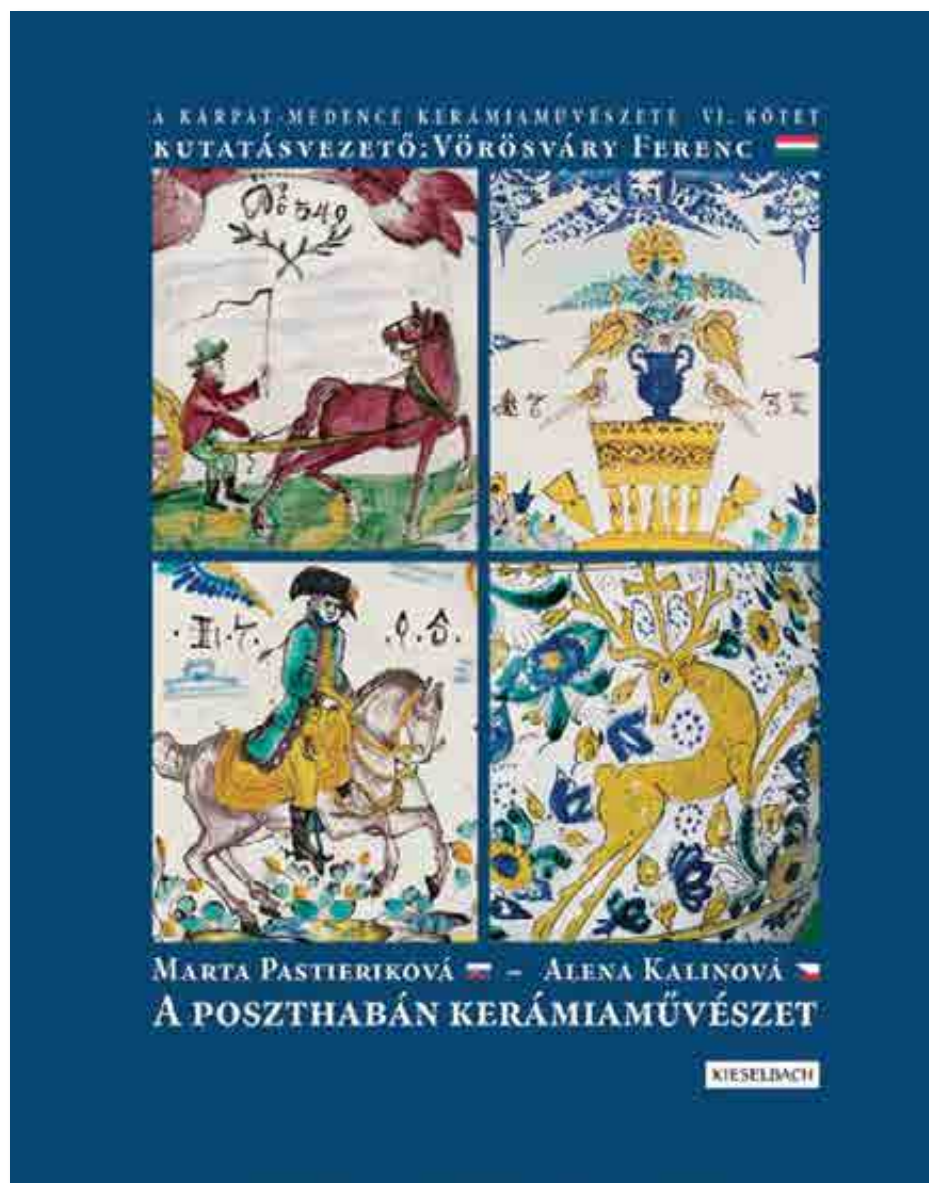
LOT NO. TÉTELSZÁM	TITLE OR DESCRIPTION / ELNEVEZÉS	BID PRICE (HUF) MAX. NETTO VÉTELÁR

Deposit / Előleg:
Payment deadline / Fizetési határidő: signature / aláírás

PLEASE CHECK YOUR BID	
ARRANGEMENT FOR PAYMENT	PLEASE USE BLOCK LETTERS
In order to avoid delay in clearing purchases buyers who are unknown to us are advised to make arrangements for payment before the sale or for satisfactory references to be supplied.	Full name:
	Address:
	Telephone No.:
	Date:
Please post to: KIESELBACH GALÉRIA KERESKEDELMI KFT. H-1055 Budapest Szent István krt. 5. phone / tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 ■ fax: (36-1) 269-2219 bankszámlaszám: 12001008-00214850-00100003	Signed:

SZÁLLÍTÁS / DESPATCH AND TRANSIT: Saját megoldás / On my own ■ Kérem a szállítást / I require your transit
FIZETÉSI MÓD / METHODS OF PAYMENT: Készpénz / Cash ■ Banki átutalás / Bank remittance ■ Hitelkártya / Credit card

ELKÉSZÜLT AZ UTOLSÓ KÖTET
MEGJELENÉS 2016. MÁJUS

A K Á R P Á T - M E D E N C E K E R Á M I A M Ű V É S Z E T E V I . K Ö T E T

2008

2009

2012

2013

2013